

6
27 C
6
32 L
12

MILITARIVM ORDINVM ORIGINES, STATVTA, SYMBOLA, ET INSIGNIA,

Iconibus, additis genuinis.

HAC EDITIONE MVLTORVM ORDINVM, & quotquot extitere, accessione locupletata, serieq; temporum distributa.

Studio, & Industria

FRANCISCI MENNENII, ANTVERP.

Ad Illustrissimum, & Excellentissimum D.

D. ANTONIVM BARBARINVM

Commendatorem, & Equitem Hierosolymitanum, ac Sanctissimi D. N.

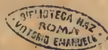
PAPAE VRBANI VIII. NEPOTEM &c.

OPTIMVM PATRONVM.

DE CONSENSV DD. SVPERIORVM.

COLONIAE AGRIPPINAE,

Et denuo MACERATAE, Apud Petrum Saluionum.

M. DC. XXIII.

Ad instantiam Francisci Manulessij Bibliopolae Anconitani.

ILLVSTRISSIMO,

AC EXCELLENTISSIMO D.

D. ANTONIO BARBARINO

COMMENDATORI,

Et Equiti Hierosolymitano, ac Sanctiss. D. N.

PAPAE VRBANI VIII. NEPOTI &c.

OPTIMO PATRONO.

ITà natura comparatum est, Illustriss. ac Excellentiss. Domine, vt eos, quos in eo Virtutis genere, quo maximè delectantur; supra cōmunē hominum gradum excellere conspexerimus, iocunda quadā admiratione sæpè mente versemus, & deuoto, atq; humili cordis diligamus, ac veneremur affectu: quod si cæterorum maximi bonorum suapte natura ad inuicem connexorum accesserint ornamenta, sapientum, ac proborum hominum opinione, & publica liberè peruagante fama, gloriaq; conspicua, iam in eos veluti in idæas, & exemplaria, quorum similitudinem aliqua saltèm ex parte conamur attingere, toti propendimus, & vi quadam intimè nobis in-

sita, vt in propria bona (liberè tamen, & volentes) agimur. Hoc mihi non reffugit Illustriss. ac Excellentiss. Domine, imo toto iam ferè patet orbi, cum sit perspicuum Vrbi, qua insigniris animi constantia, pietate, religione, ac omnium virtutum genere; quæ veluti prætiosæ regio insitæ diademati fulgore quodã cœlesti nitidæ gemmæ, virtutes omnes, non humanæ tantum, sed & super cœlestes semper mirificè te decorant. Quare cum cæpissem mecum ipse tacitus cogitare, cui nam equestrium delitias meæ curæ vt typis excuderentur demandatas, tamquã dignissimo consecrarem, in ipso cogitationis exordio adfuit cũ consilio statim simul electio. Nam opus ipsum Equitem Egregium, sub cuius patrocinio tutum prodiret in lucem, satis apertè per se se postulare videbatur. Itaq; hoc quodcunq; sit illud tibi humiliter offero, ac dono; te huic exiguo animi mei in te obsequij signo hilari vultu annuere præcor. Tuq; ò Volumen tanto dignatus patrono: eius conspectui lætissimè, te versandum, ac probandum offeras: censor est enim æquissimus, cuius iudicio, si semel placueris, perpetuò viues, nec cuiusquam aduersa iudicia formidabis: & quam mihi denegant interposita longa terrarum spacia, oris, & cordis, & corporis humilimam reuerentiæ significationem Illustrissimo, & Excellentissimo Domino meo, ac Patrono Colendissimo coram exhibere, tu præsens perfice, signis, & characteribus loquere. Anconæ die 25. Decemb. 1623.

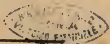
Illustriss. ac Excellentiss. Dominationis vestræ

Seruus addictissimus

Franciscus Manolessius.

AVCTORES
QVORVM OPERA
in concinandis Equitum Ordinibus vsi sumus.

A

Abendonense Chronicon.
Abrahamus Ortelius.
Aelius Antonius Nebrissensis.
Aeneas Siluius.
Albertus Kranzius.
Aldus Manutius.
Alphonsus Ciaconus.
Alfonsus de Sancta Cruce.
Alfonsus sapiens Castellæ Rex.
Alfonsus Tostatus.
Aluarus Gomesius de Mendoza.
Ambrosius Morales.
Andreas Resendius.
Andreas Tiraquellus.
Ammianus Marcellinus.
Angelus Constantius.
Antonius Beutherus.
S. Antoninus Florentinus.
Antonius Garibayus.
Antonius Gueuara.
Antonius Morales.
Antonius Possevinus.
Aristophanes.
Arnoldus Abbas Lubecensis.
Arnoldus Mermannus.
Arnoldus VVionus.
Aubertus Miræus.
Augerius Gislenus Busbequius.
Augustinus Florentinus.

B

Bartholomæus à Saligniaco, Eques sancti Sepulchri.
Barnabas Brissonius.
Bartholomæus Chassanæus.
B. Rhenanus.
S. Bernardus.
Ber. Corius.
Bernardus d. Escalante.
Bernardus Girardus D. Hallianus.
Blondus.
Brimeus D. Imbercourtius.

I

IAcob. Aug. Thuanus.
Iacob. Fontanus.
Iacob. Gretserus.
Iacob. Hospitalis.
Iacob. Marchantius.
Iacob. Vitriacus.
Iacobus Villamontius Eques sancti Sepulchri.
Ignulfus.
Ioachimus Camerarius.
Ioannes Azorius.
Ioannes Goropius Becanus.
Io: Benedictus Guardiola.
Io: Battista Carrafa.
Io: Bodinus.
Ioannes Boterus.
Ioannis II. Castellæ Regis historia.
Io: Chrysostomus.
Ioannes Confessus.
Io: Dubrauius.
Io: Peronius.
Ioannes Frossardus.
Io: Funceius.
Io: Hayus.
Io: Leslaus.
Io: Mariana.
Io: Metellus.
Io: Molanus.
Io: Nauclerus.
Io: Petrus Gutierez.
Io: Pontanus.
Io: Sarisburiensis.
Io: Suallardus Eques S. Sepulchri.
Io: Tilius.
Ioannes Tarcanotus.
Io: Vaseus.
Io: Villarius.
Ionvillanus.
Isidorus.
Iulianus Taboet.
Iul. Cæsar Scaliger.
Iustus Lipsius.

L

LAmbertus Schafnaburgensis.
Lambertus van der Burchius.
Latinus Pacatus.
Laurentius Cuperus.
Leonardus Florauantius.
Lucas Tudensis.
Lucius Marineus Siculus.
Ludouicus Nonius.

M

MAriannus Scotus.
Marinus Sanutus Torsellus.
Martinus Cromerus.
Martinus Hamconius.
Martyrologium Romanum.
Matthæus Florilegus.
Matthæus Parisius.
Matthæus Villanus.
Meyerus.
Michael Montanus.
Michael Molinus.

N

NIcolaus Auellus Pacca.
Nicolaus Christophorus Radziuillius.
Nicol. Vignerius.
Nicolaus Hautius Eques sancti Sepulchri.
N. Nicolai.

Olaus

O

Olaus Magnus.
Onufrius Panuinius.
Otho Frisingensis.

P

PAndulfus Collenuccius.
P. Boyssatius.
Papyrius Massonus.
Paullus Æmilius.
Paullus Diaconus.
Paullus Iouius.
Paullus Merula.
Paullus Morisius.
Paulus Petauius.
Pausanias.
Petrus Beloyus.
Petrus Blesensis.
Petrus Luceburgius.
Petrus Matheus.
Petrus Mexia.
Petrus à S. Juliano.
Philibertus Pingonius.
Phil. Bergamensis.
Philippus Cominaeus,
Phil. Leydensis.
Phil. Moreus.
Platina.
Plinius.
Plinius II.
Polydorus Vergilius.
Pontus Heuterus.
Praxis Cancellariæ Rom.
Prouinciale Romanum.

R

RAphael Volaterranus.
Raymundus Montanerius.
Renatus Chopinus.
Richardus VVasseburgensis.
Robertus Cenalis.
Robertus Gaguinus.
Rodericus Archiepiscopus Toletanus.
Rodulphus Botereus.
Ruffinus.

S

SAlimbeneus.
Scipio Ammiratus.
Sidonius Apollinaris.
Sozomenus.
Stephanus Garibayus.
Stephanus Pighius.
Suidas.
Supplement. Chronicorum.

T

TErtullianus.
Thomas Garzon.
Thomas Millesius.
Thomas Stapletonus.
Tilmannus Bredenbachius.
Titus Liuius.

V

VEgetius.
Villaneus.
Vincentius Lupanus.
Vitalis Episcopus.
VVolfangus Lazius.

AD

AD LECTOREM.

Exstat eadem ferè. M.S. in Bibliotheca R. D. Auberti Miræi Canonici Antuerp.

N Regulam militum Templariorum, quam inter archiua equestria Petri Mennentij patrui repertam, & hactenus quod sciam, nondum editam; dignam iudicaui, quæ prælo mandaretur. Quo scilicet omnibus constaret, quanta ordo iste Ecclesiæ Dei commoda attulerit, quantam disciplinæ seueritatem adhibuerit, quamque res humanæ à præclaro initio degenerare ferè consueuerit. *Conuersi enim sunt* (vt inquit) *in arcum prauum, & neglecta humilitate Patriarchæ Ierosolymitano, se subtraxerunt, obedientiam ei, quàm eorum prædecessores eidem exhibuerant, denegantes: sed & Ecclesijs Dei decimas, & primitias eis subtrahentes, vt eorum indebitè turbando possessiones, facti sunt valdè molesti.*

Vide Barō. Tan. 1127. Gretser. to. 3. de Cruce. Suarez de Religione.

Neque sanè abs re fuerit tam sanctas, & pias constitutiones (quas à Sancto Bernardo conscripta ex stilo alijsque argumentis contendunt eruditores) à tenebris vindicasse, vt posteri nimirum habeant quod imitentur, alij quod æmulentur. Exstare quidem notum est, in eiusdem Diui Bernardi operibus, sermonem exhortatorium ad Hugonem Magistrum cæterosque Templi milites: verum Regulæ prædictæ specimen impressum videre nondum licuit.

CAETERVM dum militarem istum campum ecurrere conamur, placidùs paululum in eodem otiari datum est, cum nobilissimo Domino IOANNE *Van den-* HOEVEL, viro supra splendorem Equestrem, multis virtutibus clarissimo, qui longinquis iuxta, ac arduis tota vita confectis itineribus, legationibus, ac re-

rum

rum vſu exercitatiſſimus, varia, præterquam, memorauimus, Ordinum militarium ſtatuta in tractu Orientali ſelegiſſe, & notaſſe oſtendit: nec non in Palæſtina vidiſſe milites Diuo Thomæ tutelari dicatos, & rubra Cruce decuſſata (Saultoir Galli vocant) inſignes: alios item Sancto Gereoni ſacros, Cruce Patriarchali (qualis ferè eſt antiqua illa in inſignibus Hungariæ) tricipiti colliculo viridi impoſita ſplendeſcente, multaque ad illuſtrationem dignitatis Equeſtris obſeruaſſe.

Equites D. Thomæ, & eorum inſignia.

Equites S. Gereonis, et eorum inſignia.

SIC & alia fortaſſis alibi militaris inſtituti collegia, nobis incognita, in pleriſque orbis Chriſtiani partibus latere non dubito: quæ vtinam Equites ipſi, alijque harum rerum curioſi pleniùs aliquando eruant; illuſtriora tamen quæq; arbitror à nobis recenſita. Faxit autem Deus, vt ſacra iſta militaria germina, per vniuerſum orbem abundè ſpargantur, æque æternum floreant; Dei in primis honori augendo, & fidei Chriſtianæ cultui propagando. In quo voto finio, & valere te, pie Lector, iubeo.

CAR-

CARMEN AD AVCTOREM, ET LECTOREM.

FEralis Lector misereri desine Cannas
Busta Equitum, mersos generoso sanguine latos
Clauos, & digito quod equestri fulserat aurum.
Vnius exitium fuit ordinis, vnius Vrbis
Clades, nec viuo magni facienda Catone:
Nos alias Cannas (seu lamentabile fatum)
Vidimus, hæc veteres superarunt sæcula casus.
Præmia virtutum, fidei munimina sanctæ,
Incrementa Equitum sacrorum, sparta per orbem,
Non censu, ast meritis, factisq; paranda, sepulcro
Clausimus inscitiæ, & cæca sepeliuimus vrna,
Funere non modico. Donec, Francisce, refossum
Ordinis exortum, tumulataq; Symbola, luci
Splendoriq; suo vindex asperrime reddis,
Atq; Equites vulgò in circum seiungis equestrem.

ALIVD AD LIBELLVM:

DIgnus nobilium sinu latere
Atq; hærere manu venit libellus.
Thesaurum exiguis tegens pagellis;
Ortum, insignia, nominumq; caussas,
Sacratorum Equitum, modumq; vitæ.
Mirum, quidquid in omnium statiuis
Sacra militia videtur vsquam,
Totum sub modicis videre chartis.

Ex Admod. R. P. Fratris Pij Ioanninij Bononienſis Ordinis Prædicatorum Sac. Theologiæ Magiſtri, ac generalis Inquiſitoris Anconitani annexarumq; Vrbium &c. Commiſſione Ego Fr. Io: Maria de Lugo Sac. Theologiæ Lector primus in Conuentu Anconitano Sancti Dominici, diligentèr, ac attentè legi librum cuius inſcriptio eſt: Militarium Ordinum, Origines, Statuta, Symbola &c. nihilq; in eodem contra orthodoxam fidem, bonoſq; mores inueni; quare Typis poſſe tradi iudicaui.

Frater Ioannes Maria qui ſupra manu propria.

Attenta dicta atteſtatione Imprimatur F. Pius Ioanninius Inquiſitor Anconæ &c.

Fr. Paulus Nicolaus vidit, nihil contra fidem, nec contra bonos mores inuenit, ſi placet Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Card, Epiſc. Macer. Imprimatur.

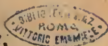
Imprimatur.
Antonius Franciſcus Pelicanus Prothonotarius Apoſtolicus, Vic. & Auditor Gen. Illuſtriſs. Card. Epiſc. Macer.

Imprimatur
Fr. Nicolaus Baldaſſinus Lector, & Vic. Sancti Officij Macerata.

EQVESTRIVM,

SIVE MILITARIVM ORDINVM Symbola, Insignia, & Origines.

FORMA EQVITES CREANDI VETVS, & noua apud omnes gentes.

E Equestrium virorum symbolis, & origine, siue militaris ordinis tum antiquitate, cũ præ cæteris eminentia scribẽdo vix me expedio, quin nescio quod mihi magnificum, in eodem, & quasi supra nobilitatem excellantius nomen hoc ab antiquo præ se ferre videatur, & solia veluti ascendens Regia omnis nobilitatis ciuilis vindex, & pro tribunali quasi iudex sedeat. Equites, qui & milites Latinè, iurisconsultis apud omnes ferè gentes, nomen ab equis inuenerunt. *Cauallieri* enim Italis, *Caualleros* Hispanis, *Cheualier* Gallis, *Ritter* Germanis, & Belgis, *Marghogh* Cambro Britannis ab equitando dicuntur, Anglis solummodo *Knightes* vocantur, vocabulo, quod antiqua Anglorum, vti Germanorum lingua ministrum, siue seruientem & iuuenem promiscuè significat. Hinc in Euangelijs antiquis lingua Anglica pro cliente *Incnijcht, & Radenightes*, idest ministri Equites, apud Bractonum Anglum iurisperitum antiquũ legi memorat Guilielmus Camdenus, qui tenebant ea lege terras suas, vt domino equis inseruirent, vnde truncato nomine contractius *Knightes* ijs remansisse existimat, & milites appellatos, qui prædia beneficiaria, siue feuda tenuerant vt militarent. Feuda enim militaria dicta fuerunt, & qui alibi Feudatarij hic milites dicebantur: vt *milites Regis*, *Archiepiscopi Cantuariensis*, *Comitis Rogeri*, *Comitis Hugonis &c* quod ea lege prædia ab illis accepissent, vt illis militarent si denique, & hominum præstarent, cum alij qui pro solidis militarent. Solidarij, & seruientes appellarentur. *Solidarij.*

Adde quæ de his luculenter scripsit Viglius in Rubr. Institu. de Test. milit. Verum hi, siue milites, siue Equites appellare libet, Auratorum nomẽ hodie ab auri præcinctura, vel auratis calcaribus inuenere: exemplo nempe Romanorum, apud quos milites Corniculariós, Monozonos, Rudiarios, & Commeatales passim (vt Ramnensium, Tatiensium, & Lucerum centurias à Romulo: Equitum item Augustalium à Tiberio Cæsare institutas, quibus Drusum filium, T. Clau- *Equites augustales. Tacitus li. 1. Annal.*

Claudium, & Germanicum nepotes adſcripſit, omittam) obſeruamus, nō aliunde, quàm ab ornamentorum inſignibus, quibus ob emeritam militiam decorati fuerant, denominatos. Quò pertinet, & illud Vegetij lib. 2. de Re mil tari. Primi generis Commentarienſes, & Clauicularij dicebantur: ſecundi generis Cornicularij, qui emeriti milites erant armillis corniculiſq; virtutis ergò donati. Quod hodie etiam num aliquot Germaniæ Principes in more habere tradit Lazius, vt aulicos ſuos multo tem pore cognitos, & in varijs miniſterijs vſurpatos ſimiliter cor nculis ar gento comprehenſis, & ex humeris ſuſpenſis donent. Qualiter Petrus Beloijus ſcribit Hēricum II. Gallorum Regem Aurelianēſem adhuc du cem exſiſtentem poſt liberatam obſidione Landreſij vrbem Cornicularios equites creaſſe quo nomine ſcilicet appellari ius eſſet eos, qui prælij tempore in nauatæ virtutis præmium ad id dignitatis cooptarentur. Torquati ſimiliter & duplicati erant milites, torquium ornamentis, vt illi corniculis, decorati, quibus & duplex plerumque ſtipēdium dabatur, vnde Duplares dicti ſunt. Quo ex euentu Manlio Torquato memoria apud poſteros manſit, quam hiſtorima ſcribit Liuius lib. 7. primæ Dec. Porrò manet, & Germanis hoc militum genus, torquatique, ac ampliori ſtipēdio incedunt, qui aut aliquot annos ſtipendia fecerunt, aut loco nobili nati ceteris in acie præferuntur. At neque nomen vetus omnino obijt, gentilicia lingua *Doppelſoldner*, vulgo nuncupamus, De torquium donis, ſiue inſigni bus, Liuius lib. 4. Dec. 3.

Commētarienſes. Clauicularij. Cornicularij.

Torquati. Duplares.

Monozoni. Monozoni, illuſtres olim cingulo militari, ſiue Baltheo. fuerunt etiam honorati inter Milites, de quibus Iureconſultis fit mentio in lege Valentis. Quem à priſcis temporibus ad Germanos morem eſſe deuolutū inuenimus: vt ſicut apud Romanos ob egregia facta miles Baltheo donabatur, ita vetuſtiori adhuc in militia Germanorū, cingulo, ac gladio (quæ hodie ornamenta in calcaria ſunt ver ſa, & auri præcincturam) miles emeritus publicè ornabatur. Hinc cingulo donare elegantius, & priſco ex more dicimus, quod hodie mutata conſuetudine gladio percuti, & auratum fieri Equitem dicere ſolemus. De Baltheorum ornamentis Iulius Capitolinus in Maximinis, & Gordianis, & Caſſiodorus inclinantis im perij auctor in epiſtola ad Coloſſum Comitem, alijque fusè meminere. Ad quæ adludens Otho Friſingēſis lib. 1. de rebus à Friderico I. Cæſare geſtis cap. 31. cum de Geyſa Hungeriæ Rege bellū Auſtriæ inferente loquitur: *Altero die Rex in prædicto campo ad quandam ligneam Eccleſiam accedit, ibique ab Epiſcopis* (nam eo vſque in pueriliblus annis conſtitutus nōdum militem induerat) *accepta ſacerdotali benedictione ad hoc inſtituta*, armis accingitur. Sic de Auſtriæ principibus veteribus annales antiquiſſimi a Lazio citati referūnt. *Anno* 1104. *Leopoldus Marchio Sanctus accinctus eſt gladio. Anno* 1180. *Otacher ex Marchione Styrienſi Ducis nomen adeptus eſt. eo anno quo & gladio accinctus eſt.* Et iterum *anno* 1225 *Fridericus Dux Auſtriæ, & Styriæ conſecrationis enſis dignitate Viennæ ſublimatur.* Atque hinc arbitratur Lazius morem iſtum defluxiſſe, quo hodie ſed inuerſo, Germani vtuntur. vt Principes ſicubi aliquem ob laude parta facinora decorare volunt, gladio tangant, quos Equites auratos paſſim vocamus & quos veteri more cingulo militari donatos appellant. Non enim gladio verberabantur, quod hodie fit, qui inſigne aliquid in bello, aut prælio egiſſent: ſed gladius illis cum Baltheo à Principe accingebatur. Et qui Monozoni Iureconſultis Græca origine, hiſtoricis verò cincti nuncupati. hodie Equites aurati, quod aurum in calcaribus, ſcilicet, & gladio geſtare poſſint, appellantur. Hinc legimus in Annalibus peruetuſtis Auſtriæ:

Herodianus lib. 4. & 5.

Li. 3. Variar. lect.

strix: *Anno Domini 1245. Fridericus Dux Austriæ auro plenus & argento in festo S. Georgij, 140. iuuenes de terra sua nobiles apud Viennam beneficè donauit gladio & cingulo militari.* Equidem in peruetustis picturis, & sculpturis licet talem cincturam videre; cingulum scilicet bullis aureis graue, ac densum, in lumbos, ac ventrē demissum: vnde pugio ex vno, & ex altero latere gladius pendent. Cuius porrò figuræ Romanis cingulum, & præcipue principibus fuisse, ostendit Claudianus Panegyr. 2. Stiliconis.

Quin & Sydonias chlamydes, & cingula baccis.
Aspera, gemmatasq; togas &c

Licet autem illi Milites simpliciter armati, nostræ ætate ordine postremi, institutione tamen ante cæteros ordines militares, sunt primi & antiquissimi. Vt enim Romana gens togata, virilem ætatem ingredientibus, virilem, & puram togam donauerunt, ita maiores nostri Germani suis iuuenibus, quos armis tractandis idoneos iudicarunt arma donauerunt, quod suis verbis docebit Corn. Tacitus. *Arma sumere non antè cuiquam moris, quam ciuitas suffecturum probauerit. Tum in ipso concilio, vel principium aliquis vel pater, vel propinquus scuto frameaque iuuenem ornant. Hæc apud illos toga, hic primus iuuentæ honos: ante hoc domus pars videntur, mox Reipublicæ.* Cum autem huiusmodi iuuenes militares sua lingua, vti & Belgæ & Angli *Knechts* vocarint; hinc & nominis, & institutionis originem repetendam censent. Hæc prima & simplicissima creandi Militis ratio; hac Longobardi, hac Franci, hac Belgæ, hac Angli, qui omnes è Germania profecti, olim vsi sunt. Prodit Paulus Diaconus lib. 1. cap. 22. *apud Longobardos consuetudo est, vt Regis filius cum patre non prandeat, nisi prius à Rege gentis exteræ arma suscipiat.* Nec prius Aragoniæ Regibus imperij insignia capessere ius erat quàm Equestri auctoramēto (quod de Petro Aragonum Rege, qui ab Innocentio III. P.M. militare cingulum accepit ann. 1204. (testatur Hier. Blanca) essent decorati. Carolo verò Magno (qui Desyderium vltimum Longobardorum Regem regno eiecit) imperante militum inaugurationi, colaphi vsum adhibitum fuisse, docent manifestè eiusdem tabulæ, quibus Frisonibus libertatem, & alia id genus priuilegia, ob fortiter nauatam contra Saxones operam concedere dignoscitur; & ob rei antiquitatē hic recitare pro parte operæ pretium duxi, ita etenim inquit. *Insuper statuimus vt si qui ex ipsis sustentationem habuerint, vel militare voluerint, dicta Potestas* (quod Frisonum Principi Regij loco tū nomen erat) *eis gladium circumcingat & dato eisdem, sicut consuetudinis est, manu colapho, sic Milites faciat, eisdemque firmiter iniungendo præcipiat, vt deinceps more Militum sacri Imperij, aut Regni Franciæ, armati incedant: eò quod consideramus, si prædicti Frisones secundum staturam corporis, & formam eis à Deo, & natura datam sic militauerint cunctis in orbe terrarum militibus sua fortitudine, ingenio & audacia, (dummodo vt prædictum est, sint armati) facilè præcellent & præualebunt. Qui Frisones signum suæ militiæ à dicta Potestate recipere debent in quo corona Imperialis in signum suæ liberalitatis à nobis concessa debeat esse depicta &c. Datum Romæ in Lateranensi Palatio, Anno Dominicæ incarnationis octingentesimo secundo.* Nulli enim etiamsi Magnates & ad bella sacra proficiscentes, militum nomine censebantur, nisi per militaris Regulæ professionem inaugurati ac sacræ veluti militiæ adscripti fuissent. Addo, cæteri etiam Comites, Duces, Reges, & Imperatores, vt Molanus tradit, Armigeri non Milites dicebantur. Huc pertinet illud quod in vetustis Brabantiæ nostræ Annalibus scribitur, Godefridum Brabantiæ Ducem iter Ierosolymam versus instituisse, eiusque filium Henricum Militem creatum fuisse. Tale & illud est, quod de Guilielmo Hollandiæ Comite illorum temporū vicinus

Martin. Hamcon. de Rebus Frisia.

Insignia militibus Frisijs à Carolo Magno attributa.

1182.

cinus scriptor, & Ioannis Traiectensis Episcopi, ac Guilielmi Palatini Comitis Hollandiæ Historicus, Ioannes Becanus memoriæ tradidit. Eum adhuc armigerum existētem cum esset Domicellus Hollandiæ, in Imperij Regem Romanorum electum fuisse, & eapropter mox apparatum fecisse, vt more a iorum Christianorū Imp. Miles consecraretur, priusquā Aquisgrani diadema regni susciperet. Cū itaque in solemni Missæ officio Euangelio decantato, Guilielmus armiger à Rege Bohemiæ coram Petro Capucio Cardinale S Georgij, ad velū aureū productus fuisset, Bohemiæ Rex qui cum sistebat, hæc ad illustrissimum Cardinalem verba deprompsit. *Vestra Reuerentia Pater almiflue, præsentamus hunc electum Armigerum deuotissimè supplicantes. quatenus vestra paternitas votiuam eius professionem suscipias, vt militari nostro Collegio inscribi valeat.* Tum vero Cardinalis, præmissa monitione, qua electum Imperatorem instruebat, quod Miles debeat esse.

Magnanimus in aduersitate,
Ingenuus in consanguinitate,
Largiflu us in honestate,
Egregius in curialitate, &
Strennus in virili probitate.

Prælegit ei militaris regulæ iugū, cuius hoc exordium est. *Hec est regula militaris Ordinis. In primis cum deuota recordatione Officium Dominicæ passionis diurnatim audire pro fide Catholica audacter corpus exponere, Sanctam Ecclesiam, eiusq; ministros à quibuscunque grassatoribus liberare. Viduas, pupillos, & orphanos in eorum necessitate protegere.* His & ijs quæ ad finem regulæ sequuntur, lectis, dixit Dominus Cardinalis. *Vis militarem ordinem in nomine Domini deuotè suscipere, & regulam tibi verbotenus explicatam pro tua possibilitate profiteri.* Respondit Electus, *Volo* Et mox accepta regula legit in hæc verba. *Ego Guilielmus Hollandiensis militiæ Princeps, Sacri Imperij Vassallus, liber, iureiurando profiteor Regulæ militaris obseruantiam, in præsentia Domini mei Petri ad velum aureum, Diaconi, Cardinalis, & Apostolicæ Sedis Legati, per hec Sacrosanctum Euangelium, quod manu tango.* Qui Cardinalis, *hæc deuota professio sit peccatorum tuorum vera remissio. Amen.*

Quibus peractis Rex Bohemiæ grādem colaphum in collum tyronis dedit dicens, *Ad honorem Dei omnipotentis te Militem ordino, ac in nostro Collegio te gratanter accipio. Et memento quoniam Saluator mundi coram Anna Pontifice pro te colaphizatus, & illusus est; coram Pilato præside flagellis cæsus, ac spinis coronatus; coram Herode chlamyde vestitus & derisus est. & coram omni populo nudus, ac vulneratus in Cruce suspensus est. Cuius opprobria memorari te suadeo. cuius crucem acceptare te consulo, cuius etiam mortem Christi vlcisci te moneo.*

Nec non Godefridus Bullonius in Antuerpiensi Marchionatu suo, exercitus ducendi in Asiam primitias roboraque deligens, ac in ipsa adeo vrbe, Equestri titulo ciues duodecim duodenario Apostolorum numero prouocatus decorauit, maximæ rei magna in hoc Apostolico delectu initia daturus, dum felici omine ex vna hac vrbe secuturarum victoriarum pænotionem quandam, sp plenus è sacrato hoc numero ominatur, & spem acti de Turcis Saracenisque superarunt triumphi. Prisci autē Franci, (qui formulas, & cæremonias in rebus plurimis obseruabant, vt Lex Salica testatur) instituēdis Equitibus multas adhibuerant, vt prius vigilarent diu, balneisque & alijs rebus vterentur, quibus docebant, qui ordinē hunc suscipiunt. eos. corde animoquè mundo & honestis cōditionibus venire oportere, virtutis causa omnes labores, & difficultates strenuè perferre, prudentia in sermone, & operibus vti: in primis vero fidem veritatemque colere; quarum cæremoniarum vsus quondam in Hispania

cele-

celebris in Regum, & Equitum inauguratione: cuius rei exemplum profert Curita, & Blanca de Ferdinando Ioãnis I. fil o, qui pridie sublimationis in regnũ Aragoniæ facta peruigilatione in Cæsaraugustana Ecclesia mai ri, à Duce Gandiæ Militari Baltheo cinctus, & Bãdæ in Hispania milites ijsdem solemnijs inaugurati ab auctoribus memorantur. Et memoria nostra mos idẽ perstat in Anglia, quæ viros eiusmodi vocat *Balneorum Equites*, quorum solemnia infra suo loco celebraturi sumus.

At cum Religio ita animos hominũ occupasset, vt nihil benè & auspicatè factũ, quod à viris religiosis non profectum, censerent, ab illis gladium maiores nostri, paullo ante Normãnorum in Angliam aduentũ acceperunt, quod his verbis qui tum vixit, Ignulphus: *qui militia legitima consecrandus esset vespere præcedente ad Episcopum, Abbatem, monachum, vel sacerdotẽ contritus de peccatis confessionem faceret, et absolutus, orationib. deditus in ecclesia pernoctaret, in crastinum rem sacram auditurus gladios super altare offerret, & post Euangelium sacerdos benedictũ gladium Militis collo cum benedictione imponeret, & communicatus sacris Christi mysterijs denuo legitimus miles permaneret.* Nec statim sub Normannis exoleuit, scribit enim in Policratico Ioannes Salisburiensis, *Inoleuit consuetudo solemnis, vt ea ipsa die, qua quisque militari cingulo decoratur, Ecclesiã solemniter adeat, gladioque super altare posito, & oblato, quasi celebri professione facta, seipsum obsequio altaris deuoueat, & gladij, idest, officij sui iugem Domino spondeat famulatum.* Petrus etiam Blesensis Epist. 94. *Hodie tirones enses suos recipiunt de altari, vt profiteantur se filios Ecclesiæ, atque ad honorem sacerdotij, ad tuitionem pauperum, ad vindictam malefactorum et patriæ liberationem gladium accepisse. Verò res in contrarium versa est, nam ex quo hodie militari cingulo decorãtur, statim insurgunt in Christos Domini, & deseuiunt in patrimoniũ crucifixi.* Atque hoc quod gladio cingi voluerunt, deductum proculdubio. vt diximus à militari Romanorum disciplina, quia vt illi priusquã sacramento militari gladio stricto obligati fuerant, pugnare eum hostibus nefas existimarunt: ita Christiani, non sibi legitimè militare licere opinati sunt, priusquam hac ceremonia legitimæ militiæ consecrarentur; qua Fridericum I. Imper. (apud Othonem Abbatem Frisingensem) & Gulielmum Rufum Angliæ Regem à Lanfranco Archiepiscopo M.litem factum legimus. Sed hæc consuetudo paullatim in desuetudinem abijt; ex quo Normãni, vt habet Ignulphus irriserint, & exploserint, ac Synodo habita VVestmonasterij in Anglia anno 1102. sancitum fuerit, *ne Abbates faciant Milites*, quod nonnulli tamen exponunt, ne Ecclesiæ prædia *militari feudo tenenda* Abbates concederent. Cic. lib. 1. Offic. de Catonis filio.

Exinde ad Principes vicinos Reges filios mittere solebant, vt Equestrem ab illis dignitatem acciperent; sic Henricus II. Anglorum Rex ad Dauidem Regem Scotorum, & Malcolmus Rex Scotorum ad Henricum II. sic Alexander Guilielmi Scotorum Regis filius anno 1212. in Angliam, & Eduardus I. ad Alfonsum XI. Regem Castellæ profecti sunt, vt accipe rent ab ijs *Arma militaria* siue *virilia*. His enim loquendi formulis pro creatione Equitis eo seculo vsi sunt. Tunc etiam ad ornamentum præter gladium, & cingulum calcaria aurata etiam accesserunt; vnde *Milites, & Equites* aurati hodie vocantur. Ius etiam sigilli additũ. Antequam enim Baltheo militari cincti erant. vt colligitur ex Abẽdonensi libro, sigillo vti non licuerat, *quod descriptum*, inquit, *Richardus Comes Cestrensis sigillo matris Ermentrudis signare constituit, cum (nondũ n militaris Balteo cinctus erat) litera quelibet ab eo directa materno sigillo includebantur.* Et in Burgũdia in decreto Iacobi, & Guilielmi Iusti 6. Augusti 1376 dicitur Armiger cũ Equestrẽ ordinem suscipit, sigillũ mutare. *Ius sigilli.*

Sub-

Subsequenti ætate ex censu, vt colligit Camdenus scriptor Angelicus, facti fuerunt milites, qui enim feudum magnum militare, id est (si antiquis schedis vlla fides) 680. acras terræ habebant, ordinis militaris ornamenta suo quasi iure postularunt. Imo sub Henrico III. quodammodo coacti fuerunt Milites fieri quotquot libras quindecim ex annuis terrarum redditibus collegerant; vt iam titulus potius oneris quam honoris videretur: Ita enim habet Historia minor Matthæi Parisy, qui ante 350. circiter annos in Anglia nec infideliter scripsit. *Anno 1250. exijt edictum Regium præceptumque est et acclamatum per totum regnum vt qui haberet * XV. libras terræ & supra, armis redimitus tirocinio donaretur, vt Anglia sicut Italia militia roboraretur, & qui nollent, vel qui non possent honorem status Militaris sustinere pecunia se redimerent.* Vnde in archiuis regni toties occurrit *Pro respectu militiæ* A de N. I. H &c. hue vsque & vlterius, vti innuere videtur dictus Camdenus in formulis iuris Anglici, vbi duodecim viri, siue iuratores, nominantur apud quos facti sit prolatio, illi Milites dicti erant, quibus erat feudum integrũ, illique *milites gladio cincti*, qui a Rege Baltheo cincti militari; quo tempore cũ Rex Militares crearet, vt habet idem Matthæus Paris, *Veste deaurata, ex pretiosissimo Baudekino & coronula aurea redimitus gloriosè in solio sedit, singulisq; militibus 100. solidos pro harnesiamentis præstitit.* Nec solum Rex, verum etiam Comites eo seculo crearũt Milites. Meminit enim idem auctor, quomodo Comes Glocestriæ VVilhelmum Fratrem suum proclamato Torneamento, & Simon de Montefortι Comes Leicestriæ Gilbertũ de Clara, Baltheo cinxit militari. Vt in Gallia quod ex formula litterarum nobilitationis constat, qui nobilitatis eiusmodi literas obtinuit, *à quocumque militem voluerit, valeat militiæ cingulo decorari*. & in Hispania vti Hier. Curita testatur, in coronatione Alfōsi 4. Aragonum Regis, qui Cæsaraugustæ, à Petro Luna Antistite sacro oleo perunctus, sacro Resurrectionis Domini die anno 1328. Militari auctoramento à Rege in maxime illa celebritate, honoribus præmijs, atq; summo splendore hi proceres decorantur, Iacobus Exerica, Petrus Arborensis, Raymundus Folchius Cardonensis Vicecomes, Arnoldus Rogerius Comes Polliariensis, Lupus Luna, Alfonsus Ferdinandus Ixeritanus, Guilielmus & Berengarius Anglesolæ, Ioannes Simenius Vrrea, Petrus Cornelius Guilielmus Ceruilionius, Otho Moncada, & Atho Focius. Celebrata peruigilatione singuli eorum procerum militari auctoramento ad CLXXX. alios virtute, & nobilitate præstantes viros cohonestauere. Præterea Petrus Regis frater, Castellinoui, & Vijlannoui Vicecomites, Guilielmum Erilium, & Gilabertum Croillium, & Raymundus Berengarius Regis itidē frater alios eisdem insignibus legumquè militarium societate deuinxere, & à Raymundo Folchio Vicecomite, Raymũdus Cardona eius frater, Amorosius Rebellius, & Petrus Aragal eodem auctoramento obstricti sunt. Ad CCL. auctoratorum Raymundus Montanerius per quam grauis illius seculi scriptor, qui se huic rei præsentem fuisse perhibet, & triginta millia Equitum, qui Regem ex arce Aliaferiæ in ædem maximam Saluatoris secuti, numerum extitisse prodit. Verum honore illo, qui virtuti, ac meritis prius tamquam eximium operæ nauiter militaribus studijs insumptæ pretium, ac præmium dabatur, iam sim vilescente, ob nobilium indignis eundem conferentium multitudinem, Reges potestatem militaris auctoramenti sibi reiumpsere: adeo vt nemo miles crearetur, nisi vel ab ipso Rege, vel Regis primogenito, accepta prius à patre auctoritate; vel à Regis Legato, siue præfecto in exercitu, idquè vel ob res fortiter gestas, vel gerendas, aut togatam prudentiam. Et hoc sane à Regibus Anglis prudentissime in-

*800. alijs.

* *Integrũ, seu dũ militis.*

Lib. 8.

Hispani milites,

Hier. Blancain Com. Rerũ Aragon.

institutum, cum feuda iam nō sibi essent, quæ donarent. Nihil sane valentius ad excitandos viros strenuos, atque adstringendos sibi optimos beneque meritos qui claro loco nati,& à re instructi, quam illos hoc titulo Militum honorare (qui ante honoratæ tantùm functionis nomen erat) benignè,& beneuolè exornare,q ui cum Principe consulto, meritoque deferebatur ampli sane præmij beneficijquè loco; & inter insignia honoris ha bebatur. In hoc enim virtutis mercedem,familiæ laudem, generis & no minis memoriam collocatam, qui sic milites facti existimarunt. Adeo vt Iuriscōsulti nōnulli scripserint quod *Miles* sit nomen dignitatis, non item *Baro*; olim enim Baro si non ex hoc ordine esset Equestri, simpliciter suo prænomine, & nomine sine aliquo adiuncto, nisi *Domini* (quod etiam militib. competit) scribebatur. Militis autem nomen honorarium videa tur adiunctum, cum Reges, Duces, Marchiones, Comites & Barones dignitatem vna cū nomine expetierint. Obseruationeque dignum est Equestris ordinis nobiles tanti fuisse olim, quanti nunc ferè ipsi Comites: habebant enim suos clientes, armigeros, ephebos, satellites, ministros concolore secum veste amictos: cuius rei exempla profert Hembricomius in suo Nobilitario. Adeoque in diplomatibus antiquis videbis etiam Baro nibus præponi Equitum nomina, exstatque veteris ritus vestigium in archiuis Louaniensibus, vbi cauetur ne quis Equestri Baltheo cingatur, nisi tertiò cum duce ad bellum profectus esset, vnde toties in collatæ dignitatis tabulis numerus expeditionum in primis saerarum adscribi solet, quod de Guilielmo de Rode spectatissimæ virtutis milite tradit I. Lipsius Rerū Louanij libro tertio, Iuuat hic interserere, quæ de creatione militū tempore Eduardi I. scripsit Mattheus Flo rilegus. *Ad augmentandam profectionem suam fecit Rex per Angliam publicè proclamari, vt quotquot tenerentur fieri milites, successione paterna, & qui haberent vnde militarent adessent apud VVestmonasterium in festo Pentecostes,* 1306 *admissuri singuli omnem ornatum militarem præter equitaturam de Regia Garderoba. Confluentibus itaque trecentis iuuenibus filijs Comitum, Baronum & Militum, distribuebantur purpura, Byssina Syndon s, cyclades auro textæ affluentissimè prout cuique competebat. Et quia Palatium regale etsi amplum, tamen ad tot occurrentium turbam angustum fuit, apud nouum templum Londini, succisis lignis pomiferis prostratis muris, erexerunt papiliones & tentoria, in quibus tirones deauratis vestibus se singuli decorarent, ipsa autem nocte in templo prædicti tirones; quotquot poterat capere locus ille suas vigilias faciebant, sed Princeps VVallia præcepto Regis patris sui, cum præcelsis tyronibus fecit vigilias suas in Ecclesia VVestmonasterij: ibi autem tantus clangor tubarum, & tibicinum & exaltatio vocum præ gaudio exsisteras clamantium, quod conuentus de choro ad chorum non audiretur in bilatie, die autem crastino cinxit Rex filium suum Baltheo militari, in palatio suo & dedit ei Ducatū Aquitaniæ. Princeps ergo factus miles, perrexit in Ecclesiam VVestmonasterij vt consocios suos militari gloria pariter venustaret. Porro tanta erat ibi pressura gētium ante magnum altare quod duo milites morerentur, quamplures syncopisarent cū cum quilibet ad minus tres milites ad se ducendum & tuendum haberet. Princeps autem propter turbam comprimentē non secus, sed super magnum altare diuisa turba per d. xtrarios bellicosos, socios suos cinxit.* Apud Gallos item cæterasq; Europæ nationes obtinuit, vt à parentibus filij Equestri insigniantur honore: sic Philippus Augustus Ludouicum Leonem filium a tosque centum nobilissimos viros Compēdij ad Efiā Baltheo militari donauit, pariquè honore S. Ludouicus Philippum Tertium, hic Philippum Pulchrum. Pulcher tres alios suos filios præsente Eduardo genero Anglorum Rege affecere: hic mos satis antiquus videtur,

Miles nomen dignitatis.

In actis opi di anni 1260.

Papyrius Massonus lib. 3. Annal.

tur, à Græcisque Cæsaribus & in Italia à Theodorico Rege olim obseruatus. Athalaricus enim Eutharicum patrem à Græco Cæsare Anastasio filium, per arma adoptatum prædicat, & Theoderici apud Cassiodorum epistolæ aliquot leguntur, quibus Reges & priuatos quosdam per arma filios adoptat, hoc enim sermonis genere vtitur. Fiebant olim nonnunquam Equites ante irruptiones & prælia; quæ consuetudo in eiusmodi periculis & angustijs obtinebat, quod eos hac re animatos, officium magis facturos cogitarent, & si morerentur, Equestrem honorem habituros, nam Equestris dignitas in acie quæsita nullis omninò aut factis, aut maiorum imaginibus claros nobilissimos reddit, qua etiam ornari ipsi Reges à Vasallis, & strenuis viris non dedignantur. Ludouicum XI. à Philippo Bono Burgundiæ Duce, Henricum II. à Mariscallo Bisiensi, Franciscũ I. Gallorum Reges memorabili illa pugna Meliguiacensi à Petro Baiardo, Eduardum IV. à Comite Deuoniæ, Henricum VII. à Comite Arôdeliæ, Eduardum VI. à Duce Somersetti, aliosquè ab alijs Equestris ordinis ornamenta accepisse legimus. Froissardus ridiculam narrat historiam in castris Philippi Valesij, ac Eduardi III Regis Anglorum factam, cum prope esset vt die condicto dimicarent inter Virolyfossam, & Flmmengueriam, lepus ante castra Gallorum excurrẽs tantum barritum excitauit, vt postremi audientes & pugnæ initiũ esse cogitantes, sese ad arma compararent, quidã autem hippocomi optimè animati Equestrem ordinem postularũt, cumquè non dimicasset exercitus, sed rebus infectis Rex. Eduardus discessisset. hic semper ex eo tempore Equites Leporis sunt appellati. Sæpius etiã post pugnam fortibus viris quorum bello spectata virtus extitisset, spectante omni multitudine patentibus campis militaris honos delatus; ijsque solemnijs Rodericum Diam de Biuar cognomento Cidum (cuius nomen Mauris in Hispania maximè fuit terribile) à Ferdinado I. post captam Coymbram Equitem creatum tradunt Hispani sic heroicæ fortitudinis viros à Carolo VIII. Gallorum Rege post victoriam Farniensem. sic à Carolo V Imperat, post deuictum Saxonem Equestri ordini ascriptos constat, tanta passim nobilium accurrente multitudine, vt cum omnibus singulatim eam dignitatem conferre non posset, vulgari Hispanorum lingua exclamaret; *Sint omnes Equites*. Sic varios à varijs post partam victoriam principibus militari auctoramento cohonestatos apud historicos inuenias. Mitto quanto huius ordinis splendore & magnificentia Imperatores & Reges mutua quadam monarchis inter se, & genuina nobilitatis conferendæ, iure gentium facultate alterutrius subditis & legatis decus hoc militare contulerint, eoquè honore ornatos dimiserint.

Philipp. Cominaeus li. 3. de bello Neap.

Equestris dignitas nobili reddit.

Cætera quæ ad hunc ordinem spectant, quam præclarus gloriosus, & quam splẽdidum præmium altissimis animis gloriæ, honorisque cupidis, Equestris hic ordo apud maiores nostros habitus fuerit, quam studiose fidem, & veritatem coluerint, cum satis fuerit, si vt fideles Equites, vel Equestri fide aliquid spponderent. In literis obligationis Hugonis Comitis Sancti Pauli, Guidonis & Iacobi fratrum, quæ Philippo Pulchro Rege conscriptæ sunt in Aprili 1289. de comparato agro auenati, in Hannonia spondent illi fide suorum corporũ vt fideles Equites. In literis quoque Ioannis Grellij moderatoris Bucensis bello capti, quibus spondebat Septembri 1364. Regi Carolo V. se in vinculis mansurum, voluit, si contra veniret, haberi pro falso improbo perfidoque Equite, & ad signum rei stẽma suum inuerti sursum deorsum, atque ita apud omnes iudices reum peragi. Ioannes Dux Britanniæ inita cum Rege Carolo VI. pace X. Ianuar. 1380 iurauit XVI. Aprilis sequentis, se conuentiones eas obseruaturum,

De fide Equitum.

torum, mandauitque Perceuallum Chabotum Equitem (qui propterea in vincula fuerat coniectus, quod decreto cuidam restitisset) solui ex vinculis, modo daret fidem se decreto illi pariturum Equestri fide. Et Carolus V. summi animi Imper. cum aliquid affirmaret, id fide nobilis, & Equestris viri se affimare aiebat. Adde & Equites in tabulis Ducum Brabātiæ vocari semper *fideles & amicos*, alios necdū militari Baltheo cinctos fideles ministros *getrevve knaben* intellige *Sebils Knaben*, idest armigeros. Hæc fuit existimatio, hæc Belgarum, & Gallorum Equitum fides, quam Cicero appellat omnis iustitiæ funda mentum. Cum Reges Galliæ, filij aut fratres fiebant Equites, solemnitates plurimæ obseruabantur, vbi Reges insidebant coronati, & publicum omnibus epulum exhibebant. Docet Ionuillanus in Sancti Ludouici vita Regem illum cum Alfonsus frater, Pictonum Comes, & Druidensis Comes Equestrem ordinem acciperent, solemne epulū habuisse Salmurij tam magnifico apparatu, quàm videri vnquam potuerit, rebus omnibus opibusquè circumfluentibus.

Equites fideles amici vocati.
Armigeri fideles ministri.

Atque hæc vna est ex causis quatuor quibus pro consuetudine subditis regalis Dominij Vasallisque indicitur pensitatio, ex quo apparet fuisse in solemnitate hac sumptus aliquos ex vsu & consuetudine, cuiusmodi etiam pēsitatio feudis Militaribus indici solita, cum Princeps primogenitus Regis Angliæ filius hoc honore ornaretur, scribant alij. Ex iureconsultorum sententia Equites vbique & in Imperio & in alieno dominatu institui possunt, vti in collocutione Friderici II. Imperat. & Sancti Ludouici Abbas Trithemius scribit, Comitem Prouinciæ ab eodem Imperatore Equestri dignitate ornatum, & Sigismundus Cæsar in Martio 1415. parlamentum habuit Parisijs, & liti præfuit inter Dominum Pestellanum, & Signellū agitatæ, de officio Senescehalli Belcariensis, Signellus autem fuerat ipsi commendatus; cum itaque audiret ab aduersario obijci Signellū non esse Equitem, eum aduocauit, dicens sui iuris esse vt faciat Equitem, ita arrepto vnius è suis nobilibus gladio ter Signelli in genua procidentis dorsum percussisse, deinde ademptum vnum ex aureis calcaribus suis illi induisse. ac postremo zonam accinxisse, cui magnus culter pro gladio appendebat. Hoc autem facto nihil contra maiestatem, aut ius Regis tentatum esse definit Tilius in Rebus suis Gallicis. Et Cuspinianus tradit Rodolphum Imperator. adsistentibus Regibus Bohemiæ, Hungariæ, & Poloniæ, quibus singulis ensem tradi curauerat, Equitum in augurationi celebrandæ, ducentos amplius Equites creasse, eo fermè ritu, vt vna manu tyronum humeros leuiter ferirent, altera verò perbenignè eos exciperēt. Equestris etiam dignitas iustam nobilitatem à patre arguit.

Equestris dignitas iustam nobilitatem à patre arguit.

Quod ad seruitutem, in quæstionibus à Parleamento Parisiensi, habitis 1269. iudicatum est, Laurentium, qui cubicularius Rohannensis dicebatur, nobilem à Patre, ac non à matre Equitem esse posse. Similiter alijs quæstionibus ineunte Nouembri 1285. iudicium factum de Hugone Querneo: hoc verò ita accipiendum est, si mater est libera; nam si serua fuerit, aut nexa, etiam ex patre nobili serui erunt filij, in seruum autem non cadit Equestris dignitas. Philippus tamen Belmanorianus Præfectus, Claromontanus apud Bellouacos, in suo (vt vocant) consuetudinario cōposito 1283. narrat filium nobilis cuiusdam, & seruæ fuisse, Equitem ab eo factum cuius erat serua, retecta verò seruili conditione eius, voluisse filium in seruitutem asserere, dicendo eum à se cum seruitutem ignoraret, Equitem fuisse factum, sed fauore libertatis liberum illum, ac Equitem permansisse, quia Equestris Ordo à seruitute vindicat. Si alius quàm Dominus fecisset Equitem, ordo cum libertate filio perijsset, quia non fuisset penes

eum, qui instituisset Equitem, facultas à seruitute vindicandi. Nobilitas à matre sola sine beneficio Principis, non facit Equitem: nam moris est, si quis patre & matre ignobili natus est, eum à Rege cum Equestri Ordini accensetur, in Gallia fieri nobilem. Quamobrem nolunt multi, vti & in nostris partibus, ab vno parentum nobilitatem sibi assumere, ne ludibrio sint, sed Equites fieri à Rege curant, Litteræ enim Equestris Ordinis nobilitatem confirmant, & ab ignobilitate vindicant. Quod si quis præter Regem.penes quem ius esse non possit nobilitatis conferendæ,ex ignobili Equitem fecerit, vterque culpam præstat, Philippus Borbonius(qui ex loco vbi natus est,aut parens ipsius cognomē habuit)ignobilis duos habuit filios,quorum vni Equestrē Ordinem Comes Flandriæ, alteri Niuernensis Flandri filius contulerunt,itaque mulcta Comitibus irrogata est, decretis factis ineunte Nouemb. 1269. & sub Pentecosten 1280. & fratres mulcta librarū mille in Regem damnati.quisq; decreto facto sub medium Nouemb. 1281. etsi beneficio Regis, Equestrem ordinem tenuerunt. Hæc ijs locis obtinent,vbi non aduersatur cōsuetudo, nam Belcarij,& in Prouincia non exorata à Rege venia ciues in ordinem Equestrē cooptari,& Antistites in Baronum nobiliumq; album referri possunt. Ita Tilius li.2. de Rebus Gallic.

Ne autem quidquam eorum, quæ ad dignitatis Equestris splendorem vbicumque gentium reperire potuimus, peregrinos lateret, nonnulla de militari apud Hispanos ratione (quā gentem instaurandis reparandisq; bellicis natam dicit Liuius) subnectere libuit. Et Eximinus Petri Salanoua Iustitia Aragonum, qui ciuilis legis scientiam cum Equestris Ordinis claritate habuit coniunctam, cum de priuilegijs Baronum,& Ricorum hominum se fore dicturum profitetur, ita fere orditur. Notandum est quod in Arragonia omnis homo descendens de gente militari per lineam, planam est * Infancio, siue sit legitimus, siue illegitimus,siue masculus,siue fœmina. Tamen quamuis ex parte matris veniat ex linea militari non est Infancio, nisi habeat patrem Infancionem in C. videlicet de Proclam. in seruit. lib.6. & hoc seruatur. Et per Foros habetur Quod quilibet Infancio potest esse miles in Aragonia,alij vero non. Et si forte non Infancio promoueatur per Ricum hominem ad militiam, perdit honorem quē tenebat Ricus homo, vel si non tenebat numquam tenere debet. Et ille promotus semper remanet villanus sub. lato sibi equo, & armis.vt de re militari C.fin lib. sexe. Et quia multæ sunt species illorum Infancionum in Arragonia,sciendum est,quod * Infancionum alij sunt Rici homines, & non Milites, alij Rici homines (quos Vitalis, & Salanoua nonnunquam Barones nūcupant) & Milites, alij Mesnadarij milites, alij non milites, alij sunt milites simplices, alij filij militum tantum,vel nepotes, alij nec Barones, nec Mesnadarij, nec milites, nec militum filij, vel nepotes. Miles autē simplex est, vt Vitali placet, qui sui scuti,siue vnius scuti vulgariter appellatur,Vasallus alicuius præter Regem, vel Regis filiū, vel Comitem ex Regis genere descendentem,vel Prælatum Ecclesiæ, vel qui ab alio,quam à dictis personis militari cingulo fuerit redimitus; sed & omnes descēdentes à tali per lineam masculinam, inter simplices milites computantur. Infancio simplex est qui licet non sit miles ius tamen habet accipiendi militiam, si possibilitas voluntas,& opportunitas se offerrent. Ricus homo miles habet omnia priuilegia, quæ habent Infanciones, & omnia, quæ habent milites,& vltra.quia terram pro honore non debet dare dominus Rex, nisi illi qui ex natura debet esse Ricus homo, & qui non sit de alieno regno &c. Vti ex dicto Salanoua prodit Hier. Blanca. Vltra communia priuilegia Infancionum habent milites ista. Nam non tenentur nec eorum filij

Vide Lipsiū de Militia in Dedicatoria ad Philip. III.

* *Id est nobilis.*

Alfōsus Sapiēs Castellæ Rex leg. 6. tit 9. p. 2 vide, & Petri Portugallēsis Comitis apud Curitam testimonium.

* *Id est nobilium.*

filij, aut nepotes facere saluam. Item nullus potest aliquem saluare pro Infancione nisi duo Milites. Item equus militis quo ipse equitat non pignoratur. De fatis cap. 1. Item in Arragonia nullus filius militis in mensa militis sedet, donec fuerit factus miles; hac namque educatione, & doctrina maiores ipsi filios suos liberaliter instituebant, postquam eos è ludis, & pueritiæ disciplina profectos apud se in exercitu militiaquè diutius fecerāt commorari. Qua in re videntur fuisse elegantem illam Romanorum cōsuetudinem imitati, quorum more nec cum parētibus puberes filij, nec cum soceris generi lauabantur. Militum autem vox, & Infancionum id sonat, vt priori Equestris ordinis viros nuncupemus, quos vulgari sermone *Caualleros*; posteriori verò quos vocare solemus *hijos dalgo*. Ipsisque Militibus plerūque solebant singulæ eorum stipendiariæ portiones in agris domibus, ac vacuis tandem possessionibus assignari, quibus & alijs vectigalibus in ciuitatibus, atq; oppidis omnibus Rici homines donabantur à Regibus, quæ vocabantur honores, quia in honorem, conferebantur. Quo autem illæ firmæ ac stabiles militibus ac posteris remanerēt. solemnes adhibebantur interdum contractuum, & instrumentorum stipulationes. Quale illud exemplum est quod in Tabulario Ecclesiæ de Pilari continetur. & à dicto Blanca in lucem profertur, quo Vicecomes Gasto Senior, vt inscribitur, in Caragoca subdititium sibi Militem quod esset strenuè in expugnatione illius vrbis dimicasset afficiebatur quibusdam domibus & agris quos quondam possedisset Arabs præcipuus Alchay de Aben Alimen, vt idem perhibet vocitatus. In extremo autē ipsius donationis hæc verba subiunxit. *Do tibi omnia supradicta bona salua mea fidelitate & de meo Domino Ildefonso Rege qui nobis ea dedit*. Alia enim simillima extant nonnulla, quæ Militibus irrogabantur, quod se in medios hostes, vt in eis commemoratur, ad perspicuam mortem pro salute exercitus iniecissent. Quæ omnes huiusmodi stipulationum formulæ non loqui so lummodo, sed personare etiam videntur, pristinam illam, & Ricorū hominum in Reges, & Militum in Ricos homines fidelitatem præstandā, quasi non sat ducerent futurum, vt eorum omnium integra, ac fidelis mens in factis, ac commissis si nō in ijsdem ipsis scriptis spiraret. Hi igitur Milites illius Rici hominis cogebantur accitu, cuius stipendia merebantur. A quo si deficiebant, poterant statim ijsdem omnibus stipēdijs militari. Propterea vulgari sermone *Caualleros vasallos de los Ricos hombres* vocabantur. Ipsæ vero singulæ eorum stipēdiariæ portiones *Caualleras de honor*. Cæterū Reges ipsi pro rata eorum portione tenebantur de subsidijs Regij patrimonij alios quoque milites sustentare, siue ij essent nobiles, siue etiam Milites, siue Infanciones. Triplex enim ea Militum ratio quondam fuit. Hi quia Palatini id est de Regis domo erant, quam veteres *Mesnadam Mesnaderij* Milites (quorum familiæ gentiliciæ à Curita, & Alportilio cæterisq; Hispaniæ antiquarijs describuntur) sunt vocati, vt diuersis hisce nominibus, diuersi ipsorum Militum notarentur status. Quamquam enim omnes genere idem erant, parte tamen & specie differebant multum, Ricorum namq; hominum dignitati proximus erat Mesnaderiorū iste Militaris, seu Equester ordo sic alij alijs illustriores. Quibus quæ dabantur à Regibus stipendia, vt à prioribus etiam nomine differrent, *Cauallerias de Mesnada*, seu *Mesnaderias* vocari consueuerunt, Regioque à nutu pendebant prorsus. Quæ magna tandem erat inter *Cauallerias de honor & Cauallerias de Mesnada* differētia, cum has ad libitum conferri fas esset, illas autem nequaquam, postea tamen hæc omnis ratio plerumq; solita est traduci, & conuerti. Vnde hodiernis, vt ait Blanca, tēporibus Mesnaderios Milites videmus nonnullos qui priscam hanc istius differētiæ no-

Rici hombres Milites.

Mesnaderij Milites.

tationem in suis inscriptionibus præ se ferunt, se cum aliquin ex Mesnaderiorum ordine sint. *honoris* lautorũ opidorum dominos nũcupantes quasi ea sibi, ac maioribus suis eo pacto declarent non ad Regum nutum, vt Mesnaderijs conferri ius erat, sed in *honorem* fuisse. Ricorum hominũ more contributa. Quæ enim re differebant, nomine etiam distare voluerunt. Hinc autem fiebat, vt cum certissima hæc essent Militibus istis proposita præmia non dubitarent quibusuis se offerre pro patria periculis. eratque omnino dum præliabantur, illud infixũ in eis aut vincere aut emori, quod si belligerando necabantur in meliori erant causa, & conditione quã si domi locupletes senes remansissent. Eorum vero qui Imperatores, Duces, arcium præfecti nauarchiue fuerant, sepelire corpora nequaquam licebat quin prius declararet Rex officio, ac muneri, quod quisque illorum sustinuisset, satis factum esse, præstitamque sibi in eo ab vnoquoq; fidem, solemni decreto interposito liberaret, nimirũ, vt qui fraudem, aut scelus commisisset, honore sepulturæ careret. Quapropter ita tũc æqualiter omnes omni genere virtutum floruere, vt egregia hæc laus videatur non hominum solùm, verum illorum etiam temporum fuisse: Rici homines ergò suis Militibus stipati, tanta auctoritate incedebant, vt Regibus pœnè viderentur æquales. Signiferos enim ante se ipsorum Regum more gestabant, singulos quos vocabant Pendones, aut Seneras amplissima summæ eorũ dignitatis insignia præferentes. Vnde & ipsos Ricos homines videas in antiquis monumentis passim Ricos Hombres de *Senera*, vulgari lingua nuncupatos. Eorum autem filij Infantes interdum, quemadmodũ & filij Regum appellati cernuntur. Atque inde credit Blanca ipsorum Infancionum nomen dimanasse, & ab Infantibus Infanciones quasi Infantes inferiores dictos fuisse ipsorum Militum filios; hi enim eorumquè poster. apud Aragones vocantur Infanciones, vti apud Belgas nostros Militũ filij *Ionckheers*, quasi iuniores domini appellãtur. Militibus enim cuiuscũque ordinis sint, siue Ricorum hominum siue etiam Mesnaderiorum, ij dicuntur tantùm qui sunt militiæ auctoramento honestati, atque vt vulgò loquimur, *los que actualmente son armados Cauelleros*. Vnde illud Michaelis Molini in verbo Infancio *Infanciones noscuntur apud nos; Milites verò fiunt seu creãtur.* Quia sine creatione actuali, seu promotione ad militiam nullus potest esse miles. Vt in Foro de creatione Militum. Cæterum subsequenti ætate Ricorum hominum nomen fuit antiquatum nobilesque vocari consueuerunt. Nam qui modò nobiles dicuntur multis in rebus præ se ferunt Ricorum hominum dignitatem, in ea præsertim cuius supra meminit Molinus. De qua idem alibi: nobiles Aragonum pro delictis eorum non puniantur pœnis corporalibus, vt in obseru. 1. tit. de pace fol. 24. Et in For. 1. tit. Hæc itaque in veteribus Salanouæ monumentis, quæ de Regis, ac regni consensu è lingua vernacula in Latinam, ab eodem versa exstant, vulgoq; obseruantiæ illius appellantur, de Ricis hominibus Militibus, ac Infancionibus tradita fusius reperiũtur. A quibus nequaquam dissentire visus est Iacobus hospitalis præclarus iuris Aragonici interpres, in ijs. quos sexaginta ferme annis post Salanouam de legibus Aragonum edidit commentarios Ioãnis Lupi Sessesi Iustitiæ Aragonum temporibus, cuius locum tenuisse proditur. Quos omnes secutus est Bages qui auorũ memoria eandem quæstionem ijsdem omnino verbis pertractauit. Veruntamen hæc omnia ab illo fonte, & capite fluxerunt, vitali nempe Episcopo, è cuius scriptis cæteri, quæ digna iudicarunt selegerunt, & Hier. Blanca in commentarijs suis planius, & apertius expressit.

Baneretti alijs *Baroneti*, Milites, qui Auratis hodieq; in Anglia digniores *Milites Baneretti.*
ha-

habentur, nomen habēt à vexillo concessum enim illis erat militaris virtutis ergò quadrato vexillo perinde, ac Barones vti, vnde & *Equites vexillarij* verè à nonnullis vocantur, & Germanis *Banner Leirs*, horum antiquitatem vltra Eduardi III. tempora, cum Angli bellicis laudibus abundarent, haud repetit Camdenus, vt tunc primum excogitatum hunc titulum honorariū in bellicæ virtutis præmium credat. In actis publicis eius æui fit mentio inter titulos militares, *Banerettorum hominum ad vexillum*, qui ijdem videantur *hominum ad arma*. & Rex Eduardus III. in charta Ioanni Coupland Baneretti statum, quod Dauidem II. Scotorum Regē in prælio apud Dunelmiam cœpisset his verbis erexit *Volentes ipsum Ioannem qui Dauidem de Bruis cœpit, & gratanter nobis liberauit, propter ipsius probitatis, & strenuitatis merita taliter præmiare, quod alij per hoc exemplum capiant nouis temporibus futuris fideliter obsequendi eundem Ioannem in statum Baneretti posuerimus, & pro eodem statu manu tenendo concesserimus pro nobis, & heredibus nostris eidem Ioanni quingentas libras percipiendas sibi & heredibus singulis annis &c* Memoria dignum est hic formulam adnotare ex Frossardo, qua Ioannes Chandor vir suo tēpore militari laude florens, factus sit *Banerettus*. Cum iam Eduardus VValliæ Princeps belli aleam experturus erat pro Petro Castellæ Rege contra Hēricum nothum & Gallos, Ioannes Chandos principem accessit, vexillumq; suum complicatum illi in manus tradidit, sic affatus. *Domine mi hoc meum est vexillum, placeat vobis explicare, vt hodie offeram. Sunt enim mihi fauente Deo ad hoc prouentus satis magni, Princeps verò & Petrus Rex Castella qui adstitit, accoperunt in manus vexillum, & illi reddiderunt explicatum cum huiusmodi verbis: Domine Ioannes quod felix faustumq; tibi sit & in gloriam cedat viriliter agas, & ostendas, qui vir sis. Ille accepto vexillo alacris ad suos se contulit, & attollens. Commilitones, inquit, ecce vexillum meum & vestrum, ste vt vestrum animosè propugnetis.* Posterioribus temporibus, qui ad hunc honorem euehendus, vel ante prælium vt animi excitarentur vel post prælium, vt virtuti suus constaret honos, gestans signum oblongum, Permon vocant, in quo sua depinguntur insignia inter duos seniores Equites præeuntibus tubicinib. & Heraldis corā Rege, vel Pro rege adducitur, qui bene ominatus iubet signi extremitatem, abscindi, vt ex oblongo, vexillum fiat quadratum.

pars 2. par. R. 3. m. 22. & 23.

Baccalaurei milites *Knights Bacchallers* fuere illi, qui tamquam tirones electi medij inter Equites auratos & Armigeros. In archiuis enim leguntur *nomina Militum Baccalaureorum, & Valectorum Comitis Glocestria*, vnde sunt qui Bachallers, quasi *Bas Chevaliers* dicto volunt, licet alij a Gallico *battailer* quod depugnare significat, deducunt. Antequam ordines Equitum à Carolo Rege VII. fuissent in Gallia dispositi, duo erant Equitum genera, Vexillarius qui Vasallos suos habebat elato vexillo, & Baccalaureus qui sub alieno vexillo procedebat. In decreto Ioannis Ponthiuani, facto 23. Februarij 1385. Thoariensis Vicecomes summus, & primus Comitis Pictonum Vasallus dicitur triginta duo vexilla habēs in ductu suo. In decreto facto tertio Iunij 1400. Comes Vallensis contendit Rodulphum Comequanum Vexillarium fo summodò, ac non Baronem esse, extulisse vexillum, quod ludibrio fuerit, eumque fuisse dictum Equitem quadrati vexilli; Comequanum verò se asseruisse Baronem qui Vasallos ferè quinquaginta, & prouentum magnum habuerit. Statuit consilium strictum Caroli VI. Regis comitatum Isabellæ filiæ Regis in Angliam profecturæ, vt nuberet Richardo II. Regi fore duorum Equitum Vexillariorum, & quinque Baccalaureorum, vt ministrarent ei: itaque delegati sunt Almontensis & Garenserianus vexillarij, & Reginaldus Ioannesq; Triani, Go-

Milites Baccalaurei.

In dorso Pat. 38. H. 3.

Golosius Annoius, Carolus Châbellius & dominus S. Clari Baccalaurei. Vexillarius in bello, eques duplaris erat ad Armigerum. In ſpôſione clientelæ quam Philippo Valeſio fecit Godefridus Comes Lemouicũ Septemb. menſe 1337. ducentenis libris prouectus ad vitam ex ærario Regis, & quinquaginta libris ſemel numerâdis promittit ſe miniſtraturum Regi cum ducentis viginti Equitibus ordinario ſtipendio vicenum ſolidorum in vexillarium, denum in Equitem, quinum in Hippoconum, diebus ſingulis, cuiuſmodi ſponſiones in Chartophylacio regio exſtant innumeræ.

Cæterûm miles nemo naſcitur, ſed noſtris temporibus, vti alibi delibauimus à Principe, vel eius legato, habita aut generis, aut virtutis, Fortunæ, rerũ domi foriſque bene geſtarũ ratione, dignitatem equeſtrem (quæ nõ niſi cũ vita tollitur, aut amittitur) ſtricto gladio leuiter humeris percuſſis, & flexis gen. candidati accipere ſolent, additis verbis ſolemni more conceptis, inuocatoq; ferè numine cuiuſq; prouinciæ tutelari. *Sis eques in nomine Dei, Surge Eques*, cæteræque id genus ceremoniæ pro patriæ conſuetudine adhibentur. Nullibi autem ſolemniores quam in Regis, aut Imper. Romanorũ electione, qui proceres aliquot è nobilitate primaria tyrones ſtricto D. Caroli gladio in album equeſtre adoptare ſolent. Qui ſic militaris ordinis fiũt, oſculato enſe, addito nominib. vocabulo in Gallia *Meſſire*, in Anglia *Sir* ad vitam vbiuis (more Gallico in regib. cõpellandis) ab alijs diſtinguuntur. Formã etiam cũ ritibus antiquam Annonymi cuiuſdam Angli ex veteri chronico addam. *Anno* inquit 1316. *Dominus Ricardus de Rednei facilus fuit miles apud Keynsham die translationis S. Thomæ martyris in præſentia Domini Amalrici Comitis de Pẽbroke, qui cinxit eũ gladio, & D. Mauritius de Barckleij ſuper pedẽ dextrum poſuit vnũ calcar & D. Barthol de Badeliſmer, Baro vterq; ſuppoſuit aliud ſuper pedem ſiniſtrum, in aula, & hoc facto receſſit cum honore.*

Iuramentũ militare antiquũ colligimus ex Liuij, & Vegetij verbis lib. 12. de Re militari per deos factũ cum deuotione capitũ ad quæuis infortunia pro Romana Rep. quæ cõſuetudo adhuc manet, ſed ritu veteri in religionẽ noſtrã detorto; ſub finẽ.n. militaris & ciuilis iuramẽti adijciũtur hæc verba: *Sic me Deus adiuuet & eius Sancti.*

De exauctoratione verò militũ (quæ ignominiæ militaris nota erat) alijs diſquirendũ relinquo. Vti ẽt cum ita deliquiſſent, vt capitali ſupplicio afficiẽdi, ſuis inſignibus fuerint exuti, baltheo militari diſcincti, gladio adẽpto, abſciſſis ſecuri calcarib. chirothecis ablatis & clypeo gentilicio inuerſo; perinde ac in regradandis cœleſtis militiæ militibus Eccleſiaſtica ornamenta, liber, calix & ſimilia auferũtur. Simul perpendant, ſi hæ dignitates equeſtres, quæ olim tam fuerint glorioſæ, dum rariores, dum quaſi præmia virtuti conſtitutæ, non euileſcant, cum ſint effuſiores, & cuiuſlibet ambitioni proſtitutæ iaceant, quod in re ſimili olim conqueſtus erat apud Romanos Aemilius Probus.

Herodianus li. 2. in oratione Seueri Septimy. Tacitus lib. 12.

His militibus proximi fuere Armigeri qui & Scutiferi, homineſque ad arma Gothis Schilpor, à Scuto ferendo, vt olim Scutarij Romanis dicti, qui vel à clypeis gẽtilitijs, quos in nobilitatis inſignia geſtant, vel quia principib. & maiorib. illis nobilibus ab armis erãt, nomen traxerunt. Olim.n. ex his duo vnicuique militi inſeruiebant, galeam clypeumq; geſtabant, vti indiuidui comites adhærebant, eo qđ à milite domino ſuo terras aliquas in Scutagio tenebãt, vt ipſe Miles à Rege in feudo militari qui iam non ſunt amplius in vſu. Armigeri primarij hodie cenſentur qui ſunt pro Principis corpore ſelecti: ſecundò equitum Auratorum filij natu maximi, & eorum itidem filij maximi ſucceſſiuè: tertio in loco habẽtur filij natu maximi minorum filiorum Baronum, & aliorum ſuperioris ordinis, quando autem primogeniti maſculi deficiũt, deficit vna cum illis titulis: quarto in Anglia ordine

Armigeri.

dine sunt, quibus Rex ipse cum titulo insignia donat, aut Armigeros creat collum torque S. S. vel sigmatico argenteo, & candidis, & argentatis calcaribus exornãs, vnde hodie in occidentalibus regni illius partib. vocantur vulgò *VVithesporres* ad discrimen militum siue Equitum auratorũ, qui auratis calcaribus vti solẽt: eorumq; primogenitis titulus solummodo cõpetit. Quinto loco Armigeri ibidẽ habentur quicũque aliquo superiori in Rep. munere funguntur, vel Principi honestiori conditioue famulãtur. Sed hoc officij nomen, quod olim, & officij tantũ fuit, inter dignitatis titulos regnante Richardo II. primũ irrepsisse tradit Camdenus. Verũ vti in quibusdam Italiæ locis Equites sunt hæreditarij, multi vbiuis etiã Armigeri nascuntur, quod ex tabulis militarib. *Marci Antonij Perezij* antiquæ nobilitatis Equ tis Serenifs. Eburonũ Principi à Consilijs, & Cubiculis viri supra natalium splẽdorem magnitudine animi, virtute, ac literarum gloria illustrissimi (quæ scilicet M. Ludouicum Pereziũ filium armigerum natũ peculiari Principis indultu prædicant) alijsque publicis archiuis didicimus. Sic & præter Equitũ primogenitos. Armigeri titulo sæpius hñr hæreditarij: Angliæq; regib. suus est hæreditario iure honorarius Eques, & pugil qui in Regijs inaugurationib. armatus aulam ingredi solet, & per fecialem electum iam Regem se pro vero, ac legitimo regni hærede agnoscere proclamari iubet, & si quis adeo temerarius sit, qui contradicere audeat, cũ eo se duello decernere paratũ ostẽdit.

Armigerorũ insignia.

Nũc de sacris ordinib. Militaribus à Põtificib. regulari aliqua disciplina adiecta cõprobatis, quos Galli vulgò *Religiones* Hispani, *Habitus*, solẽt nũcupare, itemq; de liberiorib. illis & *Torquatis* ab Imp. Regibus, alijsq; supremæ potestatis Principibus erectis dicendum est. Hos etiam Itali peculiari appellatione di *Croce, di Collana & di Sprone*. Galli verò, *De Maille, Raille & Paille*, quæ omnia suis locis latius explicabimus, solent indigitare.

ORDO EQVESTRIS
Militum Constantinianiorum Sancti Georgij.

NOn in Sacerdotibus tantùm, Monachis, & Virginibus, sapientissimum Diuinæ prouidentiæ ordinem iam à nascentis Ecclesiæ exordijs eluxisse apparet: verum etiam in militaribus Viris, qui cœlesti fortitudine, armisque solidioribus, quam fine ferrea, opus esse intelligentes, voto se, ac regulis ipsorũ, quantum arma tractaturis pro fide Christi sat erat, obstrinxere. Et nõ secus, ac in veteri lege Machabæi, Propheta Regius, alijque Israelitarũ Duces præliabãtur prælia Domini: ita citra Constantinũ Magnum, qui præter duos Philippos. AA. patrẽ, & filiũ Imperiũ Christo nuncupauit, semper extitere ordines, qui iam nõ tã tũ dilatãdæ verũ etiam armis tutãdæ Religionisij verò cuncti instar Cõstantini Magni, Iouiniani, Valentinianorũ Theodosiorũ, cæterorumq; Principũ Catholicorũ, Crucem gestabant, sed discolorẽ: alij rubeã, alij viridem, alij albam, alij aliã (qualem hic ferè exhibemus, & Constantino Magno contra Hostes dimicaturo primùm in Cœlo apparuisse auctores, numismata, & pyramides testãtur) præferebãt. His ergo omn b. antiquiorẽ habemus ordinẽ Militiæ Cõstantinianæ, quæ & aureata, & S. Georgij appellata est. Cõstãtino enim Flauio vt prædicebamus Anno Christi 312. Imperij sui VII. contra Maxentium conflicturo iam Sole à Meridie flectente Crucis signum ex lucis splendore figuratum in ipso cœlo manifeste apparuit, in eoq; inscri-

Varij Ordines Equestres. Arn. Mermannus in Theatro cõuersionis gẽtium. Eufeb. de Vita Constantini lib. 1. c. 25. & lib. 4 c. 21. Lips lib. 3. de Cruce cap. 15.

inscriptionem consignatã hæc verba complectentem. IN HOC SIGNO VINCES. Eidemque postea dubitanti de ostéti interpretatione, ac dormienti Christus apparuit cũ signo in cœlo demonstrato, præcepitque, vt exemplari ad imitationẽ illius signi, quod in Cœlo viderat fabricato, eo in prælijs cum hostibus committendis vteretur, quod quam primùm dies illuxit vexillũ auro, & gemmis ornatum confecit, viceq; imperatorij labari vsus est, vnde sibi insignis illa, historicisq; notissima victoria parta fuit. Tantum itaque ex hac Crucis ostensione affectum erga ipsam Constantinus concepit, vt Crucis vexilli præferendi in pugna quinquaginta Viris fortissimis, & militari disciplina instructis cura perpetua mandaretur. Salutari ergo Signo Crucis, veluti terriculo, propugnaculoq; malorum aduersariorum multitudine opposito, ab hostibus Victoriam reportauit; tandemq; militum suorum arma, & vestes eodem Signo Crucis signabat. Vixerunt isti milites vsque ad tempora D. Basilij Magni fine, aliqua regulari disciplina, at suadente Alexio Angelo Flauio, ex cuius genere ortum duxerat Constantinus, coaceruati sunt partimque in Claustris vitam ducebant, & a Magno Basilio regulam militarem habuere, quam confirmauit S. Leo Pontifex instãte Martiano Augusto, priuilegiaq; primùm á Leone Imperatore obtinuere, inde á quamplurimis alijs. Huius institutæ Militię meminere Baronius tom. 3. sub anno 312. vbi referuntur Prudentij versus & ex l. vnica Cod. de præposit. lab. lib. 11. tituloq; antecedenti; nec non ex priuilegio Isaacij Imperatoris tales Equites loco Prætonianorum militũ fuisse custodes corporis Imperatorum Bixantij, quinquagintaq; illos præpositos fuisse cõsulari dignitate præditos. Meminit etiam Ciauon. de Cruce cap. 2. Gretseriusq; lib. 2. cap. 57. & nouissimè Pater Franciscus á Coriolano Capuccinus in suo Breuiario Cronologico Lugduni impresso: Et multò prius de de istorum militum aureatorum gloria loquutus fuerat Franciscus de Rosieres Stemmate Ducum Lotaringiæ sub anno 715. vbi loquitur de Lamberto Augustrasio. Quoniam vero hic Ordo Sancto Georgio dicatus fuit, idcirco & Sancti Georgij appellatus est, Crucem rubeam gerunt milites auro circundatam, & ad formam lilij vndiq; terminantẽ cũ aureo signo

Labari in ipsius medio, primatesque qui quinquaginta sunt, immaginem Sancti Georgij pendentẽ è dicta Cruce gestant; Obedientiam supremo, Charitatem in proximum, & Castitatem coniugalem vouent.

Hæc Militum regularis Societas semper sub dominio, & magno (magistratu Familiæ Angelæ Flauiæ vixit; sed Græcorum Imperio iam declinato, ipsaque bonis & commoditatibus spoliata iam senio confecta adhuc sub vno Ioanne Andrea Angelo Flauio eiusdem stirpis superstite vitam ducit, sed nonnullorum nobilium Virorum auxilio pristinum decorem & auitam gloriam recuperat, & recurescit, & ne tantæ Antiquitatis Sacra monumenta depereant Sancti Leonis Epistolam priuilegiaque Leonis, & Isaacij Imperatorum, quæ in Archiuio Romanæ Curiæ sub Clemente VII. registrata fuere adnectere decreuimus, non prætermittentes ipsa á pluribus Pontificibus, & præsertim Paulo 3. Iulio 3. & Sixto Quinto confirmata fuisse.

LEO

LEO EPISCOPVS

MARTIANO AVGVSTO.

NOn possum satis admirari vestram pietatem, & amorem erga Catholicæ Fidei professores (gloriosissime Imperator) summa itaque lætitia accepi vestras, & strenui Principis Alexij Angeli litteras, quibus expositis, vt auctoritatem Apostolicam adiungam regulæ Basilij sāctissimæ vitæ Episcopi Cæsareæ, quam præscripsit militibus fratribus Constantinianis, qui Crucis rubræ stigmate firmantur à vobis, & ab ipso Principe. Alexio ipsorum fratrum supremo moderatore. Regulam ipsam, & Christinæ, & moralis doctrinæ plenam agnoui, & confirmaui, eamq hisce adiunctam, & mea manu signatam transmitto, vt vestri est desiderij. Illud interim à vobis instanter peto, vt ipsos Milites fratres meo nomine hortemini ne à tanto opere, & vobis obedientiæ, coniugalis Castitatis, & militaris disciplinæ desistant sed continua vigilantia viuere studeant iuxta dictam regulam, & præcipuè ij, qui in Cœnobijs degunt mulieres nō introducant, à scandalisque caueāt professam vitæ sobrietatem conseruātes; Deus huic optime incæpto faueat & illum numerum Christianæ Religionis Defensorum augere dignetur, vosque incolumem seruare Dat. Romæ xiij. Kal Aug. Ætio, & Studio VV. CC. Coss.

LEO CAESAR IMP.

SEMPER AVGVSTVS.

ALexio Angelo, & Michaeli eius filio Principibus Ciliciæ, & Macedoniæ Comitibus Driuasten. nostris amicis. & dilectissimis. Egregium illud facinus, quod iamdiu Progenitores vestri aggressi sunt, dū varios milites in vnum congregare, & sub certa regula moralis, & piæ disciplinæ instituere studuerunt. rubeæque Crucis, & Imperialis labari signo, quo Diuus Constantinus primùm vsus est, & de cœlis habuit stigmate signarunt, adeo vobis cordi est, vt in ipso tota opera insudetis, non enim contenti estis ipsos aureatos milites. & in castris. & in claustris, & in Dæmonem, & in Hostes visibiles prælia gerere a Serenis. Marciano prædecessore vestro petijstis. vt obtineret à Sanctissimo Romæ, & Vniuersalis Ecclesiæ Episcopo Leone confirmationē illius regulæ. quam dictis fratribus Equitibus statuit Basilius Episcopus Cæsareæ sanctæ, & recolendæ memoriæ, quod quidem libenter ab ipso Romano Patriarcha concessum fuit, vt nobis demonstratis; Modo subiungitis ipsos Milites vestros à quibusdam publicanis afferentibus ipsos non gaudere priuilegijs militum, dum in Castris non militant, molestari, & perturbari; Nos itaque scientes quanto honore digni sint egregij isti fratres, qui ad nutum vestrum nostro Exercitui adesse sunt parati, & nō immemores eorum, quæ a nobili cœtu horum militum, & anterioribus, & præsentibus temporibus strenue & fortiter gesta sunt, vobis, & vestris prænominatis Equitibus, seu fratribus Militibus concedimus & indulgemus, vt non solum extra castra habitantes, sed semper, & vbique locorū perpetuis futuris temporibus gaudeant omnibus priuilegijs, quibus gaudent & potiūtur cæteri militiam sub vexillis Campestribus militantes; sintque immunes, & exempti, ac liberi à quibuscumq. exactionibus, & impositionibus tam regali, quam imperiali, aut quauis alia auctoritate mādatis & indictis. Mandantes quibuscumque publicanis, & quæstionibus, vt tali nostræ voluntati adhæreant; Vtq; in nostram Augustalem Maiestatem, & Sacrum Imperium vos, & vestri successores promptam, & efficacem operam validius

exhibere possitis, scientes nobilitatem generis vestri, ex quo ortum traxit Diuus Constantinus Cæsar omnium Imperatorum præcessorũ nostrorum fortissimus, & sapientissimus, vobis prædictis, Successoribusq; vestris in perpetuum concedimus & elargimur, vt præfatæ regulatæ militiæ habenas, & magistrarum habeatis, & habeant, nemoq. alius quauis auctoritate, & potestate præfulgens donec vestrum genus vixerit, tales Milites creare, & ipso rubeæ Crucis auro circundatæ signo, atque Imperialis labari diuina tessera insignes reddere, & armare possit, pro cuius militiæ regimine, & Imperio vobis, Successoribusq; præfatis facultatem, & auctoritatem concedimus, & impertimur statuendi, & decernendi quascumque leges, edicta, & sanctiones necessarias, & opportunas esse duxeritis; Vtq; amoris nostri in vos propensissimi fructum maiorem cognoscatis, vobis, ipsisque vestris successoribus, qui huic militiæ præerunt facultatẽ elargimur, & donamus. Comites creandi, manseres, & incæstuosos, spurios, & illegitimos legitimãdi, & ab illis omnem geniture maculam tollendi, ita vt ad paternas, & alias quascumque dignitates, bona, & substantias succedere possint, ac si essent ex legitimo matrimonio procreati. Quicumque autem huius nostri Cæsarei decreti attentare præsumpserit, sciat se grauissimæ nostræ, & imperij indignationis pœnas incursurum. Dat. Bizantij vj. Kal. Martij Constantino, & Ruffo VV. CC. Cons.

Expediuit Andronicus Philoxenus

Imperatorij, & Cæsarei decreti mandato

Basilius Sabatius.

A. Præ. N.

ISAACIVS ANGELVS FOELIX

D. G. IMP. CÆS. *Semper Augustus.*

Serenissimo Alexio Angelo Flauio Comneno Filio infanti ex visceribus nostris nato, cæterisq; ex prosapia Angela procreandis futuris Imperatoribus syncere gratiæ nostræ, & benedictionis æternæ augumentum.

Eousq; processit imperãdi libido, & regnorũ auiditas, vt peractis tẽporibus nefanda scelera, & immanissimæ atrocitates à parẽtibus, à progenitis, à cõsanguineis in hunc finem emanauerint, atque vtinam cessare iubeat Diuina pietas, & misericordia, quibus moniti exemplis, prudentia nos docet, vt ad ipsa euitanda curam, & quamcumq; adhibeamus industriam. Memores itaque Diuini illius fauoris, quo Christus Romanum Imperium stabiliuit, dum salutiferæ Crucis signum Constantino Diuo Cæsari Augusto ex clara progenie nostra, & præcessori maximo commonstrauit, quo assistente innumeræ victoriæ non ipsi tantum, sed cæteris ab inde imperij successoribus sunt partæ, quo nobiliores exercituum commilitones muniti quasi diuino brachio adiuti, & fortes euasere, & hostium profligatores apparuere, omnem conatum adhibuimus, vt fortiores Christiani, & nobilissimi Principes, & proceres tali signo armati incederent, & regulas militares subirent nobis enim persuasum semper fuit Imperatorem, cuius sacra purpura à Diuino caractere, & à nobilissimis Viris custoditur, protegitur, & ipsos domesticos habet incolumem, & ab iniurijs, perfidisq; machinationibus immunem fore, & licet iam paucis mensibus generalia talis Ordinis Conuitia conuocauerimus, regulasq; & iura dederimus, quibus perampla hæc militia gubernari, & augeri possit, non tamen voti nostri

nostri compotes factos esse agnoscimus scimus etenim priuilegia, dignitates, & prærogatiuas esse, & præmia, & blanditias, quibus homines gloriæ cupidi ornantur, & alliciuntur, vnde præsentis nostræ edictalis Constitutionis perpetuis valituræ tẽporibus decreto confirmatis prius omnibus illis gratijs, fauoribus, & priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus, quæ fauorabiliter concessa fuere à Serenissimo Leone Primo Imperatore, & præcessore nostro VI. Kal. Martij Cõstãtino, & Ruffo Coss. Equitibus ipsis à Constantino Cæsare institutis sub regula Magni Basilij, & Sancti Georgij Martyris patrocinio viuentibus, sancimus, & decernimus ipsos milites tam præsentes, quam in perpetuum sub dicto Vexillo futuros, ab omnibus oneribus exactionibus, & impositionibus tam realibus, quam personalibus, & mixtis, & tam Imperialibus, quam Regalibus, seu quocumque nomine nuncupantur, liberos, immunes & exemptos semper fore, ita vt neque a vectigalium exactoribus, neque a publicanis, & ministris inquietari perturbari, aut molestari possint Ipsos etiã, & eorũ quemcumque eximimus à iurisdictione, potestate, & auctoritate cuiuscumq; Consulis, Proconsulis, Tribuni, Prætorio præfecti, seu quocumque nomine appellati iudicis, & in dignitate constituti: sed solius supremi sui, nostriq; in hac parte successoris ditioni, & Imperio subesse, & obedire volumus. & hac nostra edictali lege sancimus, vt prænominati Ordinis insignitorum militum bona publica, siue ipsorummet priuata quæcumque ab ipsis in totum, aut partim auferri, vel Fisco nostro applicari nunquam possint, quicquid ipsi deliquerint, excepto atrocissimo Maiestatis læsæ crimine. Quoniam verò humanæ fragilitatis est nedum homines, & familias, sed regna, & Imperia ipsa mortem habere, ne talis fortunæ accidentia vnquam inopinatè eueniant, nos præcauisse iuuat, & salubria remedia dare decernimus. Si vllo itaq; tempore (quod absit) nostrum genus mortem videbit, & Imperium cum ipso declinauerit Angelicæ huic, Militiæq; sacræ licebit sibi aliquem ex Commilitonibus præponere, nisi fortè vltimus nostræ styrpis superstes sibi successorem ex primorum consensu elegerit; ipsis autem Supremis, qualescumque fuerint, perpetuam, & irreuocabilem facultatem, & auctoritatem ab ipsa superioritate emanantem cõferimus, & concedimus ex nunc creandi, & constituendi Comites, & Notarios, & publicos tabelliones, faciendiq; Doctores, Magistros, & Baccalaureos in quacumque facultate, Poetas laureandi, Spurios, Bastardos, Manseres, Incæstuosos, & alios ex quocumque damnato, & illicito coitu procreatos legitimandi, ab eisque omnem geniture maculam, & defectum siue viuis, siue defunctis, siue præsentibus, siue absentibus, & ipsorum parentibus, & consanguineis, siue consentientibus, siue renuentibus tollendi, & abolendi penitus, itaut ipsi, & eorum filij ad paternas, & auitas substantias, bona, dignitates, honores etiam si essent feuda nobilia, & antiqua, aut hæreditaria, aut alias quascumque successiones omni prorsus sublata differentia succedant. Necnon infamatos de iure, vel de facto absoluendi, & ad honores restituendi, & promouendi non obstantibus quibuscumque consuetudinibus legibus, & statutis in contrarium facientibus. Vobis autem dilectissimi fili, successoresq; vestri illud semper memoriæ adhærere hortamur, ne fastigij vestri superbia elati, ne proceribus, principibus, subditis, & Magistratibus vallati, & septi vobis vitam, & imperium intactum credatis nisi Sanctissimæ, & victricis Crucis, huiusque militiæ insigni strenuisque militibus quibus præesse semper debitis fortes, & insuperabiles facti, & Christiani nominis, & Christi Milites vos profiteamini. Quæ quidem de nostræ pleni-

C 2 tudine

tudine potestatis nostrorumq; procerum assensu ediximus, & sanciuimus. Bizantij idibus Septemb. Anno ab Incarnatione Domini Nostri Iesu Christi 1191. Imperij verò nostri vij.

Expedita per Mag. D. Constantium Sebastem.
De mandato D. Imperatoris.

Homogenes Cominis

D. Præ. N.

ORDO EQVESTRIS *Sanctissimi Sepulchri D.N. Iesu Christi in Regno Hierosolymitano.*

Itiner. Terræ Sanctæ. Bartholom. à Salignia co Equitis Sācti Sepulchri Lugduni Anno 152.

AB eodem Constantino Imperatore contendunt alij processisse Ordinem Sanctissimi Sepulchri Domini Nostri Iesu Christi quinque rubei coloris Crucibus insignem (licet non desint qui originem eius ad S. Iacobum fratrem Domini Episcopum Hierosolymitanum anno 63. pro Christo cæsū) referant. Huius enim pijssimi Imperatoris mater Sancta Helena cum Crucem, & Monumentum Dominicum Diuino mōstrata numine feliciter reperisset; sūptuo sis in honorem Sanctissimæ Resurrectionis erexit Ædes, quibus consequenti ætate Canonicorum Regularium Diui Augustini fuit adiunctum Collegium, eiusque Sodalibus Sancti Sepulchri custodia demandata dicitur; Saracenis interim, & Turcis (qui

Petrus Bellegus c. 14. Eusеb. li. 3. de Vita Cōstantini.

rerum inibi potiti totum Orientem, & præcipuè Palestinam diutissimè afflixerunt) id egrè tributo annuo persoluto indulgentibus. Quo factum, vt Carolus Magnus Imperij occidentalis Conditor. Christianorum tranquillitati jis partibus stabiliēdæ cum Infidelium Rege Aarone fœdus inierit, cæterisque posterioris sæculi Principibus, vt ritu inter Christianos suscepto. certis Vrbis Sanctæ attributis locis sacra peragere possent, est datū. His penè Barbarorū vinculis per tot annorum decursus, Sancti Sepulchri Sodalium detenta, vt aiunt, Virtus felicibus Godofredi Bullonij, & Balduini fratris auspicijs, quasi relaxata in apertum tandem prodijt. Ij Canonicos Regulares Sancti Sepulchri Custodes Militiæ suæ ad honorem Sanctissimæ Resurrectionis susceptæ vniri voluere: quorum incredibili virtute muniti id perfecere, vt Christianorum Regna, Prouincias, Vrbes iam in Oriente quam in Occidente aduersus Barbarorum, & Infidelium incursiones, vel fortissimè tutati fuerint, vel etiam recuperauerint, & Christianum nomen perflorentissimas terrarum partes admodum propagarint; idq; eo solo intuitu, & fine, vt Christiana Religio, aut sarta tecta conseruaretur, aut à Barbaris oppressa in integrū restaurata refloresceret. Eius rei fidem faciunt tot belli sacri expeditiones in Terram Sāctam susceptæ, quæ CRVCIATÆ, aut VIÆ SANCTI SEPVLCHRI nomine, ab Auctoribus commendantur. Docent tot Principum. & fortissimorum Ducem (qui Militiæ Sancti Sepulchri nomina dederunt) ad Summos Pontifices de rebus in Syria gestis perscripta testimonia, nec non sumptuosissima, titulo Sancti Sepulchri per Orbem Christianum erecta Cænobia, in quibus hodieq; videre licet militum illorum imagines, & monumenta tibijs in Crucem transuersis. sic enim sepulti fuerunt quotquot illo sæculo nomina bello sacro dedissent; vel qui, vt tunc temporis sunt loquuti, Crucem susce-

Vide res gestas Francorum. & litteras ex Bibliotheca P. Petauij editas Parisijs, 1611.

Hier. Curita ad ann. 1134. & 1141 Equites tibijs in cruce trāsuersis sepeliri solent.

His Franciscus Sanseuin' duas Cruces rubeas ascribuit.

susceptissent. Verùm pessum iam eunte Hierosolymitano Regno,& per intestina mala distractis Christianorum animis domesticorum perfidiæ cessit bellicosorum Sodalium destituta Virtus. In Italiam itaque secedentes, Sede Perusiæ constituta; alij ex voluntate Innocentij VIII. Pont. Max. in Societatem Rhodiorum Equitum adsciti sunt, alij ad propria, dū copiæ aduersus communem Christiani nominis Hostem restaurarentur, remearūt. Huius Militiæ meminit fusè Innocentius III. Cap. Inter dilectos. de donat. ex. Tenentur autem Ordinis Candidati regulæ præscripto infidelibus pro virili arma inferre, captiuos redimere, preces. & horas Sanctæ Crucis quotidie recitare, & quinque Cruces rubeas in honorem quinque plagarum Domini Nostri Iesu Christi; vel vti Equestres tabulæ Patrui mei Petri Mennenij indicant, Sanctæ Crucis, Sanctisimiq. Christi Sepulchri, insignia deferre, leges siue Constitutiones, quas vocant, ipsis latinè à Carolo Magno, Ludouico Pio Philippo Sapiente. & Ludouico Sancto Galliarum Regibus, & Godefredo Bullonio præcipuo Ordinis Instauratore præscriptas, ex autographo recitat Iacobus Villamontius: priuilegia verò, & cæremonias Bartholomæus à Saligniaco, Ioannes Zuallardus, Nicolaus Hautius Fromontij regulus, eiusdem Instituti Equites; nec non Nicolaus Christophorus Radziuillius Dux Olikensis, & alij in suis de Terra Sancta conscriptis libris recessent. Quæ breuiter ab Abrahamo Ortelio ex ijsdem ferè concinnata, ob Virtutis famam, & præcipuum belli aduersus Saracænos gerendi (cui Milites illi destinati erant) ea ætate studium quodq; in ipsa Vrbe Hierosolymitana à Summi Pontificis Vicario ad Sanctisimi Sepulchri Monumentum militaria insignia Religionis ergo, hodieq; suscipere soleant, breuiter hic referre, & insignia ob oculos ponere haud incongruum duxi. Ex quibus apparebit quam iuridicè dubitauerim de Origine huius Ordinis, nullum enim verbum ibi habetur de antiquiori initio, sed noui Ordinis fundamenta prima videntur, cum nulla ratio suadere poisit eius Ordinis antiquitatem, quæ & quandam nobilitatem profert silentio inuolutam esse; tu lector iudica.

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Incipit modus præficiendi, siue ordinandi Militem Sanctissimi Sepulchri Domini Nostri Iesu Christi.

Ante omnia ordinandus Miles præparet se ad deuotionem, vt valeat percipere gratiam officij sacræ militiæ, ac præmissa confessione, auditaq; Missa, & percepta Dominica communione, intromittatur in atrium Sanctissimi Sepulchri, & tunc incipiatur iuxta modum qui sequitur. Primò congregatis omnibus intra Sanctissimum Sepulchrum, cantetur hymnus, scilicet *Veni creator Spiritus &c.* Deinde Vers. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur.*

Resp. *Et renouabis &c.*
Vers. *Domine exaudi orationē &c.*
Resp *Et clamor &c.*
Vers. *Dominus vobiscum;*
Resp. *Et cum Spiritu tuo.*

OREMVS.

Deus qui corda fidelium Sancti Spiritus &c.

Deinde debet interrogari à Patre Guardiano.

Quid quaeris?

Responsio flexis genibus.

Quaero effici miles Sanctissimi Sepulchri Domini Nostri IESV Christi.

In-

Interrogatio. *Cuius conditiones?*
Respon. *Nobilis genere, & parentibus generosis natus.*
Interrog. *Habesne vnde honestè manu tenere possis statum, & militarem dignitatem absq; mercibus, & arte mechanica?*
Resp. *Habeo Dei gratia bonorum sufficientem copiam.*
Interrog. *Es ne paratus corde, & ore iurare pro virili militaria sacramenta, eaque seruare quæ sequuntur?*

1 Primò. *Miles Sanctissimi Sepulchri, omni die opportunitate habita Missam audire debet.*

2 Secundò. *Cùm necesse fuerit bona temporalia, & vitam exponere debebit, scilicet, quando est bellum vniuersale contra infideles, & venire in propria persona, vel mittere idoneum.*

3 Tertiò *Est obligatus Sanctam Dei Ecclesiam, & eius fideles ministres ab eorum persecutoribus defendere, & pro viribus liberare.*

4 Quartò. *Debet iniusta bella turpia stipèdia, & lucra hastiludia duellum, & huiusmodi (nisi caussa militaris exercity) omninò vitare.*

5 Quintò. *Debet pacem, & concordiam inter Christi fideles procurare, Rempublicam exeruare, & augere viduas, & orphanos protegere, iuramenta execrabilia, periuria, blasphemias, rapinas, vsuras, sacrilegia, homicidia, ebrietatem, loca suspecta, & personas infames atque vitia carnis vitare & tamquam pestem cauere, & se apud Deum hominesque irreprehensibilem exhibere, ac etiam verbo, ac facto se dignum tanto honore demonstrare, Ecclesias frequentando, & cultum diuinum augmentando.*

Quæratur ergo si est paratus, corde, & ore hæc omnia protestari, iurare, & facere.

Resp. *Ego N. profiteor, & promitto Deo Iesu Christo, & B. Virgini Mariæ hæc omnia pro virili me obseruaturum.*

His peractis, benedicatur ensis a Guardiano secundum formam inferius positam, si non est aliàs benedictus: sed si benedictus est, vel post benedictionem vocato vno ordinandorum, & genuflexo ante Sanctissimum Sepulchrum: Guardianus ponat manus super caput eius & dicat. *Esto N. esto fidelis, strenuus, bonus, & robustus Miles Domini Nostri Iesu Christi, & Sanctissimi eiusdem Sepulchri, qui te cum electis suis in gloria sua collocare dignetur Amen.*

Hoc finito Guardianus porrigit militi calcaria inaurata, quæ pedib. suis accommodabit in terra existens. Postea dat ensem nudum Christi militi, dicens: *Accipe N. sanctum gladium in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.* (Per signum Crucis exprimens) *& vtaris eo ad defensionem tuam, & sanctæ Dei Ecclesiæ, & ad confusionem inimicorum Crucis Christi, ac fidei Christianæ & quantum humana imbecillitas permiserit, eo neminem iniustè lædas: quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu Sancto regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.* — *Calcaria.* — *Ensis.*

Deinde ensis in vaginam reponitur, & à Guardiano prædicto ense cingitur, dicendo. *Accingere N. gladio tuo super femur tuum potentissimè in nomine Domini Nostri Iesu Christi, & attende, quod Sancti non in gladio, sed per fidem vicerunt regna.* Ense accinctus miles surgit & genibus nixis, inclinatoque capite supra Sanctum Sepulchrum à Guardiano ordinat r, percutiendo ter ense prædicto scapulas militis, & dicendo ter, videlicet: *Ego constituo, & ordino te N. militem Sanctissimi Sepulchri Domini Nostri Iesu Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen:* faciens ter signum Crucis. Deinde osculetur eundem, ponens more maiorum torquem aureum cum Cruce pendente, in c ollo eius, & ordinatus deosculetur Sãctum Sepulchrum, postea discedat, & restituat omnia, & vocato alio ijsdem ceremonijs in num rum militũ Sancti Sepulchri coope tur: ordinatus interim in atrio Sancti Sepulchri remaneat, quousque omnes ad hunc honorem promouẽdi, sint promoti. Post — *Eques S. Sepulchri Torque aureo, & Cruce donatur.*

quo-

quorum, vel cuius ordinationem. *Te Deum laudamus &c.* à Monachis decantatur, & ad sacellum fratrum minorũ itur, vel ibidem statur, prout voluerit vel ordinauerit Guardianus: deinde dicuntur hæc in singulari, si vnus est: si verò plures, in plurali. In singulari dicitur: *Speciose forma præ filijs hominum ac accingere N. gladio tuo super femur tuum potentissime*: & si plures, dicitur in plurali.

Vers. *Domine exaudi &c.*
Resp. *Et clamor meus ad te veniat.*
Vers. *Dominus vobiscum.*
Resp. *Et cum Spiritu tuo.*

OREMVS.

Da Ecclesiæ tuæ misericors Deus, vt Sancto Spiritu congregata hostili nullatenus incursione turbetur.

Omnipotens sempiterne Deus super hunc N. (vel hos) famulum tuum, qui eminenti mucrone circumcingi desiderat, gratiam tuæ benedictionis infunde, eùdemq; dextera tuæ virtute munitum, fac contra cuncta aduersantia cœlestibus armari præsidijs, quibus nullis in hoc sæculo tempestatibus bellorum turbetur. Per dominum nostrum &c. Ad extremum amplectitur illum Guardianus, & alij, si quis volent.

BENEDICTIO ENSIS.

Is, qui benedicit, teneat ensem nudum ante se, & dicat.

Vers. *Adiutorium nostrum in nomine Domini &c.*

OREMVS.

Exaudi quæsumus Domine preces nostras, & hunc ensem quo se famulus tuus hic cingi desiderat, maiestatis tuæ dextera dignare benedicere quatenus possit esse defensor Ecclesiarum, viduarum orphanorum, omniumq; Deo seruientium contra sæuitiam paganorum, alijsq; sibi insidiantibus sit terror, & formido præstans ei æquæ persecutionis, & iusta defensionis effectum per Christum dominum nostrum. Amen.

OREMVS.

Benedic domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus per inuocationem nominis tui & per aduentum Christi filij tui domini nostri & per donum Spiritus Sancti hunc ensem, vt hic famulus tuus, qui hodierna die, tua concedente pietate præcingitur, visibiles, & inuisibiles inimicos prosternat, et conculcet, victoriaq; potitus, maneat semper illæsus per Christum dominum nostrum. Amen.

Benedictus dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum, misericordia mea, & refugium meum, susceptor meus, & liberator meus protector meus, & in ipso speraui, qui subdit populum meum sub me. Gloria Patri, & Filio &c.

Vers. *Saluum fac seruum tuum domine.*
Resp. *Deus meus sperantem in te.*
Vers. *Esto ei domine turris fortitudinis.*
Resp. *A facie inimici.*
Vers. *Domine exaudi orationem meam &c.*
Dominus vobiscum &c.

OREMVS.

Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui cuncta solus ordinas, & rectè disponis qui ad coercendam malitiam & improbitatem malorum, & tuendam iustitiam, vsum gladij in terris hominibus tua salubri dispositione permisisti, & militarem ordinem ad populi protectionem institui voluisti, quiq; per Beatum Ioannem militibus ad se in deserto venientibus vt neminem concuterent, sed proprijs contenti essent stipendijs, dici fecisti: clementiam tuam suppliciter exoramus, vt sicut David *puero tuo Goliath superandi largitus es facultatem, & Iudam Machabæum de feritate gentium nomen tuũ non inuocantiũ triumphare fecisti; ita & huic famulo tuo N.* qui

qui nouiter iugo militiæ colla ſuppenit, pietate cœleſti vires, ac robur ad fidei,& iuſtitiæ defenſionem tribuas, præſteſque ei fidei, ſpei, & charitatis augmentum, & tui timorem pariter, & amorem, humilitatem, perſeuerantiam, obedientiam, & patientiam, cunctaq; in eo rectè diſponas, vt neminem cum gladio iſto, vel alio iniuſtè lædat & omnia cum eo iuſta, & recta defendat,& ſicuti ipſe de minori gradu ad nouum militarem prouehitur honorem, ita veterem hominem deponens, cum actibus ſuis nouum induat hominem, vt te timeat,& rectè colat perfidorum conſortia vitet, & ſuam in proximum charitatem extédat præpoſito ſuo in omnibus rectè obediat & ſuum in cunctis iuſtè efficium exequatur. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Multa alia ad illuſtrationem ordinis piè decenterquè inſtituta,quæ cõmemorare longum eſſet, & ad calcẽ huius operis ex archiuis Sancti Sepulchri adijcere libuit, nec non,& tabulas prælo digniſſimas, hactenus nunquam editas,quibus Philippus II Hiſpaniarũ Rex Catholicus in ſummum ordinis Magiſtrum eiuſque ſucceſſores à militibus Hieroſolymitanis,præſertim Belgis ibidem nominatis anno 1558. in Eccleſia Hochſtratana ditionis Brabantiæ ſunt electi. Vide, & Marianum Scotum, & Lambertum Schaffnaburgenſem,qui de pijs boniſque Principib. & Epiſcopis qui anno Domini 1063. Hieroſolymam peregrinati ſunt, ſcripſere. Ad horum fere Equitum normam creari ſolent

Equites S. Catharinæ. Equites S. Catharinæ ad montem Sinai, eiuſdem Virginis ſacratiſſimo corpore celeberrimum, & mediam rubei coloris rotam gladio transfixo pro inſignibus præferre.

ORDO EQVITVM S. Mauritij, & S. Lazari apud Sabaudos.

INitia Ordinis S. Lazari repetunt à temporibus S Baſilij Magni Cæſarienſis Epiſcopi, quem Gregorius Nazianzenus tradit hoc titulo Noſocomium excitaſſe. *In vita S. Baſilij.* Atque eius antiquitatis pariter fidem facere aiunt, tot prochotrophia, noſocomia, ſeu hoſpitalia,vt vulgò loquuntur Sancti Lazari nomine per orbem Chriſtianũ ſparſa. Sed prima inſtitutio per Barbarorum incurſiones, atque iniuria temporum collapſa cum eſſet,ea ipſa velut renata eſt felici illo æuo, quo Chriſtiani Europæ Principes Ieroſolymorum vrbem, cæteraquè Terræ Sanctæ loca barbaris eripuerunt. Itaque vt Templarij, Hoſpitalarij, & Teutonici, ſic & Lazarini Equites illo ſeculo,homines Chriſtianos ex Europa aduenientes, nõ modo hoſpitijs exceperunt, ſed & ſtrenuè Saracenis alijſque barbaris arma intulerunt. Quo factum vt Balduinus II. Fulco, Amalricus Balduin. III, & IV. Reges Ieroſolymitani, itemquè Theodora, & Meliſindis Reginæ, alijquè Principes ipſum ordinis Magiſtrum, & domicilia in Syria eidem dicata,ac propria nõ paucis beneficijs adfecerint: quorum teſtes tabellæ publicæ etiamnum Boniaci vulgò *Boigny* in diœceſi Aurelianenſi in Gallia adſeruantur. Quem quidem locum Equitibus ipſis

La-

Lazarinis Ludouicus Galliæ Rex adsignauit, diplomate anno CIƆ.CLIV.
1154. dato, & Hugonis Cancellarij manu signato, Matthæo Montmorentio Galliæ Conestabili præsente. Pulsis demum per Saracænos è Syria Christianis, Boniaci domicilium Magistri ordinis Lazarini est constitutum, ibiq; comitia, seu conuentus à Sodalibus quotannis haberi solent, Commendatoribus, vt vocant, ex Italia, Sicilia, Sabaudia, Anglia, Scotia. Hungaria, alijsque prouincijs eodem confluentibus; id quidem ad annum vsque superioris seculi octauum, & quinquagesimum obtinuisse constat, quo anno
1558. Boniaci Comitijs interfuere, Commendatores S. Eligij Londinensis, Bandarræ in Hungaria. Agresolij in Sabaudia, & alij complures à Ioanne Leuyo Magistro ordinis euocati. Vt mirum nemini videri debet Philippum Augustum Sāctum Ludouicum, Philippum Pulchrum Philippum Longum, Ioannem, Carolum VII. Ludouicum XI. Carolum VIII. Ludouicum XII. Franciscum I. Henricum II. & Henricum IV. Galliæ Reges, Henricum item Angliæ Regem, Aquitaniæ Normanniæque Ducem, Theobaldum Comitem Blæsensem, aliosque Galliæ Principes multis sodalitium Lazarinum vectigalibus annuis, ac priuilegijs honorasse; vt fusè Petrus Belovus Consiliarius Tolosanus in suo de Equestribus ordinibus libello commemorat. Idem præstitit Fridericus II Imp. & Siciliæ Rex, qui in ea ipsa insula, itemque in Calabria, Apulia, Campania, alijsque Italiæ locis amplissima, ijsdem prædia attribuit. Quas donationes post Alexander IV. Nicolaus III. Clemēs IV. Ioannes XXII. Gregorius X. alijque Pontifices Romani suis diploma tibus stabiliuerunt. Solent autem Lazarini milites Crucem viridē pro ordinis tessera præferre. & S. Augustini regulam profiteri. quæ omnia Gregorius IX. diplomate edito probauit. Temporum porro decursu, cum instituti huius dignitas iaceret, Equites Rhodij ab Innocentio VIII. P. Max. Anno CIƆ. CCCC. XC. impetrarunt, vt cum Rhodio, seu Ioannitico confunderetur. Sicque paulatim Sodalitij Lazarini memoria, cum apud Gallos, tum apud Italos est obscurata. At Pius IV. Pontifex idipsum 1490.
Ann. CIƆ. IƆ. LXV. excitauit: amplissimisque priuilegijs, honoribus, immunitatibus ad instar aliarum militiarum dotauit, Ioannoto Castellionæo, viro nobili Mediolanensi, ordinis magistro creato, & diplomate ea de re I V. Non Maias promulgato, 1565.
Quod diploma Pius V. successor altero Pontificatus sui anno, constitutione vij. Kal. Febr. & altera iij Idus Sextileis partim reuocau t, partim moderatus est. Cumque Vercellis anno eiusdem seculi LXXII. Castellionæus vita discessisset, Gregorius XIII. 1572.
quo maiorem huic militiæ dignitatem conciliaret, eius principatum seu magisterium in Emanuelem Philibertum Sabaudiæ Ducem. atque illius Successores anno proximè insequente contulit. Philibertus autem 1573.
conuentu Equitum Nicæam indicto, eos sacramento solemni tamquā Magnus, vt vocant. Magister. in fidem adegit, & nouas. ordini decorando, atq; amplificando leges, ac ritus eiusdem Pontificis auctoritate confirmatos condidit coniunctis, atque in vnū confusis S. Mauritij, & S. Lazari ordinibus. Idem duo præterea domicilia, siue hospitia, vnum Nicææ, alterum Augustæ Taurinorum excipiendis Equitibus à fundamentis suo ære excitauit, statuitque vt in posterum militia S. Mauritij, & S. Lazari nuncuparetur; Equitesquè Crucem viridem limbo candido conclusam, in cuius medio altera D. Mauritij superposita esset, in vestibus gererent. Paulus Morigius tradit Cistertiensiū regulam Benedictinam ijsdem Equitibus a Gregorio XIII. fuisse præscriptam. Vide & Iac. Aug. Thuanum lib. hist. 38.

Ordinis Lazarini Domicilium Boniaci in Gallia.

Insignia antiqua Equitum S. Lazari.

Ordo Sāncti Mauritij, & S. Lazari coniungitur.

Insignia noua Equitū S. Lazari.

Regula Sāncti Benedicti.

Ordo Equitum Sancti Mauritij.

Ads Mauritij Equites quod attinet, præferunt ij etiamnum Crucem albam, florigeram Gallis dictam, & à Sancto Martyre in bello Christianis pro tessera obtendi solitam. Fuit is Mauritius Thebææ Legionis Dux, & antesignanus, apud Agaunum, in confinibus Heluetiorum atque Allobrogum (locus hodie Sancti Mauritij nomen retinet, spectatq; ad Cantonum, vt vocant. siue Heluetiorum ditionem) pro Christo cum suis à Maximiano imperatore cæsus. Hunc vt viuum tutelarē, ac præsidem Allobroges venerantur, & sunt qui Sabaudiæ Ducum stemma ab eo deducere conantur, hoc constat S. Mauritij gladium, & annulū à Ducibus istis magno cum honore adseruari, atque vt pignus imperij, cum inaugurantur, ijsdem solemni ritu tradi. Eremiticum porrò ordinem S. Mauritij sub regula S. Augustini ab Amadeo. I. Sabaudiæ Duce institutum fuisse scribit P. Matthæus & P. Beloyus, nostræ ætatis scriptores. Vetustiores rerum Sabaudicarum annales tradunt Amadeum, (qui postea ad Pontificatum vocatus Felicis V. nomen induit) relictis omnibus Ripallium ad lacum Lemanum se contulisse, atq; ibidem primo lapide à Thonone opido cum viris nobilibus, siue Equitibus decem eremiticum vitæ genus amplexum esse, in monasterio D. Mauritij memoriæ, atque honori à maioribus ipsius dedicato, cinerea veste oblonga adsumpta, cingulo aureo, atque cinerei coloris chlamyde, cui Crux aurea foret insuta; traditque Franciscus Modius in Pandectis Triumphalibus Eremitas Ripallię (quos milites S. Mauritij vocant) Felicis Papæ solemnijs inauguralibus anno 1440. interfuisse, qualisque habitus & religio illius antea fuisset, vestibus suis præmonstrasse. 1440.

Martyrol. Rom 22. Septemb.

In hist. Ludouici XI. lib. 3.

Orig equest. cap. 20.

ORDO EQVITVM *Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari in Gallia.*

Differui hactenus quorum opera apud Italos, & Sabaudos institutum Lazarinum in vsum sic reuocatum, restat vt videamus, quibus ea gloria apud Gallos obtigerit. Dixi supra Equites Rhodios, seu Ioannitas ab Innocentio VIII. impetrasse, vt Lazarinum sodalitium ipsis adiungeretur. Quo qui tem factum est, vt Ioannitæ ordinis illius principatum, ac præfecturam penes se retinuerint vsque ad Aemarum Castum, virum natalibus, multisque virtutibus clarissimum. Is quamquam Melitēsis eques, militiam Lazarinorum, cuius princeps, ac magister erat, in Gallia instaurare primus serio nostra memoria in animum induxit, & bona patrimonialia primis possessoribus restituere conatus est. Quo laudabili in opere cum defecisset, Philibertus Nerestanus, vir modestia simul, & fortitudine præstans (quæ duo in homine militari rarò cōiuncta reperias) demortui locum, ac magisterium excepit, professione tamen, aut vitæ genere Melitensib. non obstrictus. Itaque Romam profectus à Paulo V. obtinuit, vt Lazarini Equites Galli in posterum Equites S. Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari nuncuparentur, & violacei coloris Crucem Virginis Matris effigie insignem, ex collo pendentem itemque chlamydi adfixam, exemplo Melitensium præferrent. Visis est idem Romæ consilio, & opera R. P. Petri à Matre Dei Carmelitæ discalceati, quē Paulo

Insignia Equitum S. Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari.

Paulo Pontifici à sacris tūc erat concionibus, eidemquè ob singularem morum integritatem vitæque sanctitatem longè gratissimus quo nomine, & à Baronio in Annalibus eximiè cōmendatur. Faxit autem Deus, vt sicut Carmelitarum discalceatorum societatis magno Ecclesiæ bono per vniuersum orbem, mirificè efflorescit, sic & Carmelitanorum Equitum collegium paullatim maiora, Reipublicæ Christianæ commodo summat incrementa. Cæterum ann. CIↃ.IↃ.IX. Nerestanus Parisijs in Suburbano Sācti Lazari monasterio, quod est Canonicorum, vt vocant regularium Augustinianorum, solemni ritu Equites aliquot creauit, dictaquè tessera insigniuit, adhibitis ijsdem ferè ceremonijs, quibus Melitenses inaugurātur. Hoc tamen discrimine quod Carmelitani, vt nec Mauritiani, in Sabaudia equites à nuptijs non arceantur. Ex his itaque patet, Lazarino ordine velut in duo Sodalitia, Mauritianum, & Carmelitanū partito, ex his alterum Sabaudis, atque Italis, alterum Gallis velut proprium hodie censeri.

Tom. 12. an. 1607. in fine.

ORDO EQVESTRIS *Canis, & Galli Gallinacei apud Francos.*

MOntmorentiadum gentis stemma, quo Lisbio à Lybiæ Regibus oriundo, magno Areopagitæ cōmartyri adparentat; origine antiquissimum Francis, & Belgis perillustre, summum Christiani nominis columē vel ab incunabulis regni Gallici semper exstitisse constat. Primumq; eorum parentem Protochristiani & ArchiBaronis nomen (quod moræ impatiens, & zelo Christianismi incensus, eidem Lauacro, quod Rex Clodoueus primus inter Gallo Francos sacro baptismate ablutus est, se immerserit) commeruisse tradit Robertus Cænalis. Nec his contentus auctor, & ipse fuit primus, vt Aurelijs in media Gallia prima sacra Comitia celebrarentur. Vnde Montmorenciacos primos Christicolas, & Franciæ Barones veteri elogio nuncupari, eiusque nominis * tesseram prælijs merito inclamari, in hunc vsque diem obtinuerit. Fidei insuper memorabile exemplum in Christianam Rempublicam exstare volunt, illustre Ordinis Equestris collegium, Cane nimirum, notissimo fidelitatis symbolo insignitum, & religioni maiorum propagandæ, in hac familia fundatum, nullo certo quod equidem sciam, hactenus auctore, qui Principatum, & Magisterium, vt loquuntur, ei planè attribuat, & si nō vana ratione coryphæum egregij huius instituti fuisse, ex Canis insigni js, quæ in casside stirps illa pro crista gestare solet, augurari liceat. Cuius rei fidem augere videtur Philippus Moræus in tabula sua insigniorum Franciæ vulgari sermone conscripta: Vbi inter alia gentis huius decora prodit, Buchardum Montmorenciacū ad aulam Philippi I. multis comitantibus Equitibus venisse, qui omnes, vt & ipse Buchardus, Baltheum, seu Torquem equestrem capitibus ceruorum distinctum, canisque effigie ex ima parte pendente exornatum, gestarent. Id exemplo multorum Principum, quos Canis insignijs delectatos fuisse in aperto est, factum reor. Ita enim Sergius Galba Imperator tam suam, quam maiorum acta, & insignia hoc symbolo notauit. Canis erat à prora desulturienti similis, quo vigilantiam, ac firmas excubias aduersus tempestates conferre designauit, & Ægyptij sub forma Canis copula religati militis officium exhibuerunt, & milites Plato custodes, & canibus similes appellat, hodieque apud Belgas Croyorum Regia prosapia, cane inter duas alas auitis Hungariæ regni insignijs, superimponere consueuit: Canis denique fidei, & nobilitatis apud omnes gentes indicia haberi, I. Lipsius alijq; rerum illarum curiosi produnt auctores.

** Dieu en ayde au premier Chrestien, & Baron de France,*

Croyorum Insignia. Cēt. 1. Epist. 44. ad Belgas. Ordo Equitū Galli Gallinacei.

Ordinis porrò, qui Galli Gallinacei titulo circumfertur, Equitem no-

D a bis

bis prædicant Petrum quendã Montmorenciacum, Genealogici eiusdem stirpis commentatores, minimè verò edocentes erectionis tempus, vel auctorem, quod Petrus Beloijus in originibus suis maximè conqueritur: ex iis tamen colligi ait Gallos Principes pugnacis adeò animalis hieroglyphico ductos, sodalitium Equestre instituisse, quod Martis pullum eum vocet Aristophanes, & Eucherius imperij doceat esse symbolum. In augurali verò disciplina, Gallus est victoriæ signum, propterea quod auis illa victa silere soleat, canere, si vicerit, & rectè Romani posteriorib. seculis bel li indicis hastæ in fines hostium conijciendæ ritu obsolescẽte, bellico Gallinacei signo vsi sunt, cum ex eo etiam Agonistica sibi milites pararent. Ita ferunt Socratẽ Iphicrati duci animos adiecisse, cũ Gallinaceos coram Gallia pennis & rostro dimicantes ei præmonstrasset: quod & Themistocles ad suos animandos fecerat, cùm ostenderet, eos non pro patria, neque pro penatibus, neque pro maiorũ sepulchris vxoribusq; aut liberis id incommodi aggressos, sed ea tantum de causa, ne vincerentur, nolle alterum alteri cedere. Eo exemplo superatis Persis, Themistocles Athenis spectaculum Gallorum quotannis celebrandum instituit, teste Aeliano, idq; Pergami etiam edi solitum scribit Plinius, cuius rei vestigium hodieq; apud Eburones inuenias: quamquam ea ludicro fieri apud Lucianum & Herodianũ legas. Quod si in nummum incideris Gallinaceorum conflictu notatũ, scias eam fuisse Dardanorum pecuniam Polluce teste, nam illi magnum pugnacitatis decus, vt & Gallo. Franci sibi antiquitus vsurpauere: quo honore Dardani semper apud Maronem, cũ secus Phryges ferè, vt imbelles notentur. Persarum porrò milites Galli nuncupabantur à Caribus ob conos quibus galeas ornatas habebant, eaq; de causa Artoxerxes hominem è Caria qui Cyrum Galli signum prætendentem vulnerasse creditus est, eo honestauit præmio, vt Gallum aureum in lancea præfixum ante aciem ferret, auctore Plutarcho: & Pausanias Idomenei clypeũ Gallo Gallinaceo insignitũ fuisse tradit propterea quod is à Minoë, & Pasiphaen duceret originem, quæ Solis filia fuerit, cui Gallus dedicari solitus, quia ortum eius præsentiat, & cantum indicet mortalibus: à mediæ enim noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis: *Auroram clara consuetus voce vocare*. & matutinis astris (nam & sydera nouit, & æternas distinguit horas) cottidie cõmodulatur: Christianisq; in summo turrium fastigio diuinitatis simulachrũ ob oculos ponere cõspicitur. Similia multa Gallos Principes ad instituendum ordinem militarem, heroica Galli alitis eiusdem nominis gentem interpretantis tessera insignem spectasse, innuere videtur Petrus Beloyus.

Cap. 11. (margin)

Plin. li. 10. cap. 21. (margin)

Cæterum quod Montmorenciacam prosapiam hisce duobus ordinum militarium insignibus nobilitatam reperiamus, haud erit incõgruum insignia gentilitia, eiusmodi symbolis condecorari solita, ob gentis (quam & Reges affinitate sua dignati sunt) apud Francos, ac Belgas clarissimæ, dignitatem hic inserere. Ea à multis retrò seculis ex Cruce candida, & aquilinis pullis cyanei coloris in campo aureo composita fuisse, ostendunt * tabulæ Matthæi de Mõtemorenciaco Equitum magistri (qui sacro contra Albigenses bello, cum Ludouico Philippi Galliæ Regis filio primogenito, interfuit, & inter Gallos Bizantij expugnatores emicuit, magnamq; inde gloriam retulit) ac fratrum eius Theobaldi Bochardi & Eruei quas exarmario Vicenarũ, rei testandæ gratia producit Papyrius Massonus in reb. suis Gallicis. Illæ enim, vti ibidem subindicat, cereum signum integrũ adhuc, & incorruptum habent, in quo Crux, & locis distincti aquilini pulli quatuor tantum spectantur, & inscriptio huiusmodi. *Sigillum Matthæi de Montemorenciano*. Idem planè in æreo eiusdem gentis sigillo se vidisse testatur Ioan-

* Anni 1179. (margin)

Lib. 3. Annal. (margin)

De Insign. ante stab. Francis. Ioãnes Feronius, fuisq; distinctũ coloribus hodieq; spectari affirmat, in basilica Calidi motis vulgò *Chaumentel* apud Luzarchum in ditione dicti Matthæi. Subsequenti verò ætate Othonis Imp. mutatum cõprobat idẽ auctor ex Dani historia, cũ alter eiusdẽ nominis Matthæus Buchardi Barbati patẽs & belli contra infideles Dux in Terra sanguinis (locus est vbi hodie Lugdunũ situm, cui à memorabili Maurorũ strage mansit nomen) deuictis hostib. cœloq; Amorræo eorum Principe, Aquilas triumphatrices exinde sexdecim, totidem quot ceperat signa, cum Cruce rubea (qua candida Frãciæ gẽtis more vti consuerat) antiquis insignijs in perpetuum rei gestæ testimoniũ, quasi *Memor ensis* immiscuit: quæ ad successores continuata serie translata, adeoq; ad ipsum Annã Montmorentiorum Ducẽ maioribus militari laude haud inferiorem (quod symbolũ eius ex armato brachio manuq; liliatum, seu Francicum gladiũ pretendente cum voce APLANOS abunde indicat) deuenere. Omnib. ille honorũ gladib. gloriosissimè decursus, clarissimus, regni Gallici defensor acerrimus, & regiorum liberorum tutor, & quasi alter parens est habitus, eũ in Herculis Alenconiorum Ducis destinati (qui mutato nomine Franciscus appellatus est) sacro lustrico fideiubere est datum; cui Francisco pacẽ, vti Gallia, bis in regno sancitam, nos hoc æternũ dct. bimus, quod in sac. nostro lauacro, hæreticis ne quidquam frementibus, spopõderit, nomenq; quod cum Auo Francisco I. cõmune habebat, imposuerit. Quantum verò huius Annæ Montmorentiadũ meritis, summæq; in patriam, & Galliæ nomẽ charitati sese obstrictam senserit ipsa Gallia, tunc demum commonstrauit, cum viri tot adoreis macti orba, quasi in funere publico constituta, ad cuius patrocinium se verteret, ignoraret; & iusta regali ferè pompa, deducta nempe ipsius effigie, qui honos solis regibus, ac Regum filijs in eo regno habetur, persolueret.

ORDO EQVITVM
Ginetæ in Gallia.

Carolus Tudes, siue Martellus, à Martello, & martialibus quodãmodo gestis, nomẽ sortitus, Equestris ordinis in primis fuit studiosissimus, adeoque annullorum vsum Romanis Equitibus olim proprium in imperio Gallico renouauit, nobilemq; collegit Equitum manum, cui Ginetæ symbolum annulis, & torquibus insculptum cæterisque corporis ornamentis præferendum dedit, moremque ad tempora vsque S. Ludouici transmisit. Huius instituti varias ab auctoribus adferri rationes tradit Bernardus Girardus Dominus Hallianus Galliæ Regis historiographus: Dominus tamen Hayensis præfectus Pictauiensis ad coniugis dicti Caroli etymon, quam veteri lingua Ianetam aut Ioannem vocare solitus erat, caussam refert. Petri verò Beloij Præsidis Tolosani sententia nobis haud improbanda videtur. Is à memorabili illa, per Carolum regniq; proceres de Saracenis (qnam ex Hispania in Galliã descenderant) apud Turonium parta victoria, nõ incongruè desumit, quòd nobilissimos quosque, qui ei prælio interfuissent Ginetæ titulo, & insigni maculis nigris interstincto, donasset, testandæ vtique posteritati eam segentem (quæ partibus illis Hispaniæ, Ginetæ copia nobilissimæ, in Christiani nominis perniciem exiuerat) ad interitum deleuisse. Est autem Gineta in Hispania mustelæ, aut vulpis genus potius (quod variũ apud Iulium Cæs. Scaligerum legas) pellem habens partim nigram, partim subcinericiam, maculis præsertim nigris insigni ordine respersam, ob odorem, pulchritudinis raritatem, aliasque dotes principibus viris commendabilem, teste Cardano, qui ex Hispania illud submitti adfirmat, etsi non ignoremus eiusdem etiam nominis præstantissimos equos (quos Ginetas appellare solent) a Regibus Hispan.æ munc-

Anno circiter 738.

Exoter. Exercita. lib. 15. de subtilitate.

muneris (ob excellentiam) vice, ad externos cohonestãdos Principes, non rarò adornari, & Gineta vehi (quod Maurorum more equitare est) inter nobilitatis decora apud Hispanos haberi: quorum cursu in Hippodromis maximè oblectantur, dum Equestres instituunt pugnas, in quibus arundinibus. & cannis hastarum loco se mutuo exercent, eum ad modum, quo Mauri hastas torquere, & in hostes iacere solere: quos ludos *Iuegos de Cannas* patria lingua nominant. Et Ginetæ Equitibus nomen inde mansisse, & quod nonnulli referant, haud adeò absurdum duxerim.

Genista, & Spartum quid Plin. lib. 19. & 24. Sunt qui scribant Carolum VI. Regem, auctorem Ordinis Genistæ. aut Sparti, vulgò *Cosse de Geneste* extitisse. Verum vti dicto Beloijo placet, non fuit illud Equestrium virorum honorarium, sed solummodò eorum, quos Seruientes ad arma, aut Scutiferos vocamus, qui nobili essent sanguine procreati, custodiam corporis Regij agentes, quosque Rex ipse, Ioannis I. Castellæ Regis exemplũ secutus (qui Armigeros insigni *Rationis* donauit) armigerorum titulo gaudere, & opera eorum, tamquam voluntatis suæ, *P. Beloyus cap. 10.* & mandati interpretum apud Principes vti voluit: insolentiæ nimirum vitandæ, qua per vulgares illos apparitores humili plerumque loco natos, apud eminentioris notæ proceres, qui superiorem excepto Rege neminem agnoscunt, peccari sæpè esset indignum. Eius rei tabulas producit Petrus de S. Iuliano in antiquitatibus suis Burgundicis, quibus Carolus VI. Robertum Margnyum, huius sodalitij Armigerum, quod non nisi in verum nobilem cadere potest, nuncupauit vestigiumque eius rei hodieq; apud Normannos exstare produnt Gallici annales.

EQVITVM LILII Ordo in Regno Nauarræ.

SAnctius Hispaniarum Imp. & IV. Nauarræ Rex, eam maiestatis, ac 1023. potentiæ amplitudinem consecutus, qua nulla maior nec æqualis Gothici regni euersione in Hispania visa fuerat, tot amplorum regnorum facta inter filios suos diuisione: Nauarram Garciæ ordinis huius Equestris fundatori, Castellam Ferdinando Soprarbiam, ac Ripacurtiam Gundisaluo, Arragoniam denique Ranimiro (qui primus omnium Arragonensem titulum gẽtilicij nominis loco sibi ac posteris vendicauit) attribuit. Huius Garciæ VI. Nauarræ Regis ætate, qui Nagerensis. siue de Nagera (locus is erat incunabulis, domicilio, & sepulcro regis eiusdem clarissimus) cognominatus fuit; Hispani scriptores diuino numine inuentam tradunt, sacratissimam Diuæ Virginis Regalis Monasterij in vrbe Nagerensi imaginem, cuius honori, Garzias Rex, & cõiux Stephana stirpis Foxiensis, filia nimirum Comitis Carcassonæ (cui originem suam debent Foxij, & Candalæ Comites, qui postea quingentos plus minus annos dominijs ij præfuere) opimum religiosorum ordinis D. Benedicti conuentum dedicarunt. ipseq; Rex ordinem Equitum Lilij, quem ante omnes in Hispania augustissimũ reperio, certo conscripto numero, erexit; vasculum lilijs candidis insigne, & memoratæ Virginis imagini adpictum, rei præbuit auspicium teste P. Beloyo. Eius namque assumpto emblemate, Rex Equitum adlectorum vestes lilijs acu, vel alia nobilioris manus opera elaboratis, insigniri mandauit. Cui etiam sodalitio *Cap. 12. Insigne Equitum Lilij.* Infantes Regij adscripti, magnoq; Nauarrorum exterorumq; procerum (quibus Rex antiquorũ erga Nauarræ Regis meritorum cõtemplatione, priuilegia Equitum Roncisuallis anno 1043. confirmauit) adnumerata series.

ries. Leges etiam attulit, quibus Christi nomen aduersus fidei hostes defendere, & propagare, certasque orationes Dominicales, & salutationes Angelicas cottidie recitare tenerentur: eoque fulcro subnixum laudatissimum hoc institutum rebus domi militiæque gestis clarissimum, ad stirpis Regiæ posteritatem longa serie transmissum, multisque seculis conseruatum perdurauit: testantibus id maiorum Regijs insignibus, quibus inscriptum etiam hodie legatur, *Deus primum Christianum seruet*.

Equites Lilij in Arragonia. 1403. Lib. 12. cap. 30.

Liliatorum Equitum ordinem honori D. Virginis à Ferdinando Arragonio (quem Infantem de Antiquera dixere) anno 1403. dedicatũ prodit Hieronymus Curita, in Rebus Arragoniæ; cuius tesseram ipse Rex, cum aliquot alijs, non tam splendore natalium, quàm virtute illustribus viris, in Ecclesia Sãctæ Mariæ Antiquæ opi di Methymne Campensis; ritu solemni suscepit. Erat ea ex vase lirijs, & grypho confecta. Lirium autem flos propriè est, quem Theophrastus lib. de plantis narcissum esse dicit; alij lilium, pulchritudinis candoris, & puritatis, adeoque Deo, & Angelis pergratum symbolum. Qui & flos Regius solet appellari, à Regia qua præstat celsitudine, quod tanta proceritate super flores alios attollitur, vt ad tria interdum cubita surrigatur. Et Gryphus ex Aquila, & Leone confectum animal vt fabulantur, simulacrũ est generosi & magni animi, ideoque non inepte Apollini sapiẽtia præsidi dedicarunt antiqui. Hieronymus verò Romanus hunc ordinem vulgo vocitatum refert, *La orden de la Terraca o de las Acucenas, ò Iarra de S. Maria*. quod idem sonat quod *Ordo Liliorum*, aut *Vasculum* S. Mariæ. Vide eumdem lib. 7. de Rep. & infra ordinem Equestrem, Cardui Beatæ Mariæ Virginis, in familia Borboniorum fundatum.

Iarra Lirios y vn grypho.

Hier. aduers. Ionianum.

ORDO EQVITVM Hospitaliorum S. Ioannis Hierosolymitani, qui post Rhodij, nunc Melitenses dicuntur.

Qvo tempore Terra Sancta Catholicorum Principum expeditionibus celebris esse cepit, Christique nomini recuperari, quatuor præcipuè sacri militiarum ordines Hierosolymis aut exorti, aut restituti, auctique fuere: Hospitalariorum qui & S. Ioannis dicti sunt à Gerardo quodam; Templariorum ab Hugone & Gotifredo; S. Mariæ Teutonicorum à Germanis; & Ordo S. Lazari origine antiquissimus, & diu ante à D. Basilio cond.tus: quos inter semper excelluisse produnt ordinem Militum Sancti Ioannis, a Ioãne Hircano Machabeo trahentiũ originem, aut certè à Ioanne eleemosynario, Patriarcha Alexandrino, benignitatis cognomine in panperes celeberrimo, vota licet Ioanni Baptistæ, vt patrono nuncuparent. Quorum ab initio sedes primaria fuit Hospitale S. Ioannis in Hierusalem (quod militib. Hospitalariorum nomen dedit) à Girardo quodam loca Christi pedibus calcata, & sanguine respersa visente, nouo feruoris genere exædificatum, attractisque in consilij societatem nobilibus aliquot, instituti sui probatorem habuit Gelasium Papam II. & viuendi rationem: Vestem nigram Cru-

Crucemque in ea candidam, commilitonib. Honorio II. P. M. annuente attribuit: Leges autem auctiores attulit Raymundus de Rodio primus ordinis formati Magister, qui se inibi vocat *Seruum pauperum Christi, & hospitalis Hierusalem custodem*, adijtque de *Consilio capituli fratrum* se ibi digestas sanctiones constituisse, quæ variæ. & Christianæ pietatis plenæ in codice statutorũ, cui 88. Pontificum præfixa visuntur priuilegia, quibus suis ob oculos ponuntur. Cœnobia ordinis rariora sunt, bona & census in omnibus ferè prouincijs. Quod nihil mirum ei videbitur, qui sciet eos *Innocentij* Papæ, & aliorum munitos diplomate olim, omnia Christianis fere habitata loca obtinuisse, & pro *Confratrijs* suis, sic Sodalitij bulla vocat, eleemosynis vndique Christianorum liberalitate dotatos fuisse, vti copiosè apud Tyrium lib. 18. c. 5. Vitriacum cap. 64. & Marinũ Sanutum Torsellum, lib. 3. part. 8. belli sacri scriptores est reperire, quibus vnanimiter placet, Equitum illorum professionis, ex voto Religionis, finem fuisse, peregrinis ad loca sacra confluentibus genus omne officij, ac pietatis sollicitè exhibere, adhæc itinera à latrocinijs, & incursionibus barbarorum tuta reddere, quòd adeò fortiter præstitere, vt Christianorum etiam Principum auxilijs subnixi, felicissimè sæpius exercitum in Saracænos duxerint, idque incrementi, quod hodie cernere est, sumpserunt. Christianorum porrò reb. in Syria perditis, Rhodi insulæ ius omne à Clemente V. Pont. Max. ijs attributum atq; confirmatum testatur Paulus Æmylius Blondus, & alij. Non rarò postea insula illa ab infidelibus tentata, & Mahametem quidem ipsum Turcarum Imp. victrici semper manu, anno scil. 1460. & 1481. à se repulit. Quãuis consequentis seculi anno vicesimo tertio à Solimanno XI. Turcarũ Imp. non tam victa, quam proditione (quæ fortissimos quosque perdere potest) superata, in barbarorum manus deuenire coacta est. Melitam ad extremum à Carolo V. & Clemente VII. dono acceptam Rhodienses concessere. Insula ea est non procul à Pachino promontorio, Sparta quasi Christianorum aduersus insultus Turcicos obex & insuperabile munimentum. Vnde cum Teutonici ordinis sodalibus soluentes, publicos fidei hostes indesinenter fatigant, & à Siciliæ atque Italiæ ingressu fortissimè abarcent honorifico adeo simul, & formidabili per totum Orientem comparato nomine, vt Crucigeri ab infidelibus terroris ergò inclamentur: ab eo nimirũ tempore, quo Solimannum, & nostra memoria Amurathem. claustrum illud Italiæ imo Europæ effringere conãtes, memorabili clade, suorum nũquam interitura gloria affecere. *1565.* Præclara huius ordinis statuta à Raymundo Podio, cæterisq. omnibus Magistris præscripta, & per nonnullos S.R.E. Cardinales diligenter examinata, cum Paul. III. approbasset, eadem in Comitijs Melitensibus aucta. anno 1584. & in vnum volumen redacta sub nomine Hugonis Lupi Verdalæ Vasconis (qui Ioanni Episcopio Cassetio proximè succedens supremum Magistratum cum corona, quæ Principatus à Pontificiibus adiecti. infione est, suscepit, & meritis suis Cardinalium Collegio postea adscriptus.) Six. V. anno 1586. Põtificatus sui primo confirmauit. *Extãt Romæ latinè 1588.* Vetant autem statuta quemquam nisi nobili loco natum, ad Equestris huius dignitatis fastigium promoueri, ad quæ etiam fœminæ, iuxta Magistri Hugonis Reuelij tabulas admittuntur, nec mirum, cum & Agneti cuidam nobilissimæ fœminæ ordinis initia accepta referantur: Diuiduntur que hodiè omnes ferè in octo linguas, vt vocant, siue prouincias, quibus singulis datus est Prior, omnibus autem præest Magister Magnus olim Hierosolymis, nũc Melitæ post amissam Rhodon residens. Ille reliquorum militum suffragijs Priores, & Bailliuos quaqua versum constituit: Priores in suo tractu. Præceptores *Io. Azorius li. 13. c. 8. & 4.*

con-

consilij membra sunt maioris, magnus Præceptor Marescallus siue Equitum Tribunus, penes quem ius armorũ est, *Hospitalarius*, *Admiratus*, qui classi præest, Draperius, Turcupulerius, qui Baliui conuentuales dicuntur, & Cancellarius. Atque hanc quidem ordinis tota Europa spectatissimi rationem exquisitissimè persequitur, (*Iacobus Bosius*, *Ioannes Azorius*) & P. Boissatius, dominus Liciensis, & Christianissimi Regis Conciliarius, in historia illa, quam nuper de huius militiæ progressu, de priuilegijs eidem à Summis Pontificibus concessis, magistrorum, seu Præfectorum generalium rebus domi militiæque præclarè gestis, vniuersè commentatus est, & Adolfo Vignacurtio Principi Melitensi, & Gozensi inscripsit.

An. 1602.

Cæterum ceremonias (plenæ enim sunt Christianæ pietatis, & militaris ornamenti) quæ adhibentur cum aliquis in Equitem Melitensium collegium adoptatur, & quæ instar cæterarum erunt, præstat hic breuissime ex Antonio Posseuino adscribere.

Cerea fax quid?

Ceream primò, & cãdidam facem (quæ charitatem designat) gestãs tyro, atque ante altare procumbens, in genua talarem indutus vestem (libertatis signum) minimè præcinctam, petit ab eo cui facultas sit, vt se admittat. Tum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, deauratum ensem eo nomine accipit, vt Catholicã Ecclesiam tueatur, hostes abigat, & domet, parcat subiectis, morti, si fuerit opus, seipsum pro fide exponat, ea omnia in virtute Crucis faciat, quæ capulus transuerso ferro significat.

Ensis deauratus.

Baltheus. *Ensis euaginatio.*

Deinde cingitur baltheo, vt sciat sibi castitatem esse seruandam. Euaginato ense ter percutitur, in humero, vt meminerit sibi grauia ob Christi honorem esse toleranda. Eundem ipse mox ensem de manu Equitis capiens, ac stringens, terque aerem punctim feriens, hostes Catholicæ fidei in nomine SS. Trinitatis ijs gestibus se prouocare ostendit. Rursus detersum brachio ensem imponẽs in Vaginam,

Detersio. *Impositio in Vaginã.*

indicat se fore posthac ab omnibus vitijs mundissimum, quem prudentia in cunctis rebus comitetur, iustitia compellat ad conseruandas Respublicas, fortitudo muniat, temperantia moderetur. Tum manu tradentis militarem ordinem humeris admota excitatur, monetur, ne in peccatis torpescat, aut dormiat; vigilet autem in fide Domini, adspiret ad verum decus, res gerat insignes, quas strenue tractet.

Excitatio.

Vbi aurata calcaneis calcaria à duob. Equitibus admouentur, docetur, vt stimulos continenter ad quælibet laudabilia gerat in animo, aurum pedibus conculcet tanquam lutũ, nec vnquam agat quidquam animo indignum liberali, quantoquũnque ab hostibus auro ad id inuitaretur.

Calcaria deaurata.

Cerea iterum face accensa in manibus accepta, & Diuino Verbo publicè, ac sacro Missæ audito, operibus autem pietatis, atque hospitalitate, quin etiam redemptione captiuorum ei commendata, narratis item laboribus, quos in eo subiturus est ordine, in quo suam libertatem cuilibet Equiti suo superiori traditurus sit.

Diuini verbi auditio.

Interrogatus demum num graui ære alieno obstrictus, vel matrimonio sit iunctus, numve in altero ordine regulari victurum se vouerit, aut professionem ediderit, an vero inter Rhodios Equites viuere decreuerit, vt iniurias aliquas vlciscretur, atque à seculari Magistratu esset immunis. Vbi quæ opus sunt respondit, professionem edit, atque in aliorum ordinem adsciscitur.

Interrogatio.

Hæc vbi acta sunt, Missale super quo solemniter tria vota professus est, portat ad altare, & inde illud reportãs ad eum, à quo accipit insignia Equitum, fit particeps priuilegiorum, & condonationum, siue indulgentiarum, quas Sedes Apostolica Rhodijs Equitibus concessit.

Missale ad altare portatur. *Participatio priuilegiorum, & indulgentiarum.*

Tum indictis (quæ singulis diebus ei recitandæ sunt orationes Dominicæ, & salutationes Angelicæ centum quinquaginta) vel precibus horarijs B. Virginis, aut pro defunctis, totidem item precationib. dominicis, ac salutationibus Angelicis, pro singulis

Recitatio quotidiana precum.

Pallij ostensio. qui ex hac vita inter eos discedũt. Pallium quo Equites indui solent, ostenditur; sublata in altum eius parte, vel limbo, ac manicis, vt asperrimæ vitæ meminerint, quam duxit Ioanaes Baptista vir sanctus, quem tutelarem ideo Equites habent, vt imitentur. Manicas induens obediētiæ leges induat. Octogonam Crucem, eamque ex pura linea tela candidam accipiens, monetur sanguinis quem profundere libens debeat, & à Christianorum finibus hostes repellat. Monetur item puritatis, atque octo beatitudinum, quas consequetur, qui legitimè eam gestantes Crucem militauerint. Ad extremum fune collo imposito, vt dominici iugi quod subire debet, recordetur, in pace dimittitur. Professionis autem hæc forma est. *Ego N. voueo Deo omnipotenti, & eius matri immaculatæ Virgini Mariæ, & S. Ioanni Baptistæ, me obseruaturum perpetuò, Deo iuuante, veram obedientiam cuilibet superiori, qui mihi à Deo, & ab ipso ordine dabitur, item me victurum absque proprio, & castitatem seruaturum.* Hæc igitur illi.

S. Ioannes Bapt. ordinis Melitẽsis tutelaris.

Crux octogona.

Professionis forma vetus, & noua apud Ioan. Lorinum li. 13. cap. 3.

TEMPLARIORVM *Equitum Ordo.*

Bello sacro Vrbani II. P. M. auspicijs, & Godofredi Bullonij Ducis Lotharingiæ ductu feliciffime confecto, ad ea conseruanda quæ fortissimè recuperata erant, Hospitalariorum exemplo; Templariorum Ordo. cuius originem Pōtacus ad Gelasij II. tempora refert, à Gallis Principibus erectus fuit, quia Gallorum maximè opera recuperata Hierosolyma fuerat. cuius instituti præcipui extitere Principes, Hugo de Paganis, & Gaufredus à Sancto Audomaro Equestri ambo dignitate insignes. Et quoniam iuxta templum Domini loco à Balduino Rege concesso, commorarentur; Fratres militiæ Templi, seu Templarij sunt appellati. Steteruntque adeò numero nouem toto nouennio, more Canonicorum Regularium (quòd in manu Guarimundi Patriarchæ Hierosolymitani ita professi essent) viuentes, & peregrinos per loca sacra contra latronum, & Barbarorum insidias ducentes, ac reducentes, teste Guil. Tyrio lib. 12. de bello sacro cap. 7. Donec ann. 1118. de mandato Honorij Papæ & Stephani Hierosolymitani Patriarchæ, instituta est eis regula, (quam à D. Bernardo conscriptam affirmāt) & albus habitus: Eugenij demum Pontificis auctoritate Crux rubea attributa. Vt scilicet vestes albas in signum innocentiæ deferentes, per Cruces rubeas martyrium ob Christi nomen non subterfugiendum designarent; eò quod sanguinem propriũ secundum instituta regulæ, pro defensione Terræ Sanctæ, effundere essent obstricti; & Christi Crucis inimicos viriliter expugnando à Christianorũ finibus propellere. Vnde, & Vitriacus inquit in Hist. Orient. c. 65. & 66. *Adeo formidabiles facti sunt fidei Christi aduersarijs quod vnus persequebatur mille, & duodecim millia. non quot essent, sed magis vbi essent dum ad arma clamaretur, interrogantes. Leones in bello agni mansueti in domo in expeditione milites asperi, in Ecclesia velut Eremitæ, Monachi, inimicis Christi diri, & feroces; Christianis autem benigni, & mites: Vexillum bipartitum ex albo et nigro, quod nominant Beauceant (quasi Beauseant) præuium habentes: eò quod Christi amicis candidi sunt, & benigni; nigri autẽ, & terribiles inimicis.*

Platina, et Genebr. in Gelasio. 2.

Baron. ad an. 118.

Ser. ad milites Tēpli.

Deut. 32.

Cru-

Crucem verò ordinis tesseram fuisse volunt octogonam, illius instar, qua hodie Equites Melitenses insigniuntur: & quali *Iacobi Mola* vltimi Templariorum magistri effigies in Gallia communiter exhibetur. Hieronymus tamen Romanus Hispanus contendit fuisse duplicem, &c. quasi Patriarchalem; qualem insignia antiqua præferunt Hungariæ, & in Republica sua Mundi ob oculos expressam ponit. Multis tandem exantlatis pro Repu-
1312. blica Christiana laboribus, antiquissimus iste ordo Viennæ in Concilio Patrum decreto damnatus, & totaliter extinctus est, bonaque Hospitalarijs addita; quo illi tempore Rhodium insulam Turcis eripuerunt: nec non Spathiferi, Calatrauenses, Montesiani, Christi opimo ex ijs detracto censu aucti fuere. Iure ne an iniuria, variant annales; fama tamen frequentior, & sensu prope omnium damnat. Diuitias, quibus aucti immensum fuerant, malo fuisse, fateamur necesse est: siue virtutum indole, quibus res tantas terra marique perfecerant, voluptatibus extincta: siue ex ea re inuidia apud populum conflata, apud Principes spe lucri excitata. Tam cito in omne improbitatis genus degenerasse vix esset credibile, nisi Clemētis V. Pont Maxim. diplomata, quæ inter tabulas ædis Toletanæ omnium maximæ (vti Ioannes Mariana li 15 Rer Hisp. cap. 10. testatur) plura extant indicio essent: Famam haudquaquam vanam fuisse, affirmantis duos, & sexaginta ex eo ordine, se coram quæstione habita, scelera nefandissima fassos, veniam petijsse. Huius porro abolitionis disquisitionem in vtramque partem fusè admodum reperire licet apud dictum Marianam loco citato; Villaneum, Antonium, Platinam in Clemēte V. Rob. Gaguinum in Philippo Pulchro, Papyrium Massonum lib 3. Annal. Ioan. Azorium lib. 13. Institut. Moral. c. 6. (qui de Commendis, Beneficijs, precibus horarijs, votis variorum Ordinum doctè admodū scripsit, & alios

ORDO EQVITVM
Teutonicorum Hospitalis Sanctæ Mariæ in Hierusalem, qui alio nomine Crucigeri, & Mariani dicti.

Eadem pene tempestate Friderico I. Imp. à Gregorio VIII. literis, ac legationibus impulso, copias quoque amplissimas in Syriam ducente, exædificata Hierosolymis S. Mariæ æde (quæ nomen Equitibus *S. Mariæ Teutunicorum in Hierusalem peperit*) Ordo Teutonicorum Celestino III. P. Max. sub regula D Augustini approbante, aduersus fidei Christianæ hostes institutus etiam fuit. Cuius quidem instituti milites Templariorum, & fratrum S. Ioannis normam secuti, & in vnam quasi conflatam solemni voto professi; ad discrimen Cruces nigras albis chlamydibus apposuere; vt fusè citatis locis Lib. 3. p. 8.
edocent Tyrius, Vitriacus, & Morinus Sanutus Torsellus Patricius Venetus in Secretis fidelium Crucis. Henricus VValpot, vir fortissimus primus ordini magister datus, æquata cum Regibus potestate creandi Equites, & Lib. 7. c. 4.
à dicto Celestino sacra in armis operandi facultate, & 27.
vt de ijsdem vere dicere liceat, quod Rodericus Archiepiscopus Toletanus de suis prodit Equitibus. *Qui laudabant in canticis, accincti sunt ense, & qui gemebant orantes ad defensionem patriæ &c.* Adeo

vt Religiosa quadam societate, inter se deuincti nō minorem orationibus, quam armis nauarent operam,& Mariam Virginem cuius sese patrocinio deuouerant. Rosarium nempe cuius tesseram,& in Scuto cum dicta Cruce Mariæ Burgi postea assumpserunt,cotidie recitando inuocarent; vnde etiā Mariani, & Crucigeri hodieque sunt appellati. Capta autem vrbe Hierosolymitana à Saladino Saracenorum Duce; Sodalitium Teutonicum Aconem, seu Ptolemaijda translatum. Inde, vt ex tota item Syria cum cæteris Christianis expulsum Fridericus Secundus in Germania collocauit, quod vbi ad Prussiæ prouinciam à Christi fide tunc alienam, & Polonis Christianis infensam subigendam, Christique Religione imbuendam, sola interueniente Gregorij IX. auctoritate destinasset, vt latè narrat Cromerus, & ex publicis actis contra Nauclerum, & alios probat, inter vicinos Principes Christianos, & istos Teutonicos milites mirum, quàm variæ simultates, & contentiones, quæ ad arma prorumperet,exortæ sint. Ad quas assiduè componendas ne ordinis illius præclari ad fidem dilatandam progressus, quibus Satan inuidebat, impedirentur, Romani Pontifices incessanter aduigilarunt, eoque factum vt Conradus Mazouiæ Dux à Borussis (qui hodie Prussi) tūc Christi hostibus bello attritus, ordinem hunc sibi coniunxerit, & Culmensi agro concesso totam Prussiam, & omnē eam ditionem, quæ trans Vistulam ad mare Balticum porrigitur, occupandam dederit, annoque deinceps LIII. ac salutis nostræ CIↃ.CC. LXXIX. debellata prouincia Christi nomen à Teutonicis in ea sit constitutum ductore Hermanno Saltza Magistro, spectatæ virtus Duce, qui primus sacræ Domus vexillum in Prussiam traduxit, quo officio, non plebis tantum animos, sed etiam principum voluntates sibi conciliarunt. Deinde ab ijsdem acerrima bella contra Lithuanos, & Tataros pro Polonis pugnata: Arctissima tunc inter illos, & Poloniæ Reges amicitia coijt, donec exstincta vetere Regum stirpe, & Christi nomine è Lithuanis suscepto, Iagello Lithuaniæ princeps à Polonis in Regem acceptus est. coniuncta cum Polonia Lithuania. Eius progenies, quæ multas tot clades, à Teutonico ordine illatas ad suum decus pertinere existimabat, nihil non ab eo tempore fecit, quo Teutonicos actu, seu vi antiqua possessione depelleret: infelici quidem per initia successu vti, & inulto conatu. Ingenti tandem clade affecti Equites prope Tannebergam Anno 1400. X. Idus Quintiles sub VVenceslao Iagellone amissis L. hominum millibus, vix tandem adducti, vt quiescerent: sed pro inueterata gentis gloria, pro militari sacramenti Religione, extrema potius tentare, quam tot laboribus parta ignauè deserere; donec Borussis, ac LXX. circiter opidis,& arcibus vna die quasi conspiratione facta deficientibus, Casimirus Sigismundi I. parens occasionem arripuit, ordinēq; in eas angustias redegit, vt Ludouicus Erlinsusius cum de Vniuersis fortunis periclitaretur, metu, qui in constantissimum cadere potest, adigente, nulla Cæsaris, aut Imperij interueniente auctoritate, in eas conditiones cum Polono transegit, vt singuli deinceps ordinis Prussiæ Magistri intra sextum ab inito Magistratu mensem, Poloniæ Regem adire, & eum pro supremo Domino per iusiurandum agnoscere tenerentur. Iis conditionibus postea cum stare nollet Fridericus Saxo, atque post eum Albertus Brandeburgicus Sigismundi sororis F. rursus graui bello se implicuit, eū gerendo cum auxilia à Cæsare, & Germanis, quorum de maiestate. & iure agebatur, expectarentur, deterioribus longè conditionibus imminentem belli procellā pace cum auunculo contracta, in occasionem sibi priuatim consulendi vertit, nam ex ordinis Magistro à Polono, cuius se clientelæ credidit, Prussia

Insignia Rosarij.

Lib. 9.

Cromerus lib. 8. 9. & 10.

stæ Dux creatus est, statimque mutata religione voti vinculum soluit, ducta vxore Dorothea Friderici Primi Daniæ Regis F. & prouinciam, quam antea vsusfructus tantum titulo obtinebat, iure proprietatis possidendam ad hæredes transmisit. Cuius filius Fridericus eadem, qua parens ceremonia tāquam regni beneficiarius in Borussiæ principem, Lublini tradito vexillo, & accepto à Rege torque aureo, inauguratus est, an. 1568. Adeo vt sensim Illustrissimus ille ordo non paruo Germanicæ nationis dedecore in ijs partibus extinctus fuit, cum tribus ferè seculis in Prussia, maximo Reipublicæ Christianæ bono floruisset, magnaq; inde regnis Germanicis decessio facta; quod Tilmannus Bredenbachius edito ea de re libello, & Cromerus latè exponunt. Vnde apparet maximam huic ordini iniuriam ab Alberto, Polonorum ope, pro quibus tot bella Crucigeri pugnauerunt, factam fuisse, atque adeò Cæsari, & Imperio in quorum tutela iam ab initio, continuata possessione Equites Teutonici semper extitissent. Quamobrem Albertus iure ab Imperio proscriptus, causa eius magna cōtentione agi cœpit in Comitijs Anni 1548. inter Stanislaum Lascum à Sigismundo Poloniæ Rege missum, & Volfangum Melchingum, quem Cæsar ante quadriennium in ordinis Teutonici Magistrum inaugurauerat. Re cognita exitus illius actionis fuit, vt sententiam contra Albertum pronunciatam tuēdam esse censerent: cætera, in quibus maior difficultas, ad Cæsarem reijcerent. Hodie totius ordinis Teutonici. Magister est Serenissimus Maximilianus Austrius, qui insignia Austriaca, & Imperij cum Cruce ordinis (quæ nigram alteram auream com plectens etiam collegij tessera habetur) coniunxit. Milites autem, & sacerdotes Crucem nigram limbo argenteo insignem chlamydi adsutam, & alteram ex collo pendentem, præferre solent. Quæ & alia fusius apud

Lib. 24.

Insigne Equitũ Teutonicorum Crux nigra.

Seb. Munsterum libro tertio, de Germania, qui seriem magistrorum, & res illustriores ab ijs gestas recenset, & apud Belforestum libro tertio, de Cosmographia, & Iac. Aug. Thuanum historiarum lib. 1. 5. & 43. prudens Lector reperiet.

Et quamuis Prussia, quam Equites annis anteactis possidebant, modò Regi Polonorum pareat, nihilominus eligitur hodie magnus magister, qui illius ordinis bona in Germania sita etiamnum possidet, quibus Germanorum pleraque nobilitas, & Principum filij deuinciuntur.

Thesaurus Politicus.

ORDO EQVESTRIS *Sancti Ioannis Acconensis, & S. Thomæ.*

Imitatione dictorum ordinum militarium, erecta sunt, & alibi eiusdem generis collegia. Quorum è numero fuit illud Militum S. Ioannis Acconensis, ab Accone vna ex quinque, quæ in sacra scriptura memorantur, ciuitatibus, inuento nomine. Ab initio infirmis, ac peregrinis loca sacra visentibus, piam operam impēdere commilitones illi professi sunt, mox, & arma fratres hospitalis Sancti Ioannis æmulati adiunxere, exinde inter militares ordines connumerati. Hieronymus Romanus regnante in Hispania Alfonso cognomento Sapiente, floruisse eos tradit, & ab eodem testamento condito, supellectilibus, vt lecto, & similibus, pecunijsque donatos; Tostati porrò ætate nullā quasi extitisse memoriam, qui & perijsse paulatim ordinem Acconensem testatur cap. 15. & 19. super Iosue. Cæterùm S. Augustini normam sequuti S. Thomam pro numine habuisse videntur, vt idem Romanus se edoctum innuit, quod Alexandro IV. P. M. res sacras moderante, Ordo titulo S. Thomæ. & S. Ioannis Acconensis coniunctim fuerit, indigetatus. Verùm in Prouinciali Romano inter cæteros militares, ordo S. Thomæ

Boterei. Iosue c. 53

quasi

quasi alius, & proprius enumeratur, docentibus id Bullis Pontificum.

Magistro, & fratribus militiæ Hospitalis Sancti Thomæ Martyris Camarten. Accon.

Item in Bulla Alexandri IV.

S. Thomæ Magistro, & fratribus Hospitalis S. Thomæ Martyris Acconen. In Bulla Ioannis XX.

Ordo Sãcti Blasij. Protulit,& alios Equestres ordines Palestina, quorum alter *Sancti Blasij* nũcupabatur,dictus de *Sancta Maria*, *Ordo pœnitentiæ SS. Martyrũ.* alter *Pœnitentiæ SS. Martyrum*, cuius instituti fratres se vidisse affirmat Hieronymus Romanus, Crucem scilicet rubram præferentes,& D. Augustini regulam profitentes. *Eorum insignia.* De quibus & mentionem faciunt regulæ, seu practica Cancellariæ Romanæ.

ORDO EQVITVM S. Saluatoris in Aragonia.

ANno circiter 1118. Alfonsus Hispaniarum Imperator dictus, Rex Nauarræ,& Arragoniæ,itemque Legionis Castellæ, & Toleti ex parte vxoris Vrracæ, quo Mauros Cæsaraugusta, totaque Arragoniæ ditione facilius deturbaret, cum nihil nõ virtute superabile censeret,& quo maiores difficultates propositas intelligeret, eò maius re bene gesta decus, & feliciores deinde successus secuturos confideret: Ex proceribus tam Hispanis, quam Gallis, qui operam suam (teste Belloyo primarios ex ijs Duces enumerante) sæpissimè Christianis probarant, in Vrbis Montis Regalis post captam Calataiubam, hostibus fidei finitimam, Sodalitium Equestre S. Saluatoris, quod virtutis præmium foret,constituit. Et adimitationem militum Templariorum censu opimo, & prædijs dotauit,quibus opitulantibus feliciter ei adeo institutio illa cessit, vt Mauri omnes toto illo tractu,quo Regnum Arragoniæ hodie circũscribitur, anno 1120. extirpati sint,ipseque Rex nomen Pugnacis, seu Præliatoris adinuenerit, quod vices, & nouies collatis signis manus cum hoste conseruisse feratur, felici semper successu, & triumpho semper ducto exceptis duobus prælijs posterioribus.

ORDO EQVITVM de Monte Gaudio in Syrra,qui in Regno Castellæ dicti sunt de Monfrac, in Catalunia verò, & Valentia de Mongoia.

ORdinem Equestrem Mõtis Gaudij in Regno Hierosolymitano originem sumpsisse tradit Hieronymus Romanus, eadem ipsa tempestate, qua Principes Christiani in Syria rerum potiti sunt, à loci extra vrbem Hierosolymorum siti (vbi militia illa inchoata) etymo, assumpta appellatione. *Equites de Monte gaudio.* Approbationis diploma submisit Alexander III. anno. 1180. quod in archiuo Calatrauensi adseruari ait Franciscus Radesius, opidaque, & prædia, qui us huius ordinis Equites, ob nauatam Terræ Sanctæ recuperatæ fortiter operam, donati sunt, ibidem exprimi, quæ,& ipse in Chronicis suis militaribus enumerat. Studio quidem rei bellicæ, & pietatis,cæteros in Syria Equites adeò laudabili progressu æmulati sunt, vt multis à Christianis principibus possessionibus aucti, etiam in Castellæ Regno (vbi Equites de Monfrac à præcipua conuentus sede appellati sunt) *Equites de Monfrac.* opimos census, & prædia obtinerent, qualia & ipse Alfonsus X. in tractu Maganensi ijs attribuit, hisce verbis. *A vos Don Rodrigo Gonçales Maestre de Monfrac. de la orden de Monte Gaudio &c.* Id & ex alijs monumentis, quæ in dicto archiuo reperire est,colligitur, hoc præuenire titulo. *Has est memoria del hauer qua perdieron los freyles de Mongoia y los castellos, que los tomaron los freyles del Templo, Albambra, ò yaze el cuerpo del Conde Don Rodrigo, Maluezino, Esceriola &c* In

Ca-

Equites de Mongoia. Catalunia enim, & Valentia *de Mongoia* cognominati fuere, quod idem sonat, quod Mons Gaudij, Anno demum 1221. Rex Ferdinandus cognomento Sanctus, castrum de Monfrac concessit, Gonsaluo Yannezio magistro Calatrauensi, docetque donationis exemplar, fuisse id castrum ordinis de Monfrac, adeoque Rex ipse eandem militiam, quod multum de pristino splendore amisisset, in vnam quasi cum Calatrauensi, contrahi, & vniri voluit.

Equites Ordinis de Truxillo. Militiæ Truxillensis, idem Hieronymus Romanus in Republica sua, & Frãcifcus Radesius de Andrada Eques Calatrauæ, in chronico suo Alcantariensi fusè meminerunt, & in ciuitate Truxillo sibi cognomine circa annũ 1227. sedem Equites habuisse ferũt, quibus consequenti tempore Alfonsus Rex diplomate condito, opida, & prædia ditissima, hæreditariò acquisita, Truxillum scilicet, S. Crucis, Zuferolam, Cabanam, & Albalam concessit. EraCæsaris 1233 ad quorum pleniorem cognitionem adeundi sunt prædicti auctores.

ORDO GLADIFERORVM, *seu militum Christi in Liuonia.*

INter Prussos, Samogitos, Lithuanos, & Russos, seu Moscos, posita est Liuonia. quæ sub se habet Curones, Lettos, & Esthenos. præcipuas nationes, vt moribus, sic & lingua diuersos, quæ tamen ferè Saxonica est. Cum indigenis & Liuis, comercij causa Germani vicini; atq; vt eorum Annales testantur. Bremenses tempestate forte in sinum Liuonicum delati, amicitiam iunxere immunitatem suis, ac mercatoribus, quos adducturi erant, icto fœdere pacti: qui & in Insula, in Duine ostio, sacellum extruxerunt in quo, ritu inter Christianos recepto, sacra peragebant. Horum exemplo, ac monitis, plerique Prouinciæ reguli, veræ religioni nomen dederunt, & a Bremensibus petierunt, vt virum pietate conspicuum ad se mitterent, qui sacris in ea regione præesset. Is fuit Menardus Segebergensis Monachus, à Bremensi Archiepiscopo in Liuoniensem Episcopũ consecratus Friderici Ahenobarbi, & Alexandri III. P. Maxim. temporibus, per quem Religio ijs locis propagata fuit. Huic successit Bertoldus ex B Pauli cœnobio, itidem Bremanissus, qui à Paganis illis occisus anno 1197. vt perscriptum est in historia Archiepiscoporum Bremensium. Huic subrogatus est Albertus ex collegio Bremensi euocatus, qui Rigam ciuitatem cõdidit, ac mœnibus cinxit. Is Engelberto, & Theodorico, Tisenhusenensibus adiutoribus sibi cognatis. cautius rem gessit, quorum ex consilio in societatem Teutonicos Equites asciuit. qui à Templarijs olim orti, ad fidei Christianæ amplificationem in septemtrionales regiones allegati fuerant. Illius, & auspicijs institutum est Equitum in Liuonia collegium, ab Innocẽt o III. confirmatum, ensis rubri signum cum Cruce pallio insuta præferens, teste Cromero, & Arnoldo Abbate Lubecensi, aut verius binos gladios forma Crucis decussatim positæ rubescentes: Primusque ordinis dux ac magister Vinno creatus est. Eo principe, cõiunctis viribus magni progressus per eas regiones facti, capta a Volquinio Equite Torpæ arce, antea Russis subiecta, & Cocenhusia occupata, finibusque, ob perfidiam, Russis omnino *Insignia Equitum Liuon.*

nino exactis. Alberto Episcopo Nicolaus, & Nicolao Albertus alter successit, cum Volquinius Vinnoni per proditionem occiso suffectus fuisset. Tum Rigensis sedes Archiepiscopali dignitate ornata est & Borussiæ Episcopi Varmiensis, Culmensis, Pomesanensis, & Samberensis, se Rigensi præsuli eâquam metropolitano subiecere; vnito fratrum Liuoniensium collegio cum Equitum Teutonicorum ordine. Ita Volquinio à Lithuanis cæso, Hermanus Valkius ordinis Teutonici Eques, qui Borussiæ iã septennium præfuerat, sufficitur primus Liuonici ordinis Magister, ex ordine Teutonico a Funccio (apud quem cæteros eiusdem collegij, itemque Teutonici Magistros ex ordine reperire est) numeratur. Is Reualiam à Valdemaro II. Daniæ Rege vt & Velebergam, & Naruam missis in Liuoniam borealem ante viginti annos copijs, conditas, Danis restituit. Ab eo tempore fida inter se societate, Antistites, & ordinis principes amicitiam colucre, quamdiu externis bellis cum Lithuanis, Russis, Samogitis Semigallis res illis fuit. Foris pacatis rebus, statim ex æmulatione bella ciuilia inter eos exarserunt. Cum Equites tot victorijs claros, & armatam militiam, quam religioso voto profitentur, togatorum, ac pacificorum hominum imperij tæderet, cumque nuper capta a Melecho Sultano Ptolemaide, vbi sedem antea Teutonici ordinis Magister habebat, domicilium primò Marpurgum deinde Mariaburgum translatum esset. Ibi tanquam in aula, & sub principatu degentes, ægrè Sacerdotum iugum ferebant, vti narrat Arnoldus Lubecensis Abbas lib. 7. cap. 9. Igitur Ioannes Svveriensis comes, Romam, & post eum Isaurus in Daniam, ab Equitibus exacti, concessere. Fridericus denique Boemus totos xxxix. annos Romæ vixit, quo absente Rigenses ab Equitibus Teutonicis oppugnati, ascitis Lithuanis, vario euentu sæpius confixere. Tandem post longam disceptationem causa coram Carolo IV. & Clemente VI P. M. agitata, cum secundum Regensem Antistitem pronunciatum esset: Fromildus, qui tunc sedem tenebat; & Bornithæ princeps, cum sub id tempus Naruam, Reualiam, & Vesenbergam à Valdemaro IV. Daniæ Rege XIX. CIↃ. argenti marcis redemisset, & Liuoniæ adiunxisset, Gedani amicè conuenerunt Nou. Maij Anno M. CCC. XLVIII. vt remanente penes Archiepiscopum integra ciuitatis iurisdictione, vicissim ordinis princeps, fide, & obsequio, hactenus ArchiePiscopo, ab ordinis magistro præstari solitis, imposterum solueretur. Hic minimè dissidiorum finis inter eos fuit, sed gradus per istam transacti onem ad maiora ab hominibus armatis contra inermes audiendi factus. Inter hæc anno illius seculi XCV. exortus est Valterus Pletenbergus vir excellenti virtute, post Vinnomem primum Equitum Liuoniæ Magistrum, & Hermannum qui ordinem Liuonicum cum Borrussiano coniunxit, alter ordinis instaurator, supra omnem inuidiam, & æmulationem positus, diffidia inter Equites, ac Rigenses composuit, arce, quæ ab Rigensibus destructa, & rursus ab ijsdem ædificata fuerat vrbi adiuncta: & Moscos duobus ingentibus prælijs ineunte hoc seculo, primo in Liuoniam, altero ad Plesco uiam superauit, & a Mosco L. annorum pacem, tam sibi honorificam, quàm Liuonis fructuosam extorsit. Quibus rebus confectis. Liuonicum ordinem Prussiæ Magistro, siue coniunctum, siue subiectum. ex soluta peculnæ summa, ab Alberto, de quo superius locuti sumus, liberauit: & princeps Imperij effectus, Liuoniæ florentibus bello, & pace rebus vsque ad annum 1535. præfuit, sed xx. post annis, cum inter Guilielmum Brandeburgum Archiepiscopũ Christophorum Megalopensem, & Henricum Galenum Equitum principem, antiqua denuò diffi dia recruduissent. Guilielmus, & Christophorus à Guilielmo

Vnio Ord. Liuonici cum Teutonico.

Ordo Liuonic' seiūgitur à Teutonico.

lielmo

lielmo Furstenbergio Ordinis Magistro capti sunt; ac biennio post à Sigismundo Poloniæ Rege, cuius peten ci exercitu aduentante liberati & in pristinam dignitatem restituti, adacto in conditiones minus honestas ordinis Magistro. Toties renouata diffidia, vicinis potentioribus molesta, ex quorum occasione Mosco ad inuadendas illas regiones, & Poloniā vastādā via aperiebatur, vt Episcopis primo damnosa, sic & Equitibus postremò exitiosa fuere. Nā quemadmodum salutari, vt sibi videbatur consilio, Sigismūdus, aboleto ordine Teutonico, ante XXXIII. annos, Borussiam perpetuis bellis cum Polonis hactenus conflictatam, iuris Polonici fecerat: beneficiario eius Principe Alberto Brandenburgico, sororis filio creato, sic & Sigismundus, Augustus paternum exemplū secutus, postremo Liuonicū
1561. ordinem extinxit, & Gotardum Ketlerum postremū ordinis Magistrū, ordinem eierantem (vti & à Religione Orthodoxa turpissimè defecerat) radità Cruce, sigilio, literis, ac diplomatis omnibus quæ ordo Liuonicus a Pontifice, ac Cæsare acceperat. Curlādiæ, & Semigalliæ ducē creauit, Christophoro Megalopolensi Archiepiscopalē dignitatē pariter abrogauit, illius iurisdictione omni Poloniæ Regibus addicta; adeoq; totā Liuoniā iuris Polonici affectā, sed inde à Sueuis, inde à Moscis miserè laceratam Stephanus Rex postea asseruit & imperio firmauit. Quod exstinctæ Militiæ Teutonicæ, CCC. LVII. postquam cœperat anno, triste spectaculum, quicunque Germanici nominis studiosi erant, non sine lacrymis intuebantu. Atque ita ordo iste militum in Liuonia cum floruisset annos 357. abrogatus desijt.

Hanc status Liuonici conuersionem mutata ante aliquot annos Religione, & recepta Lutheri perniciosa doctrina, & seruitutem secutam esse, magno Christiani nominis probro, minimè admirandum, quod subuersa Religione, regna perire necesse sit.

ORDO EQVITVM D. Iacobi apud Hispanos.

IN Hispania peculiares sub auspicijs diualibus exorti ordines militares, voto singulari ad profligandos Mauros eximendosq; eorum seruitute Christianos, obstricti, quos inter, Sancti Iacobi Militia, quæ vulgò *S. Iacobi de Spatha* nuncupatur, primarium obtinet locum, eiusque originem alij ad Alfonsi Casti, alij ad Ramiri Castellæ Regis ætatem referunt. Huic enim Ramiro cum ann. DCCCXLVI. commisso, ad Cla- 846.
uigium prælio, intercedente. D. Iacobo Apostolo, in equo candido niueum vexillum rubræ Crucis figura distinctum præferente, de innumera barbarorum multitudine, victoria esset concessa: cœptum est in prælijs nomen* eius patrocininmque implorari, victorque exercitus vniuersam Hispaniam voto obstrinxit, vt ex singulis agri vineæque iugeris, Compostellano templo, corporis D. Iacobi custodia celeberrimo, frumenti modium, aut vini amphoram, quotannis omnes penderent. Exinde Lucas Tudensis Ioannes Vasæus, Diegus Valera, & Antonius Morales ordinem huius militiæ initium cœpisse aiunt. Quibus haud dissentire videtur Franciscus Radesius Calatrauensis Eques, qui hoc ordine eiusq; rebus domi militiæq; præclarè gestis fusè admodū

* Dios ayuda y S. Iago.

F est

est commentatus, siue quod iustarum instituendi causa fuerit, siue quod in diplomate Regis Ferdinandi, de institutione monasterij S. Spiritus Salmanticæ, huius ordinis Magistri, & Commendatariorum multa fiat mentio; Falsi tamen id ab eruditioribus accusari, nonnullis argumentis contendit Ioannes Mariana, modernus alioqui non inelegans, & prudens historiæ Hispanicæ scriptor, & F. Alfonsus Venerius principium huius militiæ ponit circa an. domini 1160. in qua opinione est, & Raphael Volaterranus & post illũ Antonius Nebrissensis. Quo ab initio sumptum, certum est sub Alfonso IX. Castella Rege (qui Ensiferis adiutoribus, memorabili ad Nauas Tolosanas victoria potius est, & S. Crucis festũ, teste Roderico Archiepiscopo Toletano, qui prælio illo interfuit, primus inuexit) nonnullos ea tempestate viros militares nobiles atque copiosos, priuatis rebus in commune collatis, se suaque omnia Christi militiæ contra Christiani nominis hostes deuouisse, & Hiacynthi Cardinalis industria cum D. Eligij (qui D. Augustini normam amplexi domicilium prope Compostellam peregrinis excipiendis habebant) Canonicis vires sociasse, & ab Alexand. III. P. M. opera Petri Ferdinandi à Ponte Encalato, primi ordinis Magistri diploma impetrasse, 11. Non. Iul. 1175. quo militibus viuendi ratio sub eadẽ D. Augustini regula præscripta est & optimis institutis temperata; quibus obligabantur, & vias publicas peregrinorum concursu frequentatas, & limites à Maurorum incursionibus, qui totam prope Beticam, magnamq; Tarraconensis prouinciæ partem occupauerant, tenueruntque per annos circiter quadringentos tueri, bellumque ijs quoad viuerent inferre. Redegit eã in ordinem cum monitorio pœnali Magister Albertus S R. E. Cardinalis, vir eiusdem militiæ admodum studiosus, quæ nostra quoque ætate recensuit, confirmauitque Iulius II. P. M. ann. septimo supra millesimum quingentesimum. Fuerunt autem sub initium Equitum illorum facultates perquam tenues, vt ferè solet in rebus magnis; quippe qui non adeo multa castella, & ea quidem minutissima, quæ sub obscuris nominibus in ipso priuilegio numerantur, possiderent. Verum Regibus insigni eorum opera in bellis, quæ contra Mahumetis cultores gesta sunt, vtentibus, eò potentiæ deuenere, vt magnis opibus, & vectigalibus aucti, ex spolijs hostiũ, regumque beneficio, & Pontificum benignitate nullos cataphractos Equites armare potuisse suo seculo testetur Ælius Antonius Nebrissensis: crebrosque reportasse triumphos doceat Radesius. Cæterum ex omni militum numero tredecim omnino viros, vulgò *los Trezes*, diligere iussum: qui à Magistri latere non decederent, & cum eo, vel cum Priore quotannis loco designato cõuentus generales agerent. Domicilium primarium domus Vclesij in Castella, Xenodochium verò D. Marci Legione designatũ, duobus Præfectis, seu Commendatoribus (quos à regni cognomine, Castellensem, & Legionensem nuncupãt) maioribus constitutis. Multa alia præterea, quæ pro ordinis dignitate à dicto Radesio memorantur, constituta. Insigne hodieque militibus in veste superiori est Crux rubra in gladij militaris modum conformata cui præterea antiquitus * Veneria (cõchulæ species est, quod Venus in ijs vecta forte dicta) quæ in Hispania pro tessera D. Iacobi semper est habita, apponeretur. Vti ex diplomate Alexandri Papæ, & archiuis Vclesij colligere licet, quod quidem diploma non nisi Equitibus, & Sacerdotibus Veneriam gestare permittit, & Sanctimonialibus (nam ad id viræ genus fœminæ etiam admittuntur, coniugij sublata facultate, nisi consensu Magistri) nobili loco natis. Et sigilla antiqua tam Magistri, quam Conuentus pro insignijs exhibent gladium, & infra capu lum Veneriam, etsi aliquo discrimine. Quod illud ad dextram Solis signum, ad

Lib. 11. cap. 13.

Vnio Equitum D. Iacobi cum D. Eligij Canonicis. Fortunius Garsias in Consilio ordinis S. Iacobi 2. par. versic. Praeterea.

Decad. 1. lib. 2. c. 9.

Lucius Marineus Sicu lus lib. 4 de Reb. Hisp.

Lips. ad Senecã Epist. 98.

Iac. Vitriac. c. 26. in hist. Occident.

ad finistram semilunæ cötineret, cum inscriptione *Sello de la cauallerio de Sanctiago*. Hoc autem loco Solis, & Lunæ ab vtraque partem Crucem minorem cum inscriptione: *Sello del Capitulo de la orden de Sanctiago*. Et vexillum militare Magistrorum ætate in campo aureo Crucem rubram cum Calatrauensibus communem, in eaque quinque Venerias discriminis ergo præferebat. Nostra verò ætate Sigillum ordinis Cruce grandiuscula arma Regia complectente (quod ad Reges administratio ordinis Pontificum auctoritate Anno 1493. Alfonso Cardena eius militiæ Magistro è viuis sublato deuenisset) & intra ramorum angulos quatuor gladijs formidabilis, exornatur hoc addito elogio: *Philippus Dei gratia Hispaniarum Rex, administrator perpetuus ordinis, & militia Sancti Iacobi de Spatha*. Huius ordinis commilitones, qui in Lusitania degebant Dionysio Rege procurante, & auctoritate P. M. intercedente, Magistri Castellensis iurisdictione sese eximentes, Alcacaris ad Salam, immutata ordinis tessera, laminam ensiferæ Crucis non nihil breuiorem gestantes, Palmeram deinde tãquam ordinis caput concessere. Vnde in errorem fortè abijt, vt à nonnullis Equites Palmerani, planè alij putarentur, cum tamen ijs eadem sint vestimenta, & digmata, quæ Sancti Iacobi Equite toto Hispaniæ Regno gestare solent. Plura qui volet dictum Radesium, M. Islam Philippo II. à sacris, & Antonium Moralem, qui iussu eiusdem Regis, cum capitulum Toleti An. 1560. celebrasset, & Madriti 1562. absoluisset, omnia quæ ad dignitatem huius ordinis pertinent, exquisitè persecutus est, consulat.

Palmerani Equites.
Ioan. Antonius 3. c. 3.

ORDO EQVITVM

Calatraua in Regno Toletano.

Calatraua non obscuri nominis opidum, ad flumen Anam situm, & sacræ huius militiæ nomine præcipuè clarum, Ptolomæo, qui M. Antonini temporibus scripsit, Oretum Germanorum dictum, teste Car. Clusio; Ios. Moletio, & Tarapha inter Oretanos situm, & Calatrauæ militibus à Rege Sanctio III cognomine *Desiderato* datum fuit, circa annum CIↃ. C. LVIII. Cuius militiæ primordia non pigebit, ab ouo, quod aiunt, breuibus enarrare. Quo tempore Mauris erepta fuit Calatraua, Templarijs militibus (quorum magna tunc temporis erat virtutis opinio) munienda data est, vt firmum aduersus barbarorum insultus propugnaculum esset: illi, quod Mauros magnis copijs eò venturos fama erat, opido diffisi, Regi id restituere, nec erat inter proceres, qui se periculo exponeret.

Aderant fortè Toleti duo Cistercienses Monachi, Raymundus Fiterij ad Pisoricam Abbas, & Didacus Velascus spectatæ virtutis miles nunc Christo militabat (qui monendo, suadendoq; Abbatem tandem impulit, vt vt opidi muniendi in se curam susciperet, gloriosum id illi, Reipublicæ Christianæ vtilissimum futurū. Consilium specie temerarium erat, annuit

tamen. Regi Sanctio id gratissimum fuit, Ioannique Præsuli Toletano, qui quoniã eius ditionis esset, pecuniam de suo suppeditauit, & auctoritate sua, orationeque, multos tum nobiles, tum populares exciuit, vt vnà cum Abbate pro Christiana Rep. discrimini se obijcerent. Multi vndique eò mortales confluxere, omnes libenter difficultates subituri; diligentia hoc opidum aduersus omnes hostiũ iniurias, egregiè munitum fuit. Mauri spe deiecti, an alijs difficultatibus implicitì, obsidionem non tentarunt. Id faustum militiæ eius omen fuit. Rex in laboris præmium, opidum Abbati, & socijs iure perpetuo, nomine Beatæ Mariæ Ordinis Cisterciensis patronę, dono dedit. Is militibus suis vestem & regulam Cisterciensem attribuit. Equitum Magistro quadraginta millia aureorum quotannis cedunt. His initijs sacram hanc militiam, in hoc quod videre est, fastigium excretam, Alexander III. P. M. suo diplomate approbauit, in quo quidam Garzias primus Magister nominatur. & innocentius III. altero confirmauit. Ita ferè Ludouicus Nonius, Io. Mariana, & Franciscus Radesius huius ordinis miles, Equites porrò, qui Cruce rubea in insignijs, vexillis, sigillis à primordijs vsi sunt, verisimile est Crucem quoque in pectore pretulisse; quamuis minimè negandũ, quin semper ijs (vt tria apertè docent approbationis diplomata) fuerit *Scapulare pro habitu Religionis*. Quousque Benedictus XIII. Crucem rubram quatuor lilijs insignem, eadem qua in bulla adpingitur figura, cuculli loco deferendam adsignauit: & Paulus III. vt vnicam quisque vxorem posset ducere, secundis nuptijs exclusis, indulsit; hodieque solemni comitiorum lege cautum tradit Radesius, vt vexillum ordinis citra Crucem rubram, duabus compedibus, *Trauas* vulgò dictis, allusione ad Calatrauam, ordinis caput facta ab vna parte; ab altera verò effigie D. Virginis notatum, bello, & pace præferatur; imitatione

Rod. Toletanus li. 7. cap. 14. & 27 & Henricus Pantheleon.

1158.

1164.

1199.

1397. *Calatrauensium insignia.*

cæterorum ordinum id factum S. Iacobi enim Militia Venerijs, Pirarij, siue Alcantaræ Pyro, Auiũorũ duabus Auibus, præter Crucem in vexillis discriminis ergò vtuntur. Iure autem Magisterij, Innocentij VIII. benepla cito, ad Hispaniæ Reges delato, & Garzia Lopezio Padilla Calatrauæ Magistro defuncto, anno salutis 1489. eius locum Ferdinandus Rex excepit, & titulos, *commendas* vocant, inter milites diuidere cępit, nullo amplius Equitum suffragijs, vti moris erat, Magistro substituto, à quo tempore, sigillum ordinis, in quo hodieque videre est dictam Crucem cum inscriptione, *Philippus Dei gratia Hispaniarum Rex administrator perpetuus ordinis, & militia Calatraua*, mutare consueuit. Habet hic Ordo, vti & Alcantarensis, suum Commendatarium Maiorem, & suum Clauigerum, sub quo ingens Commendatariorum Equitum est numerus; quorum omnium magni sunt census, vti Damianus à Goes in Hispania sua, & Lucius Marineus Siculus lib. 4 Hisp. Augustinus Florentius in Historia Camaldulensi describunt.

ORDO EQVITVM *Alcantaræ in Regno Legionis.*

COmesius Ferdinandus summæ nobilitatis apud Legionẽses Eques, Ordinem militum *Sancti Iuliani de Pirario*.

Pirario, sic dictum, quod in eius nominis oppido decem milliaribus à Rodrico ciuitate ad Coam fluuium distante, primum ordinis coenobium extructum sit auspicijs Ferdinãdi Legionis & Galitiæ Regis primus contra Mauros excitasse traditur: eiusq; sodalitij, & fratrum protectorem, condito diplomate anno 1176. ipse Rex se nuncupauit. Alexander autem III. P. M. altero suo diplomate (quod à Francisco Radesio, qui institutionem ordinis Alcantaræ S. Iacobi, & Calatrauæ gesta, & seriem magistrorum, summorumq; militiæ præfectorum Hispano sermone dilucidè complexus est recitatur) anno 1177. probauit; Lucius deinde III. Anno 1183. confirmauit, & à diœcesanis exemi, dictumq; Priorem Gometium primum S. Iuliani de Pirario Magistrum ibidem nominauit. Insigne tum sodalibus fuisse arborem Pirum viridem in campo aureo, docent litteræ Fraternitatis seu amicitiæ cum militibus S. Iacobi cõtractæ an. 1202. quarum sigillum, Pirũ arborem cum inscriptione *Sigillum ordinis S. Iuliani de Pirario*, præfert, facta inibi mẽtione Benedicti Suarez secundi ordinis magistri, qui tertium confirmationis diploma ab Innocentio III. anno 1205. impetrauit: hodieq; tabulæ illæ in archiuis Velesij curiosè adseruantur. Mansit militibus S. Iuliani de Pirario nomen, donec Alcãtaræ oppidi (quod ad Tagi ripas situm, & mirandi operis ponte præcipuè spectandum) possessione aucti. Id factum ea ratione, quod ab Alfonso VIII. Rege Mauris ereptum, anno circiter CIↃ.CCXIII. Martino Ferdinando de Quintana Calatrauensi Magistro XII. cum dono datum esset, rursus id quinquennio post ab eodem Calatrauæ Magistro, communicatis cum dicto Rege consilijs, attributum fuit, Nunnio Ferdinando III. Pirarij Magistro, eiusque socijs. Vnde tanquam ex munitissima arce in hostium fines incurrerent, & propugnaculum esset ad hostiles impetus eludendos, pactis conditionib. vt

Insignia antiqua Equitum de Pirario.

1213.

vt in posterum huius sodalitij facta vnione, legibus & imperio Calatrauensium subiaceret. Inde sede Alcantaram translata, Didacus Sanctius IV. ordinis Magister, assumpto titulo Magisterij Alcantariensis, insignijs Piri duas compedes, *Trauas* vulgò vocãt, & quas Calatrauenses discriminis ergò cum Cruce rubea gestare solent, in signum vnionis adiunxit: & à nouo domicilio sodales Alcantaræ Milites, quod vsque in hodiernum diem manet, dixit. Beneficio demum Lucij II. P. M. Calatrauensium potestati se eximentes, an. 1411. à Calatrauæ militibus, auctoritate Benedicti XIII. Crucis viridis figura florida in candido scapulari, ad læuam, se distinxere: cum antea cucullo, & rubra fascia tantum distincti essent: Et Calatrauæ Equites, quibus anteà subfuere, eandem Crucem rubeam in veste candida, & clypeo; Auisij verò idem Crucis insigne in scuto aureo præferrent. Castitatem ad normam D. Benedicti à prima ordinis institutione professi sunt. Paulus III. anno 1540. matrimonium vti Calatrauensibus indulsit. Forma professionis apud Io. Petrum Guitierez eiusdem ordinis Equitem, & Philippi II. Hispaniarum Regis Sacristam maiorem, qui & de militiæ huius origine lingua vulgari scripsit, talis reperitur.

Insignia noua Equitũ Alcãtara.

Madriti apud Alf. Gomes an. 1 76. in fol.

Domine Frater N. Ego Frater N. miles Ordinis Alcantara professionem facio Deo, & Domino Magistro, & vobis, qui eius nomine hic estis, & promitto vobis obedientiam, castitatem coniugalem, & conuersionem morum meorum de bene in melius, omni tempore vita mea vsque ad mortem, secundum regulam Sancti Benedicti, & modum viuendi concessum huic Ordini de Alcantara: Sublatis porrò trium dictorum ordinum Magistris, cum Præfectura Ferdinando, & Isabellæ Regibus Innocentio VIII. P. M. diploma submittente, (quo omnis eorũ administratio, procuratioque Castellæ, ac Legionis Regibus credebatur) cessissent Anno 1494. à Ioanne Alcãtaræ Magistro impetra-

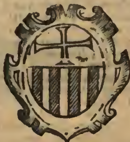
Damianus à Goes in Hispania sua.

petratum est, vt honorem illum in eiusdem Ferdinandi Regis nomen transcriberet; quod factum eidem post annos aliquot, Archiepiscopalis, & Cardinalitiæ dignitatis conciliauit insignia. Pontificis quidem auctoritate, at Regis in primis gratia atque beneficio. Alexander demum VI. Leo X. Hadrianus item VI. in alumni Caroli V. Imp. gratiam, ipsi, & successoribus tres istos ordines in omne tempus administrandos tabulis conditis, concessere.

ORDO MILITVM *Iesu Christi à Sancto Dominico contra Albigenses hæreticos institutus.*

INstituti huius initia, & causam habe ex Antonini Chronico. Cum partes Tolosanæ, & Lombardiæ plenæ essent hæreticis, Dominicus prædicans contra illos dicitur conuertisse ex illis 100000. Et in adiutorium sumpsit, quasdam deuotas personas, quæ corporaliter illos hæreticos gladio materiali expugnarent, quos ipse gladio verbi Dei amputare non posset, quibus, & tradidit tertium modum viuendi spiritualem, vltra communem morem laicalem, & citra statum completæ Religionis: & dicebantur tunc *Fratres de militia Beati Dominici*. Extirpatis demum hæreticis in partibus illis, cum non oporteret amplius gladio pugnare, remanserunt in illo modo partim religioso cum vxoribus suis, quæ mortuis viris continenter viuebant, & alij vtriusque sexus; viduæ, & virgines, & coniugati illis adhæserunt: Vocati sunt postea *Fratres, seu Sorores de Pœnitentia Beati Dominici*: quorum regulam approbauit Innocentius VI. circa annum Christi 1360. 1360.
Et Ioannes XXII. declarauit illos, & illas non esse intelligendas de numero eorum, qui dicuntur in Clement. *Ad nostram deberet, Begardi, & Beginæ*. Et Honorius concessit, quod tempore interdicti possint interesse diuinis officijs in Ecclesijs Prædicatorum. Hic ordo neminem adstringit ad paupertatem, & obedientiam totaliter.

ORDO SANCTÆ MARIÆ *de Mercede, & Redemptione captiuorum apud Aragonios celebris.*

EO ipso Anno CIↃ. CC. XVIII. quo S. Dominicus in Hispaniam venit, Barcinonæ noua piorum hominum instituta Sodalitas, nomine D. Mariæ de Mercede, & de Redemptione captiuorũ insignis; quod multi terra marique à Mauris capti Christiani, & in seruitutem abacti, vitæ acerbitate à Christo data fide morerentur. Magnum id dedecus Religionis erat, Christiani nominis probrum maximum; cuius declinandi studio Iacobus I. Aragoniæ Rex, cognomento Expugnator (tria enim regna, Balearicum, Valentinum, & Murciense è Saracenorum manibus eripuit) prima ordinis iecit fundamenta. Gregorius autẽ Papa IX. Anno post duodecima adprobauit, vt Hieronymus Curita, Blanca, Romanus, Ioannes Mariana, alijque historiographi Hispani commemorant: Fecit id Iacobus

Io. Mariana ann. 1218.

1230.

bus Rex, seu voti reus, vt quidam scribunt, quod Montione in Gallia, dum captiui instar à Simone Comite Montfortio teneretur, Virgini Matri nuncuparat: seu visu edoctus, quàm misera captiuorum conditio, quamq; deplorandus eorum status foret, quibus barbari adeò seueras leges, & iugum imponerent. Visus est autem hac in re consilio Raymundi Pennafortij Monachi Dominicani, qui à sacris illi confessionibus erat; itemq; Petri Nolasci viri nobilis Galli è diœcesi Sancti Pauli oriundi. Raymundum hunc nostra memoria Clemens VIII. Diuorum numeris adscripsit: fuit vir admodum eruditus, vt libri quinque decretalium epistolarum ab ipso digesti, & varia ingenij monumenta annis superioribus Romæ edita comprobant. Cæterum Nolascus secundum Regem Iacobum nascenti familiæ Ducem se præbuit, eamdemque optimis legibus temperauit. Idem Barcinonæ in Cathedrali S. Crucis Basilica, coram eodem Rege, itemq; Raymundo Pennafortio, & regni proceribus, vestem candidam religionis nota insignem, de manu Berengarij Palauicini Episcopi Barcinonensis suscepit. Est autem religiosi huius ordinis nota, seu tessera (quam Rex ipse manu propria sodalibus distribuit) Crux argentea D. Eulaliæ Barcinonensis rubro in clypeo, gentilicijs Cataloniæ principum insignibus (quæ aureo scuto quatuor tenijs, seu palis, vt fecialibus placet, puniceis virgato, præfulgent; & exinde cùm Raymundus Berengarius regnum Aragoniæ dotali iure adeptus est, Regibus Aragonijs propria, manserunt) superimposita. Ipsis porrò mercenarij sodalibus incumbit corrogatis eleemosynis stipem colligere, Christianos homines à Saracenis, Mauris, alijsque barbaris captos, aut in seruitutem abductos redimere pristinæque libertati restituere, & discriminis ergò ad memorata insignia prætextam, siue limbum aureum cum fascia aurea in vmbonis medio præferre.

Hier. Curi tali. t. Rer. Arag.

Insignia Equitum.

Sunt autem duplicis generis in hac familia Sodales. Alij milites, siue Equites; alij monachi: vtriusque vnus hodie præest Magister generalis, Barcinonæ residens; & quidem Sacerdos; idque ex decreto Clementis V. & Ioannis XXII. Pontificum Romanorum, etsi suum olim singuli habuerint præfectum, ac mod ratorem. Regulam Sancti Augustini à Gregorio IX. ipsis præscriptam fuisse, Hieronymus Romanus, alijque referunt. Nec mirum, cum initia sua Raymundo Pennafortio Dominicano (cuius ordinis Sodales eandem regulam sequuntur) familia ista mercenariorum, magna ex parte debeat, vt supra commemorauimus. Arnoldus VVionus tradit Milites hodie mercenarios secundum regulam Sancti Benedicti viuere, idque ex solenni professionis ipsorum formula sibi cõstare ait, quod alijs rerum Hispanicarum magis peritis discutiendum relinquo.

Cæterùm dum in Hispania versaremur contigit nobis coram aliquando non exiguum captiuorum seruituti exemptorum numerum magno nostro gaudio spectare, & solemni supplicatione ipsis subsequentibus mercenarijs, & ab Equitibus libertati restitui, ad propriaque subministrato viatico decenter remitti; quod non sine magno Christiani nominis bono, tam laudabile institutum ijs in partibus auctum fateamur necesse est, adeoque id Martinus V. & Nicolaus IV. Pontifices tabulis suis inter austeriores, excepto Carthusiensium, ordines commemorauere. quod eius sequaces, quandocumque periculum esset, fidem per captiuos, ob intolerabile Saracenorum iugum, abnegatam iri, eorum se loco sistere ex voto teneantur, donec Redemptionis pretium sit persolutum.

ORDO

ORDO EQVITVM Beatæ Mariæ Gloriosæ apud Italos.

FVerunt & alia Equestria ornamenta apud alias orbis Christiani nationes excogitata; vti Ordo militaris titulo *Sanctæ Mariæ Gloriosæ*: ad pacificandas Italiæ ciuitates, Anno ferè 1233. excitatus est, auctore *Bartholomæo Vicentino* Ordinis Prædicatorū eius postea vrbis Episcopo Quod institutum Vrbanus IV. Papa circa Ann. 1262. adprobauit: leges verò attulit *Rufinus Gurgo* Placētinus Pontificis Pœnitentiarius, quas scripserant huic ordini sese dicantes viri aliquot, diuitijs, ac nobilitate præstantes *Catellanus, Malauolta, Loderengus Andalus Gruamens, Caccianimicus, & Hugolinus Lambertinus Benonienses. Selania Liazarius Regiensis, & Rainerus Adelardus Mutinensis*. Erant autem istæ, vt tunicam albam, & subcinericiam togam indui, Crucem purpuream in campo albo duabus supra-positis stellis, præferrent: vtque viduarum, & pupillorum tutelam susciperent, parique, & concordiæ inter homines conciliandæ studerent Franciscus Sansouinus ijsdem Crucem rubeam cum limbo aureo in pectore attribuit. Quoniam autem suis quisque in ædibus cum vxoribus, & filijs vitam agebat, vulgò *Fratres gaudentes* vocati sunt, vt Ioannes Villarius, & Salimbenus in suis chronicis prodiderunt. Huius ordinis primus magister ipse *Loderengus* est constitutus, vir multis nominibus laudandus, hæc ferè Carolus Sigonius, *Lib. 17. & 19. de Regno Italiæ* Floret hodieq; militare hoc institutum Bononiæ, Mutinæque, & in alijs Italiæ ciuitatibus sub titulo *S. Mariæ matris Domini* vt tradit P. Beloijus scriptor modernus ap. 18.

Crux purpurea Insigne Equitum Beatæ Mariæ Gloriosæ.

ORDO EQVITVM Montesiæ in Regno Valentiæ.

TEmplarij ordinis thesaurum, fœcundam quasi aliorum ordinum extitisse matriculam, tradunt auctores Hispani, tum maximè Gonsaluus Argotes de Molina, & Gonsaluus Illescas in historia sua Pontificali, qui à Ioanne XXII. Pontificatus sui Anno III nati, Christi 1317. rogatu Iacobi II. Aragoniæ, & Valentiæ Regis, collegium militum Montesiæ, quod oppidum sedem præcipuam, & nomen ijs dedit, instauratum produnt. Templarijs enim ad immensas opes euectis, & vno omnes tempore ad internecionem ferè deletis, varijs hinc inde societatibus natis ex horum patrimonio prospectum, & sicut in Gallijs, & alibi in locum, & opes ferè eorum successerunt Melitenses; ita in regno Valentino ordo Montesiæ, in Lusitaniæ Christi, sub idem ferè tempus exortus. Calatrauensibus quidem Montesiani per initia subiecti, proprio tamen Magistro Guilielmo Erilio ordinis primo in Conuentu Sāctæ Mariæ, & S. Georgij constituto, vti Hier. Curita testatur gauisi sunt: Habitu candido iuxta D. Benedicti normam Cruce rubra simplici plenaque in veste candida, & prædijs, (quæ templarij eo in tractu obtinuerāt) adscriptis, quæ omnia Be-

Lib. 1. c. 34 *Lib. 2.*

Eborenses Equites.

Benedictus XIII. & Martinus V. tabulis suis confirmarunt. Censu isto Equites, etsi cæteris impares, virtute certè bellica aduersus Mauros littora Valentina infestantes, non inferiores extitere, castitatemque omnes professos ad sua vsque tempora adfirmat Hier. Romanus. Primusque qui illam infregit, fuit Cæsar Borgia Magister ordinis XI. Summis Pontificibus certas ob causas indulgentibus. Solet autem, vt idem Romanus ait, Magister Ordinis, decori, & prærogatiuæ augendæ: Crucem quidem rubeam in veste, sed maiorem certis ad brachia punctis distinctam: ipsum verò collegium in vexillis militaribus Cruces viridi nigroq; colore exornatas præferre, etsi in clypeis aureis simplicem, & planam illam Crucem retinere conspiciatur.

Io. Azorius lib. 13. c. 3. 4. 5.

Insignia Magistri Ordinis.

EQVITVM CHRISTI ORDO apud Lusitanos.

Dionysius cognomento Perioca Portugalliæ Rex, Alfonsi X. Castellæ Legionisque Regis nepos, nouam militiam *De Portugallo* vulgò nuncupatam, & cui à Christo nomen est, eoque regni hodie nobilissimam, & Cruce rubra alia candida intersecante distinctam, in atro amictu constituit. Ioannes verò XXII. Papa D. Benedicti regulam an. 1320. præscripsit, Legesq; quibus sub Christo militare tenerentur, conditas, vulgari postea Lusitanorum lingua cum reliquis ordinis priuilegijs edidit Dominus Damianus Conuentus Tomariensis Prior & eiusdem ordinis Præfectus generalis. Primò autem Equitum Magistro Ægidio Martinio, Auisiorum quondam instituti militi ad Castrum Marinum, Eluensis diœcesis oppidum, sedes attributa; exinde Tomarium migratum, militibusque omnia bona Templariorũ nuper sublatorum annuente Rege, & Pontifice, quò liberius militiæ Christi contra Mauros Beticam incolentes vacare possent cessere. Quorum incredibili virtute factum, vt Lusitanorum imperium in Oriẽte fundatum, omnes prouinciæ, & oppida, tam in Asia, Africa, Brasilia, & alijs Occidentis partibus (quo nomine Reges Portugalliæ Spheram in insignibus prætendunt, vt regnũ suum in quatuor orbis angulos extendi significent) Christiano nomini acquisita, & huic ordini annexa, Magistri vectigal quotannis centum aureorum millibus augerent. Is quotiescunque ordo moderatore, & Præfecto careret, à tredecim præcipuis Equitibus electus cõscribendi, & exauctorandi milites facultatem habebat, quousque magisterium ordinis perpetuo iure ad ipsos Lusitaniæ Reges, & successores; adeoque ad ipsum Philippum III. Hispaniarum Regem augustissimum Pontificum auctoritate delatum. Militibus porrò Alexãdrum VI. P. M. potestatem ducendi vxores concessisse scribit Hieron. Conestaggius in tractatu suo de Portugalliæ coniunctione cum regno Castellæ.

Insigne Equitũ Christi.

1320.

Hier. Osor. li. 1. de reb. Emanuel.

Phil. Bergom. li. 13.

MILITIA BANDÆ, & Scamæ apud Hispanos, & Calza apud Venetos.

Obtinuit, & olim mos in Hispania inter Equites tyrones vigilandi, antequam ad id dignitatis cooptarentur, vti testatur Hieronymus Romanus, de institutione militum Bandæ, ab Alfonso XI. Castellæ Rege

in ciuitate Victoria, antequam regni insignia capesseret, erecta. & non multò post in Vrbe Burgési celebrata. ubi pridie ceremoniarum in monasterio S. Mariæ Regalis, quilque tyronum à Rege conductus, ad altare suum depositis armis totam noctem vigilijs, orationibusque transegit, posteroque die sub Missarum solemnijs ab eodé tanquam ab ordinis præside militari balteo, seu tenia rubra, *Banda* vulgo dicta, & quatuor lata digitos, quæ a dextro humero sub sinistro brachio corpori circumduceretur, honoris ergò donatus est. Quam & pardi nonnunquam fuisse coloris, apparet ex historia Regis Ioannis II. vulgari lingua conscripta. In eumque numrum iuuentutis excitandæ gratia, solummodò adlecti nobiles natu minores, & armigeri; qui adeò opima patrimonia non possiderent, quique decem minimum annis in castris, aulaque versati essent, exclusi filijs maioribus. Et quia rege ipsi honoris id insigne gestare nô dedignabatur; eò fiebat, vt nobilitas ad res arduas capessendas incenderetur, magnoque in pretio ordo ille dudum haberetur: ob heroicas nempè quibus fulciebatur, constitutiones. Quas recitat Antonius Gueuarra Môdonedi Episcopus (qui de Equite, ac de officio ducis in bello luculentum conscripsit librum) in epistola ad Petrum Pimentelium Comitem Beneuentanum: & Franciscus Sansouinus, qui seriem etiam Equitum primis auspicijs adlectorum, ex ordine recenset.

1332. (margin)

Bandæ militum insignia.

An. 22. C. 48.

Subsequenti verò ætate in desuetudinem abijsse prodit Antonius Garibaijus; Regnante attamen Rege Ioanne, adhuc floruisse ex eiusdem constat historia. Cum enim Sigismūdus Imp. Schismatis causa Perpinianum venisset, nonnulli ex eius comitatu Principes Lusitaniam Castellam, vicinasque prouincias visendi desiderio adiere; Comes nimirum Armeniacus, Vicecomes Saonensis, Dux Briensis Polonus, & Tribunus Equitum Pannoniæ, qui omnes a Rege Ioanne honorario *Banda* insigni condecorati sunt.

Lib. 4. c. 7. An. 15. c. 232. An 31. c. 898.

Excitauit, & Ioannes II Castellæ Rex ordinem Equitum *de la scama*, cuius insigne, aut quid esset *La scama*; diligenti habita inquisitione curiosè se indagasse, nec tamen eius potuisse reperire rationem, testatur Hieronymus Romanus: etsi non diffiteatur eundem Regem, Moysem Didacum de Valera rebus in Germania gestis illustrem hoc militari signo donasse: itemque Ciliæ Comitem in Bohemia, cui & alia quatuor eiusdem notæ collaria, inter primarios suos nobiles distribuenda, elargitus est.

Equites Scamæ.

Hist. Ioan. nis II. anno 30. & 37.

Exemplo Sodalitij militum Bandæ erectum est eadem ætate apud Venetos, collegium Equitum *de la Calza*, ijsdem plane, quibus *Bandæ*, conditis legibus nobile, in quod non nisi ingenuos, & illustri sanguine natos á Duce, Senatuque cooptari fas esset. Hoc porrò institutum anno 1562. renouatum, priuilegijs, alijsque ad decorem rebus, illustratum, ait Leonardus Florauantius *in speculo suæ scientiæ vniuersalis*; Magistrumque ordinis præeminentiæ dignitate *Dominum* appellari solitum. Cuius quidem insigne hactenus noscere non potuimus; hoc constare scimus, vti & nobis retulit doctissimus Andreas Ettenius, politioris omnis litteraturæ tum rei anatomicæ in primis, adeoque vtriusque medicinæ laude ornatissimus, præstantes plerosque viros, rebus domi militiæque gestis insignes á Duce, Senatuque Veneto in Equestrem dignitatem adscribi; & torque aureo cui D. Marci (numen illius Veneti præcipuum habent) siue Leonis alati effigies, cum elogio: *Pax tibi Marce*, cæterisque Principatus eius insignijs inest, donari. Vti & apud Genuenses honorarij Reipublicæ illius Equites, D. Georgij tutelaris tessera (quæ crux plana est rubei coloris) insigniri solent. Lege ordinem D. Georgij á Friderico III. Imp. institutum.

Ordo Equitum de la Calza apud Venetos.

S. Marci Equites. Eorum insignia.

Equites D. Georgij apud Genuens.

ORDO

ORDO EQVITVM *Auisiorum vulgo de Auis in Lusitania.*

CHristianis Eborensi vrbe, frequenti Regum Portugalliæ domicilio celeberrima, potitis, quòd situ naturaque aptus locus videretur Mauris debellandis, placuit Alfonso Regi Lusitaniæ huius nominis primo, caput hic magistrumque Equestris militiæ, quæ in Castellæ regno Calatrauensium, in Lusitania verò Auisensium nuncupata est, constituere. A primario tamen ordinis initio, Eborenses dicti ab vrbe B. Mariæ ordinis Cistertiensis patronæ; atque eius nomine Ferdinando Monteyro, primo militiæ magistro donata, assum pro titulo. Eo consilio id factum, vt inde crebris excursionibus fidei nostre hostes acerrimos pro viribus paulatim expellerent. Ibidem, & sedes fuit horum militū, qui Gallica voce *freres*, hoc est fratres dicti, vbi hodie locus ille *freria* appellatur: & in ipsa vrbis arce, quæ muro, & turribus ab vrbe seclusa erat, vt etiam hodie apparet, in situ ædium Didaci Castri, dictæ vrbis Tribuni militum. Iuxta ædes item Comitis Portalegrij sacellum tenebant D. Michaeli Archangelo sacrum, vbi statis horis res diuina peragebatur. Tres verò Eboræ magistri Equitum fuisse memorantur, Primus Ferdinandus Roizius Mentellus, summæ vir auctoritatis, cui Alfonsus Henriquez Rex Masaram oppidulum Mauris ademptum donauit: alter frater Gundisalonis Viegas: tertius Alfonsus Auensis, quo magistro ad Auisim castrum à dicto Alfonso expugnatum, eique sodalitio attributum, milites commigrarunt; quo propriùs à Mauris abessent, aut vt citius debellare eos possent. Mansit inde ordini Auisensium nomen, quem Innocentius III. qui Celestino successit, Pontificatus sui anno IV. Christi verò nati 1204. regnante Sanctio, qui Alfonso parēte mortuo regnum hæres proximè excepit, confirmauit. Cæterum cum Rodericus Garzias VII. Calatrauæ Magister, Auisios multis bonis, (quæ in prima, & secunda Calatrauensis ordinis approbatione declarantur) locupletasset, illi se Calatrauensium legibus, & reformationibus, vt vocant, ingrati animi signum perpetuum permisere, eorumq; imperium agnouere, vsque ad tempora Ioannis VII. Auisiorum magistri, qui naturalis fuit filius Petri VIII. Regis Lusitaniæ. Idem Rex Petrus, post victoriam Aliubarotæ obtentam, Auisios suos à Calatrauensibus seiunxit, Crucem viridem, inferiori stipite paululum longiori sublata pyro arbore, ad Alcantariensium discrimen gestantes, cum antea rubeam, & eandem cum Calatrauensibus, vt ex antiquo ordinis sigillo, quod duas aues ad basim Crucis ostentare testatur Franciscus Radesius, colligere licet, præferrent. Instituta tamen Cisterciensū, sequuntur. Rectè itaque Radesius Auisios cum Calatrauensibus cōfundit, quod succedente tempore in vnum Calatrauæ ordinem coaluerint. Volaterranus verò errore deceptus, cum Alcantarensibus iungit. At diuersos esse, & postmodum, seiunctos egregiè docent Hier. Romanus lib. 7. de Republica, & Gonsaluus Argotes de Molina lib. 1. cap. 32. de nobilitate Hispaniæ.

Eborenses Equites.

Insignia Auisensium.

ORDO EQVITVM PERISCELIDIS quem Vulgo Garterij nuncupant in Angliæ, siue Magnæ Britanniæ Regno.

EDuardus III. Anglorum Rex inuictissimus, vt Arturi Regis qui orbicularis mensæ Equitum Sodalitium toto adeo terrarum orbe decantatum, instituerat, memoriam refricaret; quum de Gallis atque Scotis, capto Ioanne Rege Galliæ, & Dauide Scotiæ sæpius triũphasset, nobilissimam cõscripsit Equitum auratorum societatem: Quos, vt aliqui produnt, ob periscelide suam in prælij, quod feliciter cesserat, tesseram datam, *Garterij*, siue Periscelidis Equites nominauit, & S. Georgij Cappadocis tutelæ, ad cuius honorem in castro suo VVindesori templum exstruxerat augustissimum, dedicauit. Hi cæruleo subligari aureis litteris Gallicæ inscripto: *Honi soit, qui mal y pense*, idest, *Malè vertat ei qui malè cogitat*, & quod peculiare ordinis symbolum est, sinistram tibiam paulo infra genu substringunt, & aura fibula in concordiæ symbolum, tamquam vinculo arctissimæ societatis, connectunt. Vt esset intereos quasi quædam consociatio, & communitas virtutum; chlamydique scutum album D. Georgij rubra Cruce perinsigne adpictum teste Polydoro Virgilio. gestauit. Collare verò, quod magnum vocant. & quo solemnibus inaugurationis diebus sodales insigniri mos est ex eadem crurali fascia, siue corrigia, sæpius iterata, & rosis alternatim rubris, & albis. quod Lancastriæ, & Eboracensis familiæ iampridem extitit symbolum, distinguitur; appensa D. Georgij Bellatorum præsidis effigie. Nonnulli tamen ad Periscelidem, siue Garterium Reginæ, vel potius Ioannæ Commitissæ Sarisburiæ eximia pulchritudine fœminæ, referunt: quod ipsi choreas agitanti decidit.

Symbolum ordinis de Garter. Froibard. vol. 2. cap. 101.

Collare ordinis.

cidit, & Rex è terra sustulit, ridente multitudine nobilium adstante, & illo respondēte futurum, vt breui summus honor eiusmodi Periscelidi haberetur. Hæc vulgus perhibet, nec vilis sanè hæc videatur origo, cum vt ait ille, *nobilitas sub amore iacet*. Sunt etiam qui huius ordinis inuentionem multò antiquiorem faciunt, cum ad Regem Richardum I. referunt, Eduardumque tandem reduxisse credunt; quam verè ignorare se dicit, Guilielmus Camdenus Britannicarum Rerum scriptor studiosissimus. etsi fidei adstruendæ antiquum eius institutionis exemplarè fecialis cuiusdam libro desumptum producere non grauetur. Cæterum *Garteriani* collegij solemnia Vindisoriæ quotannis stato die D. Georgio Equitum tutelari sacro, præsidente Rege celebrantur: Mosque est, vt commilitones galeam, & scutum cum gentilitijs insignibus (vti tradit Paulus Iouius) imitatione cæterorum ordinum, conspicuo templis loco suspendant. In quorum societatem potentissimi quique orbis Christiani Principes cooptari, instar maximi honoris duxerunt, & iam à prima institutione in hunc ordinem, qui è XXVI. Equitibus constat, Reges adscripti fuerunt, plus minus XXII præter Angliæ Reges, qui eiusdem Præsides siue, vt vocant, *Supremi* habentur, vt duces, & alios maximi nominis taceam plurimos. Eorum verò nomina qui primi in hunc ordinem adsciti, & vulgò *Fundatores Ordinis* dicuntur, adiungere libuit, nec enim eorum fama obliteranda est, qui illa tempestate, animo, & virtute militari in paucissimis erant, eoque nomine D. Georgij, & Garteriano insigni amplificati.

Bern. Girardus lib. 15.

Sonnera'us

Eduardus III. Angliæ Rex: Eduardus filius eius natu maximus: Princeps VValliæ. Henric. Dux Lācastriæ. T. Comes VVaruuici; Capdall de Buche, Radulphus Comes Staffordiæ; Guilielmus de Monte acuto Comes Sarisburiæ, Rogerus de mortuo mari Comes Marchiæ, Ioannes de insula, Bartholomæus Burgvvaich, Ioannes de Bello cāpo, Ioannes de Mohun, Hugo Courtneus, Thomas Hollādus, Ioannes Greij, Richard. Fitz Simon, Milo Stapleton, Thomas VValle, Hugo VVrothesleij, Nigellus Loring, Ioānes Chandos, Iacobus de Andleij, Otho Hollandus, Henricus Eme, Zanchettus Dabridgecourt, Guil. Paganellus. Ritus atq; ceremoniæ, quibus maxima solemnitate pro ordinis eminentia. Equites eliguntur, & *VVindesori* installantur: statutaque quibus viuunt, huiusmodi commilitones, quum iustis vix contineantur voluminibus, hic angusto sermonis filo perstringi nequeunt, ad Franciscum Sansouinum, & Thomam Millesiū, apud quē omnes ab instituto ordine Equites, & ad nostram vsque ætatem sub singulis Regibus electi recensentur, lectorem remittere libuit.

Insignia Equitum.

Lib. de nobilitate Politica.

Ad orbicularis autem versatilisque mensæ institutum quod attinet, scribunt Arturum Britanniæ Regē quatuor supra viginti athletas Equestris ordinis (quod rei bellicæ gloria præstabant) insignibus nobilitasse, ac rei militaris scientia gloriæque magnitudine pares pari omnes amore complexum.

Tabula rotunda Equites.

Bart. Chasfanæus in cat. ego Gloriæ mū. 12 parte 5.

conclus. 1 1 Hector Boet l. 9 hist. Scot. plexum. Cum omnes simul accumberent, ne quis forte se primo in loco constitutum gloriosè prædicaret, aut ad infimum locum deturbatum inuidè cogitaret, mensam rotundam ad coronæ formam effingendam curauit. Locum in quo ij omnes accumbere solebant *rotundam* Arturi *Tabulam*, & Britanni & Scoti appellant. Quam vulgus mensam (si falsa quadam maiorum superstitione conflictatorum, vt ait Io. Lesleus, non erret) in VVintoniensi castro ad æternam rei memoriam solenniter conseruatam, militumque equestrium nominibus vndique notatam, tamquam Arthurianam suspicere solet. At recentioris esse ætatis autumat Guil. Camdenus. Superioribus enim seculis, cum virtutis bellicæ exercendæ gratia, militares decursiones, (*Torneamenta* vocant) frequenter haberentur, huiusmodi mensis vsi erant, ne quod discrimen inter magnates nobilesque ex ambitione exsisteret. Et veteri sanè, vt videtur, instituto: Gallos enim antiquos circularibus mensis circunsedisse, armigerosq; eorum scuta ferentes à tergo adstitisse, memorat 4. Athenæus.

De rebus gestis Scotorū lib. 4 Galfred. Monumet. ten. li. 9.

In libr Deipnosoph.

EQVITES BALNEI In Anglia.

DE Militibus, siue Equitibus Balnei, nihil antiquius mihi legenti hactenus occurrit; quam in vsu fuisse apud veteres Francos; & Henricū IV. Angliæ Regem, ea die qua inauguratus est in arce Londinensi, quadraginta sex armigeros, qui precedente nocte vigilassent, & balneo vsi essent, Equites creasse, singulis tunicas virides ad talos dimissas, cum manicis strictis & *Mineueria* pellitas donasse: eosque gestasse ad humerum sinistrum duplicem funiculum ex albo serico cum *torulis dependentibus. Hi superiori seculo ex flore nobilitatis, qui nondum gradum Equestrem accepissent, seligi in Regum & Reginarum inauguratione & nuptijs solebant: Aliquando etiam cum eorum filij in Principes VValliæ vel Duces inuestirentur, aut militari baltheo cingerentur, plurimis adhibitis ceremonijs. Qui ad hunc ordinem suscipiendum à Rege euocantur (nec hanc rem exquisitè persequar) pridie quam creantur, heremiticam vestem cineritiam, cum cucullo, pileolo lineo, & ocreas induti, sacra deuoti accedunt, vt militiam suam quasi Deo in primis militaturi, auspicentur, vnà cænant, singulisq; ministrant duo armigeri, & puer assecla. A cœna in cubiculum se recipiunt, vbi paratur singulis lectulus cum velarijs rubris armisq; suis gentilitijs affixis, & iuxta vas balneatorium, linteis opertum, in quo cum se Deo commendauerint se abluunt; vt deinceps corpore animoq; mundo esse admoneantur. Postremo benè mane, instrumentorum musicorum sono excitantur, easdemque vestes induunt. Tunc Angliæ Constabularius, Marescallus & alij, quos Rex constituit, eos accedunt, nominatim suo ordine euocant, & iusiurandum proponunt: scilicet, vt Deum, ante omnia colant, Ecclesiam defendant, Regem honorent, eius iura propugnent, viduas, virgines, orphanos tueantur, & iniuriam, quantum poterunt, propulsent. Hæc cum tactis Euangelijs iurauerint, ad sacra matutina Regijs musicis & Heraldis præeuntibus deducuntur, atque ab ijsdem in cubicula reducuntur, vbi heremiticas vestes exuti, chlamydem holosericam rutilo Martis fulgore relucentem, & galerum candidum, candidis plumis super pileum lineum induunt, chilochecas candido funiculo chlamydis colligant. Equos sella & ephippijs scorteis nigris albo interstinctis, & cruce fronti præfixa instructos, conscendunt. Ante singulos suus assecla Eques gestat gladium capulo inaurato, ad quem dependent aurata calcaria, vtrimque armigeri obequitant. Hac pompa tubis

** Tassels.*

tubis ante clangoribus ad aulam regiam itur, vbi cum ad Regis præsentiam à duobus senioribus militibus deducuntur, Regis Camerario assecla baltheum cum gladio dependenti tradit. Ille summa cum reuerentia Regi, qui militem transuersum eo cingit, iubetque duos seniores Equites calcaria imponere qui olim creandi militis genua, bene precantes, osculari soliti. Iamque Milites creati, olim Regiæ mensæ fercula inferebant, inde omnes vna prandent, ad idem mensæ latus assidentes, sub vno cuiusque clypeo gentilitio affixo. Ad preces vespertinas sacellum adeunt, gladios ad altare offerunt, datoq; pretio redimunt. Redeuntes verò primarius Regis coquus ostenso cultro, vt se probos & fideles præstent Milites, admonet, alioquin se calcaria ignominiosè abscissurum. Die autem Coronationis in pompa suo loco Regem comitantur gladio accincti, calcaribus inducti, chlamyde cærulea Iouis scilicet æqui colore amicti, & nodo ex albo serico in formam crucis efformato, cum capitio ad humerum sinistrum. Ita ferè Guilielmus Camdenus in descriptione Britanniæ. Huius autem instituti Equites pro tessera solent tres aureas coronas in orbicello aureo expressas, addita hac circumscriptione, *Tria in vnum*, laciniæque ex bisso Tyrij coloris appensas, præferre.

Insignia Equitum Balnei.

ORDO EQVITVM

Nodi apud Neapolitanos.

NObilissimus Ordo Equitū Nodi apud Neapolitanos huiusmodi exordium habuit. Ludouicus inferioris Pannoniæ Rex bellum intulerat Reginæ Ioannæ quæ Regni hæres erat, eiusq. Viro Ludouico Regi, cuius belli causa fuit non imperij, sed vltionis desiderium. Cumenim Andreassus eiusdem Ludouici Pannoniæ Regis frater vi laqueo suspensus truculentam mortem subijsset, sic iubente, vt fama est, eadem dicta Ioanna, quam ipse Andrassus in Vxorem duxerat: Ludouicus vt fratris necem vlcisceretur bellum eidem Ioannæ, eiusq. nouo viro Ludouico intulit. Verum post varios tumultos, & bella pax inita fuit Calendis Aprilis 1351. & ipse Ludouicus Regni Rex (alio nomine Ludouicus Tarentinus nuncupatus, eò quod Philippi Tarenti Principis filius erat) vna cum eius vxore Ioanna Regina, iussu Clementis 6 Pontificis Maximi ab Episcopo Bracharensi eodem Anno die 26. Maij in festo Pentecostes coronatus fuit. Anno igitur sequenti eodem Pentecostes die ob perennem memoriam huiusce coronationis voluit Ludouicus nouum ordinem Equitum Nodi institui. Quamobrem sexaginta viri ex primarijs Vrbis Equitibus, alijque perillustribus aduenis, qui omnes singulari virtute prædití erant,

Matthæus Villanus l anno 1351. Pandulphus Collenucius lib. 5. hist. Neap. Io. Baptista Carrafa li. 5 hist. Neap. Angelus Constatius lib. 6. hist. Neap.

erant, nobili Nodo, auro, argentoq; intexto ad pectos strictè vincto insigniti fuere, eademq; tessera, quæ tunc temporis in vsu erat, amicti cum quadam etiam Iusiurandi forma. Sicq; institutus fuit insignis Equitum Nodi ordo Et hæc præter citatos Auctores legi in quodam opusculo cui Titulus est ORDINES, E t SOCIETATES militares Regni, Auctore quodam Nicolao Anello Pacca Neapolitano. Aliquorum nominæ exillis Equitibus, qui tunc tanto honore habiti sunt digni, nè posteritas ignoret, liceat hic ex eodem Pacca subintexere. *Ludouicus Rex Institutor Robertus Tarenti Princeps eius frater primogenitus, Barnabas Vicecomes medielani princeps, Thomasius Sanseuerinus Comes Marsici, & Sancti Seuerini Regni magnus Comestabulus Robertus Vrsinus Comes Nola Regni magnus Iustitiarius, Goffredus Martianus Comes Squilacij Regni magnus Admiratus, Erricus Caraczolus Comes Hiracij Regni magnus Camerarius, Nicolaus Acciaielus Regni magnus Senescallus Honoratus Gaetanus Comes Fūdorum Ioannes Sanframundus Comes Cerreti, Guglielmus Baucius Comes Noye, Raimundus Baucius Comes Soleti Loysius Sanseuerinus. Gualterius Caraczolus Viola, Philippus Carraczolus Viela, Franciscus de Loffredo, Robertus Siripannes, Guglielmus de Tocco. Iacobus Caraczolus, Ioannes de Burgentia, Bartholemeus Caraczolus Carrafa, Ligorius Caraczolus Carrafa Ioannellus Caraczolus Carrafa Ioannellus Butzutus, Matthaus Buccaplanula, & Christophorus de Constantio.*

ORDO EQVITVM
Stellæ in regno Galliæ.

IOannes Valesius Gallorū Rex prælio Pictauiensi, sua & regni calamitate notissimus, Epiphaniæ seu Stellare Equitum Sodalitium Anno 1352. mense Octobri auspicatus est, Sodalesque dicti fuere D. Virginis de nobili domo D. Audoeni, stetum vocabatur castrum illud, quod plus minus duobus millibus abest ab vrbe Parisiensi, palatij Clichiani nomine olim appellatum, vbi sedes primaria ordinis constituta, ædesque sacræ Equitibus cum omnibus publicatis bonis, & sportulis futuris attributæ. Proceribus ordini initiatis signū stellæ collari aureo, (quali Ioannes Aurelianensis primus Comes Dunensis, filius Ludouici Ducis, Caroli VI. fratris in palatio Longo vallorum Principum insignitus conspicitur) appensum, seu togæ capitio locoue conspicabiliori præferre est datum, addito symbolo *Monstrant Regibus astra viam.* Vnde tam honorificam stellæ celebritatem credibile est ortam fuisse, à commemoratione diuini illius syderis, non fabulosi illius Tyndaridum, sed noui illius, & vt Theologi volunt. recens cum Christo nato ad cunas eius illustrandas creati, quod Magos ab Oriēte præuij Ducis instar, in partus locum nati filij Dei perduxit. At multitudine gregariorum, qui falsis titulis irrepserant, cum vilescere paulatim hic ordo cœpisset, & Carolus Ioannis filius palatij custodibus signum illud deferendum tradidisset. (Ita ferè res humanæ à præclaro initio degenerare consueuerunt) in eius locum D. Michaelis ordo, quod Gallia peculiari tutela genium illum custodem imperij sui agnoscat, suffectus est. Stellæ porrò insignia vti ea Equites deferre solent, nec non vasis Liliorum, Canis, Galli, Draconis præcipitati, Coronæ Spicæ, Hystricis, Leonis alati (qui Venetorum Equitum tessera est) in capite libri exprimenda curauimus.

Nicolaus Vigner. to. 3. bibl. hist. p. 524.

Insignia et Symbolum Equitum Stellæ. Cl. Paradinus in Symbolis heroicis.

Bodin. in Rep. cap. 4. Onuphrius Panuinius

Insignia Equitū Lilij Canis, Galli Draconis, Spicæ, Hystricis & Venetorum.

ORDO

ORDO EQVITVM ANNVNTIATIONIS *Angelicæ apud Sabaudos.*

EQuestri ordini Annuntiatorio magnificum nomen ex suo abs se instituto fecit Amadeus VI. Sabaudiæ Comes; idque in honorem Angelicæ Annuntiationis, Quem insigniri voluit aureo torque, figura collaris canis Alani (vt diploma institutionis seu confirmationis anni 1409. à Francisco Sansouino citatum docet) efformato: ex quo laciniæ seu laminæ quatuor catenulis aureis connexæ pendentes, modis insuper Sabaudicis, quos ab amoribus nuncupant, subtilibus, & arte implexis, quatuor literarios characteres **FERT** æquè distãter insertos referrent, imagine & historia Virginis Mariæ ab angelo salutatæ (quæ sodalitio nomen dedit) adpensa. Quo quidem Elogio magnitudinem gloriæ Amadeo magno primo Sabaudiæ Comiti partæ, symbolumque *Fortitudo eius Rodum tenuit* à Rhodiensi vrbe Turcis erepta seu defensa, Christoque adserta natum, explicari Sabaudici annales testantur. Ab eius enim tempore, vt ex iisdem patet, Sabaudiæ, insignia, quæ eadem & Imperij erant (Saxoniæ ducum ex quibus Sabaudici proceres orti, insignibus hactenus interstincta) scento Equitum Hierosolymitanorum S. Ioannis cruce scilicet argentea in rubri coloris clypeo ipsis petentibus equitibus (qui Rhodo insula ab Imp. Constantinopolitano tunc donati, Rhodij post Equites dicti fuere) in nauatæ virtutis præmium sunt decorata, & Sabaudiæ successoribus Regulis cum quadrilitterario symbolo **FERT**, exinde propria mansere. Huius porrò militiæ sedem idem Amadeus in Petra Castella constituit, ibique anniuersarium & ceremonias nouis Equitibus à Principe eligendis,

Hier. Ruscel us in Emblemat.

Symbolũ ordinis & collare.

Philibert. Pingonius in descript. Aug. Taur.

Lamb. Vander Burchius l Rebus sabaudicis.

Iulianus Taboet de Rep.

festo Annunciationis Deiparæ die, celebrari voluit, legibus itidem ab Amadeo primo Sabaudiæ Duce postmodum auctis, iuxta tabulas ea de re anno 1434. conscr ptas. Igitur & auctor ipse primis huius sodalitij auspicijs in equestrem catalogum se nuncupans, alios quatuordecim primæ nobilitatis viros, quibus ipse præsideret, in honorem XV. mysteriorum sacratissimæ Virginis connumerauit, statutaque varijs inscripta libellis, quæ à Francisco Sansouino in Originibus recitantur, vna cum torque singulis donari iussit. Primique præter ordinis conditorem, commilitones fuere *Amadeus Geneuæ Comes, Antonius Beauiensius, Hugo Chalonius Arlaij regulus, Almendus Geneuensis, Ioannes Viennensis* Franciæ archithalassus, *Guil. Granssonius, Guil. Chalemonius, Rolandus Versijus Borbonius, Stephanus Baumeus nothus, Gaspar Mommeurius, Barleus Forasius, Theunardus Menthonus, Amadeus Bonnardus, & Richardus Musardus.*

Phil. Pingonius in Descrip. August. Taurin.

ORDO EQVITVM VELLERIS *Aurei apud Burgundos & Austriacos.*

PHilippus cognomento Bonus Dux Burgundiæ, iure meritissimo auctor magnitudinis Burgundicæ, imperijque Belgici conditor nuncupatus, præter varias virtutes, quæ illum principem exornabant, quæque Boni nomen viuo, mortuoque dederunt; tum ijs rationibus res suas tuebatur, vt opes sine subditorum iniuria amplissimas sibi compararet, ijs splendidissimè ad retinendas hominum voluntates legatis suscipiendis, peregrinis Principibus subleuandis, amicis colendis, ludis conuiuijsq. magna cum laude vteretur. Eo in genere fuit hoc augustissimum Aurei Velleris collegium, quod suis cum Elisabetha Ioannis Lusitaniæ Regis filia nuptijs, mense Ianuario Anno 1430. Brugis Flandrorum instituit, propter amorem (vt ait in diplomate ea de re condito, & à Ponto Heutero & Florentio Haræo recitato) erga nobilem statum & ordinem dignitatis Equestris, ad gloriam omnipotentis creatoris & redemptoris, laudemq. virginis eius matris, & ad honorem domini Sancti Andreæ gloriosi Apostoli, & martyris ad exaltationem fidei, & sanctæ Ecclesiæ, & excitationem virtutum, & bonorum morum. Exemplo vtiq.

Philippus Cominæus lib. 7.

Rerũ Burgund li. 4. De initijs Tumultuũ Belgic. li. 1.

vtiq; Gedeonis fortissimi Israelitarum Ducis, cuius historiā de vellere sicco, rorulentoq. se spectasse innuit Philippus, tapetibusq; illis antiquissimis (qui ab eius vsque ætate in ordinis huius anniuersarijs & B. Andreæ Apostoli festo die in sacello Principum Belgij spectandi exhiberi solent, posteritati testatum reliquit. Et sunt qui Chrysomalli, siue aurei velleris insigne institutum iam olim in sacra Thebæorum Legione floruisse contendant. In hoc porrò sodalitium viros nobiles, vita, nomine, armisq; vt loquitur ordinis præses, irreprehensibiles purpuratos accensuit, quorum ipse atq. successores coryphæi essent; quibus singulis togā coccineam laneam (quam filius Carolus Audax Valincenensibus comitijs in holosericam commutauit) & aureum torquem inserto paterno emblemate, ignitabuli scintillas ex silice excutiendis speciosum attribuit, vnde vellus aureum dependet, post cuiusque mortem rediens ad collegium, vt alij benè merito offeratur. Quem torquē Claudius Paradinus, ita quidē est interpretatus, vt silicibus ferroq; adscriberet, *Ante ferit quam flamma micat* Velleri *pretium non vile laboris*. Quatuor primæ dignitatis officiarij Cācellarius, (cuius munere meritis suis hodie decoratus Antonius del Valle) Thesaurarius, Rex armorum & scriba collegio subministrant.

Lib. Iudicum c.6.

Arnold. Merman in Theatro suo.

Laurētius Cuperus in rebus Belgicis.

Collare & symbolum ordinis.

Franc. Roserius to.7. cap.109.

In quo, huius ordinis Equitum, ex prælio illicitæ fugæ, cæteraque crimina, ac si quæ inter ipsos sunt dissensiones, dijudicantur, absq; prouocatione. Illo rerum benè gestarum nobili præmio, & gerendarum incitamento splenduerunt omnium primi, præter Philippum collegij caput, auctoremq; proceres, hisce cognomentis dynastijsq;, & hac serie: *Guilielmus Viennius* S. Georgij & S. Crucis Dominus. *Reynerus Potius* Dominus Rochensis *Ioannes Robaisij* Dominus. *Rolandus Vutkercanus*, Hemsrodensis & Herstallensis, *Antonius Vergijus*, S. Martini Comes, *Dauid Brimeus* Lignienfis Dominus, *Hugo Lanoijus* Santensis: *Ioannes Cominy* Dominus *Antonius Tholongionus*, Tranensis, Burgundiæ Marescallus, *Petrus Luxenburgius*, S. Pauli Comes, *Ioannes Trimolius*, Ionuellēsis Dominus, *Guilbertus Lanoyus*. VVilleruallensis, *Ioannes Luxenburgius*. Lignij Comes: *Ioannes Villersius*, Liladamensis Dominus, *Antonius Croij*, & Reutij Dominus, *Florimundus Brimeus* Masincurtius. *Robertus Massomea* Dominus: *Iacobus Brimeus* Grinyensis: *Balduinus Lanoijus* Molenbaisensis: *Petrus Beffremontius* Charnyensis: *Philippus Ternanty* Dominus: *Ioannes Croijus*, Tourensis ad Marnam fluuium: *Ioannes Crequij* Dominus. *Ioannes Neufchastellius*, Montis acuti Dominus Enimuerò initio Philippus Brugæ aurei Velleris collegio hos XXV inseruit sese annumerās, deinde tertio post anno, Diuione, XXXI. Equites ad explēdum numerum iuxta formulam primæ institutionis At Carolus postea V. eo nomine Cæsar, ob varias prouincias & regna quæ possidebat Ann. 1516. Ordinis Comitijs Bruxellæ celebratis numerū vnius & quinquaginta Equitum esse voluit. Siue itaque hoc Philippi fuit consilium, Vellus Gedeonis præ oculis habentis, siue ad splendorem quem spectabat, accomodatē, quosdam, vt Iupiter, sic maiorum minorumque gētium Deos, quibus imperaret, habere cupiebat; siue contra Gallos nouis se societatibus atque amicitijs firmaret siue Iasonis exemplo Argonautas legeret, quibuscum vti ille in Colchida Velleris rapiendi ergo ad Aetem, sic in Syriam in Turcas proficisceretur; siue quæ alia fuit huius consilij ratio, magno hominum applausu res est excepta, multaque ad ordinem cohonestādum decora sunt adhibita. Quibus rebus id est effectum, vti magna omnium admiratione ordo coleretur, sæpiusque à Philippo inde à Carolo Senatus noui ordinis haberetur. Carolo mortuo cū in gentem peregrinam Mariæ matrimonio res transisset, tum id hominum sermonibus est quæsitum, ad

Petrus à S. Iulianus l' Orig. Burgund. c.28.

Archiducemne, an ad Ludouicum XI. ius collegij transfiser. Iam enim Burgundiæ Ducatum Ludouicus occuparat, nec nisi ad Burgundiæ Duces iuxta institutionem spectare à societas dicebatur: Maximilianus contra iniuria auferri sibi eum ducatum quærebatur. Ne iraque existimationis apud subditos naufragium facere, huius se collegij principem Maximilianus professus est, Creuecurium, Portiumque, quod Maria deserta ad Ludouicum transijssent, Aurei Velleris insigni adempto, infamiaque damnatos Senatu mouit, nouosque in eum ordinem equites subrogauit. Atque adeo Maximiliani exemplum secuti Austriaci successores, hoc inaurati Velleris institutum, sæpius hodieque frequentanr: postremoque ordinis conuentu, seu capitulo, vti loquimur Gandaui habito, Philippo II. Hispaniarum Regi ordinis Principi, auctoritate Summi Pontificis Gregorii XIII. & Philippo III. concessione Clementis VIII. facultas facta est, Equites (qui ferè ex primarijs ditionum suarum proceribus selecti, & quos vulgò in Hispaniæ *Grandes* vocant, quod tecto capite singulari honoris prerogatiua coram Rege apparere ius est) etiam extra capitulum adlegendi, aliaque multa pro arbitrio ordinandi, non obstantibus conditionum capitibus, quibus dicti ordinis princeps, equitesque obligantur: quæ sunt numero 94. & quoniam vbique obuia apud Principes, aliasque dignitatis equestris peramantes, eoque apud nobilissimum virum Henricum Halmalium antiquæ stirpis Equitem Antuerp. sæpius vidimus, studio omisi, ne prolixitate rei lector obtunderetur: cætera nempe apud auctores copiosius passim inuenturus Guilielmum in primis Filiatrium Episcopum Tornacensem, Ioannem Funcciū huius ordinis Cancellarios, Ioannem Meyerum, Franciscum Harduinum, Aluarum Gomesium de Mendoza, Alfonsum de Sancta Cruce Cosmographum regium, Franciscum Sāsouinum, statuta ordinis Aurei Velleris Garterij, S. Michaelis, Annuntiationis. Bandæ cæterorumq; ex autographis recitantem, Franciscum Guicciardinum, qui seriem Equitum ad nostra vsque tempora enumerat; nec nō Guilielmum Mennentium parentem meum piæ mem. qui de hoc ordine opus edidit singulare, & Illustrissimo Principi Carolo Duci Arschotano. & Croyo inscripsit.

Richardus VVasseburgensis iu antiquitatibus Belgicis, meminit vetustissimæ militiæ Cygni nomine illustris, per Saluium Brabonem (à quo Brabantiam dictam volunr nonnulli) excitatæ, quod ordinis sui commilitonibus eius alitis insigne, in concordiæ, & societatis firmissimæ symbolum attribuerit. *Equites Cygni, & eorum insignia.*

ORDO EQVITVM *Hystricis, apud Aurelianenses.*

Carolus Dux Aurelianensis, & Rex Franciæ eo nomine VI. imitatione, siue emulatione Philip. Ducis Burgundiæ ordinem instituit Hystricis in quem genere, & factis nobilissimos adlegens proceres, baltheo equestri aureo cum Hystrice, & symbolo *Cominùs, & Eminùs*, vti tradit Paulus Iouius, inscripto, plerosque condecorauit. *In symbolis Heroicis.* Enguerrandus etiam Monstreletus narrat Philippum Burgundiæ Ducem Mense Nouembri 1440. ordinis sui signum Carolo Aurelianensi ex Anglia reuerso (vbi captiuus fuerat, per Anno XXV.) tradidisse cum Mariam Cliuensem Ducis Burgundiæ materteram duxisset recens, & viciffim Aurelianensem, monile sui ordinis, vbi erat Hystrix, illius collo indidisse. *Collare et dicis.* Ludouicus deinde eius frarer Gallorum Rex XII. vti Dux hæreditarius Aurelianensis, ac proinde Blosiorum Comes, symbolū hoc *Vltus auos Troia*, ab Hystrice, cui corona superimposita erat, sibi *Ioachimus Camerarius in Emblematibus, siue symbolis.*

bi adsumpsit, & numismata Regia Hystricem passim insculptam præferunt, quæ & vna cum lupi coniuncta effigie, vetus Blosiorum ciuitas insignia sua antiquitùs figurare solita est, visitur hoc animal plerisq; lapidibus, ac Forticibus insculptum; quod natura tam studiosè armis instruxit, vt prouocantes cominus, & eminus arceat, præsertim aduersum canes, aculeos suos sagittarum violentarum instar, eiaculans. Huius symboli interpretationem (quam ordinis fundator sequutus est) declarant magnificentissimæ cuiusdam ciuis in illa ciuitate ædes, ad quarum frontispicium sub Hystrice lapidi inscu lpta distichon adscriptum est.

Plin. lib. 8. c. 35. natur al. histor.

Spicula sunt humili pax hæc, sed bella superbe.
*Et * salus ex nostro vulnere, nexq; venit.*

** Rectius vita.*

Quod quidem, & in Erynaceo, siue Echino, (ex cuius genere Hystrix apud Plinium numeratur,) significatum æmulatus videtur dictus Carolus, vt per Hieroglyphicum eius hominem ab insidijs, periculis, ac cuiuscunque fortunæ casibus totum ostentaret. Si quidem is periculis euitandis ingenio naturaque munitus, simulatque ferarum se impetentium odorem, latratumve senserit, in orbem sese colligit, rostro pedibusque intrin secus testudinis more contractis, tergore omni pilæ instar conglobato, spinisque quibus vndecumque munitus est, ad incolumitatem erectis, otiatur; contactum suum omnibus formidabilem reddens. Adhæc autem respexisse videtur Horatius, cum se ita contra fortunæ impetum præparatum scribit, vt sua inuolutus virtute tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit.

Fortuna sæuo læta negotio
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alijs benigna:
Laudo manentem si celeres quatit
Pinnas resigno quæ dedit, & mea
Me virtute inuoluo, &c.

ORDO EQVITVM *Cardui Beatæ Virginis Mariæ apud Borbonios.*

LVdouicus II. Borboniorum Dux cognomento Bonus Petri I. qui in prælio Pictauiensi sub Ioanne Gallorum Rege cecidit, filius; postquam operam suam difficillimis regni temporibus eidem Ioanni, Carolo V. & VI. Regibus, contra Anglos aliosque regni potentissimos hostes probasset, exercitum in Africam pro Christi fide duxisset; exortis Aurelianensium, & Burgundionum in Gallia factionibus, quibus regnum pæne pessum datum est, cum familia Burgundica Velleris aurei insigne, Aurelianensis verò Hystricis erexisset; ipse, quò potentiam suam maiorum, & propria virtute quæsitam in auxilium pupillorum Caroli Ducis Aurelianensis, Philippi Comitis Eboracensis, & Ioannis Angolismorum Comitis contra Burgundum, ob necem nepotis sui Ludouici Ducis Aurelianensis, firmaret, ordinem Equestrem Cardui D Virginis instaurauit, Cullare autem, siue argenteum ex lilijs, & quattuor folijs, aut floribus cardui, Crucem in eodem statuentibus; cum inscriptione *Esperance* ornamento datum: ijs nimirum qui ob egregia in Borbonium nomen merita, illustres haberentur. Cuius Sodalitij corypheum, & caput, Dux ipse se nuncupauit, dictoque baltheo arma gentilicia in campo, argenteo, & rubeo insigniuit, qualia antiquis rerum sacrarum aulæis intexta, in oppido Claromontano, quod Comitatus nomen Borboniæ genti dedit, exhiberi testatur Petrus Beloijus; innumeris scilicet lilijs cum filo illo, vti solet, & dicto *Spei* symbolo respersa. Omnes enim Francorum, Burgundionum, Austrasianorum, Germanorum, cæteriq; ex Francico sanguine Principes Cyaneo in clypeo lilijs indefinito numero pro insigni vsi fuere, vsque ad Caroli VI. tempora, qui primus,

Cullare ordinis Beatæ Mariæ.

Borboniorum insignia.

Franciæ insignia;

primus, vti Genebrardo placet, tria tantummodo lilia in scuto expressit: quod & alij Regij stemmatis Principes exinde imitati. Eodem torquis insigni,& ratiginensium Dominorum, qui Borboniorum Principum summi Venatores semper habiti, arma exornata visuntur. Quo quidem Spei emblemate, carduis, & lilijs adtextis, animi sui magnitudinem contra omnes fortunæ impetus expressisse videtur ordinis huius conditor. Vnicaulis enim carduus simul, ac scolymon in calicem apparuerit, florem purpureum mittit, inter medios aculeos celeriter canescentem, & abeuntem, cum aura perinde, ac spes nostræ plurimum euanescunt, vt minima quaq; de causa homines plerumque concutiantur. Nonnunquam tamen quædam animæ proficientis rudimenta indicat, cuius Hieroglyphici primas flos lilij omnium consensu facilè obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inscriptione *Spei*, lilij potius figuram, quam alterius cuiusquam floris speciem ostentat. Nam in nummo Imp. Alexand. Pij Aug. ab altera facie Dea Lilium dextera prætendit; cuius inscriptio est, *Spes publica*. Eadem inscriptio cum lilio manu Deæ prætento, in Imp. Æmyliani nummis habetur. Nusquam verò frequentius, neque manifestius hæc lilij facies pro *Spe* ponitur, quàm in Imp. Claudij P.I. in quibus Dea ipsa pallam læua sustinet; dextera lilium prætendit, cum inscriptione, *Spes publica:* Et in Ti. Claudij nummis, eodem gestu Dea, palla quippe sublata, lilioque dextera porrecto, cum litteris, *Spes Augusta*. Eodem statu, habituque, in Hadriani nummo, Dea Lilium prætendit cum inscriptione, *Spes P.R.* Quam quidem spem, hodieque de Gallorum Rege Ludouico XIII. Borboniorum, & Gallici Imperij lilio augustissimo cõceptam, moderante res Regina patente, exemplo Mammeæ sub Alexadro; Helenæ sub Constantino, Blancæ sub S. Lodouico, quæ pietate, & iustitia, ac rara externarum rerum felicitate, abundantia, & publica securitate tempora sua illustrarunt, feliciſsimos Reipublicæ Christianæ allaturam successus, boni omnes augurantur, Accedente maximè firmissimo connubiali, & amicitiæ vinculo. Quod veluti sacrum, & indissolubile ab omni æuo inter Francorum, & Castellanorum Reges nexum prædicat Philippus Cominæus. *Lib. 2. c. 8.*

ORDO

ORDO EQVITVM CADVI, & Ruta S. Andreæ in Regno Scotiæ.

Lib. 5. Reges Scotorum, vt ex sacris ipsorum scrinijs loquitur Ioannes Lesłæus Episcopus Rossensis, S. Andream Apostolum regni tutelarē Diuum iam dudum agnoscunt; idque à temporibus Hungi Pictonum Regis, cur hostes oppugnaturo, scribunt lucidam cœlo apparuisse Crucem, illius instar, in quam ipse Apostolus sublatus pro Christi nomine, mortem oppetijt, victoriamque cæso Athelstano (nomen, pugnæ locus hac *Hector Boetius li. 10.* nostra ætate retinet, ab Anglorum cæso Rege *Athelstain* dictus) consecutum, *Ioach. Camerar. in symbolis.* atque vt tantæ victoriæ mnemosynon, nulla vnquam vetustate deleretur, effigiē illam Crucis in armis, *Collare ordinis.* & insignibus efformatam contra hostes deinde gestauit, quod & Scotiæ Reges in rei gestæ fidem etiamnum religiosè obseruant: Hinc originem traxisse creditur Ordo Equestris D. Andreæ, Cardui titulo in Scotia nobilis; cuius insigne, seu collare ex carduis confectum præferunt gentilicia Regum arma, nummique hoc addito elogio, *Nemo me impunè lacessit.* Asperum quippe virgultum carduus, & aculeis armatum, & quod difficulter manibus attectare possis sine doloris compunctione, quod frangas potius, quàm minimum flectas. Fuit autem huic militiæ baltheus aureus ex floribus cardui, orbicellis aureis, seu nodis rubescentibus innexi compositus, & infra præferens imaginem Sancti Andreæ, martyrij Crucem decussatam ante se gestantis. Insignia verò

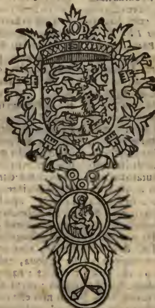
quæ

Idem li. 2. *Insignia Regū Scotiæ.* quæ dicto baltheo ornantur, leonem rubeum, primum, & antiquum Fergusij Regis insigne, prætexta cerulea duplici tractu rubeo, contrapositis lilijs consita, circundata, in stamine aureo ostentant: ictumq; Caroli Magni fœdus, cum Scotis & Achajo eorum Rege, quod in hunc vsque diem religiosè perdurat, coniunctis duorum Regum armis, indicant. *Corona Regū Scotiæ.* Addidit ille Carolus coronæ Scoticæ (quæ antiquitus forma erat valli militaris) circo quattuor lilia aurea, quattuor cum salutiferæ Crucis aureis signis, paribus interuallis discretis, lilijs paulò eminentioribus; vnde Scoticæ gentis, Christianæ Religionis inuiolatæque fidei obseruatio omnibus dignosceretur. Institutionem huius ordinis nonnulli referunt ad tempora Caroli VII. Francorum Regis, quibus Scoticum fœdus ob egregiam desperatis Franciæ rebus nauatam operam, Regumque Franciæ veterem, ac fidam in omne Scotorum nomen beneuolentiam, renouatam ferunt, Scoticaque insignia Gallicis aucta volunt, quod iam à Carolo Magno obtinuisse abundè enucleauimus.

Equites Rutæ, & eorū baltheus. Fuit & Regibus Scoticæ Sodalitiū Equitum vulgò *Sertum Rutæ* nuncupatum, cuius insigne, vti & Regijs armis circonuolutum visitur, fuit torquis ex duobus rutæ ramulis, seu folijs innumeris, cui inferius effigies D. Andreæ cum Cruce annexa esset, fabrefactus. Mirari itaque sæpè subijt Joannem Leslæum diligentem alioquin rerum Scoticarum scriptorem nullam, aut exiguam harum institutionum fecisse mentionem. Cum tamen Regum insignia ab Achajo, vsque ad modernum Iacobum VI. (qui Cardui florem cum Rosa Anglicana, id est, Scotiam cum Anglia sub nomine Magnæ Britanniæ, vti in nummis eius prætenditur coniunxit,) Cardui floribus effigiæq; Andreana exornentur. Et Iacobus V. Scotorum Rex, militiæ, & Religionis catholicæ propugnator acerrimus, collari ex folijs Rutæ, seu Cardui confecto, & S. Andreæ imagine insignito, conspicuus apud eundem auctorem exhibeatur. Quem quidem Regem alios quoque externos primosq; regni sui nobiles, more inter Principes recepto, Andreano suo insigni cohonestasse haud dubio colligi licet ex eo, quod & ipsum potentissimi quique Christiani orbis monarchæ Carolus nempe V. Imp. Aurei Velleris, Francorum Rex, Conchyliati ordinis, Henricus Anglorum Rex Periscelidis torque decorarint. Quorum ordinum solemnia festa statis diebus Rex ipse Iacobus pompæ magnifica celebritate obiuit, in quibus quoque singulorū ordinum insignibus splendere voluit, vt ipsi Principes, à quorum beneuolētia ipsa ornamenta manarant illa nō malè collocata, aut quocunque modo obscurata, verum ipsius animi grata significatione, pompæ celebritate aucta, arbitrarentur. Cuius rei vt luculentius signum toti posteritati eluceret, insignia Regia in porta Lithcoensis palatij figenda, singulaque ordinum singulorum, simul ac D. Andreæ ornamēta (quæ, vt dicto Leslæo placet, sunt Scoticæ gentis propria) exquisita artificij laude circumplicanda curauit. *Lib. 5*

ORDO

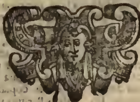
ORDO EQVITVM S. MARIÆ, siue Elephanti in regno Dania.

Insignia Equitum Elephant.

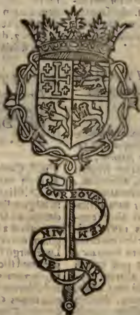
EST in Dania (quæ veteribus Cymbrica Chersonensus dicta) Ordo militaris Elephanti Equitum, Diuæ Virgini dicatus, quibus pro tessera est torquis aureus ex elephantis, castella tergo ferentibus, & calcaribus, quæ Equitum propriè sunt insignia, interpositis connexus, appensa inferius effigie Dei matris radijs solaribus circumdatæ, cui rursus orbicellus aureus tribus clauis insignis, certoque litterario emblemate inscriptus, symbola omnia Christianæ pietatis, & Equestris dignitatis annectuntur. Cuius quidem instituti leges & a quo conditas, rescire hactenus non est datum. Vidimus tamen non rarò Regum Danorum insignia, (quæ tres leones viridis coloris, Leopardos feciales nuncupant, in campo aureo lachrymis sanguineis, seu cordibus humanis seminato, præferunt) eiusmodi cingulo, seu torque, vti hic exhibemus, exornata, & apud armorum Reges tali facie, inter Principum insignia est reperire. Fecit, & nobis copiam aurei nummi Franciscus Bergius vir munditiæ, & elegantiæ in omni vita assuetus, & insigni nummorum antiquorum supellectile, alijsque prisci æui monumentis instructus, quo in puluere viri Principes, vti quondam illust issimo

Princeps Carolus Dux Croijus, & Arschotanus, & etiamnum nobilissimus vir Nicolaus Rocconius non tam splendore natalium quam Consulari Antuerpiana in vrbe dignitate multisque virtutibus clarissimus alijque desudant heroes. In cuius nummi antica parte videre licet effigiem moderni Regis Daniæ cum hac inscriptione, *Christianus IV. D. G. Dani. Nor. Va. Go. Rex.* præfert enim is in publicis, tabulis Daniæ Noruegiæ VVandalorum, & Gothorum Regis titulum, ab altera vero *Dux Slesu. Holf. Storm. & Ditmarf. Comes in Olde, & Dela.* cui præter tredecim diuersorum regnorum, & principatuum Imperij Romani expressorum insignia insunt arma gentilicia, Daniæ Cruci, cui Elephas subest, superposita. Similisque alius est nummus eadem serie, etsi mutato ordine, cum Elephantis castello onusti symbolo, præferens insignia. ex quibus constat ordinem Elephanti non infimo apud Danos loco censeri, & parentem dicti Christiani III eius conditorem asserunt. Huc facit & cuius Hyeronimus Henninges meminit in Theatro suo Genealogico, vbi insignia regni Daniæ hoc ordine, & collari, quod Elephantem cum castello appensum prætendit, condecorata, Christierno IV. Regi consecrat dedicatque. Nec mirum Elephantis symbolum à Regibus Daniæ huic ordini cohonestando adsumptum, cum summis virtutibus nobile hoc animal ab antiquis prædicetur, & quòd proximè ad humanam rationem accedat. fortitudine scil. militari prudentia & fulcro imperiorum; Religione, quæ non nisi in hominem cadit, clementia Regia, quæ Cæsarem Deorum adscripsit numero; Augustum consecrauit. Pio cognomentum dedit, clementiis. Imp. Maximino, Balbino, & Gordiano statuas cum Elephantis decreuit. Adhæc Ægyptij Regem, per Elephanti simulacrum intelligebant, non eatantum de causa quòd cum gregatim semper ingrediantur; is qui maximus est natu, gregem ducit. quod in regibus eligendis multarum nationum, & gentium mos fuit. vt id muneris senioribus demandaretur. Hinc apud Hæbræos Seniores, apud Athenienses Palæologi, apud Romanos Senatores rerum habenas moderare soliti: verum propterea quod habet hoc animi regij peculiare, vt genua non flectat, adeò notabiliter, vt animalia reliqua, calcaneum verò leuiter incuruet: nam genua non flectere dubio procul ostendit supplicabundum non esse, flectere verò calcaneum, humanitatem, quia maximè præditus est, indicat.

ORDO

ORDO EQVITVM CYPRI.

LVSIGNANVM nobile iuxta, ac potens in Gallia oppidum fabulisque Melusinæ à poetis Gallis decantatæ notissimum, illustrissimæ genti (quæ tot Reges, ac Principes orbi Christiano, Hierosolymis scilicet Armeniæ, ac Cypro denique protulit) nomen dedit, vt prodit in Historijs *Iac. Aug. Thuanus*. Huius familiæ auspicijs (à quo Principe, aut tempore nondum comperi) initium datum, tradunt nobilissimæ militiæ, seu sodalitio Equestri, *Cypri* nomine nuncupato. Fuitque ei pro insigni collare, seu baltheus Equestris, aureis litteris maiusculis S. exornatus; intercurrentibus lacinijs aureis, quibus infernè appendebat gladius, lamina argentea capuloque aureo insignitus, & in gyrum circumplexum symbolum Gallicum, *Pour loyauté maintenir*: ac si conditor illius innuere vellet, *Pro fide seruanda* nullum inter commilitones generosi animi officium prætermittendum esse; adeoque gladio vindicandum. Per litteram autem S. quæ silentij apud Romanos nota fuit, secretum societa-

Torquis Equitum Cypri.

tis & amicitiæ simulachrum, indiuiduamque pro patriæ defensione Societatem denotari. Talis autem baltheo exornata visuntur gentilicia Lusinianorum arma, quæ quadripartita regni Hierosolymitani, Cypri, Armeniæ, & Lusignianæ familiæ insignibus interstincta esse alibi docuimus. Vide Stephanum Lusignianum, qui 67. familiarum è stirpe Lusigniana descendentium, genealogiam concinnauit.

Insignia Lusignianorum.

ORDO MILITARIS *Columbæ & Rationis apud Castellanos.*

Annos supputandi mos.

IOannes I. Castellæ Rex, quo auctore apud Hispanos supputandi ratio, (eam quam *Eram Domini*, aut *Eram Cæsaris* ab Octauiani Augusti ætate, tum in historia, actionum formulis, atque priscis conuentuum ecclesiasticorum actis, tum priuatim in sermone familiari dicere consueuerunt) Anno salutis 1383. antiquata est, atque ad Christi ortum reuocata. quod paulò ante fecerant *a* Valentini. Non multo post imitati sunt *b* Lusitani exemplo aliarum prouinciarum, vti Iustiniani Imp. ætate, Dionysius Abbas Romanus, sublatis alijs supputandi rationibus excogitasse primus atque inuexisse in Remp. Christianam memoratur. Is, inquam, Ioannes paulò ante vitæ finem anno 1390. Insigne equestre excogitarat, Columbæ effigiem ex aureo torque radijs solaribus distincto, pendentem, nobilibus, aulicisque proceribus ad præclara facinora Henrici II. aui exemplo, honoris speciem obiecta, incitamentum. Cuius generis plura collaria Segobiæ ipso D. Iacobi festo die, in vrbis templo maiori solenni ritu ex altari arripiens, inter Equites distribuit simul & librum constitutionum, quibus singuli adstricti essent, exhibuit.

a 1358. b 1415.

Ordo Equitū Columbæ & collare.

Ordo militum Rationis.

Insuper & aliud honoris insigne, cui *Rationis* nomen dedit, armigeris & minoris notæ nobilibus, qui in hastiludijs alijsque bellicis exercitijs strenuè sese gessissent; certa hinc gloriæ reportandæ ex re fortiter gesta, hinc beneuolentiæ, gratiæ ac munificentiæ à Principe consequendæ spe, promerendum proposuerat. verum morte eius intempestiua, quæ in eundem annum incidit, vt Ioannes Mariana lib. 18. cap. 13 & Hier Romanus lib. 7. de Rep. tradunt. res priusquam stabiliretur, euanuit.

MILITIA ORDINIS *Draconici in Germania & Hungaria, Tusini in Bohemia, Disciplinarum in Austria.*

POst Carolum Magnum, qui imperium occidentale maxima nominis Christiani gloria restaurauit, & in Regum Franciæ familia primò fundatum, ad Germanos, atq; adeò Saxones, quod a Regibus Francorum originem ducerent, transtulit id rursum Luceburgij summa virtute Principes, per domesticas calamitates debilitatū, erexerunt pristinamque maiestatē reddiderunt: Henricus nempe VII. & eius nepos Carolus IV. aureæ bullæ cōditor, Caroliq; filij Vuenceslaus & Sigism. qui omnes magni nominis Imperatores sceptro potiti. Quorū posterior Sigism. adeò studiosus fuisse legitur magnitudinis Christianæ, vt non solū plusquāvicies collatis signis cum barbaris pugnauerit gloriosissimosq; de hoste triumphos reportarit, sed & zelo & hortatu eius duo œcumenica consilia vnum Constantiæ, alterum Basileæ, extirpando schismati & heresi validè orbem Christianum præsertim Hungariam & Bohemiam concutienti, celebrata sint. Itaque vt Christiana sacra contra infideles commodius tueretur, ac propagaret, erexit ordinem militum Draconicorum, quos insigni Draconis deuicti & præcipitati decorauit, testandæ extirpationi

Insignia Equitum Draconicorum.

pationi periculosissimi totius terrarum orbis monstri, schismatis scilicet, & hæreseos. Cuius ordinis etsi rara apud historicos fiat mentio, Petrus tamen Beloijus Præses Tolosanus in originibus suis militaribus testatur se vidisse, diploma anni 1433. quo Basilius Colalba, Marchio Anconæ in collegium ordinis Draconici hisce verbis cooptatur: *Te quem manu propria militia cingulo, & societatis nostræ Draconica, ac stola, seu amprisia charissimi fratris nostri Regis Aragonia insigniuimus &c.* Refert & Hieronymus Romanus ex historia Hispanica Regis Ioannis, tempore Sigismundi, & Alberti Imp. floruisse in Germania tres insignes ordines Equestres, nec non Moysem Didacum de Valera Hispanum, probatæ fortitudinis Equitem ab eodem Alberto, tribus militiæ insignibus fuisse condecoratum; *Draconico* nempe, tamquam à Rege Hungariæ; *Tusinio*, vt à Rege Bohemiæ; & collari *Disciplinarum* aquila candida (quæ & Polonorum Regum in campo rubeo tessera est) exornato, vt à Duce Austriæ. In Rebus Hungariæ (cuius regni habenas inuictissimus Imperator Matthias hodie moderatur) fit mentio Equitum Hungaricorum, quibus pro insigni erat Crux viridis, in habitu, seu chlamyde coccinei coloris. Quem quidem ordinem ante annos fermè ducentos contra Turcas Hungariæ finibus incumbentes institutum memorat Hieronymus Megiserus Com. Pal. & Archiducis Austriæ Historiographus in suo, quem de Triplici Equitum genere, scripsit tractatu. Hungaricorum autem Equitum Crucis insignia, vti & Templariorum S. Catharinæ. S. Stephani, S. Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari, Auisiorumq; aliorumque, gemina forma in fronte huius operis delineata omnium oculis exhibemus.

Cap. 22.

Equites Tusinii in Bohemia.

Ordo Disciplinarum in Austr.

Crux viridis insigne Equitum Hungaria.

par. 2. c. 16

Insignia Templar. Equitũ S. Catharina S. Stephani S. Maria de Monte Carmel. et Auisiorũ.

ORDINES

ORDINES EQVESTRES
In regno Sueciæ.

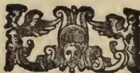
Ordo Equitum Seraphicorum.

QVantam olim Reges ac Principes Gothorum de perpetuanda nobili fama ac bellica claritate curam habuere, arma, signaq; & clypei eorum illustribus locis insculpta, ac posteris relicta, euidenter ostendunt: habetq; Australis Finlandia in magnifico portu Hangoe (locus qui Regibus Sueciæ belli inferendi aut pacis componendæ, quasi arbiter esse solet) in cautibus vetustissima heroum Gothorum ac Suecorum, insignia, literato ordine, sed antiqua simplicitate insculpta, Quod ad res magnas capessendas, vilis maiorum insignibus (quod & Q. Maximus & P. Scipio sæpius de seipsis olim testati) vehementissimè sibi animum ad virtutem accendi sentirent His antiquitus pro insigni erant duæ virgines coronatæ, aureo vestitu, sese mutuo in virenti sylua amplexantes, tamquam Dearum nympharum excellentiam in ea regione ostendentes. Posteriori verò ætate, Suecorum Principes tribus aureis coronis in campo celestini coloris, ob inscrutabilem Dominiorum amplitudinem, magnifica bellorum gesta, & inexhaustam metalli vbertatem, vsi fuere; exemploq; aliorum orbis Christiani Principum, militares ordines adsumpto Christiano symbolo instituere. Quorum quidem alter torque aureo, quem cœlestes Cherubim, & Seraphin, & cruces patriarchales illius instar, qualis Regibus Hungariæ à Pontificibus in Regijs insignibus attributa est. Deique effigies exornant, splendescere inter cætera Christianorum heroum insignia conspicitur.

Salustius de Bello Iugurt.

Olaus Magnus lib. 2. cap. 21.

Collare Equitū Seraph.

ORDO

ORDO EQVITVM GLADII & Balthei militaris.

Collare R. gnitū Gladij.

ALter in Suecia militaris ordo pro tessera gladios aureos, militari baltheo inter se coniunctos, & acie sanguinea communicantes (quod iustitiæ, & militaris gloriæ, quibus regna fulciuntur, insigne est) prætendit. Seneca enim gladium bonum esse dicit, non cui deauratus est baltheus, nec cui vagina gemmis distinguitur; sed cui ad secandum subtilis acies, & mucro munimentum omne rupturus. Et vel ad consummatam politiam hæc duo requiruntur, Calamus & gladius, puta deliberandis rebus consilium & literæ; exequendis autem gladius. Insignia autem quæ gladiferi huius ordinis symbolo condecorantur, in clypeo aureo vmbonem fuluo leone rubescentem, circum circa tres coronas regias, & totidem campanulas rubeas; in galea verò coronam muralem argenteam, cristis seu plumis viridis coloris respersam binosque supra gallos rubeos in vexillis argenteis decussatim positis, præferunt. Quæ præclara Christianæ militiæ decora, mutata in ijs regionibus Religione, in desuetudinem ferè abierunt.

Epist. 76.

ORDO EQVITVM Spicæ apud Aremoricos in Britanniæ Gallicæ Ducatu.

FRanciscus I huius nominis Britanniæ Dux, filius Ioannis V. & Ioannis VI cognomento Conquestoris, primique Ducatus Britannici, in familia

Montfor-

Môtfortiana (quę seriem suā à magno illo Euerardo Mommoratio, et stema ducit) conditoris nepos; quod Reipublicæ interesse sciret, vt ignauos & desertores ignominiosè puniri, sic virtute præstantes viros honore affici, æquum esse; Nouum Spicæ siue Aristæ ordinem militarem, cum aui memoriæ renouandæ, tum nobilitati Britannicæ decorādę, anno circiter 1450. inchoauit, cuius candidatos donauit torque aureo; ita fabrefacto, vt ex spicis frumenti, alij alios subsequentibus in modum crucis, caudis retrò conuersis & nodos venerios, quos ab amoribus nuncupant, conficientibus

Torquis Equitum Spica.

Spiceam quasi Cereris coronam, aut Arualium sacerdotum referre videretur. Cui præterea in basi Mus Ponticus, siue Alpinus candidus (Armenium nunc vocamus) colliculo viridi impositus, duabus catenulis aureis adhærere; addito Ioannis Conquestoris Gallico emblemate *A ma vie.* generosum vtiq; incōtaminati & syncerissimi animi exemplar. Est enim hoc animal (quod Iulio Scaligero Mustelæ genus est, & ob candicantis pellis raritates, Gallorum æstimatione Principum ornamentum nobilissimum) adeò puritatis amans, vt teste Plinio, cum fouearum suarum ostia cœno illita conspicit, se potiùs à venatoribus capi patiatur, imò nec ipsam mortem declinet, quàm eo fœdari malit. Simili elogio vsa est Anna, nôn semel Regina Franciæ filia nempè Francisci II. Britanniæ Ducis & Margaritæ Foxianæ, ex Gastone Comite Foxensi, & Eleonora Regina Nauarræ genitæ. Cuius symbolum hodieque ostentat castellum Blæsianum, hoc dicto conspicuum *Plustost mourir. Potius mori*, quod idem ferè est, cum ordinis huius tessera *A ma vie*, qui huius Reginæ matrimonio ad coronam Francicam delatus, finem cępit; Anno enim 1555. inter Regem & Ioannem Broßium, Stamparum Ducem, Britanniæ Gallicæ in Armoricano tractu præsidem, transactum fuit. Is à Carolo Blæsensi genus ducebat, qui cum de Britanniæ principatu contenderet opibus Gallicis fretus, à dicto Ioanne Drocensi, Montfortij Comite memorabili prælio anno 1365. III. Kal. Octobris in Namnetibus cæsus est. Ab eo tempore Montfortiani in ea regione rerum potiti sunt, vsque ad Annam memoratam, Francisci Ducis vnicam F. quæ Carolo VIII. primum, de in Ludouico XII. nupsit, quo ex matrimonio prognata Claudia, primogenita. Francisci I. Regis vxor fuit, adeoq; auia paterna Henrici III. & Francisci Alenconiorum & Andegauensium Ducis, sub quo Ludouico Britannia coronæ Regiæ ex ordinum prouinciæ decreto ita vnita est, vt nullo casu ab ea in posterum alienari posset.

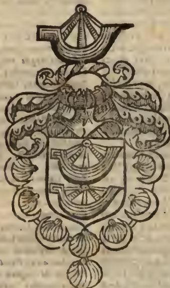
Ioānes Tilius de rebus Gallicis.

Cæterum & Auctor ordinis in ea fundatione ad Insignia Britannica Arminijs nigris resparsa respexisse videtur; & Robertus Cænalis credit Britanniam Aremoricam, siue Hermionicam dictam, ab Hermionibus populis, qui sunt ripenses, atq adeo Oceani littorales: ita vt apud eos in valuerit vernaculum nomen *Hermine*, signo tamen aliunde tracto, nempe ex cauda candida mustelæ, per vnicam vocabuli allusionem. Et hinc etiam amplius contendit Armoricos ex nominis occasione, qua scilicet Hermiones dicuntur, per allusionem quandam sibi desumpsisse, ea quæ gestant insignia, vulgo dicta *Hermines* caudis mustelarum à natura infecta, coloris atri in area candida. Nam quæ de fictitio Arthuro, atq; eius cum gigante in Lutetiana insula confecto duello, deq; celitus emissis insignibus vnius tantum auctoris Monumetensis singulari testimonio circumferuntur, ab omnibus passim auctoribus, pro commentitijs habentur.

Lib. 1. de re Gallica periocha 6.

ORDO

ORDO NAVALIS SIVE COCHLEARIS apud Gallos & Neapolitanos.

FVit Priscis Seculis Francorum gens naualis, & pyraticæ artis exercitatissima, si Latiro Pacato, Sidonio Apollinari, ac Beato Rhenano, credimus. Placuitq; genti vt quamcunq; sibi regionem Vrbis condendæ, quieti deligerent, hoc sacro nautico honori, & antiquitati memorabile symbolum nauis amplissimæ, dicaretur. Quod quidem ea sorte insignita incomparabilis, & Regalis, Parisiorum Lutetia sibi vetusto nomine, vel in hunc vsque diem etiam vindicat. Nequè verò absurdum est, hoc ipsum illos à Gepidis idē antea quoque vsurpantibus per Germanicum Oceanum claris, vsurpasse; Regesq; deindè Francorum tot transmarinis expeditionibus ante alios præcellentes, sibi quasi proprium (vti in numismatibus Sancti Ludouici nauis, & concharum insigne videre est) reseruasse, sodalitiumq; sacræ cuiusdam militiæ instituisse, quod nonnulla insignia duas nigri coloris naues in campo aureo, similem què vnam in galea clypei exhibentia & priuato cuipiam Ordinis Cochlearis Equiti fortè per familiaria passim ostendere cernuntur. Quibus præterea circumdatum est collare aureum ex cochleis in sinu semilunarum rubei coloris collocatis fabrefactum. Quod nempè Reges ij sæpissimè gloriosissimas de Barbaris triūphes reportarint Imperijq; orientalis signa nocturno illo lumine splendentia eripuerint. Illam enim semilunam Turcarum (quod genti solenne militiæ signum, quasi Romanis aquila est) originem à Bizantinis habuisse constat, teste omnis antiquitatis Vindice Iusto Lipsio, qui primum illud

Claud. Paradinus in Symbolis heroicis.

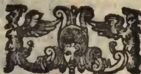
K apud

In epistola quest. lib. 1 cur. Luna in labaris Turcaru.

apud nobilem Virum Augerium Gisleniuum Bosquinum Legatum Byzantinum, & in alijs nummis obseruasse dicit. In quorum scilicet parte Luna media esset cùm inscriptione, BYZANTIVM. Itaque vt Atheniensium noctua, aliorum gentium aliud insigne fuit, sic Byzantiorum Luna, quam magnus ille Rex magno Christiani nominis malo insigna sua transtulit signum victæ gentis, penes quam Orientis imperium esset. De hoc Ordine consulendus Ioannes feronius, qui catalogum Ordinũ Equestrium à Regibus Galliæ erectorum collegit, & ad nobilitatis Francicæ decorem, Principum Virorum manibus non indignum reliquit.

Pãdolphus Collenuc eius lib. 5. hist. neap. Io Baptista Carrafa lib. 6. histor. neap. Angelus Constãtius lib. 8. hist. neap. Nicolaus Anellus Pacca de ord. & fec. mil.

Alium præterea ordinem Naualem instituit Carolus Tertius Regni Rex Dyrachij Ducis filius, & ex progenie Sancti Ludouici supradicti. Is enim tùm ob coronationem Margaritæ Reginæ eius Vxoris, tùm etiã vt omninò moerorem tolleret à Ciuitate quæ ob varios tumultus, ac bella, & propter necem Reginæ Ioannæ squallore plena erat, varios decreuit ludos, ac certamina, in quibus ipse quoque præclare se gessit, nouosq; voluit institui Equites (Ludouici Regis exemplum sequutus Nodi Equitum fundatoris) qui Nauales nuncupabantur & quorum princeps ipse esse voluit, vt Argonautas imitantes digna tanto honore gesta patrarent. Ad hunc finem elegit sibi, & Ordini Protectorem Sanctum Nicolaum Myræ Episcopum, eique ornatissimũ templum dedicauit cum insigni Zenodoxio propè Molum, Equitibusq; præscripsit, vt quotannis eiusdem Sancti diem festum, solemni pompa celebrarent. Gestabant Equites in clamyde, a ijsque militaribus ornamentis pictam Nauim medijs in fluctibus Regis colores in tessera imitantes cum quibusdam argenteis amentis Horum nomina ne posteritas ignoret, liceat ex eodem Pacca recensere Carolus Rex Institutor *Antonius Sanseuerinus Comes Marsici, & Sancti Seuerini Regni magnus Comestabulus, Carluccius Ruffus Regis consanguineus Regni magnus Iustitiarius, Iacobus Martianus Comes Squillacij Regni magnus Admiratus, Franciscus Prignanus Vrbani Sexti Pontificis nepos Capuæ princeps, Franciscus Baucius Dux Andriæ, & Iacobus eius filius Romaniæ Dispotus ac Achaiæ Princeps Nicolaus Vrsinus Comes Nolæ ac Robertus, & Raimondellus Lycij Comes eius filij, Ioannes de Luxinburgo Comes Conuersani. Enricus Sanseuerinus Comes Mileti, Antonius Acquauiua Comes Sancti Flamani, Antonius Caracziolus Comes Hyracij, Ioannottus de Presbotudice Comes Acerrarum. Loysius de Gesualdo Comes Comptiæ, Iacobus Gaetanus Fundorum Comitis filius, Loysius de Capua Altauillæ Comitis filius Gurellus Caracziolus Carrafa Regni Marescallus, & Malitia eius frater, Guglielmus de Lagonissa, Ioannes Aloysius de Iamuilla, Nicolaus Caracziolus Viola, Ioannes Caracziolus rubeus, Ioannes Caracziolus Pisetta, Stortus Caracziolus, Naccarella Dentice, Thomasius Branhatius Imbriachus, Angelus Pignatellus Ioannes Spinellus, Andreassus Pscicellus, Bartholomeus Thomacellus, Thomasius Buccaplanula, & alij.*

ORDO

ORDO EQVITVM LVNÆ CRESCENTIS apud Andegauenses, & Neapolitanos.

Secunda Andium familia, quæ inter alia potentissima Christiani Orbis dominia Regni imperio potita est signum Ordinis Equestris in brachio habuit crescentem Lunam argenteam. Cuius militæ principatũ sibi, ac successoribus primus sumpsit Renatus Dux Andium Hierosolymorum Regni Neapolis, Siciliæq; Rex; princeps vtique melori fortuna dignus; siue eximiam ergà Deum, ac patriam pietatem! siue animi magnitudinem spectes cũm paucis comparandus. Is cum more inter Principes recepto ordinem Lunæ Crescentis in D. Mauritij Vrbis Andegauensis basilica erexisset, perspectæ virtutis militibus torquem aureum. Luna Crescente (cur axioma illud, LOS, vel vt Petro Matthæo Regis Galliæ historiographo placet, Los en croissant, Carolo VIII. postea persamiliare symbolum inscriptum esset) insignem spectabili totius aulæ pompa perquàm honorificè detulit. Exinde Paulus Iouius natũ credit illud Henrici II. DONEC TOTVM IMPLEAT ORBEM, quia verè cum plena est, fit æmula Solis. Et verò quoniàm neminem in hoc sodalitium adoptare fas erat, nisi primum in pugna fortitudinis suæ specimen dedisset, præliorum frequentiam quibus interfuisset, ex bacillis qui lacinia suspensi ad collum, & anulo simùl inserti terminabantur colligere licebat, & quos admittebant futuros se socios periculorum, neque vllo tempore arma aduersum laturos fidem, amicitiamq; perpetuam seruaturos vbi etiam casus tulisset, auxilio futuros. In bello præsentes, armatosque in acie statutos, aut pecunia adiuturos. Ad hæc statos quasdã dies festos ex solemnioribus constituebant, quibus interesse cunctis fas esset. Ij Confratres vocabantur quos, & viuos, & mortuos qui religionis eius, militiæ auctores sunt, maximis prosequebantur honoribus, eius auctoramenti primi fuere

Ioannes Dux Lotharingiæ, & Calabriæ primogenitus dicti Renati Regis, Vicecomes sancti Baiorij, Vicecomes Eslagij, Beltrandus Beauensis dominus, Ottinus Caracciolus Comes Nicastri Regni magnus Cancellarius, Baptista Caracciolus Hyracij & Terrenoue Comes, Georgius Alamania Comes Pulcini, Perdicassus Barrilis Montisoderisij Comes, Ioannes Cossa Troia Comes, Balthaxar Ratta Caserte Comes, & Ciarletta Caracciolus Montisleonis, Viri vtique primarij & alij, quorum nomina, & insignia in dicta Sancti Mauritij basilica (quæ inaugurationis sedes est habita) conspiciuntur, & gentilitijs coloribus depicta, & in Pacca in suo suprà citato libello. Ioannes autem supradictus Lotharingiæ Calabriæque Dux Renati Regis filius cùm ad recuperandum Regnum aduenisset, Ano 1459. vt animos Regni procerum ad se alliceret, hos præterea adscripsit Ordini Equitis. Quarum nomina sunt hæc. *Ioannes Antonius Baucius Vrsinus Tarenti princeps, Marinus Martianus Suessæ Dux, & Rossani princeps, Ioannes Paulus Cantelmus Dux Soræ, Ioannes Caracciolus Dux Melphiæ, & Iacobus frater eius Auellini Comes, Antonius Centilia Marchio Cutroni, Robertus Sanseuerinus Comes Marsici, & sancti Seuerini, Petrus Lallus Camponiscus Montorij Comes, Nicolaus Monfortius Comes Campibassi, Ioannes Sanframundus Comes Cerreti, Alphonsus Lagonissa Comes Montisarculi, Franciscus Caracciolus, & Ioannes Nicolaus filius eius, Honoratus Gaetanus Sermonetæ dominus, Carolus Sangrius & alij*. Ex his autem *Robertus Sanseuerinus* Comes Marsici, & Sancti Seuerini, cùm Ferdinandi Regis Regni possessoris partem sequi vellet à Pio Secundo Pontifice Maximo à patrato iuramento fuit absolutus, quod iudicaret eas non magis religiones, quam coniurationes quasdam esse pessimo exemplo institutas. Porrò præclarissima Andium stirpe extincta pariter, & nobilissimum hoc institutum finem cæpit, vt in Pacca videre licet.

Io. Pontanus li. 1. de bello neap. Io. Baptista Carrafa li. x. hist. neap. Angelus Constantius li. 9. & 20. hist. neap. Nicolaus Anellus Pacca de ord. & soc. mil.

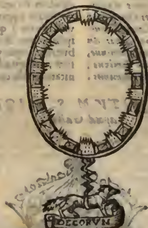
Nostra verò ætate Illustrissimus Marchio de Tyrace spectatæ fortitudinis hæros, vt Siculorum, & Andegauensium Principum præclara instituta renouaret, quò maior Turcicæ potentiæ fama increbesceret: eò maiorem gloriam in præsens nomen in futurum militaribus viris parari, gloriosissimæque de barbaris victoriæ præmium adpeti censeret; nouum Equestrem ordinem, & signum militare apud Siculos inuexit. Cui non pauci nobilitatis primates, & summi stemmatis adolescētes nomen dedere, quibus inflammandis instituit ille velut pancratium in quo gymnicis certaminibus tyrocinia belli agerent. discerentque in ludicra pugna veram pro Christo fortiter, & imperterrite pugnare: eaq; ratione Turcis quotidie imminentibus non solum ad Insulam inuadendam, sed Italiam proximam vastandam intercludere. De his plura apud Rodulphum Botereum in magno Franciæ Concilio causarum patronum lib. 2. ad ann. 1595.

Nouus Ordo Equitū in Sicilia.

ORDO.

ORDO ARMENII, SIVE ARMELINI apud Neapolitanos.

REx Ferdinandus peracto bello Anno 1463. cum Ioanne Lotharingiæ, Calabriæque Duce, Armenij ordinem instituit, qui quidem Ordo huiusmodi initium sortitus est. Marinus Martianus Dux Suessæ & Rossani Princeps, licèt Regis esset Sororius non solum tamen potissima causa prædicti belli fuit, verùm etiam ipsum Regem per dolum interimere dum simùl colloquerentur, machinatus est, vt in Pontanò videri licet qui cùm posteà in eiusdem Ferdinandi Regis manus peruenisset, & in carceribus detrusus fuisset, noluit tamen Rex Sororium licèt ingratum, ac proditorem, morti tradere, nè suas manus proprio sanguine fœdaret, quamuis hoc illi consulerent eius consiliarij. Quamobrem, vt hoc suum adeò clemens consilium cūctis patefaceret, hunc Armenij ordinem instituit, in quo qui adscripti erant, monile aureum in pectore gestabant, cum hoc Armenio turpi cœno vndiq; circundato, & cum superscriptione, MALO MORI, QVAM FOEDARI In quo ordine diuersis temporibus, varios adsciuit, quorum nomina ex Pacca hic subijciuntur. *Alphonsus Calabriæ Dux Regis primogenitus, Ercules Estensis Dux Ferrariæ Regis Gener. Galeatius Sfortia Dux Mediolani, Alexander Sfortia Pisauri princeps, Robertus Sanseuerinus princeps Salerni Franciscus Baucius Dux Andriæ Regis consanguineus, Iulius Antonius Acquauiuus Dux Atriæ, Troianus Caracciolus Dux Melphiæ, Antonius Piccolomineus Amalphitanus Dux Regis consanguineus, & Pij 2. Pontificis nepos. Vrsus Vrsinus Nolanus Comes, ac Asculi Dux, Antonius de Ruere Dux Soræ Sixti 4. Pontificis nepos, Petrus Gueuara Regni magnus Senescallus Vastij Marchio ac Regis consanguineus, Immicus Auolus Comes Camerarius, & Alphonsus eius filius Piscariæ Marchio, Honoratus Gaetanus* Comes

Io: Pontanus de bello neap. lib.1.
Io: Baptista Carrafa hist.neap. lib.10.
Angelus Constātius lib,20. hist. neap.
Nicolaus Anellus Pacca de ord. & soc. mil.

Comes Funderum, Ferdinandus Gueuara Comes Belcastri, Alphonsus Gueuara Comes Archarum, Marinus Caracciolus Comes Sancti Angeli, Iacobus Caracciolus Comes Burgentiæ Virginius Vrsinus, & Ioannes Iordanus filius eius, Robertus Vrsinus Tagliacotij, & Albæ Comes, Diomedes Carrafa Comes Magdaloni, Scipio Pandonus Comes Venafri. Andreas de Capua Altauillæ Comitis filius, Matthæus de Capua Palenæ Comes, Antonius Carrafa Mōtisdragonis dominus, Galeatius Caracciolus Vici dominus, Domitius Caracciolus Ruodi dominus, & Calabriæ Gubernator, Galeottus Carrafa Ciriali dominus. & Regis consanguineus, Gueuara de Gueuara Arpaiæ dominus & Vallis Beneuentanæ Gubernator, Loysius de Aquino Castellioni dominus, Albericus Carrafa & Iacobus Carrafa de Spino Castriueteris dominus. Apud eundem Paccam habetur mentio de Societate Argatæ & Leonææ (vt eius verbis vtar) quia autem Societátes ipsæ neque Regum institutores habuere, neque verè Equitum Ordines sunt, sed quædam potius Confraternitates, ideò eas omitto.

ORDO EQVITVM S. MICHAELIS *apud Gallos.*

Præclarum illum morem, vt proceres torque aureo insignirētur à Romanis ad Francos traduxit Ludouicus XI. cum, vt ait Gaguinus, Kalend. Augusti, Anno 1469. ordinem D. Michaelis Ambasiæ instituerет, nouisq; iterū statutis Anno 1476. Plessij augeret, symboli loco, suos insigniens torque aureo, cochleis (quæ Romanis Senatoribus turgentes in lacertis prominebant) inter se hærentibus, & D. Michaelis cacodœmonem e cęlo deturbantis imagine appensa: additoq; emblemate *immensi tremor Oceani.* Prouocatus vtique exemplo patris sui Caroli VII. cui pro insigni bellico, huius Archangeli fuit effigies, cum primitias potissimum inaugurationis *Symbolum ordinis Michaelis.* *B. Carius lib.7.c.47.*

ce le-

celebraret Rothomagi. Sumptum id, adeoq; sancitum in singulos Reges ab illustri, vt aiunt, miraculo, seu præsentia D. Michaelis in prælio ad pontem Aurelianensem, hostes Anglos, vrbéq; à dira oppugnatione arcentis, ac propulsantis. Hisce insignibus Militaribus comprobationem virtutis, côcordiæ, fœderisque perpetui pignus, item & coronam præclarè actorum communemque inter Equites fortunarū æstimationem contineri, interpretatur Claudius Paradinus in symbolis Heroicis. Initio verò fuit cohors quædam triginta sex regni procerum, inculpatorum equitum, dicta à D. Michaele, societatis præside: quibus Rex ipse primas adnumerari voluit eodémque quo ordinem inchoauit momento, solemni lustratione XV. Heroas, quos ob honorem, & nomenclaturæ prærogatiuam silentio præterire fas non est, in eundem adiumpsit. Primi itaque fuere *Carolus & Ioannes*: hic Borbonij, ille Aquitaniæ Dux, *Ludouicus Luxemburgus* Comes sani Pauli, magister Equitum; *Andreas Lauallius* Tribunus Equitum; *Ioannes Sanserranus* Comes; *Ludouicus Bellomontanus* Forcelli, & Plessij dominus; *Ludouicus Tosevillanus* Torcij dominus, *Ludouicus Lauallius* Chastillonæ dominus, *Ludouicus Borbonius* nothus, Comes Rossillanus, maris præfectus, *Antonius Cabarreus* Damartini Comes archiœconomus; *Ioannes Armeniacus* nothus Comingêsium Comes, militum tribunus; *Georgius Trimoleus, Gilbertus Chabanaus. Carolus Crusolius* Pictonum iuridicus, *Taneguinus à Castello* præfectus Russinonensis: reliqui sodalium suffragijs electi. Qui porrò huic sodalitio nomina dât, in verba Principis adiguntur, eoquè neminem mouert constat, nisi hæreseos, aut proditionis reum peractum, aut signorum desertorem. Quando verò agebatur de aliquo in demortui locum eligendo, non suffragijs sed tabulis (Balôtas Veneti vocant) à verbo Græco Ballæn) electio fiebat. Quæ obsignatæ in pelulm conijciebantur, quibus à Cancellario numeratis, qui plures tulisset, in collegio cooptabatur, hac verborum formula à Principe prolata: *Te ordo Fratri* (ita enim vicissim se appellare solent Equites) *& sodalis loco habet, eaq; ratione te torque hoc donat, faxit Deus eum diutius gestes*. Deinde in perpetui amoris testimonium, singulôs exoscu latur, isque mos fuit, in collegium Sodales adlegendi. Est & suus huic Ordini Cancellarius, Thesaurarius vt vocant, caducearor, seu fecialis, cui à Diuo Michaele nomen est, & scriba qui equitum præclare gesta litteris, & memoriæ perpetuæ mandaret. Eo numero legimus exauthoratum Ludouicum Luxenburgum, vnum ex illis maiorum gentium Torquatis Equitibus, de quo conchyliato honore abrogato, publice in Grauia Lutetiæ sumptum supplicium. Moris enim est Regibus, munus hoc etiam in externos Principes conferre, in honoris & beneuolentiæ indicium: qui si eorum hostes velint se profiteri, per internuntios torquem remittunt, vt omni sacramenti religione soluti, alteri Principi strenuam operam na ent. Quod sepe hisce nostris temporibus contigit. Et anno 1559. Philippus Hispaniarum Rex Gandaui Equitum aurei velleris concilium celebrans, ordinis torquem Octauio Parmensium Duci, quem ille accepto à Rege Gallorum conchyliati ordinis insigni, superiorum bellorum tempore abiecerat, restituit. Huius ordinis statuta & leges ex magno constitutionum volumine regni Francorum, vt refert Ioannes Tilius lib. 2. de Rebus Gallicis mandatæ sunt typis, & vulgari lingua passim circumferuntur à Francisco Sansouino, & alijs de quibus consule Petrum Matthæum. & Franciscum Modium, qui comitia ordinis, & ceremoniarum solemnia ab Henrico II. Anno 1548. celebrata perquam copiose persequitur in Pandectis triumphalibus tom. 1. lib. 2.

In historia Ludouici XI. lib. 5.

ORDO

ORDO EQVITVM Sancti Georgij in Carinthia.

A Rudolfo Hafpurgēſi, qui primus Imperatorij faſtigij decus in familiam, ſceptris, regniſque fatalem intulit; vndecim ex gente Auſtriaca Imperatores eximiæ omnes maieſtatis numiſmate à Rudolfo II. auguſtiſſimi nominis Principe nuper complexos, numerat Germania. Quos inter Fridericus III. haud poſtremas tulit. Is, ad Turcarum Hungariæ, Styriæ Carinthiæ, viciniſque prouincijs imminentium arma depellenda, Equitum S. Georgij ordinem prudenter inſtituit. Cuius quidem Magiſtro generali regiam ſedem in Milleſtadio, Carinthię oppido, amœniſſimo loco deſignauit, & Principis honorem adiecit. Huic & Nouæ ciuitatis in Auſtria Epiſcopum, in rebus vt loquuntur temporalibus, itemq; Canonicos ea de cauſſa in arcem poſtea traslatos; eademque D. Georgij rubra Cruce, (quæ plana & ſimplex gentilicios clypeos occupare ſolet) ſignatos. Et ne quid ad ſplendorem deeſſet, topar charum Cranichbergenſium, recens cum familia extinctorum caſtra, ac prædia in vitæ aulæque ſubſidia liberaliter addidit. Nimirum trautmanſdorfium, Scharfenecam, & S. Petronillæ prædium: in quo Carnunti vetuſtæ vrbis ruinæ exſtant. Quorum prouentibus non mediocriter adiuti S. Georgij Equites, Chriſtiani nominis zelo incenſi, non rarò virtutis ſuæ contra Selymum Solymannum alioſque Eccleſiæ hoſtes, fidem fecere. Vide Lazium lib. 3. Rerum Viennenſium. Bernardus item Luceburgius in libello de ordinibus militaribus, memorat ordinem militum S. Georgij ab Alexandro VI. Papa, & Maximiliano Imp. aduerſus Turcas itidem inſtitutum, Cruce aurea cū corona in circulo aureo pro inſigni attributa.

Magiſter ordinis S. Georgij Principis titulo auctus.

Inſignia Equitum crux D. Georgij.

Equitum S. Georgij inſignia Crux aurea.

ORDINES EQVITVM à Summis Pontificibus instituti.

SVmmi Pontifices, quorum auctoritate cæteri toto orbe Chriſtiano ordines militares erecti, varia Equeſtrium virorum collegia inſtituerunt: quæ hiſce ferè titulis celebrantur: vtpote Equites Chriſti, S. Spiritus, Sācti Petri, S. Pauli, S. Georgij, Pij, Lauretani, S. Antonij, Iulij, Lilij, & id genus alij; viri aut de Eccleſia, aut Republica Chriſtiana bene meriti; & quos in album ſuum cooptatos, Pontifices annuo cenſu ſolent honorare, & Crucis inſignibus colore diſtinctis condecorare.

Equites Iulij & Lilij.

CHriſti Equites Crucem rubram, qualem in Luſitania eiuſdem nominis Equites ferè gerunt, limbo aureo incluſam, præferentes, à Ioanne XXII. inſtitutos memorant Franciſcus Tarapha, & Ioannes Coſettius in

Equites Chriſti, & eorum inſignia.

in priuilegiorum mendicantium collectione.

Equites S. Spiritus Romæ et in Saxia. Equites S. Spiritus, qui vulgò in vrbe fratres hospitalis S. Spiritus nũcupantur, cruce candida in veste aut chlamyde insigniuntur. Ioannes item *Lib. 13. c. 5.* Azorius Equestrem ordinem S. Spiritus in Saxia qui quidem Equites sanctissimi spiritus in Saxia ijdem sunt, qui supra, illa enim regio, iuxta Tyberim, vbi ædificatum est monstruosæ pietatis Hospitale nedum infantulis expositis, sed & vulneratis, & febricitantibus summa munificentia paratum, saxia appellatur. Ili Equites gladio non sunt insigniti, sed cruce ex albo, lineaq. panno duabus transuersis in hanc formam.

Fabrefacta signantur, appellant urq; Fratres & quatuor vota emittunt Paupertatis, obedientiæ Castitatis, & infinis inseruiendi. Vnicum Magnum Commendatorem supremum habent, qui Perceptor appellatur, plures tamen Commendas tum in Italia, tùm extra habent.

Ponit, de quo & Nauarrus de regul.consil. 70. Anno 1520. Leo X. instituit collegium militum S. Petri aduersus Turcas, communes Christiani nominis hostes, vti Alfonsus Ciaconius in Pontificum & Cardinalium historia cõmemorat:quod idem fecisse seu cõfirmasse traditur Paulus III.

Equites S. Pauli. part. 2. Et Poncetum quendam post varias peregrinationes ad vrbem venientem, à Pontifice S. Petri torque donatum, tradit Aug. Thuanus: & Franc. Schottus, S. Petri & S. Pauli equites in itinerario suo Italiæ recenset. Paulus vero Merula Cosmographus CCCC. S Petri Commilitones, S. Pauli CC in Familia Pontificis degentes enumerat.

Equites S. Petri.

De quibus & nobis amplam fidem fecit, Gentilis noster Petrus Gerardi, militiarum siue Vigiliarum Antuerpiensium summus Præfectus, vir longinquis peregrinationibus & continuis pro patria laboribus exantlatis, clarissimus, cuius etiamnum fratrem Aegidium, non semel Consulatu functum Reip. Clauum fortiter, tenere magno suo bono Antuerpienses fatentur, sentiuntque.

Equites S. Georgij & eorum insignia. S. Georgij Equites ab Alexandro VI. institutos narrat Bernardus Luceburgius, in libro de armorum militarium mysterijs; sed & Paulus III. alios Equites S Georgij creauit, vt in ipsius Bulla sub Dati Romæ... hosq. Rauennæ residere volebat, & ab ijs Adriatici Maris littus illud custodiri destinauerat, sed ordo alterius non processit quibus Crucem auream cum corona in circulo aureo pro tessera attribuit.

Equites Pij. Pius IV. P. M. Equitum sodalitium, Pij appellatorum anno 1560. inchoauit; adeoque censu opimo dotauit, & Vrbem domicilio attribuit. Numerus primũ 375. Equites habuit, ad 535. deinde auctus teste Ciaconio. Qui ferè cũ seculares sint, primò equites aurati à Pontifice creari solent, nonnulli etiam Comites palatij Lateranensis, cum potestate creandi doctores in omnibus facultatibus, & notarios publicos, legitimandi spurios & alia pro arbitrio statuendi. insigni item Apostolicæ sedis priuilegio cautum, quo Pios istos Equites aliorum quorumcũque Principum equites, nominatim imperiales. & S. Ioãnis, siue Melitenses, præcedere voluit. Suntque ij domestici familiares seu Papæ, vt vocant commensales, *Petrus Beloijus in Orig. milit.* qui cum in publicum prodit conopeum, siue thronum, quo Papa fer-

L fertur,

fertur, cum cæteris Principum legatis, gestare tenentur.

Equites Lauretani. Xystus V. qui Lauretanam D. Virginis celeberrimam ciuitatem, in Episcopalem; & Ecclesiam in cathedralem erexit, ducentorum Lauretanorum equitum ordinem instituit, anno 1586. Pontificatus sui quarto, cui postmodum, vti tradit Alfonsus Ciaconius, alios sexaginta adiecit. *1586.*

Est & aliud Romana in vrbe genus Equitum S. Antonij appellatorum, qui plerumque sunt natione Galli, & quamuis gladio minimè accingantur, Equitum tamen numero censentur, crucemque cæruleam in chlamyde, quam commissam vocat Lipsius, quæ forma ex amussim est in T. littera, vnoque ore omnes cum cruce componunt, præferunt. *Crux Caerulea insigne Equitum S. Antonij. De Cruce lib. 1 cap. 8.*

Adstruunt etiam picturæ, in quibus passim hodie videas D. Antonij vetustissimi monachi penulæ, & manui assui; aut imponi hanc crucem. An quia Ægyptius ille vir? quibus iam olim notum & inter sacra hoc signum. Certe in obeliscis, qui inde Romam vecti, sculptum sic vidisse se testatur Lipsius: cum anulo tamen, vel ansula superne, nec satis solidè se scire ad quam rem aut vsum. In penula autem & veste monachorum Crux, imò & cruces fuere, si rectè capimus Nicephorum Gregoram; qui sic de Andronico Imperatore monacho nouello: *superne rubrum praesulis diuinae crucis signum: inferne nigrum.* Duas diuersi coloris cruces videtur dicere nisi tamen vnam intelligit sic distinctam. Quod manu autem tulerint, hodieque in Aethiopibus fue- *Tertull. aduersus Marcian. Isidor. de vocat. gét. Hieron. in Ezech. cap. 9.*

Abyssinis ille mos, vt auctor Damianus à Goes in illorum rebus Et Ioannes Metellus in suo speculo orbis terrarum, adstruit. Aethiopes seu Abyssinos, qui Presbyteri Ioannis (vt vocant) imperium agnoscunt, habere religionem militarem, quæ sub protectione est Sancti Antonij. Ei vnusquisque nobilitate clarus, paterfamilias, ex tribus vnum filium, excepto primogenito destinare potest. Ex his seliguntur XII. Equitum millia, qui Regi excubant. Finis huius Religionis est Imperij fines defendere resistereque hostibus fidei. Ioannes item Azorius, vbi de Militibus agit, meminit Equitum Sancti Antonij Viennensis, in Gallia, & extra Galliam. *Equites S. Antonij in Æthiopia. Lib. 1 cap. 8.*

Sed de præcipua ipsa nota crucis, dignū aliquid nota Ecclesiasticæ nostræ historiæ prodiderunt. Ruffinus, *Signum hoc Dominicæ crucis inter illas, quas dicunt ieraticas id est, sacerdotales litteras habere Ægyptij dicuntur, velut vnum ex ijs, quæ apud illos sunt litterarum Elementis, cuius littera seu vocabuli hanc asserunt esse interpretationem* VITA VENTVRA. Quam & significationem dat Sozomenus & idem Suidas. Atqui & à singua argumentum petit Lipsius, sed nostra; quod Belgæ hodie bacillos, in hanc formam, quos ægrorum brachijs sustentaculum subijcimus, vocent ipsi Latina voce *Crukar*, & litteram & Crucem T. nobis repræsentent. *Lib. 2. cap. 29. Lib. 7. Eccles. hist. cap. 5. Li. 1 c. 1 de Cruce.*

De insignibus verò militaribus quę Pontifices Maximi Principibus deferre consueuerunt, adeundus Stephanus Pighius.

ORDO CRVCIS BVRGVNDICÆ
in Regno Thunetano.

CArolus V. immortalis gloriæ Imperator. & omnium retro Principum, qui virtutis via ad imperium contendere, exemplar lucidissimum: Cum memorabili illa expeditione Africana, regnum Tunetanum Mu'eassis imperio expulso Hariadeno Ahenobarbo restituisset; paludamentum, quo Tunetem victrici pompa ingressus est, Burgundicam Crucem (ea enim in bellis vsus, aut fascia puniceі coloris decussata, quod & Burgundicæ domus insigne contra Saxonem dimicaturus gessit) forte referebat. Cum insigni, vt erat animo regio, qui beneficijs, de quocunque hominum genere bene mereri studeret: primariosque quosque proceres virtutibus non minus quam gentilitijs imaginibus clarissimos, ob præclaram de barbaris partam victoriam donauit ipso B. Magdalenæ sacro die,

Tessera Equitis Crucis Burgund.

anno 1535. hora diei decima, Mercurij nempe, vt à curiosis observatum tradunt. Cuius scilicet planetæ figura in equestri illa tessera ab vna parte expressa conspiciebatur; ab altera v. dicta Crux Burgundica, adiuncto chalybi igniario, scintillas ex silice extundente, & inscriptione *Barbaria*. Quo nomine vulgò nuncupatur omnis illa ditio, qua regnum Tunetanum (eo enim Cherifij potentissimi vtriusque Mauritaniæ, Maroci, & Fessæ. expulsis Merinensibus postea potiti sunt) continetur. Testimonium vtique eximium nunquam interituræ gloriæ, quod tam fortium virorum opera nationes illas barbaras subiecisset. Quod verò de Cruce Burgundica, quam & Andreanam vocamus, ex duobus baculis decussatim coniunctis dicitur, non dubium est, id esse vetus signum Crucis Sancti Andreæ, quem gens Burgundica patronum colit; & cuius se clientem hac tessera profitetur. Qua & vsum ferunt Ioannem Intrepidum, qui Ambianum vocatus, à patruo Biturigum, ac nepote Andium Duce, bellum ciuile inter Aurelianenses, & Burgundicos sopire conantibus; supra forium vbi diuertebatur, limen superum, in modum Burgundicæ Crucis, duas collocari iussit transuersas hastas: hanc ferrea acie rigentem; alteram obtusa cuspide innoxiam; significans bellum, pacemque se proponere; eligerent, quod luberet. Quod idem Crucis symbolum Ioannem in Franciam reuersum prætulisse passim testatur Petrus Matthæus. Carolus item pugnax Ludouicum XI. Crucem Burgundicam in armis ferre, adeoque signa sua in Eburones sequi coegit. Sed cur baculis decussatim positis, & truncatis, vt vocant, ramis, Crucem hanc exprimant Principes; non autem lignis dolatis, è qualibus Cruces fieri solitæ. Credunt id factum, postquam Duces Burgundiæ, cœperunt esse Brabantiæ Duces, ac per hosce baculos significare voluisse, se succedere veteribus illis Carolo Magno, Pipinis, & alijs Francis Brabantinis principibus, quorum in *Landen*, in *Herstal* & a principio in *Stockeim* genus floruit. Alij, quos audire memini, & videbantur loqui ex antiquarijs, incrementum hoc cœpisse autumant, tum demum, quando stemma Austriacum est vnitum Burgundico. Verum enim cognomen familiæ Maximiliani I. & maiorum eius fuisse *Van den Stock*, vt antiqua diplomata ab ijs signata prætendunt.

Lipsius de Cruce lib. 1. c. 7. Gretserus to. 3. lib. 5. c. 1. Molanus lib. 3. de Imag. c. 31.

Pont. Heuterus in eius vita.

In historia Ludouici XI. lib. 1.

Laurent. Cuper. in reb. Belg. Claud. Paradinus in symbolis heroicis.

Truncatos autem & è lauro sæpius fuisse hos baculos cum erumpentibus flammis (quod ij inter se collisi, teste Plinio, ignem reddere soleant) docent tabulæ patrui mei *Petri mennens* Equitis Sancti Sepulchri; qui victricia Caroli V. arma, non minus cum vêtis quàm barbaris ipsis conflictata secutus, Tunetanæ, & Algerianæ expeditioni interfuit. Quo factum, vt Imper. eidem ob egregia in Burgundicum nomen merita, nauatæ fortiter operæ præmium, ad gentilitia maiorum insignia (quæ sunt decem cubi, seu scaci argentei, nigrique alternatim variati, & caput caninum in galea eiusdem coloris) in inferiori scuti parte aurea *Crucē Burgundicam, siue Sancti Andreæ* (diplomatis verba sunt) *viridis coloris truncatis seu mutatis vtrinque ramis* deferendam, & posteris transmittendam dederit, alijsque militaribus donis ornauerit. Quod vero ad igniabulum attinet, referunt id ad Philippi Boni parentem, ipsumque Philippum Aurei Velleris baltheo decorando, idem postea adsumpsisse. Petrus item Matthæus in historia Ludouici Vndecimi dicit, spolia, seu vexilla quæ infelici illa Caroli Audacis ad Nancesium pugna, in eius Regis manus deuenere, igniario ad duos stipites adfixo fuisse notata. In nonnullis autem Burgundicorum gentilium ditionibus publicè videre est emblemata siue symbola aulæis, aut ædium sacrarum fenestris vitreis expressa vbi signorum

Insignia gentilitia Mennensiorum aucta à Carolo V.

Lib. 7.

signorum loco sunt aliquot silices igniarij ; & cardui, siue alterius pungentis herbæ ramuli cum apophtegmate, *Nul ne s'y frotte*, quasi dicerent ; & illud Regum Scotorum ; de Cardui symbolo: *Nemo me impune lacesset*, aut *sustine*, *& abstine* : Estque penes me antiquum à quodam Burgundico procere de Nobilitate, & gentilicijs Insignibus conscriptum autographum, dicto emblemate, *Nul ne s'y frotte* signatum . Et *Ob de Bourg. ne*, & iterum *Nul ne L'approche, de Bourg ne* in fine libri subscriptum. Videtur itaque antiquitùs solis silicibus igniarijs symbolum Burgundicum constitisse, minax, & cladis indicium . si quis impeteret Burgundos : posteaque additum fuisse ferramenta chalybea igniaria, maioris etiam terroris, ac perniciei significandæ gratia ; ne chalybe quidem domandum silicem, si affricetur ; sed ignem erupturum qui vicina inuaderet verum id armorum regibus, quorum id munus, discutiendum relinquo. Ad sacra enim potius referendum existimant. Vti enim diuinus ille genius, petram, cui sacrificium Gedeonis impositum erat, virgula sua percutiens, ignemque eliciens, holocaustum consummari fecit ; eodem prorsus diuini cultus amore, & auitæ contra hostes tuendæ Religionis, nec non eximiæ in patriam caritatis zelo Principes Burgundicos duci debere testatus est Philippus Bonus ; cum ferrum illud, & petram saxeam, cum vellere Gedeonis, intectæ scilicet Virginis matris symbolo ; ordini suo militari decorando attribuit.

ORDO EQVITVM Sancti Stephani in Etruria.

COsmus Medicæus Florentinorum Dux ingentis animi, & profundæ prudentiæ princeps, qui potentissimi tota hodie Italia imperij in ea familia confirmati, fundamenta iecit. Cum rebus suis firmandis, & Senarum vrbi, superiorum temporum in curia, ac belli recentis ruinis deformatæ, curam non segnem impendisset ; eodem ferè tempore, quo ordo Liuonicus exstinctus est, vt felicis ad Marcianum prælij, quod eius fortunas, oppressis etiam libertatis vindicibus, veluti in Etruria fundauit, memoriam renouaret : & eadem opera littus Tyrrhenum à Turcorum, & pyratarum excursionibus tueretur, classemque ad expeditiones cōtra Mahumetanos suscipiēdas, non solū rebus necessarijs, sed & hominibus rei maritimæ gnaris optimè instructam haberet, ad imitationem, inquam, Hierosolymitani ordinis, anno 1560. Militiam S. Stephani Pontificis, & martyris, quod pugna Marciana III. Non. Sextilis, qui dies ei sacer est, incidisset statutis, ac legibus (quæ à Francisco Sansouino recitantur) cōditis instituit. vt à Pio IV. confirmaretur, impetrauit, qui & complura priuilegia militaris illius collegij sodalib. indulsit, diplomate ea de re Non.

Aldus Manut. in vita Cosmi.

Hier. Bardus Chronol.

Quin-

Quintilis condito. Atque inter alia vt milites coniugati, ac etiam digami pensiones annuas vsque ad CC ducatorum summam ex sacerdotijs percipere, atque ad alias sacras personas trásferre: item vt de bonis tam fundi, quam mobilibus quomodo, & vndecumque quæsitis liberè testari, etiam inter spurios, & illegitimos filios possent, quarta eorum ordini seruata. Huius militiæ sibi, ac successoribus ducibus, principatū sumpsit Cosmus, cum potestate legibus a se conditis, addendi, detrahendi, abrogandi, & interpretandi: qua ipse, & filij eius postea vsi sunt, templumque equitibus, ac domicilium Pisis attribuit. Pro insigni autem gestant Crucem rubram Rhodiensium Cruci neuti quam diffimilem, at prætexta aurea ornatam. Suntque inter eos vti, & apud Melitenses, & Hispaniæ milites Spatiferos, præter Equires etiam *Sacerdotes*, itemque *Seruientes*, vt nuncupant, & *Donati*, aliquo tamen discrimine, *Donati* enim non quadri membrem; sed trimembrem præferunt Crucem, superiore stipite sublato. Melitēsium ferè instituta sequuntur, etsi viuant ex præscripto regulæ Sancti Benedicti, quod addit Paulus Morisus, & à matrimonio non arceantur, castitatem nempe coniugalem solummodo profitentes.

Insignia Equitum S. Stephani duplicia.

ORDO EQVITVM S. SPIRITVS.

TRedecim Francorum Reges Christianissima protulit Valesiorum familia, nec non ante nouum assumptum cognomen, trecentis continuis annis Gallici imperij habenas felicissimè moderata est, ac per secūdum, tertium, ac quartum natu filios, Andium nimirum proceres, quorum virtus, & ingenium ad imperia natum videbatur, gubernacula regni Angliæ, Siciliæ, Neapolis, ac Hungariæ diutissimè tenuit. Ab

eo

ea denique tempore, quo Hugo Capetus eius gentis conditor, regio insigni potitus est, nullam Capetici sanguinis familiam tamdiu varijs rationibus, quam Valesiorum praefuisse comperimus. Quod nomen non fuit ex primaria assignatione, cum hac stirpe communicatu: sed praecipuum fuit nomen eius Aurelianensi. Sic & Ludouicus XII. Franciscus I. & posteri Valesiorum cognomen tenuerunt. Post Sanctum enim Ludouicum Principum Francorum minores natu filios, aut ex regnis, & dominijs accedentibus, aut ex legibus matrimonij, varia sibi vsurpasse cognomina, variasq; illinc de dimanasse stirpes, tradunt Gallici annales. Eae ferè sunt, Borbonia, Valesia, Eboracensis, Alenconia, Andia, Burgundica Bituricensis Aurelianensis, ex qua processit Comitu Angolismorum progenies; quibus omnibus extinctis, translata in Valesiã familiã regni successione, Deus Henricũ III. Valesium postremũ superesse voluit, qui nouis auspicijs imperium ad Borboniã feliciter hodie regnantem, transmitteret, aeternumq; pietatis Christianae, & Regiae magnitudinis monumentũ, posteritati relinqueret. Is n. tot palmarum Imperator, tot reb. gestis clarissimus, re ectis omnibus superioribus, ad Poloniae regnũ potitissimũ, ipso die, quo in Apostolos sacrũ flamẽ coelo ignescentib. linguis dilapsum est (& quo eunde natum ferunt) honorificè vocatus. Eodẽq; rursus anni insequentis festo, quo & Carolus IX. frater humanis exemptus est, Gallico imperio auctus, obsolescente cõchyliato ordine, ob cõmunicatum promiscuè indignis hominib. nouũ Equitũ collegium a se institutũ, ac nomine S. Spiritus (cuius numini oẽs actiones, & consilia, fortunatissimis, & gloriosissimis aucta successib. referebat) nuncupatũ solemni lustratione prid. kal. Ian. celebrauit Parisijs, in Basilica Augustinianorum Eremitarũ morisq. inde recepti est, vt inaugurationis initiũ ducatur vltima die anni desinentis à peruigilis serotinis in dicto coenobio; altera, quae an-

num renouat, inauguratio peragatur. Cuius formula digna, quae hic suis, coeptisq; verbis referatur. *Ordo* (praefatur Rex, summus Magister) *hoc te pa ludamento sub finitur considerasiones ... lait ad propagationem & columen fidei orthodoxae, & Catholicae Religionis* (exinde torquem ceruici imponens). *Manu Regia, nostra militia tesseram accipe, sacri Pneumatis torquem, sit tibi in iugi memoria firmitatis. Christi passionis mortis symbolum crucem, vestibus insuendã sibi praecipimus, ambiás Christiano, ac quod fidem Vitis, & sacramento ... fallens. Si secus feceris, ex albo militiae expũctus ... poenas experiris.* Centenario numero absolutum collegium in eo cõprehensis, Rege ordinis principe, IV. Cardinalibus, IV. Antistitibus Ecclesiasticis; magno Eleemosynario, Cãcellario, Praefecto ceremoniarum, Magno Thesaurario Graphiario, Feciali, Ostiario Commendatorũ nomine dicti Equites, quod ab initio cõstituisset Rex ex opimioribus coenobijs, detractis amplissimis Vectigalibus, commendas ad Hispaniensium exemplum creare, consilio ante quadriennium à Cardinali Lotaringo statim atq; in regnum venit sumpto quo mortuo, Rex apud Pontificem crebrò per oratores suos egit, vt coenobiorũ bona commendis illis, auctoritate sua interposita, attribui pateretur, nã eum ordinẽ ad Religionis Catholicae Apostolicae Romanae amplificationem, & sectatij veneni exstirpationem institutum esse; idque Equitum praecipuum iusiurandum esse. Quod cum reclinante sacro ordine impetrare non potuisset, nomen nihilominus mansit. Equites, S Spiritus Commendatores, statutis (quae in vnum volumen à Barnaba Brissonio Parlamenti Lugdunensis praeside congesta sunt) Decembri proximo promulgatis, appellati sũt; vt ex eo quid Regi ab initio consilij fuerit, posteris cõstet, videantq; qui post nos erũt; ne, quod ab ipso tunc frustra tentatum est, sub successionibus eius exitum aliquando sortiatur. Singulis porrò Equitibus pallium nigrum holo-

Torques aureus Equitum S. Spiritus.

loſericum liliorum floribus flammis; alijſque ex auro, & argento heroicis notis interrextũ attribuit,& torquem aureum ex lilijs, flammarum congerie circundatis (quibus Henricus IV. caſſides aliaq; Victoriarum trophæa addidit)tribuſque diuerſis matheſeos ſignis elaboratum; cuique Melitenſis formæ Crux, columbam præferens, adhæreret, inaugurationis ſolemni die geſtandum adiunxit. Cæteris verò ferijs, lutei; ſeu crocei coloris Crucem holoſericam veſtibus adſutam: in bello verò argenteam; alia inſuper collo innexa penſili cærulea faſcia. Quæ omnia ea moderatione princeps inſtituit, vt antiqua D. Michaelis ſolemnia è faſtis non eraderet; nam etiamnum torqui militiæ ſacri pneumatis adduntur. Et qui vtriuſque militiæ candidati exiſtunt, ex vno latere conchyliatam teſſeram, ex altero vero columbam prætendunt; atque in Rituali Henricianæ inſtitutionis indictum, vt poſtridiè quam torques maior ſacri flaminis imponatur, D. Michaelis minor ſuſcipiatur.

Eorum inſignia in bello.

ORDO EQVITVM SACROSANCTI SANGVINIS *Redemptoris Ieſu Chriſti apud Mantuanos.*

ORDO

Vincētius Gonzaga Mantuæ IV. & Mõtisferrati II. Dux, nequid additionis Mantuanæ antiqui tatem ac venustatē, deesset, in nuptijs filij sui Francisci, cum Margarita Sabauda, Caroli Emanuelis & Catharinæ Austriacæ Sabaudiæ Ducum filia anno CIↃ. IↃCVIII. celebratis, Religioni orthodoxæ in primis tuendæ ac propagandæ, illustre viginti Equitum collegium Paulo V. Pont. Max. ad probante instituit. In honorem, in quā sacrosanĉti Sanguinis Redemptoris nostri Iesu Christi, cuius guttulæ aliquot à *S Longino Centurione & martyre, vt traditur collectæ, Mantuæ in D. Andreæ basilica cum parte Spõgiæ Dominicæ, eiusdemque Apostoli reliquijs, magna religione adseruantur. Harum enim guttularum numero ternario expressarum notas cum inscriptione: NIHIL ISTO TRISTE RECEPTO, ordinis tesseram constituit. In temerarij scilicet Redemptionis humanæ pretium, baltheoq; ex telis aut virgulis aureis, valido ligamine connexis, igniq; super impositis, alternatim intererrante sentētia, ex Psalmo Dauidico LX. desumpta, *Domine probasti*, adiunxit. Quo quidem nobilissimo symbolo, infractum reb. aduersis animum, fidem, concordiam inuiolabiliter seruandam commilitonibus proposuit, iuxta illud Ouidij:

Scilicet vt fuluum spectatur in ignibus aurum;

Tempore sic duro est inspicienda fides.

*Martyrolo. Rom. 15 Martij & Facius lib. 3. Cant. Collare Equitum ordinis Mãtuani.

Baltheum illum equestrem ipse Vincentius Dux, filio Ferdinando S.R.E. Cardinale tradante, in palatij sacello, festo Pentecostes die, primus accepit, & vetustis Gentis Gonzagæ insignibus (quæ Sigismundus IV. Imp. cum Ioannem Franciscum primum Mantuæ Marchionem in D. Petri foro suo ipse ore X. Kal. Octobris 1433. pronuntiasset, quattuor aquilinis pullis nigris, candido in clypeo, ad crucem rubram, hinc inde sparsis exornauit) rei & magnitudini posteris testandæ gratia adijci voluit. Idem Cardinalis auctoritatem Pontificis parentem suum ordinis eius Principem renuntiauit. Estque is honos ad successores vna cum imperio æternum transiturus. Dux porrò sacris solenni ritu peractis, in D. Andreæ Basilica Franciscum filium natu maiorem, feliciterque hodie imperantem, & viros insuper quattuordecim nobilissimos equestri suo collegio adscripsit, singulosq; torque aureo, quem ordinis dixi tesseram, donauit. Horum nomina ne posteritas ignoret, liceat ex Friderici Follini triumphis, Italico sermone conscriptis, & ex Originibus Equestribus Auberti Miræi viri scriptis & legationibus pro Rep. Christiana susceptis, clarissimi adtexere, apud quos ista serie recensentur.

Insignia Gonzagarum.

Iulius Cæsar Gonzaga, S.R.I. & Bosoli Princeps, Gonzagæ atque Ostiani Marchio, idemq; Pomponesci Comes.

Andreas Gonzaga, S.R.I. Princeps.

Guilielmus Adernius, Marchio Pallauicini & Comes Siluani.

Fordanus Gonzaga Marchio, S.R.I. Princeps & Vescouati toparcha.

Guido San Georgius Volpiani Marchio & Foglici Comes.

Alexander Beuilacqua Comes.

Carolus Rossus, generalis militiæ in ditione Mantuana Præfectus.

Galeatius Comes Canossanus, & Marchio Cagliani.

Fridericus Gonzaga Marchio & S.R.I. Princeps.

Franciscus Brembatus Comes.

Guilielmus Martinengus, Comes & nobilis Venetus.

Latinus Vrsinus Dux.

Pyrrhus Maria Gonzaga Marchio S.R.I. Princeps & Vescouati toparcha.

Ludouicus Gonzaga, Palazoli Marchio.

Cæterum ordinis huius Equestris Cancellarius perpetuus est, qui Canonicorum S. Andreæ collegio præest, vulgò *Primicerium* vocant. Eiusdem sodalitij Secretarius primus designatus est, N. & Cl. vir Annibal Ibertus Serenissimo Mantuæ Duci à Consilijs.

ORDO EQVITVM *Militiæ Christianæ sub titulo Beatæ Mariæ Virg. Matris Dei & Sancti Michaelis Archangeli.*

EQVITES APVD TVRCAS *& Indos.*

FVit apud Turcas & barbaros receptum Militaris honoris auctoramentum: quo titulo Selymus II. Turcarum Imp. Gentilem Bellinum, ob insignem in arte pingendi excellentiam Constātinopolim euocatum, in Equestrem ordinem cooptauit; & insigni torquis aurei donauit. Verum an Christianus ab infideli creatus eques pro legitimo haberi debeat in dubium reuocare videtur Franciscus Sansouinus. *In originibus Equestribus.*

Principes certè Christiani, infideles Equestri honore haud dedignati fuere; certumq; se auctorem comperisse adfirmat Hiero. Curita, qui prodiderit Bernardum Porterium Iacobi 14. Aragoniæ Regis legatum, missarum solennib. Alexandriæ celebratis, Babyloniæ Soldani filium, patris rogatu, militari cinctum auctoramento, Regis Aragoniæ nomine decoraſſe. *Lib. 2. Rerū Aragon.* *Anton. Beuter. li. 2. c. 43.*

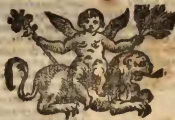
Sic Ferdinandus cognomento Sanctus, Mahometem expeditionis cōtra Hispalim susceptæ comitem, capta vrbe & equitem creauit & insignibus Castellæ cum duobus serpentum capitibus donauit, quæ Granatæ Reges deinceps seruarunt, cum antea claues cyaneas in scuto argenteo, Reges Andalusiæ pro insignibus gestarent: eaque re significabant se Gadium, & tractus maritimi potentes, quasi claues propagandi, per occasum imperij in potestate habere. Claudius etiā Faucetus in originibus suis Gallicis, citat librum cæremoniarum, quibus Hugo Taborius Eques regni Hierosolymitani vsus traditur, cum Saladinum Aegypti Soldanum, decus militare expetentem, equestri cingulo adornaret. *Insignia Regū Granat.* *Ann. 1200 Claudius Faucetus de Equitibus.*

In

Equites Tecuy et in India Occidentali. In Americano noui orbis tractu, qui nouæ Hispaniæ nomine indigitatur. *Tecuytlorum* Equitum militiam in honore habitam tradunt Rerum Indicarum scriptores, & inaugurationis solemnia à magno Sacerdote celebrari solita, eo ferè ritu; vt Sacerdos tyroni nares tygridis osse, & aquilæ rostro acutissimo perforaret, quo tygridũ & aquilarũ instar ferocia & fortitudine in bellis antestare doceretur.

Equites Auriculares vulgo Orciones dicti in regno Peru In regno Peruuiano Equites sunt vulgò *Orciones*, quos Auriculares dicas, appellati; & quos ex primarijs Regiæ stirpis satrapis (*Inges* vocant) eligere ius erat. Apud hos tenerrimos aurium partes perforatas & bacillis, siue annulis aureis onustas, præcedere, summum habebatur equestris dignitatis ornamentum. Vti & apud Europæos aurum in auribus gestare, nobilitatis decora sunt. Adeò vt & ipsi Hispanii nobiles, quos alti sanguinis stemma non decoraret, stigma istud auriculare, & notam equestrem non recusarent: qua suscepta, aliud nomen etiam assumere solebant. Quæ omnia fusius apud Hieron. Romanum in Repub. mundi reperias.

Nec mirum apud Barbaros illos eiusmodi stigmatum vestigium exstitisse, cùm & apud Christianos dudũ in vsu fuerit, vt rectè notat Lipsius in Militia sua Romana & Philippus Leydensis Cõsiliarius Guilielmi Comitis Hollandiæ, in Reipub cura, & sorte Principatus. vbi ait. *Quarto, stigmata id est nota publica, imponitur brachijs istorum militum, vt ab alijs cognoscantur. C. de Fabri. l. 3. lib. 11. Et sic quasi conueniunt in hoc cum spiritualibus militibus qui in capite signantur ad differentiam laicorum* D. Augustinus epist. 1. appellat Regium hunc characterem, & Chrysostomus Homilia 3. in 2. ad Corinth. *Sicut militibus signaculum, ita fidelibus spiritus imponitur, & si ordinem deserueris notus omnibus fias.* *Li. 1. dial. 9*

M 2 STA-

STATVTA, ET LEGES
A CAROLO MAGNO IMP.

Ludouico VI. Philippo Sapiente, Ludouico Sancto, Franciæ Regibus, & Godefredo Buillonio, Summis Ordinis, Equestris Sanctissimi Sepulchri D. N. Iesu Christi Principibus, ac Magistris latæ, quæ etiamnum in Archiuis eiusdem Ordinis Ierosolymitana in vrbe adseruantur.

ART. I.

N nomine, & honorem Dei Patris, Filij, & Spiritus sancti: Beatæque Virginis Mariæ eius matris: Angelorum, & Archangelorum, Patriarcharum, & Prophetarum Dei, Apostolorum, Euangelistarum sanctorum, Discipulorum, & omnium sanctorum, & sanctarum, & Spirituum omnium cœlestis curiæ.

Art. 2.

S*It notum, & cui dexter pateat omnibus excellentissimis, & illustrissimis Principibus, nobilibus, militibus, & populo Christiano, anno ab Incarnatione Domini Nostri Iesu Christi, millesimo nonagesimo nono. Quod illustrissimi invincibiles, & Serenissimi Principes Sanctus Carolus Magnus Imperator & Rex totius Franciæ, Ludouicus Sextus sapiens, dictus Pius. Philippus dictus sapiens magnanimus & conquerens. Sanctissimus atque magnanimus Ludouicus Præses Godefredus de Buillon, ac alij magnanimi Principes, & Reges Christiani: assequuta per eos in eorum Imperio, & regno corona, sponte Deo vouerunt, ac promiserunt sese, & eorum bona atque personas exponere ad militandum, & bellum gerendum vltra mare pro subiuganda & destruenda peruersa, & tyrannica natione Sarracenorum Infidelium, & eorum potestatibus & authoritatibus. Regnum Hierosolymitanum eiusq; terras, & dominia à dictis infidelibus occupata subijciendo, pro viribus fidem Christianam augendo. Statum Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, & aliarum Christianarum Ecclesiarum ab omnibus vexationibus, & oppressionibus tuendo & defendendo, in earum protectione & tuitione prælatos eiusdem Ecclesiæ, Pauperes, orphanos, viduas, & cæteros Christianos contra quoscumque inimicos eorumdem ponendo.*

Art. 3.

Art. 3.

Sit etiam notum quod nos supranominati circa pramissa votu nostru adimpleuimus. Nostrisque diligentijs & cura, Deo inspirante, regnum Hierosolymitanum, pertosq; Sarracenorum adepti fuimus, et ctiru illos victorias laudabiles obtinuimus, dictamq; fidem christianam duximus. Propterea nomen christianissimi Principis iustò nobis impositum fuerit, & meritò ab alijs Principibus, & populo christiano datum. Cum feliciter in regnum nostrum Francia terrasq; & dominia ad nos spectantia reuersi fuimus, etiã omnia alia regna Principibus christianis nobis amicissimis in nobis subueniendo tam suis diuitijs, quam hominibus, vt tandem possemus adimplere votu nostra, & qua tam dudum inceperamus. Propterea, vt ipsa ratio docet, habuerũt par tem honoris prout nos ipsi habuimus.

Art. 4.

INsuper in honorem Passionis domini nostri Iesu Christi, atq; reuerentiam quam nos debemus sanctissimo Papa sedi Apostolica, atq; obedientiam Vicarijs Dei in hoc mundo, atq; etiam Episcopis de magna ciuitate Remu humiliter recepimus sanctissimas cruces quibus nos signauerunt atque milites nostros in honorẽ quinque plagarum domini nostri Iesu Christi, vt eo magis essemus solidati in huiusmo di infideles, vt cognosceremus nos, atq; populum nostrum christianum tam viuum atque mortuũ in regionibus infidelium. Insuper inspeximus atq; deliberauimus fundare ordinem sanctissimi Sepulchri, nostra ciuitatis Hierosolimitana in honorem & reuerentiam sanctissima Resurrectionis nostro nomini Christianissime dignitatem primariam dicti ordinis, adiunximus, & dictas quinque cruces rubeas, easdem etiam in honorem quinque plagarum domine nostro Iesu Christo tusiscta rum, deferre volumus milites dicti ordinis, quam plurimos creauimus, illosque dictis crucibus contra dictos infideles insigniuimus: qui fugitiui ob id remanserunt, nec non exercitum resistere nequiuerunt.

Art. 5.

ET vt dicti milites, & alij cateri homines bellici veagium in dictũ regnum Hierosolymitanum facere volentes, quò in nostro seruitio, & exercitu strenuos, & magnanimos in prafatos infideles sese gesserunt, & circa pramissa in augmentum dicta fidei christiana & defensionem catolica Apostolica Ecclesie Romana, & aliarum Ecclesiarum christianarum fauorabiliores, & faciliores reddantur his vti & gaudere posse autheritatibus, praminentijs priuilegijs & iuribus quibus nostri officiarij, & domestici vtuntur, & gaudent, permisimus & permittimus, quodq; non sint tributarij, nec de rebus, & mercaturis ab eis transferendis aliquod subsidium soluent nec non ab omnibus oneribus, & subsidijs, aut tributis quibuscunque nobis, quamuis ex causa, seu ratione domicilij, vel alias debitis, seu debendis in partibus & terris nobis subditis, cum equis armis, vestimentis, aut alias, proficiendo remanebunt liberi, exempti, & immunes, unimumq; acuent aliorum nostrorum subditorum dictum veagium facere, & in eo nos concomitari nostra susceptiones iuuando contra dictos infideles volentium.

Art. 6.

VOlumus praterea, & volumus, quod qui honorem dicta militia assequi, ac dictis franchisijs & libertatibus vti et gaudere voluerint dictagia & seruitiu in gratium & augmentum dicta fidei christiana defensionem Romana catholica & Apostolica Ecclesia, ac aliarum Ecclesiarum christianarum in se suscipiant, dictoq; ordini adscribantur, & in Ecclesia Dni Sepulchri Hierosolymitani à nobis aut nobis absentibus, nostro locum tenen ti ibi cruce signabuntur. Postq; certificationibus autherstate Archiepisc. seu Curati diœcesis, vel parochia in qua orti fuerint debita expeditis, constiterit nobis aut dicto nostro locum tenenti eos esse christianos, catholicos legitimos & non notatos nec vllo modo fuisse reprehensos, nec aliquo crimine nephario & enormi in iudicio, vel extra diffamatos & notatos.

Quodque dicti milites confessi à suis peccatis & absoluti die eorum receptionis in dicta militia sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum à Sacerdote tunc in dicta ecclesia diui Sepulchri officium diuinum celebrante accipient: in qua nos, aut noster locum tenens laureo dicti ordinis decorabit, illosque quinque crucibus obsignabit Iuramento per eos, & eorum quemlibet de contentis in ordinationibus dicti ordinis per nos editis & promulgatis fideliter obseruandis, & defendendis præstito solutaque summa triginta scutorum coronatorum thesauro dicti sepulchri pro eleemosyna pauperibus peregrinis et alijs bellicis hominibus in dictum locum venientibus, & ibi indies affluentibus & ægrotis in hospitalibus eiusdem S. Sepulchri vrbis Hierosolymitanæ & sancti Ioannis, ac sancti Lazari, iacentes applicanda.

Art. 7.

QVod nostri viatores subditi gaudebunt libertatibus & franchisijs latius in nostra ordinatione desuper facta & edita declaratis: Summamque quinque scutorum coronatorum dictæ eleemosinæ applicandam soluent, et ad obseruandam dictam ordinationem sese obligabunt.

Art. 8.

VOlumus etiam & volumus quod in dicta sancti sepulchri Hierosolymitani & alijs Ecclesijs per nos ac alios Reges & Principes hactenus ædificatis & in posterum ædificandis in dicto regno Franciæ & alibi in eorum terris & dominijs, in honorem eiusdem sancti sepulchri & deuotionem celebrabitur officia diuina, modo & forma sequentibus; Scilicet quod qualibet die dominica mensis Presbyteros Latinos ceremonijs in talibus adhiberi solitis adhibitis, alta vna & quinque missa, voce submissa in honorem & reuerentiam dictarum quinque plagarum domini nostri Iesu Christi celebrabuntur. Huiusmodi officio, nos, seu nobis absentibus locum tenens nostri milites, & viatores præfati assistent.

Art. 9.

QVod dictum noster locum tenens, milites & viatores quotidie missam audire, preces & horas sanctæ Crucis dicere, & quasdam eleemosynas elargiri tenebuntur.

Art. 10.

QVod diebus festis annualibus Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, alta voce verbis Latinis Missæ celebrabuntur fientque processiones, quibus nos, dictusque noster locum tenens, milites, & viatores assistere. & sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum recipere tenebimur vt Deo acceptabiles & grati, contra dictos Infideles securè bellum gerere, & eos subiugare possimus.

Art. 11.

QVod indies Missas celebrari procurabimus, pauperibus eleemosynas largiemur: dicti autem milites solum diebus Veneris cuiuslibet hebdomadis in honorem passionis domini nostri Iesu Christi id fieri procurabunt, horas sanctæ crucis dicemus, & fero Vesperas mortuorum dici faciemus: Deumq; optimum pro principibus regibus, & populo christiano precabimur & rogabimus & victoriam contra dictos Infideles in gratiam & augmentum fidei & defensionem catholicæ, Apostolicæ & Romanæ Ecclesiæ concedere velit & dignetur.

Art. 12.

QVod nos, dictus noster locum tenens & alij milites bellicosi, & viatores dicti ordinis temporibus Aduentus Domini, quadragesimæ, quatuor temporum anni, rogationum, & vigiliarū dictorum festorum annualium Beatæ Mariæ Virginis, in honorem Dei ac dictæ eius matris Mariæ Virginis & in contemplationem pœnitentiæ nobis, & populo christiano à Deo veniam & remissionem peccatorum nostrorū obtinendam imposita, ac vt tentationes diaboli euitemus & in dictos infideles reddamur victores, ieiunabimus.

Art.

Art. 13.

EX nostra scientia decrevimus, & decernimus, quod die festo sacrosancti Sacramenti, in Ecclesia dicti sancti Sepulchri urbis Hierosolymitanæ tres missæ, scilicet, prima in lingua Soriana, secunda lingua Græca, tertia verò lingua Latina, alta voce officiumque divinum ceremoniis solitis adhibitis celebrabuntur. In aliis autem Ecclesiis per nos, & nostros amicos in Francia regno nostrisque terris & dominiis in honorem dicti sancti Sepulchri ædificatis, Latina celebrabitur idem officium. Fientque processiones in honorem & reverentiam fidei, & credentia in sacro sanctum Sacramentum Eucharistiæ, nobis & populo christiano infusè.

Art. 14.

QVod anno quolibet die Dominica in Ramis palmarum a nobis aut nostro locum tenens in nostra absentia, assumatur, & eligatur unus ex Presbyteris, qui sup. asinũ sedens in convocatione, & cæte ce. Presbyteros, qui off. div. in Ecc. S. Sepulchri celebrare solent, dictã urbem Hierosolymitanam ingreditur. Cui quidem Presbytero sic electo, nos & dictus locum tenens noster, milites, viatores, & populus christianus eiusdem urbis obviã ire, illumque benignè recipere, & in Ecclesiam dicti sancti Sepulchri magna cũ humilitate concomitari tenebimur; in qua quidem Ecclesia dictus electus, & alii supranominati Presbyteri, officium divinum in honorem, & reverentiam introitus domini nostri Iesu Christi, quem in dictam urbem Hierosolymitanam sanctis eius discipulis præsentibus fecit, honestè receptionis per habitantes dictæ urbis, & lætitia ab eis ob eius adventum, & introitum factarum, solemniter celebrabitur.

Art. 15.

DIe autem Iovis sequenti officium divinum cum ceremoniis assuetis parvelestum, & alios Presbyteros supradictos in Ecclesia sancti Sepulchri celebrabitur & dicetur; nosque & noster locum tenens refectionem illorum in pane, vino, piscibus, in domo S. Cænaculi dictæ nostræ urbis Hierosolymitanæ præparabimus: in qua illos benignè recipiemus, eorum pedes humiliter lavabimus, & osculabimus, cœnamque celebrabimus, illisque eleemosynas ob charitatem elargiemur. Et postquam dicti electus, & alii presbyteri gratias Deo egerint, sanctumque Dei Euangelium quod suis Apostolis prædicavit nobis enunciaverint, nos, aut noster locumtenens, milites & viatores supranominati in dicto Cœnaculo nostram refectionem sumemus, eleemosynas in auro, argento, vestimentis, victualibus panibus, vino & aliis dabimus omnibus ægrotis in magnis hospitalibus iacentibus, cæterisque pauperibus in indigentia & necessitate constitutis nobis notis, in reverentiam, & commemorationem sanctæ Cœnæ, quam simili die dominus noster Iesus Christus cum dictis suis Discipulis in præfata domo sancti Cœnaculi fecit, elargiemur, & concedemus.

Art. 16.

QVod electus, & presbyteri ante nominati, qui illum in dictam urbem Hierosolymitanam, ut supra fuerint concomitati in mõtem olivarum sese conferent: ibiq; tota nocte dictæ diei Iovis precib. & orationib. divinis, in reverentiam & recordationem orationis in dicto loco per eundem dominum nostrum Iesum Christum fusè vacabunt.

Art. 17.

DIe verò Veneris sancti, dictus presbyter electus Euangelium passionis domini nostri Iesu Christi in Ecclesia dicti Sãcti Sepulchri perleget, illudq; nobis, nostroq; locũ tenenti, militib. & viatorib. populoq; christiano interpretabitur officiumq; divinum cum aliis supranominatis presbiteris Latinè celebrabit, cui assistere tenebimur, nec cibo aliquo reficiemur, aut utemur, donec hora qua dominus noster Iesus Christus in redemptionem generis humani in cruce pendens emisit spiritum, pulsata fuerit.

Art. 18.

Art. 18.

QVod quatuor milites dicti ordinis no cte dicta die veneris vsque ad me ridiem diei sequentis in honorem,& reue rentiam domini nostri Iesu Christi, cuius corpus ab infidelib. Iudeis ibi dicta nocte custoditum fuit, fideliter custodiant.

Art. 19.

QVod omnes Presbiteri Chaldei, Greci, & Latini continuas preces tota nocte diei veneris in Ecclesia dicti sancti Sepulchri in gratiam fidei, & defensionem Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, ac aliarum Ecclesiarum christianarum aduersus huiusmodi infideles fundent.

Art. 20.

INsuper ordinauimus, & ordinamus continuè eleemosynas elargiendas & concedendas esse,vt à carcerib. dicti milites viatores, & alius populus christianus liberetur. qui tam à nostris Regni Franciæ dominijs,et terris,quam ab alijs partibus & terris Principum christianorum nobis amicorum venientes, contra dictos Infideles nobiscum bellum gesserunt: Et illud ita prosecuti fuerunt, vt captiui, & detenti ab ipsis infidelib. fuerint, nec non humiliter dictos Principes, ac Reuerendos dominos Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & alios beneficiatos tam in dictis nostris Regno Franciæ, dominijs, & terris, quam in alijs ad dictos Principes Christianos spectantibus obtinentes supplicare,& requirere,vt quartam partem tertiæ partis redditus beneficiorum suorum pro redẽptione dictorum captiuorum in honorem Dei, & remunerationem suorum laborum circa impugnationem dictorum infidelium in gratiam, & fauorem fidei & defensionem Ecclesiarum christianarum, & Prelatorum.

Art. 21.

NOs quoque supplicauimus, & rogauimus sanctissimos almæ vrbis Romæ Pontifices, quatenus indulgentias omnib. Principib. nobis amicis populoquẽ christiano, qui pro redemptione, & liberatione dictorum captiuorum & pauperum, nobis& alijs prædictis Principibus subiectorum. & dictum sanctum Sepulchrum visitare, nosq; contra dictos infideles, & ad illos impugnandos, prout supradictum est, concomitari voluerint, concedere, & impartire velint.

Art. 22.

PRæterea statuimus. & pensata animi deliberatione voluimus quod milites dicti ordinis sancti Sepulchri sub saluagardia Soldani Babylonensis aut eius locum tenentis, omnes dictos captiuos redimendi, & liberandi in se suscipiant. Quibus militibus ad hunc effectum denarij dictarum elemosynarum tradãtur, & de his computum rationes, & reliqua nostro locum tenenti in dicta vrbe Hierosolymitana in communitate militum dicti ordinis, & viatores dicti sancti Sepulchri reddent.

Art. 23.

QVod ex nostra scientia,& spontanea voluntate eligimus, nominamus, & constituimus, & nominamus dictos milites nostri ordinis sancti Sepulchri in præceptores & administratores redituum & prouentuum, fundationem & eleemosynarum præmentionatarum. Et de his præfati milites & in eorum absentia dicti viatores administrationem, & regimen habeant. Nec non aliorum fundationum per nos, aut nostros amicos in Ecclesijs nostri Regni Franciæ dominorum & terrarum nostrarum, ac aliorum Principum institutarum. & eleemosynis datarum pro redemptione, & liberatione dictorum militum, & viatorum,ac populi christiani,in potestate, & dominio, ac carceribus dictorum infidelium forsan detentorum, & detinendorum, vt huiusmodi reditus, & eleemosyna presbiteris officiũ diuinum in dicta Ecclesia sancti Sepulchri celebrantibus, ac pauperibus in dictis hospitalibus sancti Sepulchri, sancti Ioannis, sancti Lazari, & alijs hospitalibus, ab alijs Principibus nobis amicis, & senioribus,

ribus, ac populo Christiano, in honorem Dei, Sanctorum Apostolorum, aliorumq; Sanctorum, tam in nostro Regno Franciæ, terris & dominijs, quam amicorum nostrorum fundatis, & institutis affluentibus, & ibi moram trahentibus fideliter ab eis respectiuè distribuantur. De quibus redditibus & prouentibus sic receptis & distributis ijdem milites & viatores, anno quolibet in crastino festi sacrosancti Sacramenti, in Camera nostri consilij Hierosolymitani, rationes & computa reddant, & ad hos fines ijdem perceptores & administratores ibi sese repræsentare, aut de his eorum computa, seu verum memoriale eorum mittere tenebuntur.

Art. 24.

QVod clericus thesauri dicti S. Sepulchri Hierosolymitani bonum, & fidele memoriale redditionis huiusmodi computorum describet. cartas, seu papyros eorum conseruabit huiusmodi. Reliqua si quæ debeantur, recipiet, quitantias & acquitamenta eorum computorum sic à dictis administratoribus tam præsentibus quam absentibus per nos, seu in nostra absentia locum tenentem nostrum arresteri & signari procurabit.

Art. 25.

VOlumimus etiam ac volumus, quod centum milites dicti ordinis in nostris Regni Franciæ, terris & dominijs, & alijs Regnis ad nostros amicos spectantes, degentes & moram trahentes, veniāt in cameram nostri consilij Hierosolymitani, & compareant, qui nos, aut nostrum locum tenentem in dicto viagio viriliter & animo alacri, ac beneuole concomitare & nobiscum assistere, mediaque rationes & causas, in dicto consilio pro bellis gerendis contra dictos Infideles in augmentum fidei & diffusionem Ecclesiarum christianarum, tam Latinarum quam aliarum linguarum prædictarum, administratorum fundatorū et eleemosynarum allegandas, & intelligere possint et valeāt, ut super his cōclusiones validas & necessarias ac iuridicas assumamus.

Art. 26.

STatuimus etiam, & ordinabimus aliquem ex Equitibus dicti ordinis eligere oratorem apud Soldanum Babiloniæ, qui permittat dicto nostro oratori, quod spatio trium annorum computandorum in dicta Babilonia commoretur, et vitam ducat, ut de quibusdam militibus viatoribus, & alijs Christianis captiuis à dicto Soldano, seu eius belligeris detentis notitiam habere possit, pretioq; auri, & argenti. quod per alios nostros milites sub saluagardia & protectione dicti Soldani mittent, liberentur dicti captiui ab huiusmodi detentione, aut si maluerit ipse Soldanus quod in locum infidelium à nobis aut nostris subditis in bello aut alibi captiuorum detentorum, seu detinendorum: quos eo casu ab huiusmodi sua captiuitate liberare intendimus, modo dicti nostri captiui libertntur.

Art. 27.

CVm autem noster miles sic delegatus orator de dictis captiuis, à Soldano, seu eius belligeris, ut proferetur, detentis, plenam habuerit notitiam, is nobis cartis veris nomina illorum, loca in quibus detineantur significari, saluagardiam à dicto Soldano ad hos fines obtentam mitti procurabit ut dicti milites & viatores si captiui securius ad nostras partes redire possint.

Art. 28.

QVod dictus orator & milites nobis, aut nostro locum tenenti in absentia nostra, de redemptione dictorum captiuorum fidem faciant. quam summam pro redemptione captiuitatis huiusmodi, cui & in quo loco exsoluerint. Et ad hos fines dictos captiuos, saltem copias cartarum liberationis eorumdem nobis repræsentabunt, premissaque omnia & singula ad notitiam aliorum Regum, & Principum Christianorum, dominorumq; Archiepiscoporum. Episcoporum, Abbatum, & aliorum beneficiatorum nostri Regni Franciæ, terrarum, & dominiorum nostrorum, & aliorum nostrorum amico-

rum deduci voluimus, vt fructum ex suis sanctis eleemosynis consequantur gloriosum ac in posterum in illis elargiendis promptiores reddantur.

Art. 29.

QVod intendimus, & deliberamus quotidie dictas quinque Cruces dicti ordinis S. Sepulchri nostris vestimentis appositas deferre. Quas dicti milites & viatores, siue eos bellum gerere aduersus dictos infideles, & alibi adire seu aulas regias & conuocationes, seu coetus Principum & aliorum Christianorum populorum frequentare contigerit, similiter deferre tenebuntur.

Art. 30.

QVod dicti etiam milites aduersus aliquos Principes Christianos bellum gerere minimè tenebuntur, imò illis fauorabiles erunt, casu quo sibi constiterit dictos Principes esse excommunicatos authoritate Dei & Summi Pontificis, ab Ecclesia Catholica exules & dispersos, eorumque regnũ belli gerIs esse prædam. Quo casu adueniente dicti milites pro eis contra dictos Principes arma suscipient, ad exemplumque Dei iura pauperum, orphanorum viduarum, extraneorum defendens & ab omnibus vexationibus & oppressionibus viriliter protegent.

Art. 31.

NOs igitur præmissis & alijs legitimis causis, & rationibus consideratis animum nostrum mouentibus præscriptas ordinationes à nobis fieri & edi, illasque de verbo ad verbum nil de contentis in eisdem omisso, obseruari decreuimus, statuimus, sapienter deliberauimus. Et in eius rei testimonium & robur ad sancta Dei Euangelia per fidem & legẽ nostram in fides nec sponte aliquid de contentis in eisdem ordinationib. executione dignum omittere promisimus, & iurauimus illas à nostris successoribus Regni Franciæ regibus dicti ordinis sancti Sepulchri, ac præsentium capitibus secundum eorum tenorem obseruari: ordinantes & in hoc eorum conscientiam illis contrauenientio onerantes, votaque & obligationes per milites dicti ordinis, & viatores in dictam vrbem Hierosolymitanam emitti, & facta obseruari & adimpleri prout eisdem ordinationibus cauetur. Quas volumus deponi & fideliter custodire in thesauro dicti sancti Sepulchri, memoriasque illas absque diminutione continentes cõtinentia in nostrum Franciæ Regnum, terras, & dominia, tam ad nos quam ad alios Principes spectantia transferri, vt omnia & singula præmissa ab eis videri visitari & fideliter obseruari possint, ac si in dicto thesauro existerẽt ipsos humiliter supplicantes, quatenus in his nostram intentionem & bonã voluntatem in honorem Domini Nostri Iesu Christi, qui nostrorum cordiũ scrutator est, aliaque in eius protectione, & possessione conseruat, principiumque & terminum nostræ vitæ dat & tribuit, adimplere velint & dignentur: & vt magis, ac magis dictæ nostræ ordinationes cunctis pateant euidenter, et sint nota ac obseruentur in perpetuum, voluimus & ordinamus eas nostri sigillis quinque Crucibus dicti ordinis, in medio eiusdem appositis munimine roborari. Quæ data & latæ fuerunt à nobis in vrbe Hierosolymitana, die prima festiuis mensis Ianuarij. anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi millesimo nonagesimo nono.

DIPLO-

DIPLOMA, QVO PHILIP. II. HISPANIARVM REGI,

EIVSQVE SVCCESSORIBVS summa administratio Ordinis Sanctissimi Sepulchri D.N. IESV CHRISTI ab Equitibus Hierosolymitanis delata est. Anno 1558.

N nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Cum beneficiorum omnium, quæ Deus optimus generi humano præstitit, illud maximum sit, quod vsque adeò nos in dilecto filio suo, cum adhuc impij essemus, & peccatores, dilexerit, vt illum nobis, non in sanguine hircorum, aut taurorum, sed in proprio sanguine in illa sacrosancta Hierusalem pro peccatis nostris dederit, æterna certè memoria singulari animorum gratitudine, & eximiæ cuiusdam pietatis religione, tam præclarum atque excellens diuinæ erga nos benignitatis donum venerari, atque suspicere nos oportet. Cum igitur pretiosissimo Christi sanguine, & acerbissima eius morte tantum nobis adeò collatum fuerit, quantum nullus vmquam, aut petere, aut sperare ausus fuerit. Quanta veneratione sacratissimum illum Caluariæ Montem, in quo per Spiritum Sanctum immaculatum Deo semetipsum pro nobis obtulit, & gloriosum illius Sepulchrum, vbi triduò quieuit, nos portet adorare, & venerari? Et si nostrorum scelerum magnitudine factum sit, vt loca illa, vere, vt vocantur Sancta in quibus Deus ac dominus noster Iesus Christus inexplicabilis suæ erga nos charitatis prædicta sacratissima monumenta nobis reliquit, occulto suæ diuinæ sapientiæ iudicio perfidorũ Turcarum tyrannide oppressa, & spurcissima Mahumetanorum secta polluta quodammodo sint, & inquinata, non sine magno omnium qui Christiani esse, & dici volumus, & dedecore, & probro. Ad omnes tamen spectat hanc ignominiam depellere, & tot vndiqꝫ telis atque coniculis oppugnatã sanctissimam fidem nostram pro viribus defendere. Sed cum hoc officiũ Religionis nostræ propugnandæ & propagandæ omnes attingit, tum verò nostrũ singulari ratione debet esse proprium, quorum professio, & singulare institutum defensioni fidei est consecratum: præsertim cum ante oculos

sanctissimum, & æterna gloria atque memoria dignum, Illustrium, atque fortissimorum Cruce signatorum sanctissimi Sepulchri Militũ exemplum propositum habeamus. Qui vt Christi gloriam, & fidei Christianæ decus longe lateque propagarent, non solum fortunas suas, status, & opulentissima patrimonia distraxerunt: verum etiam capita, corpora, vitam, & salutem suam multis periculis obiecerunt. Itaque rantum indomita virtute atque excelsa & infracta animi magnitudine potuerunt, vt innumeris Turcarum agminibus occisis, Persis compressis, Medis, Partis, Assyrijs, Ægyptijs, alijsque barbaris nationib. edomitis non modo illa loca sancta, & prætiosissimo Redemptoris nostri sanguine consecrata turpissimo seruitutis iugo depulso in pristinam libertatem vindicauerint: sed etiam, vt in Bithinia. Nicomedia, Pisidia, Licaonia, Capadocia, Litia, Pamphilia, Cilitia, Celeseria, Heraclea, Mesopotamia, Media, Antiochia Laodicea, Gabula, Valalenia, Maraclea Antarade, Archia, Phœnitia, Tyro, & Sydone, Lelesia. Taraconitide, Ydumea, vtraque Arabia, ad vsque mare rubrum, Galilæa, Samaria, Palæstina cum Iudæa, & S. Hierusalem, alijsque plurimis Asiæ prouincijs, armorum vi subactis, Crucis vexillum & præclarissima fidei nostræ trophæa erexerint & cum omnium sempiterna gloria constituerint. Quibus prouincijs sua virtute partis tamdiu imperitarunt, donec Christianorum Principũ dissidijs, ac intestinis bellis res Christiana retrofluere cœpit, & tandem opibus nostris conuulsis, atque accisis, Saladinus Ægypti Rex loca illa præclarissimorum virorum sãguine comparata, nostra socordia, & negligẽtia ipse comparauit. Et si potentia infidelium multum inualuit, & corroborata est; numquam tamen eò progressa est, vt Sacrosanctam Sanctissimi Sepulchri militiam aboleret, aut penitùs extingueret, qu n potius longissimò multorum annorum spatio tota pœne Europa ita hæc militia efflo-ruit; vt Vrbanus IV. & Bonifacius VIII. per suos legatos eius opem, & auxilium aduersus Saracenos, Italiam vastantes, & Ecclesiæ Catholicæ hostes, sæpius implorarent, & militum Cruce signatorum virtute Italiam seruatam faterentur. Nunc verò, etsi peccatis nostris id promerentib. multa eius vis collapsa est; non ita tamẽ, vt non multæ reliquiæ supersint, vbi, que inter Christianos Nobilissimi, & Illustrissimi viri in hac gloriosa militia perseuerant. In qua nos licet indigni cooptati, memores eorum, quæ maiores nostri summa cum gloria gesserunt, & ignauiam nostram pertæsi, cupimus in integrum reuocare, & quasi postliminio restituere nostrũ institutum, professionem, & prædecessorum nostrorum virtutem, & maculas, nostra negligentia contractis, sanguinis effusione ad Iesu Christi D. N. gloriam abolere. Sed cum vt hæc fiant, necessarium in primis sit, vt aliquem habeamus præpotente Ducem, cui tanquã capiti connectamur. Hinc est quod nos *Petrus de Carata* Cõmissarius generalis sacrosanctæ Archicõfraternitatis sanctissimi Sepulchri, tã meo proprio nomine, quàm nominib. *Illustrissimi domini Andreæ Doreæ Principis Melphitani. D. Camilli Guasco, D. Petri de Bolonia. D. Ioannis de Ioaria, & D. Roderici de Rocas*: pro quibus fortem me facio in forma iuris valida, *Dominus Philippus de Borre* Cantor, & Canonicus Ecclesiæ Diuæ Mariæ Antuerpiensis, *Ioannes de Mexica* etiam eiusdem Ecclesiæ Canonicus, & * *Petrus Mennens* quilibet nostrum pro se, & nomine *Ioannis van Scheldem*, tamquam ad id constituti, vi ore certarum litterarũ procuratoriarum. In papyro scriptarum, Datarum die xxiij. præsentis mensis Martij passatarum, & recognitarum coram Petro Baccart Notario publico Antuerpiæ residente, & certis test bus: Nec non Præfati *Philippus de Borre*, & *Petrus Mennens* nomine *Ioãnis Ouvvenborch* dicti *Lanvers* etiam ad id constituti, vigoro

Variorum Equitum Belgarum maximè, qui hisce Comitijs interfuerunt, nomina.

* *Domini vãden Berge in tractu vvasio Flandrorum.*

vigore litterarum procuratoriarum in papyro scriptarum, de data eiusdem diei, mensis & anni coram Petro Verbeeck Notario publico Antuerpiæ commorante passatarum, & recognitarum. Quin etiam ego idem *Ioannes de Mexica*, nomine *Gasparis de Castre* constitutus, vigore procuratorio coram Ægidio van den *Bosche* Notario publico in prædicta ciuitate habitante eodem die & anno passato. *Nicolaus de Moyere* residens Gandaui, tam proprio nomine, quam *Ioannis de la Rue*, prout patuit per procuratorium desuper confectum, & passatum in oppido Gandauensi corā Ioanne Charon notario publico ibidem commorante, de data diei xix. præsentis mensis Martij. Item *Ioannes de Gruttere* Dominus de Leuelde tam nomine meo proprio quam nomine *Iacobi Triechi* constitutus, vigore procuratorio manu, ac sigillo eiusdem Iacobi subsignato, & corroborato. *Gerardus de Vladeracke Dominus de Geffen Antonius de Merchem Dominus de Esschain, Iudocus de Bruckhorst Dominus de Rheslvuyck, Ioannes de Asperen Dominus de Vuaten, Laurentius de Vaga de Rinmels. Antonius Absolens, Paulus de Veldvuyck. Carolus de Steenlant, Claudius Gottgebuer, Cornelius Gaerlard*, Brugis residens, *Ioannes de Berecher, Ioannes de Berchemrode, Ioannes van den Steenvveghe, & Ioannis van den Dycke*. Omnes milites militiæ eiusdem sanctissimi Sepulchri. Volentes nostrum ordinem militiæ, dante domino propagare, & illum felici regimine gubernare: Considerantesq; quod patrocinio alicuius magni Principis nobis adiūcto melius res nostræ Religionis prosperabuntur; Idcirco nos prænominati milites nominibus quib supra ac pro absentibus de rato, quatenus opus sit in forma iuris valida, promittentes in Ecclesia parochiali S. Catharinæ, Villæ de Hochstraten Cameracensis diocecesis, ad infrascripta peragendum, & pertractandum coram notarijs publicis, & testibus infrascriptis, personaliter congregati sponte, & ex nostra scientia, animoque deliberato omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma quibus melius, validius, & efficacius de iure possumus, & debemus nōmine dictæ nostrę Religionis & militiæ, perpetuis futuris temporibus, facimus, creamus, & solēniter eligimus præstito prius per nos solito ad sacrosancta Dei Euangelia iuramento, in similibus electionib. præstari solito, ac Missa Spiritus Sācti celebrata, & hymno *Veni creator spiritus* in eadem Ecclesia decantato, sacratissimum potentissimum, atq; Serenissimum dominum nostrum regem Philippum in magnum & summum totius nostræ militiæ magistrum, & in nomine Domini nostri Iesu Christi solemniter constituimus, erigimus, & creamus. Nec non Serenissimum, & gloriosum Hispaniarum Principem D. N. D. Carolum Principem etiam eiusdem militiæ, & in locu patris successorem in perpetuum nominamus, & declaramus: Petentes atque humiliter supplicantes, vt sua Maiestas hāc nostram electionem, & creationem & totius nostri ordinis administrationē admittere, aliosque plurimos milites sanctissimi Sepulchri creare dignetur, vt omnes simul communi animorum consensu ad infidelium perniciem incumbamus, & Christi D. N. gloria reflorescat. Nos enim nostro, & nostrorum successorum huius ordinis, militum nomine, eius Maiestati tamquam magno Religionis nostræ magistro, & Serenissimo Carolo tamquam glorioso Principi, eorumque successoribus perpetuam obedientiam, & fidelitatem iuxta nostræ professionis, & instituti sanctiones, & formam, hoc est sumptibus nostris ire contra infideles in bello vniuersali, quod vulgariter dicitur *Crugs vaert*; vel nostro nomine idoneum aliquem eò mittere promittimus, ac inuiolabili obseruantia præstituros pollicemur. Et quoniam exploratū est pœnè Orbi Christiano, quod charissimus frater, & cōmilito noster magnificus D. Petrus de Carata sacrosanctæ huius nouæ Cōgre-

gregationis, ac electionis erector ab anno M. D. XLV. multos labores, & expensas passus est. per varias plagas Christiani orbis pro huiusmodi Sanctissimo negotio, & adhuc præditus sua ingenti deuotione non recusat impendere in futurum omnem operam suam, & auxilium. Idcirco compertum habêtes ad hoc dirigi totum desiderium & animum suum ipsum pari modò in Commissarium Generalem nostrum, & totius ordinis & militiæ nostræ creamus, erigimus & solemniter nominamus, & obnixi ab ipso petimus: vt nostro nomine ea omnia faciat, & in omnibus assistat, dirigat, foueat, & gubernet, quæ ad totius nostræ militiæ conseruationem & vtilitatem conducibilia, aut necessaria sibi videbuntur. Ita tamen vt omnia illa fiât sine impensis, damno interesse, vel præiudicio huius ordinis militum, quodque præterea vllo futuro têpore nullo vlteriori grauabimur onere, cuiuscunque rei causa, vel ratione fuerit, quam hactenus grauati fuimus. Et quoquidem D. Petro de Carate defuncto, vel illius officio cessante, aut vacante, aliquis ex nostris côfratribus communi nostro consensu per nos in ipsius locum eligetur, & quæ quidem electio per nos ita facta, per prælibatum D. N. Regem, eiusq; successores, prænominatos approbabitur & confirmabitur. Itaque denominatio, atque ea ipsa electio erit & manebit penes nos: confirmatio verò penes D. N. Regem successoresque eius antedictos. Quocirca Sanctissimum D. N. D. N. Romanæ, ac vniuersalis Ecclesiæ nunc & pro tempore Romanum Pontificem & Episcopum humiliter obsecramus vt hanc nostram electionem creationê & declarationem ratam habeat, & sua ac sedis Apostolicæ auctoritate confirmet, ac nos tâquam humiles & obedientes Apostolicæ Sedis filios in tutelam, ac defensionem suam suscipiat. Nos enim ad nil aliud aspiramus, quàm vt Dei, ac D. N. Iesu Christi gloria reuirescat, & vexillum Crucis vbique gentium debita veneratione erigatur, & honoretur. Ita vt hoc consequamur obedientes Romanæ atque Apostolicæ Sedis filios fore profitemur, omnesque & singulos infideles tam Turcas, Mauros, Tartaros, quàm eiusmodi alios quoscunque, pro hostibus habemus, iisdemq; apertum ac perpetuum bellum indicimus.

O Clementissime, & omnipotens Deus omnium bonorum largitor, generis humani creator, luminisque æterni, mysterium salutis humanæ, Saluator noster Christus, subijt pro nobis Crucem, luit aliena commissa, iacuit sepultus, vt nos vnà secum vitia ac scelera sepeliamus, pietas, amor incredibilis erga nos mortale genus impulit te Christe Redemptor nostram accipere naturam, induere hominem, perpeti laborem, pendere in ligno, demum extremum sepulchri subire officium. Accipe igitur hanc nostram militiam Clemêtissime, amplectere nos optime, dirige & duc ad te, ne patiare per hoc mare absque Rectore nauigare. Tu rege nos milites tuos, tuum colentes tumulum, vestigia tuæ obseruantes necis, compara nobis Principum vota, quorum corda in tua manu consistunt. Effice, præsta vt aliquando tua loca liberentur, atque expientur, iampridem hostili fraude, nostra profanata discordia. Coniunge Deus Magistratuum consilia. Principum animos vni, vt pulsis tui nominis hostibus monumenta nostræ salutis populo restituantur, fideli, istamque electionem & creationem nostri summi Magistri Principisque militiæ, quam te auctore, & Rectore famuli tui fecimus, sanctifica & tua clementissima benedictione illumina & corrobora, & tuo excelso & gloriosissimo brachio animosiores nos conforta, vt & illa sacratissima & gloriosissima pignora nostri Redemptoris, effusione sanguinis nostri redimere possimus. Nam vt propheta proclamat: Ciuitas Sancti tui facta est deserta, Sion deserta facta est, Hierusalem

rusalem desolata est, domus sanctificationis nostræ. Et si perpauci sunt qui sinceritate cordis, & humiliato Spiritu te Deum viuum venerentur, & inuocent nomen tuum non auertas faciem tuam à nobis, & ne amplius memineris iniquitatum nostrarum, sed fac vt ad te Deum fontem viuum, fontem perennem & æternitatis peruenire valeamus. Cui est virtus & gloria per infinita seculorum secula. Amen.

In quorum fidem præsentes literas siue hoc præsens publicum instrumentum manu vniuscuiusque nostrum subsignatum coram Notarijs publicis & testibus infrascriptis stipulari fecimus, ab ijsdemque Notarijs vnum vel plura, publicum siue publica instrumentum & instrumenta fieri atq; confici iussimus, fecimus, atque rogauimus & rogamus. Acta fuerunt hæc in dicta Villa de Hochstraten in dicta Ecclesia S. Catharinæ Cameracensis diœcesis sub anno à Natiuitate Domini M. D. LVIII. indictione prima, die verò xxvj. mensis Martij, Pontificatus Sanctissimi D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ quarti, anno tertio, præsentibus ibidem Magnificis Viris Martino Ruija de Corate, Gerardo van Donguen Francisco van Stelant, & Adriano onder de Linde, testibus ad præmissa omnia vocatis atque rogatis. Subsignatum,

Equitum prædictorũ signatura.

† *Brounckhorst* † Ego attestor *Philippus de Borre* meo nomine, ac nomine *Ioannis Lauvers* & *Ioãnis van Schelle*, † *Ioannes Mexica* meo nomine & nomine *Gasparis de Castro* † *Gerard van Vladerachen* † *Petrus Mennens* meo nomine & nomine *Ioannis Lauvers* & *Ioãnis van Schelle* † *Antonius van Merthen Geetgebuer*. † *Ian van Berchet* † *Cornelius Gaeiliard*. † *Carolus van Stelant* † *Paulus van Veldvvyck* † *Anthonius Absolons*, † *Iohannes de Gruters*, meo nomine & nomine *Iacobi Triecht* † *Laurens de Vecht van Rineuelt*, *Ian van den Steenvveghen* † *Iuan van Assen ende van Vueren*, † *Iuan Berchenrode* † *Ick Anthonis Absalons* in nomine *Nicolai de Megere* & *Ioannis de la Rue* † *Ian van den Dijcke*.

Subscriptum

Ego Alexander Grapheus ciuitatis Antuerpiensis Secretarius, ac publicus Imperiali Auctoritate Notarius per Cæ. Maiest. Consilium Curiæ Brabant. ad Notariatus officium admissus, vnà cum Ioanne de Barlamonte etiam Notario publico, per idem consilium approbato, ac prædictis testibus ad præmissa omnia & singula præsens personaliter interfui, eaq; omnia & singula, sic vt præmittitur, fieri vidi, sciui, & audiui, accepto prius iuramento ad Sancta Dei Euangelia super libro missali, ab omnibus & singulis militibus supradictis, separatim &c. quod in huiusmodi electione nõ erat aliqua fraus, dolus, simonia, malitia aut aliqua alia illicita causa &c. ac deinde dicta electione sub debita, ac perpetua obedientia &c cæterisq; solemnitatibus requisitis &c. in dicta Ecclesia celebratis atque deuotè peractis, notam ac stipulationem postea sumpsi de præmissis omnibus, cum dicto Notario, præsentibus dictis testibus. In quorum fidem præsens publicum instrumentum cum dicto Notario subscripsi, ac signo meo solito signaui, rogatus atq: requisitus. Subsignatum. A. Graphæus.

Ego Iohannes de Barlamonte publicus Imperiali auctoritate Notarius antedictus, attestor me præsentem fuisse vnà cum dicto Magistro Alexandro Graphæo, Secretario & Notario publico in prædicta Congregatione, Electione, stipulatione, cæterisq; solemnitatibus superius ad longum narratis & declaratis. In quorum fidem præsens instrumentum manu propria subscripsi, ac solito signo signaui, rogatus atque requisitus. Subsignatum. I. de Barlamonte Notarius Imp. SS.

INCIPIT

INCIPIT PROLOGVS

REGVLAE PAVPERVM

Comilitonum Christi, Templiq; Salomonis.

Mnibus in primis sermo noster dirigitur, quicunque proprias voluntates sequi contemnunt, & summo, ac vero Regi militare animi puritate cupiunt, vt obedientiae armaturam praeclaram assumere, intentissima cura implendo praeoptent. & perseuerando impleant. Hortamur itaque qui vsque nunc militiam secularem, in qua Christus non fuit causa, sed solo humano fauore amplexati estis. quatenus horum vnitati, quos Dominus ex massa perditionis elegit. & ad defensionem S. Ecclesiae gratuita pietate composuit, vos sociandos perhumaniter, festinetis. Antè omnia autem, quicunq; es ò Christi miles, tam sanctam conuersationem eligens, te; professionem tuam oportet puram adhibere diligentiam, ac firmam perseuerantiam quae à Deo tam digna, sancta, & sublimis esse dignoscitur: vt si purè, & perseueranter obseruetur inter militantes, qui pro Christo animas suas dederint, sortem obtinere merebaris. In ipsa namq; refloruit, & reuixit ordo militaris, qui despecto iustitiae zelo. non pauperes, aut Ecclesias defensare, quod suum erat: sed rapere spoliare interficere contendebant. Bene igitur nobiscum agitur. quibus Dominus, & Saluator noster Iesus Christus amicos suos è ciuitate Sancta in confinium Franciae, ac Burgundiae direxit, qui pro nostra salute, veraeq; fidei propagatione, non cessant, animas suas hostiam Deo placitam offerre. Nos ergo cum omni gratulatione, ac fraterna pietate precibusq; Magistri HVGONIS, in quo praedicta militia sumpsit exordium, cum spiritu sancto intimante ex diuersis Vltramontanae prouinciae mansionibus, in solemnitate Sancti Hilarij, anno 1128. Anno Christi 1128. *ab incarnato Dei filio, ab inchoatione praedictae militiae nono, ad Trecas, Deo Duce, in vnum conuenimus & modum & obseruantiam ordinis Equestris per singula capitula, ex ore ipsius praedicti Magistri HVGONIS audire meruimus, ac iuxta notitiam exiguitatis nostrae scientiae, quod nobis videbatur bonum. & vtile; collaudauimus. Verum enim verò, quod nobis videbatur absurdum, omneque quod in praesenti Concilio nequiuit esse nobis memoraliter relatum, ac computatum, non leuitate, sed consulta prouidentia, & discretione venerabilis patris nostri Honorij, ac inclyti Patriarchae Hierosolymitani Stephani fertilitate, ac necessitate, non ignari Orientalis religionis, nec non pauperum commilitonum Christi, consilio communis capituli vnanimiter commendauimus. Sana autem prorsus licet nostri dictaminis au-*

ctoritate

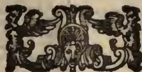
Ceritate per maximus numerus religiosorum patrum, qui in illo Concilio diuina admonitione conuenerunt, commendas: non debemus silenter transire quibus videntibus, & veras sententias proferentibus, ego Ioannes Michaelensis, *præsentis pagina, iussu Concilij ac venerabilis Abbatis Clareuallensis, cui creditum, ac debitum hoc erat, humilis scriba esse diuina gratia merui.*

S. Bernardum intellige.

NOMINA PATRVM residentium in Concilio.

Huius Concilij meminit Guil. Tyrius lib. 12. Hist. Belli sacri c. 7.

PRimus quidem resedit *Matthæus Albanensis Episcopus*, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Legatus: deinde *Rainaldus Archiepiscopus Remensis*: tertius *Henricus Archiepiscopus Senonensis*: Dehinc Coepiscopi eorum *Ranckedus Carnotensis Episcopus*, *Gessenus Suessonum Episcopus*, *Episcopus Parisiensis*, *Episcop. Trecensis*, *Præsul Aurelianensis*, *Episcop. Antisiodorensis*, *Episcop. Meldensis*, *Episcop. Catalaunensis*, *Episc. Laudunensis*, *Episcop. Beluacensis*, *Abbas Vezelacensis*, qui non multò post factus est Lugdunensis Archiepiscopus, ac S.R.E. Legatus, *Abbas Cisterciensis*, *Abbas Pontiniacensis*, *Abbas trium Fontium*, *Abbas S. Dionysij de Remis*, *Abbas S. Stephani de Diuione*, *Abbas Molesmij* supra nominatus, *Abbas Bernardus Clareuallis* non defuit, cuius sententiam præscripti libera voce collaudabant. Fuerunt autem Magister *Albericus Remensis & Magister Fulgerius*, ac complures alij, quos longum esset enumerare. Cæterum verò de non litteratis idoneum nobis videtur; vt testes amatores veritatis adducantur in medium: *Comes Theobaldus*, *Comesque Niuernensis*, ac *Andreas de Baudimēto*, intentissima cura, quod erat optimū, scrutantes; quod eis videbatur absurdum, vituperantes, in concilio sic assistebant. Ipse verò *Magister militiæ Hugo* nomine reuerà non defuit, & quosdam de fratribus suis secum habuit. Verbi gratia fratrem *Godefridum*, fratrem *Rorallum*, fratrem *Gaufridum Bisol*: fratrem *Paganum de monte Desiderij*, *Archembaudum de sancto Amano*. Iste verò magister Hugo cum istis discipulis modum & obseruantiam exiguæ inchoationis sui militaris ordinis, qui ab illo, qui dicit, *Ego Principium, qui & loquor vobis*, sumpsit exordium: iuxta memoriæ suæ notitiam, supranominatis patribus intimās. Placuit itaque Concilio, vt consilium ibi lima, & consideratione diuinarum scripturarum diligenter examinatum, tamen cum prouidentia Papæ Romani, ac Patriarchæ Ierosolymitani, nec non capituli assensu & pauperū commilitonum Templi, quod est in Ierusalem, scripto, commendaretur, ne obliuioni traderetur, & inenodabiliter seruaretur: vt recto cursu, ad suum conditorem, cuius dulcedo tam mel superat, vt ei comparatum velut absynthium sit amarissimum, peruenire digne mereantur: præstante, cui militant, & militare quærant, per infinita seculorum secula. Amen.

O REGV-

REGVLA PAVPERVM COMMILITONVM Templi in Sancta Ciuitate.

QVALITER DIVINVM Officium audiant.

CAPVT I.

Os quidem proprijs voluptatib. abrenuntiantes; atq. alij, pro animarum salute vobiscum ad terminum cum equis, & armis summo Regi militantes, matutinas, & omne seruitium integrum, secundum canonicam institutionem, ac regularium doctorum Sanctæ ciuitatis consuetudinem pio, ac puro affectu audire vniuersaliter studeatis. Idcirco vobis venerabiles fratres maximè debetur, quia præsentis vitæ luce despecta, contemptoq. vestrorum corporũ cruciatu, sæuientem mundum pro Dei amore vilescere perenniter promisistis, diuino cibo refecti, ac satiati, & dominicis præceptis eruditi, & firmati, post mysterij diuini consummationem nullus paueſcat ad pugnam, sed paratus sit ad coronam.

Quod Orationes Dominicas, si audire nequiuerint, dicent.

CAPVT II.

CÆterum si aliquis frater negotio orientalis Christianitatis fortè remotus, quod sæpius euenisse non dubitamus, & pro tali absentia, Dei seruitium non audierit, pro matutinis tredecim orationes Dominicas, ac pro singulis horis septem, sed pro Vesperis nomen dicere collaudamus, ac libera voce vnanimiter affirmamus. Illi etenim in salutifero labore ita ducti non possunt accurrere hora competenti ad diuinum officium, sed si fieri potest, horæ constitutæ non prætereant ante institutum debitum.

Quid agendum pro fratribus defunctis.

CAP. III.

QVando verò quilibet fratrum remanentium, morti (quæ nulli parcit) impendet, quod est impoſsibile auferri, Capellanus, ac Clericus vobiscum ad terminũ caritatiuè summo sacerdoti seruientibus, creditum officium, & Missam solemniter pro eius anima, Christo animi puritate iubemus offerre. Fratres autem ibi adstantes, & in orationibus pro fratris defuncti salute pernoctantes, centum oratio-

orationes Dominicas, vsque ad diem septimum, pro fratre defuncto persoluant: ab illo die, quo eis obitus fratris denunciatus fuerit, vsque ad prædictum diem, centenarius numerus perfectionis integritatem cum fraterna obseruatione habeat. Adhuc nempe diuina, ac misericordiosissima caritate deprecamur, atque pastorali authoritate iubemus, vt quotidie, sicuti fratri in vicibus dabatur, & debetur, ita quod est necessarium sustentationi huius vitæ in cibo & potu tantum, cuidam pauperi ad quadragesimum idem impendatur. Omnes enim alias oblationes, quas in morte frarrum, & in paschali solemnitate, cæterisque solemnitatibus, Domino pauperum commilitonum Christi spontanea paupertas indiscretè reddere consueuerat, omninò prohibemus.

Capellani victum, & vestitum tantum habeant.

CAP. IV.

ALias verò oblationes, & omnia eleemosynarum genera quoquo modo fiant; Capellanis, vel alijs ad tempus manentibus, vnitati communis capituli reddere peruigili cura præcipimus. Seruitores itaque Ecclesiæ victum, & vestitum secundum authoritatem tantum habeant, & nihil amplius habere præsumant, nisi magistri sponte caritatiuè dederint.

De Militibus defunctis qui sunt ad terminum.

CAP. V.

SVnt namque milites in domo Dei Templiq; Salomonis ad terminum misericorditer nobiscum degêtes; vnde ineffabili miseratione vos rogamus, deprecamur, & ad vltimû obnixè iubemus, vt interim tremêda potestas ad vltimum diem aliquem perduxerit, diuino amore, ac fraterna pietate septem dies sustentationis pro anima eius quidam pauper habeat.

Vt nullus frater remanens, oblationem faciat.

CAP. VI.

DEcreuimus, vt supernè dictû est, quod nullus fratrum remanentium aliam oblationem agere præsumat, sed die noctuque mundo corde in sua professione maneat, vt sapientissimo prophetarum in hoc æquipollere valeat. Calicem salutaris accipiâ, & in morte mea mortem Domini imitabor. Quia sicut Christus pro me animam suam posuit, ita & ego pro fratribus animam ponere sum paratus. Ecce competentem oblationem, ecce hostiam viuentem Deoq; placentem.

De immoderata statione.

CAP. VII.

QVod autem auribus nostris verissimus testis intonuit, videlicet immoderata statione & sine mensura stando, diuinum officium vos audire, ita fieri non præcipimus, imò vituperamus: sed finito Psalmo & *Venite exultemus Domino*, cum Inuitatorio, & Hymno, omnes sedere tam fortes, quam debiles propter scandalum, cui tandum nos iubemus. Vobis verò residentibus vnoquoque Psalmo finito, in recitatione *Gloria Patri* de sedibus vestris ad altare supplicando ob reuerentiam Sanctæ Trinitatis. Sic etiam in recitatione *Euangelij*, & ad *Te Deû laudamus* & per totas laudes donec finito *Benedicamus Domino*, stare adscribimus, & eandem regulam in matutinis S. Mariæ teneri iubemus.

De refectione conuentus.

CAP. VIII.

IN vno quidem palatio, sed melius dicitur, Refectorio côuniter vos cibum accipere credimus, vbi quando aliquid necessarium fuerit, pro signorum ignorantia leniter, ac priua-

tim quærere oportet. Si omni tempore, quæ vobis necessaria sunt, quærenda sunt, cum omni humanitate, & subiectione reuerentiæ potius ad mensam, cum Apostolus dicat: *Panem tuum cum silentio manduca*, & Psalmista vos animare debet, dicens; *Posui ori meo custodiam*, id est, apud me deliberaui, vt non delinquerem, id est lingua, id est custodiui os meum ne malè loquerer.

De lectione.

CAP. IX.

IN prandio, & cœna semper sit sancta lectio recitata, S. Dominum diligimus salutifera eius verba atque præcepta intentissima aure desiderare debemus, lector autem lectionum, vobis indica silentium.

De carnis refectione.

CAP. X.

IN hebdomada namque, nisi Natalis dies Domini, vel Pascha, vel festum Sanctæ Mariæ, aut omnium Sanctorum euenerit, vobis ter refectio carnis sufficiat, quia assueta carnis comestio, intelligitur honorosa corruptio corporum. Si verò in die martis tale ieiunium euenerit, vt esus carnium retrahatur, in crastino abundanter vobis impendatur. Die autem Dominico omnibus militibus remanentibus, nec non capellanis duo fercula in honorem S. Resurrectionis impendi bonum, & idoneum indubitanter videtur. Alij autem videlicet armigeri, & clientes, vno contenti, cum gratiarum actione permaneant.

Qualiter manducare milites debeant.

CAP. XI.

DVos & duos manducare generaliter oportet, vt sollerter vnus de altero prouideat, ne asperitas vitæ, vel furtiua abstinentia in omni prandio intermisceatur. Hoc autem iustè indicamus, vt vnusquisque miles, aut frater æqualem, & æquipollentem vini mensuram pro se solus habeat.

Vt alijs diebus duo, aut tria leguminum fercula sufficiant.

CAP. XII.

ALijs diebus, videlicet secunda, & quarta feria, nec non & sabbatho duo, aut tria leguminum, aut aliorum ciborum fercula; aut vt ita dicam, cocta pulmentaria omnibus sufficere credimus, & ita teneri iubemus. vt fortè, qui ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur.

Quo cibo sexta feria reficere oportet.

CAP. XIII.

SExta autem feria cibum quadragesimalem, ob reuerētiam Passionis, omni congregationi, remota infirmorum imbecillitate, semel sufficere à festo omnium Sanctorum vsque in Pascha, nisi Natalis dies Domini, vel festum Sanctæ Mariæ, aut Apostolorum euenerit, collaudamus. Alio verò tempore, nisi generale ieiunium euenerit, bis reficiatur.

Post refectionem semper gratias referant.

CAP. XIV.

POst prandiū vero & cœnā, semper in Eccle. si propè est, vel si ita nō est, in eodē loco, summo procuratori nostro, qui est Christus, gratias, vt decet,

decet, cum humiliato corde referre strictè præcipimus Famulis, aut pauperibus fragmenta, (panibus tamen integris reseruatis) distribuere fraterna caritate debent, & iubentur.

Vt decimus panis semper Eleemosynario detur.

CAP. XV.

Licet paupertatis præmium, quod est regnum cœlorum, pauperibus proculdubio debeatur, vobis tamen, quod Christiana fides de illis indubitanter fatetur, decimum totius panis quotidie Eleemosynario vestro dare iubemus.

Vt collatio sit in arbitrio Magistri.

CAP. XVI.

Cum verò Sol Orientalem regionem deserit, & ad Hibernam descendit, audito signo, vt est eiusdem regionis consuetudo, omnes ad Completas oportet incedere vos, ac prius generalem collationem sumere peroptamus. Hanc autem collationem in dispositione, & arbitrio magistri ponimus, vt quando voluerit de aqua, & quando iubebit misericorditer ex vino temperato competenter recipiatur. Verum hoc non ad nimiam satietatem oportet fieri, sed parcius, quia apostatare etiam sapientes videmus.

Vt finitis completis silentium teneatur.

CAP. XVII.

Finitis itaque Completis ad stratum ire oportet; Fratribus igitur à Completorijs exeuntibus nulla sit denuo licentia data loqui in publico, nisi necessitate cogente: armigero autem suo, quæ dicturus est, leniter dicat. Est verò forsitan, vt in tali interuallo vobis de Completorijs exeuntibus, maxima necessitate cogente, de militari negotio, vt de statu domus vestræ, quia dies ad hoc vobis sufficere non creditur, cum quadam fratrum parte, magistrum vel illum, cui domus dominium post magistrum est debitum, oporteat loqui: hoc autem ita fieri iubemus, & ideo quia scriptum est; *in multiloquio non effugies peccatum*, & alibi: *mors, & vita in manibus linguæ*. In illo colloquio scurrilitatem, & verba otiosa, ac risum mouentia, omnino prohibemus, & vobis ad lectulos euntibus, Dominicam orationē, si aliquis quid stultum est locutus, cum humilitate, & puritatis deuotionem dicere iubemus.

Vt fatigati ad Matutinas non surgant.

CAP. XVIII.

Fatigatos nempe milites non ita, vt vobis est manifestum, surgere ad Matutinas conlaudamus, sed assensu Magistri, vel illius, cui creditum fuerit à magistro, eos quiescere, & tredecim orationes constitutas sic cantare, vt mens ipsorum voci concordet, iuxta illud Prophetæ. *Psallite Domino sapienter*: & illud. *In conspectu angelorum psallam tibi*: nos vnanimes collaudamus. Hoc autem in arbitrio magistri semper consistere debet.

Vt Communitas victus inter fratres seruetur.

CAP. XIX.

Legitur in diuina pagina. Diuidebatur singulis, prout cuique opus erat. Ideo non dicimus vt sit personarum acceptio, sed infirmitatum debet esse consideratio. Vbi autem, qui minus indiget, agat Deo gratias, & nō cōtristetur. Qui verò indiget humiliter pro infirmitate, non extollatur pro mise-

misericordia, & ita omnia membra erunt in pace. Hoc autem prohibemus, vt nulli immoderatam abstinentiam amplecti liceat, sed communem vitam instanter teneant.

De qualitate & modo vestimenti.

CAP. XX.

Gallis Burellè dicta.

VEstimenta autem vnius coloris semper esse iubemus, verbi gratia. Alba vel nigra, vel vt ita dicam burella. Omnibus autem militibus professis in hyeme & in æstate si fieri potest, alba vestimenta concedimus, vt qui tenebrosam vitam postposuerint, per liquidam & albam suo conditori se reconciliari agnoscât. Quid albedo? nisi integra castitas. Castitas, securitas mentis sanitas corporis est, nisi enim vnusquisque miles castus perseuerauerit: ad perpetuam requiē venire, & Deum videre non poterit, testante Paulo Apost. *Pacem sectamini cum omnibus, & castimoniam sine qua nemo videbit Dominum*. Sed quia huiusmodi indumentum arrogantiæ ac superfluitatis æstimatione carere debet, talia habere omnibus iubemus, vt solus leniter per se vestire & exuere ac calciare & discalciare valeat. Procurator huius ministerij peruigili cura hoc vitare præsumat, ne nimis longa, aut nimis curta, sed mensurata ipsis vtentibus, secundū vniuscuiusq. quātitatem suis fratribus tribuat. Accipientes itaq; noua, vetera semper reddant in præsenti, reponenda in camera, vel vbi frater, cuius est ministerium decreuerit, propter armigeros & cliētes, & quandoque pro pauperibus.

Quod famuli alba uestimenta, id est, pallia non habeant.

CAP. XXI.

HOc nempe, quod erat in domo Dei ac suorum militum Templi, sine discretione ac consilio communis capituli obnixè contradicimus, & funditus quasi quoddam vitium peculiare amputare præcipimus. Habebāt enim olim famuli & armigeri alba vestimenta, vnde veniebant damna importabilia. Surrexerunt namque in Vltramontanis partibus quidam pseudofratres, & coniugati & alij dicentes se esse de Templo, cum sint de mundo. Hi nempe tantas contumelias, totque damna militari ordini adquisierunt. & clientes remanentes plurima scandala oriri inde superbiendo fecerunt. Habeant igitur assiduè nigra, sed si talia non possunt inuenire, habeant, qualia inueniri possunt in illa prouincia, qua degunt; aut quod vilius vnius coloris comparari potest, videlicet burella.

Quod milites remanentes tantum alba habeant.

CAP. XXII.

NVlli ergò concessum est candidas Chlamydes deferre, aut alba pallia habere, nisi nominatis militibus Christi.

Vt pellibus agnorum vtantur.

CAP. XXIII.

DEcreuimus communi consilio, vt nullus frater remanens per hyemem pelles aut pelliciam vel aliquid tale quod ad vsum corporis pertineat, etiamq; coopertorium, nisi agnorum vel arietum habeat.

Vt vetusta armigeris diuidantur.

CAP. XXIV.

PRocurator vel dator pannorum; omni obseruantia veteres, semper armigeris & clientibus & quandoque pauperibus, fideliter æqualiterque erogare intendat.

Cupiens

Cupiens optima, deteriora habeat.

CAP. XXV.

SI aliquis frater remanens ex debito, aut ex motu superbiæ pulchra vel optima habere vo uerit, ex tali præsumptione proculdubio vilissima mereb tur.

Vt quantitas & qualitas vestimentorum seruetur.

CAP. XXVI.

QVantitatem, secundum corporum magnitudinem, largitatemque vestimentorum obseruare oportet: dator pannorũ sit in hoc curiosus.

Vt dator pannorum, in primis æqualitatem seruet.

CAP. XXVII.

LOngitudinem, vt superius dictum est, cum æquali mensura: ne vel susurronum, vel criminatorum oculus aliquid notare præsumat, procurator fraterno intuitu consideret. & in omnibus supradictis Dei retributionem humiliter cogitet.

De superfluitate capillorum.

CAP. XXVIII.

Vide sermonẽ exhortatoriũ D. Bern. ad milites Templi c. 2. & 3.

OMnes fratres remanentes principaliter ita tonsos habere capillos oportet, vt regulariter, ante & retrò & ordinate considerare possint: & in barba, & in grennis eadem regula indeclinabiliter obseruetur, ne superfluitas, aut facetiæ vitium denotetur.

De rostris & laqueis.

CAP. XXIX.

DE rostris & laqueis manifestum est, & Gentile & cum abominabile hoc omnibus agnoscatur, prohibemus & contradicimus, vt aliquis ea non habeat, imò prorsus careat. Alijs autem ad tempus famulantibus, rostra & laquea & capillorum superfluitatem & vestrum immoderatam longitudinem habere nõ permittimus sed omnino contradicimus. Seruientibus enim summo conditori, munditia interiùs, exteriusque valde necessaria: eo ipso attestante, quia ait. *Estote mundi, quia ego mundus sum.*

De numero equorum & armigerorum.

CAP. XXX.

VNicuique vestrorum militum, tres equos licet habere, quia domus Dei templique Salomonis eximia paupertas amplius non permittit in præsentiarum augere, nisi cum magistri licentia.

Nullus armigerum gratis seruientem feriat.

CAP. XXXI.

SOlum autem armigerum singulis militibus eadem causa cõcedimus: sed si gratis & caritatiuè ille armiger cuiquam militi fuerit, non licet eidem eum verberare, nec etiam qualibet culpa percutere.

Qualiter ad tempus remanentes recipiantur.

CAP. XXXII.

OMnibus militibus seruire Iesu Christo, animi puritate in eadem domo ad terminum cupientibus, equos in tali negotio cottidiano idoneos, & arma, & quidquid eis necessarium fuerit, emere fideliter iubemus. Deinde verò ex vtraq; parte æqualitate seruata bonum & vtile appretiari equos iudicauimus. Habeatur itaq; pretiũ in scripto, ne tradatur obliuioni: Et quidquid militi vel equis eius, aut armigero erit necessarium, adiunctis & ferris equorum secundum facultatem domus, ex eadem domo fraterna

terna caritate impendatur. Si verò interim equos suos miles aliquo euentu in hoc seruitio amiserit; magister, & facultas domus hoc exigit, alios administret. Adueniente autem termino repatriandi, medietatem pretij, ipse miles, diuino amore concedat. alteram ex communi fratrum, si ei placet, recipiat.

Quod nullus iuxta propriam voluntatem incedat.

CAP. XXXIII.

COnuenit his nempe militibus, qui nihil sibi Christo carius existimant, propter seruitium, secundum quod professi sũt, & propter gloriam summæ beatitudinis, vel metũ gehennæ, vt obedientiam indesinenter magistro teneant. Tenenda est itaque, vt mox, vbi aliquid imperatum à magistro fuerit, vel ab illo, cui magister mandatum dederit, sine mora ac si diuinitus imperetur, moram pati nesciant in faciendo. De talibus enim ipsa veritas dicit. *Obauditu auris obediuit mihi.*

Si licet ire per villiam, sine iussu magistri.

CAP. XXXIV.

ERgò hos tales milites propriam voluntatem relinquentes, & alios ad terminum seruientes deprecamur, & firmiter eis iubemus, vt sine magistri licentia vel cui creditum hoc fuerit, in villam ire non præsumant, præterquam noctu ad Sepulchrum, & ad stationes, quæ intra muros Sanctæ ciuitatis continentur.

Si licet eum ambulare solum.

CAP. XXXV.

HI verò ita ambulantes non sine custode id est, milite aut fratres remanente, nec in die nec in nocte iter inchoare audeãt. In exercitu namque, postquam hospitati fuerint, nullus miles vel armiger aut famulus per atria aliorum militum, caussa videndi, vel cum aliquo loquendi, sine iussu vt dictum est superius, incedat. Itaque cõsilio obfirmamus, vt in tali domo ordinata à Deo, quod nullus secundum proprietatem militet aut quiescat: sed secũdum Magistri imperium totus incumbat: vt illam Domini sententiam imitari valeat; qua dicit, *Non veni facere voluntatem meam, sed eius, qui me misit.*

Vt nullus nominatim, quod ei necessarium erit, quærat.

CAP. XXXVI.

HAnc propriè consuetudinem inter cætera adscribere iubemus, & cum omni consideratione, ob vitium quærendi teneri præcipimus. Nullus igitur frater remanens, assignanter & nominatim equũ aut equitaturã, vel arma quærere debet. Quomodo ergo? Si verò eius infirmitas aut equorum suorum debilitas, vel armorum suorum grauitas, talis esse agnoscitur, vt sic incedere, sit damnum cõmune; veniat coram magistro, vel cui est debitum ministerium post magistrum & caussam vera fide & pura ei demonstret. Inde namque in dispositione magistri vel post eum, procuratoris, res se habeat.

De frenis & calcaribus.

CAP. XXXVII.

NOlumus, vt omnino aurum vel argentum, quæ sunt diuitiæ peculiares, in frenis aut pectoralibus, nec calcaribus vel in strenis vnquam appareat; nec alicui fratri remanenti emere liceat. Si verò caritatiue talia vetera instrumenta data fuerint, aurũ vel argentum taliter coletur, ne splendidus color vel decor, cæteris arrogantia videatur. Si noua data fuerint, magister de talibus, quod voluerit, faciat.

Tegimen

Tegimen in hastis, & clypeis non habeatur.

C A P. XXXVIII.

TEgimen autem in clypeis, & hastis, & furellis in lanceis non habeatur. Quia hoc non proficuum, imò damnum nobis omnibus intelligitur.

De licentia Magistri.

C A P. XXXIX.

LIcet magistro cuiquam dare equos, vel arma, vel quamlibet rem cuilibet dare.

De mala, & facco.

C A P. XL.

SAcculus, & mala, cum firmatura non conceduntur: sic exponentur, ne habeant absque magistri licentia, vel cui creduntur, domus post eū negotia. In hoc præsenti capitulo procuratores, & per diuersas prouincias degentes non continentur, nec ipse magister intelligitur.

De legatione litterarum.

C A P. XLI.

NVllatenus cuiquam fratrum litteras liceat, à parentibus suis, neque à quoquam hominum, nec sibi inuicem accipere, vel dare, sine iussu magistri, vel procuratoris. Postquam licentiam frater habuerit, in præsentia magistri, si ei placet, legantur. Si verò & à parētibus ei quidquam directum fuerit, non præsumat suscipere illud, nisi prius indicatum fuerit magistro. In hoc autem capitulo magister, & domus procuratores non continentur.

De salutatione propriarum culparum.

C A P. XLII.

CVm omne verbum otiosum generare agnoscatur peccatum, quid ipsi iactantes de proprijs culpis ante districtum iudicem dicturi sunt? Ostendit certè propheta; Si à bonis eloquijs propter taciturnitatē, debet interdum taceri, quantò magis a malis verbis, propter pœnam peccato debet cessari. Vetamus igitur, & audacter contradicimus, ne aliquis frater remanēs, vt melius dicam stultitias, quas in seculo, in militari negotio, tam enormiter egit, & carnis delectationes miserrimarum mulierum, cū fratre suo, vel alio aliquo, vel de alio commemorare audeat. Et si fortè talia referentem, quélibet audierit, obmutescere faciat, vel quantocius poterit cito pede obedientiæ inde discedat, & fabularum venditori aurem cordis non præbeat.

De quæstu, & acceptione.

C A P. XLIII.

VErum enim verò, si aliqua res sine quæstu cuilibet fratri data gratis fuerit, deferat magistro, vel Dapifero, si verò aliter suus amicus, vel parens dare nisi ad opus suum noluerit, hoc prorsus non recipiat, donec licentiam à Magistro suo habeat. At cui res data fuerit, non pigeat illum, si alteri datur. Imò pro certo sciat, quia si inde irascitur, contra Deum agit. In hac autem prædicta regula ministratores non continentur, quibus specialiter hoc ministerium debetur, & conceditur de mala, & facco.

De manducarijs equorum.

C A P. XLIV.

VTilis res est, cunctis hoc præceptum à nobis constitutum, vt indeclinabiliter commodò teneatur. Nullus autem frater facere præsumat manducaria linea, vel lanea: idcirco principaliter facta, nec habeat vlla excepto perfinello.

Vt cat abiare, vel quærere nullus audeat.

C A P. XLV.

NVnc aliud restat, vt nullus præsumat cambiare sua, frater cum

fratre, siue licentia Magistri, & aliquid quærere, nisi frater fratri, & si res parua, vil s non magna.

Vt nullus auem cum aue capiat, nec cum cupiente incedat.

C A P. XLVI.

QVod nullus autem cum aue accipere audeat, nos communiter indicamus: non conuenit enim religioni, sic cum mundanis delectationibus inhærere, sed Domini præcepta libenter audire, orationi frequenter incumbere, mala sua cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione deo confiteri. Cum homine quidem talia operante, cum accipitre vel alia aue, nullus frater remanens hac principali causa ire præsumat.

Vt nullus arcu, vel balista percutiat.

C A P. XLVII.

CVm omnem religionem ire deceat simpliciter, & sine risu, humiliter, & non multa verba, sed rationabilia loqui, & non sic clamosa in voce, specialiter iniungimus, & præcipimus omni fratri professo, ne in bosco cum arcu, aut balista iaculari audeat, nec cũ illo, qui hoc fecerit ideo pergat, nisi gratia eum custodiendi à perfido gentili: nec cum cane sit ausus clamare, vel garrulare, nec equum suum, cupiditate accipiendi feram, pungat.

Vt Leo semper feriatur.

C A P. XLVIII.

NAm est certum, quod vobis specialiter creditum est, & debitum pro fratribus vestris animam ponere, atque incredulos, qui semper Virginis filio minitantur, de terra delere. De Leone nos hoc dedimus, quia ipse circuit, quærens quem deuoret, & manus eius contra omnes, omniumq; manus contra eum.

De omni re super vos quæsita, iudicium audite.

C A P. XLIX.

NOuimus quidem persecutores sanctæ Ecclesiæ innumerabiles esse; & hos qui contentionem non amant incessanter, crudeliusq; inquietare festinant. In hoc igitur concilij sententia serena consideratione pendeat, vt si aliquis in partibus orientalis religionis, in quocunque alio loco super vos rem aliquam quæsierit; vobis, per fideles, & veri amatores iudices audire iudicium, præcipimus: & quod iustum fuerit indeclinabiliter vobis facere præcipimus.

Vt hæc regula in omnibus teneatur.

C A P. L.

HÆc eadem regula in omnibus rebus, vobis immeritò ablatis, perhumaniter iubemus, vt teneatur.

Quod licet omnibus militibus professis, terram, & homines habere.

C A P. LI.

DIuina, vt credimus prouidentia, à vobis in Sanctis locis sumpsit initium hoc genus nouum religionis: vt videlicet religionis militiam admiscentis, & sic religio per militiam armata procedat, & hostem sine culpa feriat. Iure igitur iudicamus, cum milites Templi dicamini vos ipsos ob insigne meritum, & speciale probitatis donum, terram, & homines habere, & agricolas possidere, & iustè eos regere, & institutum debitum vobis specialiter debetur impendi.

Vt male habentibus cura peruigil habeatur.

C A P. LII.

MAle habentibus fratribus supra omnia adhibenda est cura peruigil, & quasi Christo eis seruiatur, vt illud

illud Euangelium, *Infirmus fui,& visitasti me*, memoriter teneatur. Hi etenim diligenter, ac patienter portandi sunt, quia de talibus superna retributio indubitanter adquiritur.

Vt infirmis necessaria semper dentur.

CAP. LIII.

PRocuratoribus verò infirmantium omni obseruantia atque peruigili cura præcipimus, vt quæcumque sustentationi diuersarum infirmitatũ sũt necessaria, fideliter, ac diligenter iuxta domuum facultatem eis administrent, verbi gratia carnem, & volatilia, & cæteraꝫ donec sanitati reddantur.

Vt alter alterum ad iram non prouocet.

CAP. LIV.

PRæcauendum nempe nō modicum est, ne aliquis aliquem commouere ad iram præsumat, quia propinquitatis, & diuinæ fraternitatis tam pauperes, quam potentes, summa clementia æqualiter astrixit.

Quomodo fratres coniugati habeantur.

CAP. LV.

FRatres autem coniugatos hoc modo habere vobis permittimus, vt si fraternitatis vestræ beneficium, & participationem petunt, vterque suæ substantiæ portionem, & quidquid amplius adquisierint, vnitati communis Capituli post mortem concedant, & interim honestam vitam exerceant, & bonum agere fratribus studeant, sed veste candida, ex chlamyde alba non incedant. Si verò maritus ante obierit, partem suam fratribus relinquat, & coniux de altera vitæ sustentamentum habeat. Hoc enim iniustum consideramus, vt cum fratribus Deo castitatem promittentibus, fratres huiusmodi in vna eademque domo maneant.

Vt amplius sorores non coadunentur maribus.

CAP. LVI.

SOrores quidem amplius periculosum est coadunare: quia antiquus hostis fœmineo consortio complures expulit a recto tramite paradisi. Itaqꝫ fratres carissimi, vt integritatis flos inter vos semper appareat, hac consuetudine amodò vti non liceat.

Vt fratres Templi cum excommunicatis non participent.

CAP. LVII.

HOc fratres valde canendum, atqꝫ timendum est, ne aliquis ex Christi militibus homini excommunicato nominatim, ac publicè aliquo modo se iungere, aut res suas accipere præsumat, ne anathema maranatha similiter fiat. Si verò interdictus tantum fuerit cum eo participationem habere, rem suam caritatiuè accipere non immeritò licebit.

Qualiter milites seculares recipiantur.

CAP. LVIII.

SI quis miles ex massa perditionis, vel alter secularis, seculo volens renunciare, vestram communionem, & vitam velit eligere, non ei statim assentiatur. Sed iuxta illud Pauli: *Probate Spiritus si ex Deo sunt*, & sic ei ingressus concedatur. Legatur igitur regula in eius præsentia, & si ipse præceptis expositæ regulæ diligenter obtemperauerit, tunc si Magistro, & fratribus eius recipere placuerit, conuocatis fratribus, desiderium, & petitionem suam cunctis, animi puritate patefaciat. Deinde verò terminus probationis in consideratione, & prouidentia Magistri, secundum honestatem vitæ petentis, omnino pendeat.

Vt omnes fratres ad secretum Concilium non vocentur.

C A P. LIX.

NOn semper omnes fratres ad concilium conuocare iubemus, sed quos idoneos, & cōsilio prouidos magister cognouerit. Cū autem de maioribus tractare voluerit, vt est dare communem terram, vel de ipso ordine disceptare, aut fratrem recipere, tunc omnem congregationem, si Magistro placet, conuocare est competens; auditoque communis capituli consilio, quod melius, & vtilius Magister considerauerit, illud agatur.

Quod cum silentio orare debeant.

C A P. LX.

OMnes fratres, prout animi, & corporis affectus postulauerit, stando, vel sedendo, tamen summa cum reuerentia, simpliciter, & non clamose, vt vnus alium non conturbet, communi consilio iubemus.

Vt fidem seruientium accipiant.

C A P. LXI.

AGnouimus nempe complures ex diuersis prouinciis tam clientes, quam armigeros pro animarum salute animo feruenti, ad terminum cupientes in domo nostra mancipari. Vtile est autem, vt fidem eorum accipiatis, ne fortè veternus hostis, in Dei seruitio aliquid furtiuè, vel indecenter eis intimet, vel à bono proposito repente exterminet.

Vt pueri quamdiu sunt parui, non accipiantur inter fratres Templi.

C A P. LXII.

QVamuis regula sāctorum patrum pueros in congregatione permittat habere, nos de talibus non conlaudamus vnquam vos onerare. Qui verò filium suum, vel propinquum, in militari religione per humaniter dare voluerit, vsque ad annos, quib. viriliter armata manu possit inimicos Christi de terra sancta delere, eum nutriat. Dehinc secundum regulam in medio fratrum, pater, vel parentes eum statuant, & suam petitionem cunctis patefaciant. Melius est enim in pueritia non vouere, quam postea quam vir factus fuerit enormiter retrahere.

Vt senes semper venerentur.

C A P. LXIII.

SEnes autem pia consideratione secundum virium imbecillitatem, supportare, ac diligenter honorare oportet. Et nullatenus in his, quæ corporis sunt necessaria, districtè teneantur; tamen salua auctoritate regulæ.

De fratribus qui per diuersas prouincias proficiscuntur.

C A P. LXIV.

FRatres verò qui per diuersas prouincias diriguntur, regulam, in qua cum vires expetunt seruare in cibo, & potu, & cæteris studeant. & irreprehensibiliter viuant; vt ab his qui foris sunt, bonum testimoniū habeant, Religionis propositum nec verbo, nec actu polluant, sed maximè omnibus, quibus se coniunxerint, sapientiæ, & bonorum operum exemplum, & condimentum præbeant. Apud quem hospitari decreuerint, fama optima sit decoratus; & si fieri potest, domus hospitis in illa nocte, careat lumine, ne tenebrosus hostis occasionē aliquam, quod absit, inferat. Vbi autem milites non excommunicatos congregare audierint, illuc pergere, non considerantes tam temporalem vtilitatem, quam externam animarum illorum salutem dicimus. Illis autem fratribus in vltramarinis partibus spe subuectionis ita directis; hac conuentione eos qui mili-

militari ordini seiungere perhumaniter voluerint, recipere collaudamus: vt in præsentia Episcopi filius prouinciæ, vterque conueniat. & voluntatem petentis præsul audiat. Audita itaque petitione mittat eum frater ad Magistrum; & ad fratres qui sunt in Templo, quod est in Ierusalem: & si vita eius est honesta talique consortio digna, misericorditer suscipiatur, si magistro, & fratribus bonum videtur. Si verò interim obierit, pro labore, & fatigatione, quasi vni ex fratribus totum beneficium, & fraternitas pauperum, & commilitonum Christi ei impendatur.

Vt victus aequaliter omnibus distribuatur.

CAP. LXV.

ILlud quoque congruè, & rationabiliter manu tenendum censemus, vt omnibus fratribus remanentibus, victus secundum loci facultatem, æqualiter tribuatur. non enim est vtilis personarum acceptio, sed infirmitatum necessaria est consideratio.

Vt milites Templi decimas habeant.

CAP. LXVI.

CRedimus namquè relictis affluentibus diuitijs, vos spontaneæ pauperrati esse subiectos, vnde decimas vobis communi vita viuentibus iustè habere, hoc modo demonstrauimus. Si Episcopus Ecclesiæ, cui decima iure debetur, vobis caritatiuè eam dare voluerit, assensu illius capituli, de illis decimis, quas tunc Ecclesia possidere videtur, vobis tribuere debet. Si autem laicus quilibet adhuc illam ex patrimonio suo damnabiliter amplectitur, & seipsum in hoc validè redarguens, vobis eandem reliquerit, ad nutum eius qui præest tantum, sine consensu capituli id agere potest.

De leuibus, & grauibus culpis.

CAP. LXVII.

SI aliquis frater loquendo, vel militando, vel aliter aliquid leue deliquerit, ipse vltrò delictum suum satisfaciendo magistro ostendat. De leuibus si consuetudinem non habeant, leuem pœnitentiam habeat. Si verò eo tacente per aliquem alium culpa cognita fuerit, maiori, & euidentiori subiaceat disciplinæ, & emendationi. Si autem graue erit delictum retrahatur à familiaritate fratrum, neç cum illis simul in eadem mensa edat, sed solus refectionem sumat, dispensationi, & iudicio magistri totum incumbat, vt saluus in iudicij die permaneat.

Qua culpa frater amplius non recipiatur.

CAP. LXVIII.

ANte omnia prouidendum est, ne quis frater potens, aut impotens, fortis, aut debilis, volens se exaltare, & paullatim superbire, ac culpam suam defendere, indisciplinatus remaneat, sed si emendare voluerit, ei districtior correptio accedat. Quod si pijs admonitionibus, & fusis pro eo orationibus emendare noluerit, sed in superbia magis, ac magis erexerit, tunc secundum Apostolum, de pio eradicetur grege, *Auferte malum ex vobis:* necesse est, vt à societate fratrum fidelium ouis moribunda remoueatur. Cæterùm Magister, qui baculum, & virgam manu tenere debet; baculum videlicet quo aliorum virium imbecillitates sustentet: Virgam quoque, qua vitia delinquentium zelo rectitudinis feriat, consilio Patriarchæ & spiritali consideratione id agere studeat: ne, vt ait B. Maximus, aut solutior lenitas cohibentiam peccantis, aut immoderata seueritas à lapsu non reuocet delinquentem.

Baculus, et virga insignia Magistri.

Vt

Vt à Paschali solemnitate, usq; ad festum omnium Sanctorum, unam camisiam lineam tantum sumere habeat.

C A P. LXIX.

INterea quod nimiũ ardorem orientalis regionis misericorditer consideramus, vt à Paschali festiuitate vsque ad omnium Sanctorum solemnitatem, vnicuique vna camisia linea tantum, non ex debito, sed ex sola gratia detur, illi dico, qui ea vti voluerit. Alio autem tempore generaliter omnes camisias laneas habeat.

Quot, & quales panni in lecto sint necessarij.

C A P. LXX.

SIngulorum quidem non aliter per singulos lectos dormitorium esse, nisi maxima caussa, vel necessitas euenerit, communi consilio collaudamus, lectualia, vel lectisternia moderata dispensatione magistri vnusquisque habeat. Credimus enim prorsus, saccum, culcitram, & coopertorium vnicuique sufficere. Qui verò ex his vno carebit, carpitam habeat, & in omni tempore tegmine lineo. id est veluso frui benè licebit. Vestiti autem camisijs dormiant, & femoralibus semper dormiant.

Dormientibus itaque
fratribus iugiter
vsque ma-
ne,
nunquam desit
lucerna.

De vitanda murmuratione.

C A P. LXXI.

AEmulationes inuidas, liuorẽ, murmur, susurrationem detractiones, diuina admonitione vitare, & quasi quandam pestem fugere vobis præcipimus. Studeat igitur vnusquisque vigilanti animo, ne fratrem suum clam culpet, aut reprehendat, sed illud Apostoli studiosè secum animaduertat. *Ne sis criminator, ne susurro in populo.* Cùm autem fratrem liquidè aliquid peccasse agnouerit, pacificè, & fraterna pietate iuxta Domini præceptum inter se & illum solum corripiat. Et si eum non audierit, alium fratrem adhibeat: sed si vtrumque contempserit, in conuentu publicè obiurgetur coram omnibus. Magnæ enim cæcitatis sunt, qui alijs detrahunt, & nimiæ infelicitatis sunt qui se à liuore minimè custodiunt, vnde in antiquam versuti hostis nequitiam demerguntur.

Vt omnium mulierum fugiantur oscula.

C A P. LXXII.

PEriculosum esse credimus omni religioni, vultum mulierum nimis attendere, & ideo nec Viduã, nec Virginem, nec Matrem, nec Sororem, nec amitam, nec vllam aliam fœminã aliquis frater osculari præsumat. Fugiat ergò fœminea oscula Christi militia, per quæ solent homines sæpè periclitari, vt pura conscientia, & secura vita, in conspectu Domini perenniter valeat conuersari.

FINIS.

INDEX
ORDINVM EQVESTRIVM.

S. Ioan-

F I N I S.

